

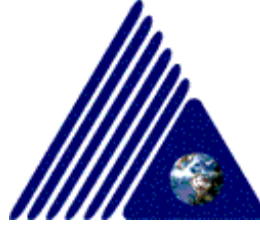
**T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

RUS EĞİTİM SİSTEMİNİN İNCELENMESİ

Oğuz Kamil ERCANTÜRK

**Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı**

İstanbul, 2010

T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

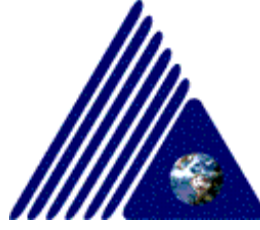
RUS EĞİTİM SİSTEMİNİN İNCELENMESİ

Oğuz Kamil ERCANTÜRK

Danışman
Prof. Dr. Semra ÜNAL

Sosyal Bilimler Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı

İstanbul – 2010

T.C.
YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ SAVUNMA TUTANAĞI

16/08/2010

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalın Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden Oğuz Kamil ERCANTÜRK 16/08/2010 tarihinde yapılan Yüksek Lisans Tez Savunması sonucunda jüri tarafından oy birliği ile başarılı bulunmuştur.

Jüri Üyeleri:

Tez Danışmanı

Unvanı, Adı, Soyadı: PROF.DR. SEHİRA ÜNAL

İmzası : S. Ünal

Jüri Üyesi

Unvanı, Adı, Soyadı: PROF.DR. SEFER ADA

İmzası : S. Ada

Jüri Üyesi

Unvanı, Adı, Soyadı: DOÇ.DR. AHMET SİRİN

İmzası : A. Sirin

ÖNSÖZ

Eğitim, insanı-insanlığı etkileme ve oluşturma bakımından hiç kuşkusuz en önemli olguların başında gelmektedir. İnsanoğlu kültürünü, medeniyetini, dilini, edebiyatını, kısacası bütünüyle yaşamını oluşturan unsurları borçlu olduğu hususlardan bir tanesi de eğitimidir. Sunulan bu araştırma ile Rus eğitim sistemi ana hatlarıyla ele alınmış olup, amaç ve ilkeleri bakımından kritik edilmiştir.

Sovyetler Birliği'nin dağılması ile oluşan Rusya Federasyonu'na zaman zaman iş veya turistik amaçla gerçekleştirdiğim seyahatler dünyada bir zamanlar çok büyük etkileri olan Rus eğitim sistemi üzerinde dikkatimin yoğunlaşmasına neden oldu. Lisansüstü eğitimime başlamamın sebeplerinden bir tanesi de bu izlenimlerimi ve düşüncelerimi bilimsel platformda tartışmaya açma isteğiydi. Bu konuda ülkemizde herhangi bir çalışmanın olmaması da sunulan tez çalışmasının yapılmasının elzem olduğu düşüncesini ön plana taşıdı. Esas olarak ülkemizdeki eğitim sistemiyle mukayeseli bir çalışma yapma isteği tez çalışması sürecinde alternatif bir araştırma konusu olarak gündeme gelmekte idi. Ama hem zamanın kısıtlı olması hem de böylesi bir tezin boyutlarının büyüklüğü bu konunun şimdilik mukayeseli bir şekilde ele alınmasını engelledi. Bu nedenle, sadece Rus eğitim sistemi genel hatlarıyla ele alınmış olup, mukayeseli çalışma bir başka zamana ertelendi. Sunulan tez çalışmasında Rus eğitim sistemi bütün yönleriyle ele alınmıştır. Bu yapılırken Rus eğitiminin güncel durumu merkeze alınmıştır. Rus eğitimini oluşturan ana öğelerin genel hatlarıyla bilinmesi gerektiği düşünüldüğünden, okul öncesi eğitimden akademik eğitime kadar bütün süreçler üzerinde durulmuş ve ilgili eğitim sisteminin tarihsel kökeni hakkında da bilgiler verilmiştir.

Tezimin hazırlanması sürecinde yardım ve desteklerini esirgemeyen öneri, tecrübe ve düşünceleriyle her konuda yönlendirici ve aydınlatıcı olan tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Semra ÜNAL'a en içten teşekkürlerimi sunarım. Rusça eser ve kaynaklara ulaşmama katkıda bulunan ve çalışmalarımda zorlandığımda desteklerini sunan Mustafa ALTUĞ'a, tez çalışmasının yapısal düzenlemelerine katkıda bulunan Dr. Yıldıray YALMAN'a ve tezin içeriği ile ilgili deneyim ve fikirlerini paylaşan erbab-ı himmetten sevgili dostum Şemsettin ŞEKER'e, manevî desteklerini her zaman yanımda hissettiğim değerli eşim Refika ERCANTÜRK ve sevgili kızım Ayşe Şule ERCANTÜRK'e sonsuz teşekkür ederim.

Ağustos, 2010

Oğuz Kamil ERCANTÜRK

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	iv
İÇİNDEKİLER	ii
ÇİZELGELER LİSTESİ	iv
ŞEKİLLER LİSTESİ	v
KISALTMALAR	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
BÖLÜM I	1
1.1. PROBLEM DURUMU	1
BÖLÜM II	2
GİRİŞ	2
2.1. RUS EĞİTİM TARİHİ	2
2.1.1. Eğitimde Petro Reformları	3
2.1.2. Temel Eğitim (İlköğretim) Kurumları ve 18.yy. Sonlarında Halk Okulları ..	5
2.1.3. Sovyetler Birliği Dönemi	8
2.1.3.1. Ekim 1917 Devrimi Sonrası Halk Eğitimi	8
2.1.3.2. Okul Öncesi Eğitim	10
2.1.3.3. İlköğretim Okulu	11
2.1.3.4. Meslekî–Teknik Eğitim	13
2.2. RUSYA’DA ÇAĞDAŞ EĞİTİM	16
2.2.1. Eğitim Sistemi Kavramı (Anlayışı)	19
2.2.2. Devletin Eğitim Politikası	22
2.2.2.1. Devletin Eğitim Politikasının Prensipleri	23
2.2.2.2. Rusya Federasyonunun Eğitim Mevzuatı	24
2.2.2.3. Rusya Federasyonu Vatandaşlarının Eğitim Hakkına Devletin Verdiği Güvenceler	25
2.2.2.4. Devlet Eğitim Standartları	26
2.2.3. Eğitim Programları	34
2.2.3.1. Temel Eğitim Programları	35
2.2.3.1.1. Okulöncesi Eğitim	35
2.2.3.1.2. Temel İlköğretim	42
2.2.3.1.3. Genel Temel Eğitim	46
2.2.3.1.3. Orta (Tam) Temel Eğitim	48
2.2.3.2. Temel eğitim Programlarının Uygulanması	55
2.2.3.3. Okullarda Öğretilen Eğitim Dersleri	55
2.2.4. Rusya’da Liseler (Kolejler)	63
2.2.5. Rusya’da Jimnaziler	64
2.2.5. Rus Dili	65
2.2.5.1. Açık ders	68
2.2.6.1. Öğrenci Kontrol Defteri (Dnevnik)	69
2.2.6.2. Jurnal Defteri (sınıf defteri)	74
2.2.6.3. Rusya Federasyonu Eğitim Kurumlarının 9. ve 11. Sınıf Mezunlarının Verdiği Bitirme Sınavları (Attestatsiya) Kanunu	78

2.2.7. Temel Eğitim Seviyesi Diplomasının Verilme Düzeni.....	83
2.2.8. Mezunların Ödüllendirilmesi ve Olimpiyat Sistemi	85
2.2.9. Tek Devlet Sınavı (TDS) (ÖSS gibi) Üniversiteye Yeni Giriş Şekli.....	89
2.2.10. Temel Meslekî Programlar	92
2.2.10.1 Eğitim Alma Şekilleri.....	93
2.2.10.2. Meslekî Başlangıç Eğitimi.....	96
2.2.10.3. Meslekî Orta Eğitim	99
2.2.10.3.1. Meslekî Orta Öğretim Programları.....	103
2.2.10.4. Yüksek Meslekî Eğitim	104
2.2.10.4.1. Tam Olmayan Yüksek Öğrenim Diploması.....	107
2.2.11. Yüksek Öğrenim Sonrası Meslekî Eğitim	112
2.2.11.1. Yüksek Lisans	112
2.2.11.2. Doktora (Profesörlük Tezi)	114
2.2.11.3. Yüksek Öğrenim Kurumlarının Çeşitleri ve Adlandırılmaları	116
2.2.11.4. Yüksek Öğrenim Kurumlarına Giriş ve Yüksek ve Lisans Sonrası Meslek Eğitiminde Uzmanların Yetiştirilmesi.....	117
2.2.11.5. Yüksek Öğrenim Kurumlarının Çalışanları.....	122
2.2.11.6. Bilimsel Ünvanlar.....	125
2.2.11.7. Yüksek Öğrenim Kurumlarının Finansmanının Sağlanması	126
2.2.11.8. Yüksek Öğrenim ve Lisans Sonrası Eğitim Kalitesinde Devlet Kontrolü	128
2.2.11.9. Rusya Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanlığı Yüksek Attestatsiya Komisyonunun (VAK) Fonksiyonu.....	130
2.2.11.10. M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi Hakkındaki Federal Kanun.....	134
2.2.11.11. Rus Eğitiminin 2008 Yılı Genel İstatistik Sonuçları.....	140
2.2.12. Rusya Eğitiminde Bologna Süreci	143
2.2.13. Eğitim Kalitesinin Denetimi Ve Değerlendirilmesinin Esasları.....	147
2.2.14. Eğitim Kurumunun Finans ve Maddi Kaynakları Kullanma Hakları	154
2.2.15. Vatandaşların Eğitimdeki Haklarının Hayata Geçirilmesinin Sosyal Garantileri.....	156
2.2.16. Öğrencilerin Sağlığının Korunması ve Valideynlerin (Kanuni Temsilcilerin) Hakları	159
2.2.17. Eğitim Kurumları Çalışanlarının İş Ücretlerinin Ödenmesi.....	161
2.2.18. Eğitim Kurumları Çalışanlarının Hakları, Sosyal Güvenceleri ve Muafiyetleri	161
BÖLÜM III.....	164
3.1. SONUÇLAR VE DEĞERLENDİRMELER.....	164
3.2. ÖNERİLER	176
EKLER.....	178
KAYNAKLAR.....	188
ÖZGEÇMİŞ.....	192

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 2.1. 2007 Yılı 15, 16, 17 ve 18 Yaşlarındaki Nüfusun Eğitim Durumu	18
Çizelge 2.2. Rusya Federasyonu Eğitim Kurumları Çeşitleri ve Modelleri	20
Çizelge 2.3. Okul Öncesi Eğitim Kurumları ve Bunlardaki Çocuk Sayısı	38
Çizelge 2.4. Gündüzlü Devlet (Şehir) Temel İlköğretim Kurumlarının Sayısı	43
Çizelge 2.5. 2007–2008 Eğitim Yılı'nın Başında Gündüzlü Eğitim Kurumları ve Bunlarda Eğitim Gören Öğrenci Sayıları	44
Çizelge 2.6. 2007–2008 Eğitim Yılı Başında Özel Eğitim Kurumları	44
Çizelge 2.7. Eğitim İstihdam Edilenlerin Sayısı (Bin Kişi)	50
Çizelge 2.8. Eğitimin Temel Göstergeleri	51
Çizelge 2.9. “Eğitim” İşinde Ücret Ödeme Düzeyi	54
Çizelge 2.10. RF İlköğretim Kurumlarındaki Temel Eğitim Planı-1 Temel İlköğretim 1. Seçenek	59
Çizelge 2.11. RF İlköğretim Kurumlarındaki Temel Eğitim Planı-2 Temel İlköğretim 2. Seçenek	60
Çizelge 2.12. RF İlköğretim Kurumlarındaki Temel Eğitim Planı-3 Temel İlköğretim 3. Seçenek	61
Çizelge 2.13. RF İlköğretim Kurumlarındaki Temel Eğitim Planı-4 Temel İlköğretim 4. Seçenek	62
Çizelge 2.14. Öğrencilerin Eğitim Dillerine Göre Dağılımı	65
Çizelge 2.15. 1989 ve 2002 Nüfus Sayımlarına Göre Rusya'daki İlk 20 Halk	67
Çizelge 2.16. Öğrenme bilgilerinin tutulduğu tablo	72
Çizelge 2.17. Yüksek Öğrenim Kurumları (Eğitim Yılı Başlangıcı İtibariyle)	139
Çizelge 2.18. Eğitim Kuruluşlarının Faaliyetleriyle İlgili Bazı Göstergeler	141
Çizelge 2.19. Yüksek Öğrenim Kurumları (ÖK) (Ders Yılı Başında İtibariyle)	146
Çizelge 2.20. Bütçenin Eğitim Harcamaları Yapısı (2004 Yılı Oranları)	153

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Okul öncesi eğitim kurumlarının finansmanı	41
Şekil 2.2. Yüksek öğrenim kurumlarındaki öğrenci sayıları.....	140
Şekil 2.3. 2008 yılı meslekî eğitim kurumlarındaki öğrenci oranları.....	143

KISALTMALAR

OEK.	: Okul öncesi eğitim kurumu
EGE.	: Tek Devlet Sınavı
a.g.m.	: Adı geçen makale
a.g.m.	: Adı geçen madde
bkz.	: Bakınız
c.	: Cilt
VAK	: Yüksek Öğretim Kurumu
nr.	: Numara
s.	: Sayfa
TTK	: Türk Dil Kurumu
vb.	: Ve benzeri/ve bunun gibi
vd.	: Ve diğeri/diğerleri
Yay.	: Yayınları/Yayınevi

ÖZET

Çalışmanın esasını yakın tarihlerde pek çok milleti ve kültürü bünyesinde barındıran ve etkili bir güç olarak varlığını sürdüren Rusya Federasyonu'nun eğitiminin geçmişi, temel hususiyetleri ve bugünkü durumu oluşturmaktadır. Rus eğitim sistemi; tarihî süreci, eğitim sisteminin dayandığı ilkeler ve amaçlar, eğitim kurumları, eğitim süreci-aşamaları, eğitimin denetimi-yönetimi ve finanse edilmesi bakımından değerlendirilerek Rus eğitiminin dünü ve bugünü hakkında bilgi verilmeye çalışılmıştır.

Sunulan tez çalışması, genel olarak 3 ana bölümden oluşmaktadır. Bölüm I olarak adlandırılan Giriş bölümünde tez çalışmasının yapılma amacı sunulmaktadır.

Bölüm II'de ise Rus eğitim sistemi tüm detayları ile incelenmektedir. Bu bölümde bugünkü Rus eğitim sisteminin yeterince anlaşılabilmesi için, ilgili sistemin günümüzdeki aşamaya nasıl geldiğinin bilinmesi açısından Rus eğitim tarihi verilmektedir. Bu konu hakkında doğrudan Rus eğitimini ele alan kaynaklardan yararlanılmıştır. Bununla birlikte, Rus eğitiminin asıl başlangıcı olarak kabul edilen Petro Reformları, 18. yüzyıla kadarki Rus eğitimin genel yapısı, Ekim 1917 Devrimi sonrası ve Sovyetler Birliği dönemlerindeki eğitim, okul öncesi, ilköğretim, meslekî-teknik eğitim sistemi ile sistemin amaç ve ilkeleri de bu bölümde incelenmektedir.

Tez çalışmasında öne çıkan sonuçlar ve ülkemizde Rus eğitim sistemiyle bağlantılı yapılabileceklerin yer aldığı öneriler Bölüm III'de yer almaktadır. Ekler kısmında içerik ile ilgili istatistikler sunulmaktadır. Rusça kaynaklar hem Türkçe'ye çevrilmiş hem de orijinal imlasına uygun olarak verilmiştir.

Ağustos, 2010

Oğuz Kamil ERCANTÜRK

ABSTRACT

This master of science thesis aims to focus basically on the educational history of the Russian Federation, which has recently played in an important role in many nations and cultures under its dominion, its basic characteristics and current situation. This study also seeks to give information about the past and present situation of Russian Education System by assessing the principles and purposes on which the education depends, educational institutions, education processes and levels, supervision and management of education, financing policy of the Russian Education System.

This study is composed of three main chapters. In the first chapter, named as the Introduction, the purpose of the study is explained. In the second chapter, the Russian education system is analyzed in all its details. In this section, in order to understand how the Russian education system has achieved today's level, the history of this education system is explained. We benefited from the sources related directly to the Russian education. Additionally, in this section one can also find information about the Petro Reforms, which are considered the real starting point of the Russian education, the period after the October 17th reformation and the education in the era of the Soviet Union, pre-school, primary school, vocational school and technical schools and the objectives and principles of this education system.

In the third chapter, one can find out the information about the results found out in the study and the proposals which can be carried out in our country related to the Russian education system. In the Addendum section, the statistical information about the content is presented. The Russian sources were presented both by Turkish translation and in their original punctuation.

August, 2010

Oğuz Kamil ERCANTÜRK

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. PROBLEM DURUMU

Rusya Federasyonu'na belirli aralıklarla iş veya turistik amaçla gerçekleştirdiğim seyahatler, dünyada bir zamanlar oldukça ön plana çıkan Rus eğitim sistemi üzerinde yoğunlaşmama neden oldu. Lisansüstü eğitimime başlamamın sebeplerinden bir tanesi de bu izlenimlerimi ve düşüncelerimi bilimsel platformda tartışmaya açma isteğiydi. Bu konuda ülkemizde herhangi bir çalışmanın olmaması da sunulan tez çalışmasının yapılmasının elzem olduğu düşüncesini ön plana taşıdı.

Sunulan bu tez çalışmasında Rus eğitim sistemi bütün yönleriyle incelenmiş olup istatistiksel veriler detaylı şekilde sunulmaktadır. Bu yapılırken Rus eğitiminin güncel durumu merkeze alınmıştır. Rus eğitimini oluşturan ana öğelerin genel hatlarıyla bilinmesi gerektiği düşünüldüğünden, okul öncesi eğitimden akademik eğitime kadar bütün süreçler üzerinde durulmuş ve ilgili eğitim sisteminin tarihsel kökeni hakkında da detaylı bilgiler verilmiştir. Bu çalışmanın özellikle karşılaştırmalı eğitim alanında çalışanlara ve eğitimcilere yarar sağlayacağı düşünülmektedir. Bu amaçla Rusça kaynaklardan çeviriler yapılmıştır.

BÖLÜM II

GİRİŞ

2.1. RUS EĞİTİM TARİHİ

Rusya’da ilk okullar genelde manastırlar bünyesinde açıldı. Bu okullarda dersleri daha çok din adamları verirdi. Halkın yoğun olarak kiliselere devam etmesine rağmen eski Rusya’nın okuryazarlık seviyesi çok düşüktü. Hatta ruhbanlar arasında bile bu böyleydi. Rusların kullandığı Slav alfabesini, “Glagolitsa” ve “Krilitsa”yı Bizans misyoner papazları Kirill ve Mofodiy oluşturdular. Bu nedenle Rusya’da her 24 Mayıs tarihi, bu din adamlarının hatırasına “Slav Alfabesi ve Slav Kültürü” günü olarak kutlanır. 988 yılında Hristiyanlığın kabulü ve Kiev Rusya’sının devlet dili olması okuryazarlığın ve yazılı kültürün yayılmasına yardımcı oldu. Rus eğitimi ile ilgili ilk kaynaklar, Büyük Novgorod şehrinde. İlk elyazmaların yazıldığı, kitapların sanatkârane süslendiği, devlet ve hukuki belgelerin korunduğu bu şehirdeki kitaplar varlığı 11–12. yüzyıllara kadar gider. 14–15. yüzyıllarda merkezinin Büyük Moskova Knyezliği (Prenslik) olduğu Merkezi Rus Devletinin şekillenmesi kültürün gelişmesi için uygun şartlar sağladı, birçok Rus şehrinde kilise ve manastırlar bünyesinde köy ilkokulları açıldı.

Stoglav Kilisesinin 1551 tarihli kararları Ortodoks eğitim sistemini meydana getirdi. Piskoposluk yönetiminde ayın hizmetlileri yetiştirmek için okullar ihdas edildi. Eğitimin organize edilmesinde belirli merhaleler tayin edildi:

Başlangıç Merhalesi: Okumayı öğrenme, Zebur ve İlahiler kitabının okunması.

Profesyonel Merhale: Havariler’in ve onların öğretilerinin okunması.

Yüksek Merhale: İncil’in okunması. Bu aşamada, Hristiyan kitapların ilmine sahip olmanın yanında gramer eğitimi de veriliyordu.

Moskova’da matbaayla beraber Ortodoks eğitim kaynakları yaygınlık kazandı. 17. yüzyılın ortalarından itibaren Moskova’da (1687 yılında) Helen-Yunan okulunun (Daha sonra Slav-Yunan-Latin Akademisi adını aldı.) açılışını hazırlayan program olarak Batı Avrupa gramer okullarına benzeyen okullar açıldı. 17. asırda ilk eğitimde

değişiklikler gerçekleşti. Okuma öğretiminde hece metodu yerini ses eğitime bıraktı, alfabenin öğretimdeki önemi arttı, eğitim pratiklerine alfabe kitapları girdi (Бим-Бад Б.М. 2002. s. 244-247)

1 Mart 1564 yılında Rusya’da matbaa açıldı ve Moskova Matbaasından ilk basılan kitap “*Havariler*” oldu. Bu olay Rusya’da okuma yazma oranının artmasında ve kitabın yayılmasında büyük rol oynadı. 1678 yılında Moskova’da İnnokentiy Gizel’in Rusya tarihinin ilk ders kitabı olan Sinopis kitabı yayınlandı. 1672 yılında Moskova’da ilk kitapçı açıldı. 1682 yılında basın sarayında “Yunanca Okuma, Yunan Dili ve Yazısı Matbaa Okulu” açıldı. 1685 yılında burada 233 öğrenci eğitim görüyordu. 1634 yılında ilk alfabe Vasiliy Burtsev’in alfabesi yayınlandı (Гуркина Н.К., 2001. s.6-15).

1687’de Rusya’da yüksek din adamları ve devlet görevlileri yetiştirmek amacıyla ilk üniversite olan Slav-Yunan-Latin Akademisi açıldı. Akademiyi İtalya’da Panduan Üniversitesi mezunu Yunan Sovroniy ve İoannikiy kardeşler yönetiyordu. Okulda köylülerden başka her sınıftan, 12–20 yaşlarında, tamamen devletin himayesinde olan çocuklar ve gençler okuyordu. Okulun öğrenci sayısı 1703 yılında 300, 1711’de 500’dü (В. С. Шульгин, Лидия Васильевна Кошман, Мария Ростиславовна Зезина, 1996).

2.1.1. Eğitimde Petro Reformları

Birinci Petro’nun eğitimde yaptığı devrimler Rusya’nın laik eğitiminin temeli oldu. Bu her şeyden önce Navigats, Puşkar, Gospital, Prikaznaya ve diğer meslek eğitimi benzeri okulların 1701 yılından itibaren açılmasında kendini gösterdi. Saray mensupları, ruhban sınıf ve yönetici kesimlerin çocukları için sayılı okullar açıldı. 1701 yılında okumayı kolaylaştıran harfler alfabeye alındı. Öğrencilerin yaşları 10–15 arasında değişiyordu. Yeni okul aritmetik ve gramere girişi öğretiyordu (Алексей Леонтьевич Нарочницкий, 1980).

Bir eğitim sezonu üç merhaleden oluşuyordu: Birinci merhale okuma ve yazma, aritmetik, geometri; ikinci merhale aritmetik, geometri, trigonometri; yüksek merhale denizcilik eğitimi veriyordu. Denizcilikte eğitim gören öğrenciler stajlarını

denizlerde gemilerde, tersanelerde ve yol inşasında yaparlardı. Okulların kurulmasında İskoçyalı A. D. Forvarson büyük rol oynadı. 1712 yılında mühendislik ve topçu okulları açıldı. Meslek okulu sınıfsal bir yapıya sahipti ve devlet hizmetinin çeşitli alanlarına öğrencileri hazırlıyordu.

1715 yılında Peterburg’da Deniz Akademisi açıldı. 1720 yılında talimattan altı yıl sonra “Moskova’daki okulda 70 öğrenci, taşrada ise az daha öğrenci vardı”. 1722’de Akademi bünyesinde “ülkenin bilimsel kitap basımı merkezi” olan matbaa açıldı. Matbaada Rus, Batı Avrupa ve Doğu harfleri kullanıldı. Matbaada bilim adamlarının eserleri, ders kitapları ve raporların basımı yapıldı. 1728’den itibaren tek gazete “Sankt Petersburg Bülteni” Rusça ve Almanca yayınlanmaya başlandı. 1732 yılında piyade alaylarında açılan garnizon okullarını da laik okul olarak düşünmek mümkündür. İkinci Ekaterina’nın ilk çarice yıllarında matematik öğretmenleri sadece oralardan alınıyordu. Rusya’nın çok milyonlu nüfusu az bir istisnaıyla tamamen eskisi gibi okuma yazma bilmeyen hâle geldi. Sayılı okulların bir faydası görülmedi. Bu okullar 1744 yılına kadar garnizon veya piskoposluk okullarıyla bütünleşmişlerdir. Öğrenci alımı kavgasını 1737 yılında ruhban okuluna dönüşen dini okullar kazandı. Yabancılar Rusya için az faydalı işler yapmadılar. Akademinin başkanı olan Baron İ. A. Korf, tahsilini İen Üniversitesi’nde yapmış, çok okuyan ve en zengin kütüphanelerden (36 bin cilt) birine sahip olan biriydi ve Rus gençleri arasında bilimsel kadronun yetiştirilmesine özel bir önem veriyordu. Ünlü bilim adamı, yetenekli pedagog Tyubingen Üniversitesi mezunu teorik ve deney fiziği kürsüsü başkanı Lomonosov’un da çalıştığı ders kitabını hazırladı, fizik sınıfını kurdu, yeni malzemelerle donattı. Ünlü matematikçi, fizikçi ve astronom L. Eyler bilim adamı olmasında akademinin katkısını belirtirken “Petersburg Akademisi’nde bulunmamı herkese borçluyum” demiştir (Руссиян С.Ф.С.Р. Министерство просвещения, 1989).

1725 yılında Birinci Petro’nun girişimiyle bilim kültür merkezi Bilimler Akademisi kuruldu. 1747’de Sankt Petersburg İmparatorluk Bilim ve Sanat Akademisi adını alırken, 1803’te İmparatorluk Bilimler Akademisi, 1806 yılında İmparatorluk Sankt Petersburg Bilimler Akademisi, 1917 Temmuzunda Rusya Bilimler Akademisi, 1925

Temmuzunda SSCB Bilimler Akademisi, Aralık 1991 yılından itibaren de Rusya Bilimler Akademisi adını aldı.

1733 yılında Akademiye eş değeri olan Mühendislik Okulu açıldı. Bu okul Rusya’da mühendislik eğitiminin başlangıcı oldu. Profesörleri genellikle Almanya’dan çağırdılar. Bunlardan bazıları meşhur matematikçiler Bernulli ve Eüler’di.

1755 yılında Moskova Üniversitesi açıldı. Elizavetta üniversite açılması emrini 25 Ocakta Tatyana Yortusunda imzaladı. Rus öğrencileri bu günü o zamandan beri bayram olarak kutlarlar.

Mihail Vasilyeviç Lomonosov (1711–1765) ilk Rus akademisyenidir. Edebiyat, dil bilimi, tarih, coğrafya, metalürji, fizik, kimya ve hatta pedagojide birçok çalışmalar yapmıştır. 1755 yılında M. V. Lomonosov’un girişimiyle Rusya’da kültürün gelişmesinde öncü rol oynayan Moskova Üniversitesi açıldı. Bilhassa Lomonosov Rusya’da bilimin ve eğitimin babası sayılır. Onun sayesinde Moskova Üniversitesi’nde eğitim dili Rusça oldu ve Rus eğitimi üzerindeki Alman etkisi azaldı. Zira çoğu Rus bilim adamı Almanya’da eğitim görmüştü. Yine Rusya’nın tarihinde en iyi zamanlarını yaşadığı İkinci Ekaterina’nın da aslen Almanyalı olduğu unutulmamalıdır (Галина Евгеньевна Павлова, Михаил Васильевич Ломоносов, 1986).

2.1.2. Temel Eğitim (İlköğretim) Kurumları ve 18.yy. Sonlarında Halk Okulları

Okul eğitimi sistemi XVIII. yüzyılın sonunda sistem olarak teşekkül eden Rusya’nın tarihteki ilk ilkokul tüzüğü 1766 yılında kabul edildi. Bu tüzüğe uygun olarak büyük ve küçük millî okullar açıldı. 1775 yılında eğitim yönetimine yönelik devlet kurumlarının kurulması kararı alındı. Karar, halk okullarının himaye ve gözetilmesini ve sağlam temellere dayanmasının toplum tarafından takip edilmesini içeriyordu. Mecburi derslerin listesi çıkarıldı her gün 4 saat ders yapılacak şekilde günlük ders düzeni kuruldu.

1782’de Rusya’da geniş okul reformu için özel bir halk okulları komisyonu kuruldu. Komisyonun amacı köylülerden başka bütün sınıflar için ilköğretim okulları

kurmaktı. Temel belgeleri ve reformu Avusturyalı iyi Rusça bilen pedagog F. İ. Yankoviç hazırladı.

Rus eğitiminin bu yıllarda esasını Rusya şartlarına uyarlanmış Avusturya örneği teşkil etti. Bu plana göre şehirlerde iki çeşit halk okulları kuruldu: Büyük okullar eyaletlerde, küçükleri kaza merkezlerinde açıldı. Bu okullar devlet tarafından finanse ediliyordu. Küçük okullarda okuma, yazma, kaligrafi, aritmetik, akait, büyük okullarda ise Tanrının kanunu, Rus Dili, coğrafya, tarih, doğa tarihi, geometri, mimarlık, mekanik ve fizik, yabancı dil öğretiliyordu. 1786 yılında halk okullarının tüzüğünde her yerde öğretimde sınıf-ders sistemi getirildi. Buna göre “doğal dilde eğitim” sistemi ilk defa öğrencilerin eğitimde yaş özelliklerini dikkate almayı öngörüyordu. Ancak maddi kaynakların yetersizliği bu sistemin tamamen hayata geçmesine engel oldu. Büyük halk okulları bazı şehirlerde açıldı. Her ne kadar 1875 yılına gelindiğinde bütün Rus ve sayılı okullar ve yurtları “eğitimde kesinlikle yararsız” oldukları gerekçesiyle kapatıldılarsa da devlet okullarındaki öğrenci sayısı 1192 iken 1786 yılında bu sayı 2200’e ulaştı. Okul sayısı her yıl artıyordu. 1782 yılında Rusya’da eğitim reformu başlarken 8 büyük okulda 26 öğretmen 474 erkek ve 44 kız öğrenci okuturken 1801 yılında 790 öğretmen 315 okulda 18128 erkek ve 1787 kız öğrenciye eğitim veriyordu (<http://museum.edu.ru/catalog.asp>).

Rus eğitim sisteminin gelişmesinde sonraki etap 1803’te yeni bir okul tüzüğünün kabulüyle başladı. Bu tüzüğe göre taşra merkezlerinde ve kiliselerde jimnaziler (kolej Ç.N.) açıldı. Vakıa Rusya’da ilk jimnaziler daha XVIII. yüzyılda açılmışlardı ve başlıca hedefleri üniversiteye öğrenci yetiştirmektir. İlkokul üç veya dört yıllık eğitim süresi olan tekli sınıflardan oluşuyordu. İki sınıflı ilkokulların eğitim süresi beş yıllık (bazen altı) idi. Dört sınıflı ilkokullar büyük ilkokullardı. Yüksek okullarda kendi aralarında yüksek ilkokullar, erkek ve kız jimnaziler, ruhban okulları, ticaret okulları v.b. guruplara ayrılırdı.

Ortaokul içinde ise erkek (8 yıllık) ve kız (6–7 yıllık) jimnazileri, reel okullar (6–7 yıllık) ve ticari okullar (7–8 yıllık) yer alırdı. Soyluların çocukları için liseler, hukuka giriş okulları, prensler, asilzadeler, asilzade kızlar için enstitüler vardı (<http://www.rustrana.ru>).

Ruhban sınıfı; çocuklarını genelde ruhban okulları ile piskoposluk ve papazlık okullarında okutuyordu. XIX. yüzyılda Çarlık Rusyası'nda devlet kurumları Batı Avrupa'daki örneklerine göre yeniden yapılandırıldı. 8 Eylül 1802 manifestosuyla Rusya'da aralarında, yüksek, orta ve ilk eğitim kurumlarını, Bilimler Akademisi'ni, Sanat Akademisi'ni, matbaa ve sansürü yönetmek için kurulan Millî Eğitim Bakanlığının da olduğu sekiz bakanlık kuruldu (<http://www.olimpnews.spb.ru>).

6 Ocak 1803 tarihinde Rusya İmparatorluğu Eğitim Bakanlığının kurulmasından bir yıl sonra "Millî Eğitim Kuralları" kabul edildi. Bunların temelinde ilköğretim okulları düşüncesi yatıyordu. Eğitim kurumları dört kategoriye ayrıldı: Kilise ve taşra okulları, şehir okulları ve üniversiteler. Rusya çapında 6 eğitim bölgesi oluşturuldu: Moskova, Vilen, Derpt, Kazan, Harkov, Petersburg. Bunların her biri birkaç eyalet okulunun yönetimini himayesinde bulunduruyordu. Her alt kategori üniversiteye kadar üst kategorilere hazırlık hizmeti görüyordu. 1819 yılına gelindiğinde 6 bölgenin hepsinde üniversite kurulmuştu. Bu üniversiteler jimnazileri gözetleme görevini de yürütüyorlardı. Böylelikle ilköğretim iki merhaleye ayrıldı; alt merhale kilise okulları, üst merhale taşra okulları ve jimnaziler. Bunun yanında kilise okullarında eğitim süresi bir yıl olarak belirlendi ve bunlar şehirlerdeki her kilisede açıldılar. Taşra okullarında iki yıl eğitim görmek gerekiyordu. Bu okulların her eyalette ve taşra şehirlerinde birer tane açılması gerekiyordu. Jimnazi eğitim süresi de dört yıl olarak düşünüldü. Bunlar eyalet şehirlerinde halk okulları esas alınarak açıldı ve amaçları üniversiteye öğrenci hazırlamaktı. Alt sınıflar için hepsi 7 yıllık olan okul eğitimi geçmek mümkün değildi. Jimnazilere sadece asilzade ve memur çocukları alınıyordu.

Ancak 1864 yılında köylerde Eğitim Bakanlığına bağlı halk okulları açılması kararı çıktı. İlkokullar reformu bu yeni tüzüğün kabulüyle başladı. Bu okulların yönetimi Zemstvo'lara (Çarlık Rusyası'nda mahalli idare organı) tevdi edilmişti, pedagojik vesayet içinde yerel yönetimin, kilisenin ve Zemstvo'nun olduğu okul kurulundaydı. Bu zamana kadar ruhban sınıfı köylerde eğitimi tekeline almıştı. Rusya'da eğitim faaliyeti yürütecek kabiliyette aynı zamanda halka yakın yeni bir köy öğretmeni yaratmak isteniyordu.

Yine bu yıl ortaokul reformu gerçekleştirildi, yeni bir jimnazi tüzüğü oluşturuldu. Böylece sınavsız direk üniversiteye girme hakkı veren klasik ve yüksek teknik eğitim kurumlarına öğrenci hazırlayan reel okullar olmak üzere ikiye ayrıldılar. XX. yüzyılın başlarında öğrenciler Rusya’da nüfusun %3’ünü oluşturuyordu, bu oran diğer ülkelerde orta öğretim eğitimi almışların %10’una denk geliyordu. O zaman toplumun bütün katmanlarının eğitim arzusu gözlemleniyordu ve Çarlık hükümeti bu talepleri dikkate alıyordu. Çarlık hükümeti halk eğitimine yaptığı harcamaları 1905’ten 1915’e kadar beş kat artırdı. Herkesin ilkokul eğitimi alması (P. A. Stolypin’in reformları) düşüncesi ortaya atıldı ancak bu niyet bir türlü gerçekleştirilemedi (<http://russia.edu.ru>).

1803 yılındaki fermana göre ülke 6 eğitim bölgesine ayrılmış ve her birinde üniversite açılması hedeflenmişti. 1804 yılında Kazan Üniversitesi, 1805 yılında Harkov Üniversitesi açıldı. 1819 yılında Petersburg Üniversitesi ve 1834 yılında Kiev Üniversitesi eğitimlerine başladılar. En büyük üniversite Moskova Üniversitesi’nde sadece 215 öğrenci okuyordu. Bu sayı 1831’de 814’ü buldu. Birinci Nikolay serf köylülerin çocuklarının üniversiteye alınmasını yasaklamıştı. Petersburg yakınlarındaki Çar ve Yaroslavl’daki Demidovskiy liseleri üniversite seviyesinde eğitim veriyorlardı. Ancak onlar genelde asil sınıfı özelliklerini koruyorlardı. XIX. yüzyılın ilk yarısında, İkinci Ekaterina döneminde temelleri atılan kızların eğitimiyle ilgili okullar gelişmeye devam ett. Asil kız çocukları için Peterburg, Moskova, Nijniy, Novgorod, Kazan, Astrahan, Saratov, İrkutsk ve diğer şehirlerde yeni enstitüler açıldı (Федор Александрович Петров, 2003).

2.1.3. Sovyetler Birliği Dönemi

2.1.3.1. Ekim 1917 Devrimi Sonrası Halk Eğitimi

Komunist Partisi ve Sovyet yönetiminin halk eğitimi alanındaki politikasının esasları parti programında belirlenmiş ve Rusya Komünist Partisi(RKP)’nin 1919 yılındaki kongresinde kabul edilmişti. İlk amaç halkın büyük çoğunluğunun ümmîliğini ortadan kaldırmaktı. 16 Aralık 1919 yılında “Sosyalist Rusya Federasyonu Halkının Okuma Yazma Seferberliği” kararnamesi uyarınca, 1920 yılında bu sahadaki bütün

Çalışmaların yönetildiği Halk Komiserliği bünyesinde “Rusya Okuma Yazma Seferberliği Olağanüstü Komisyonu” kuruldu. 1920–40 yılları arasında yetişkin halktan 60 milyon insan okuma yazma öğrendi. 1939’da yapılan nüfus sayımı verilerine göre 9 – 49 yaş arasındaki nüfusun %87,4’ okuma yazma öğrendi. 1959 yılında yapılan nüfus sayımı mmliğin hemen hemen bütünüyle ortadan kalktığını gösterdi.

Sovyet Rusya Sosyalist Halk Komiserliği’nde 1918–1919 yıllarında kabul edilen kararname ile halk eğitimi sosyalist düsturlara göre yeniden düzenlendi. Bütün ilköğretim okulları halk okulları hâline getirildi, özel okullar yasaklandı, eğitim parasız oldu, erkek ve kız çocuklar beraber eğitim görmeye başladı, okul kiliseden, kilise devletten ayrıldı. Bütün dinlerin ve dini kltlerin eğitim kurumlarında öğretilmesi yasaklandı. Çocukların fiziken cezalandırılması kalktı. Bütün halklar kendi dillerinde eğitim görme hakkına kavuştu. Sovyet okul öncesi eğitim sisteminin temeli atıldı. Kapılarını köylü ve işçilere aan yüksek eğitim kurumlarına girişte yeni kurallar getirildi.

Halk eğitimi, yönetimi ve idaresi bütün Rusya’da eğitimden sorumlu Halk Komiserliğine bağlandı ve bütün bakanlıkların eğitim kurumlarının yönetimi buraya geçti. Haziran 1918’de Sosyalist Halk Komiserliği “Rusya Cumhuriyeti’nde Halk Eğitiminin Düzenlenmesi” kararı aldı. 16 Ekim 1918’de yayınlanan bu kararın en önemli yönü tek bir çeşit okulun kurulması oldu. Bu karar gereği gerçek demokratik prensiplere dayanan, iki merhaleden oluşan, 8–17 yaşındaki çocuklar için mecburi olan, erkek kız karışık eğitim görülen ve parasız olan okullar açıldı. Ana dilde eğitimin gelişmesinde onlarca millet ve halk için alfabelerin düzenlenmesi büyük rol oynadı.

Eğitim ve terbiyenin içeriği, eğitim ve terbiye metotları kökten değişti. Yeni ders plan, programları ve kitapları hazırlandı. 30’lu yılların başlarında Sovyet okul sisteminin işleyiş, eğitim ve terbiye esaslarını belirleyen “SSCB’deki, ilk ve ortaokulların yapısı, ğretim programları, çalışma düzenleri, ders kitapları, eğitim çalışmalarının düzenlenmesi ve okulların i işleyişi” v.b. hakkında kararlar yayınlandı. Sovyetler Birliği vatandaşlarının eğitim hakkı SSCB anayasası tarafından

güvence altına alındı. II. Dünya Savaşı'ndan sonra Sovyet halk eğitimi sistemi gelişmeye devam etti. Ülke en kısa sürede savaşın bıraktığı zorlukların üstesinden geldi. 1950 yılında 220 binden fazla okul açıldı. Okul inşaatları artarak sürdürüldü. 1950 ile 1960 yılları arasında 30 bin okul yapıldı. Ayrıca 36 bin okul da kolhozların finanse edilmesiyle eğitime açıldı. Hızla gerçekleşen sosyal, bilimsel ve teknik kalkınma, ekonomik hayata katılan gençliğin kültürel ve toplumsal taleplerinin yüksekliğini gösteriyordu. Orta ve yüksek eğitim kurumlarının içeriği ve çalışma metotları mükemmelleşti. Millî ekonominin yeniden yapılandırılmasıyla ilgili kapsamlı planlar yüksek ve orta öğretimin yaygınlaştırılmasını gerektirdi. Ve bu görev ülkede başarılı bir şekilde yerine getirildi.

1973 yılında SSCB Yüksek Kurulu, “Rusya Sosyalist Federe Cumhuriyeti ve Diğer Sovyet Cumhuriyetlerin Halk Eğitimi Hakkındaki Kanunları” onayladı. Kanunlarda SSCB halk eğitiminin amacı “iyi eğitilmiş, komünist toplum yapımcılarının her yönüyle aktif olduğu, Marksizm–Leninizm düşünceleriyle yetişmiş, Sovyet kanunlarına ve Sosyalist hukuk düzenine saygılı, emeğe saygılı Komünist ruha sahip, fiziken sağlıklı, ekonominin çeşitli alanlarında ve sosyal kültürel yapılanmada başarıyla çalışacak kabiliyette, toplum ve devlet faaliyetlerinde faal katılım sağlayacak, Sosyalist vatanını fedakârca savunmaya hazır, onun maddi ve manevi zenginliklerini koruyacak ve zenginleştirecek, doğayı koruyacak ve ona özen gösterecek” şeklinde belirtiliyordu. SSCB’de halk eğitimi Sovyet vatandaşının ruhî ve entelektüel ihtiyaçlarını karşılama ve bunların gelişmesini sağlamakla yükümlüdür (Совыет Юнион, 1987).

SSCB halk eğitimi sistemi okul öncesi eğitimi, orta öğretimi, okul dışı eğitimi, meslekî-teknik eğitimi, profesyonel orta öğretimi, yüksek öğretimi kapsar.

2.1.3.2. Okul Öncesi Eğitim

Halk eğitiminin ilk halkası 7 yaşına kadar olan çocuklara tahsis edilen okul öncesi (kreşler, çocuk yuvaları, kreş-yuvalar) kurumlardır. Bu yaştaki çocukların eğitimi için daha uygun şartların sağlanması amacıyla 60’lı yıllardan başlayarak tek tip okul öncesi kurumların açılması sağlandı. Aile ile sıkı işbirliği halinde çalışan bu

kurumlar çocukların her yönden uyumlu bir şekilde gelişmesini amaçladılar. Bunun yanında çocukların terbiyesiyle ilgileniyor, sağlıklarını koruyor ve güçlendiriyor, basit, pratik beceriler kazandırıyor, çalışma sevgisi aşıyor, estetik eğitime özen gösteriyor, okul eğitimine hazırlıyor, büyüklere saygıyı, vatan ve doğdukları bölgelere sevgiyi aşıyorlardı (Александр Михайлович Прохоров, 1982).

2.1.3.3. İlköğretim Okulu

Genel orta eğitim almanın asıl şeklidir. Sovyet yönetiminin ilk yıllarından itibaren orta öğretim iş ve politeknik eğitim olarak gelişti. Bunun yegâneliği Sovyet milletlerinin millî vasıfları dikkate alınarak içeriğinin oluşturulması ve eğitim-terbiye sürecinin düsturlarının birliği ile sağlanır. Politeknik ve iş eğitimi, öğrencilerin temel bilimleri öğrenme sürecinde, ders dışı, sınıf dışı, okul dışı çalışma süreçlerinde verilir.

Ülkenin ekonomik ve kültürel kalkınması ölçüsünde okul sistemi, eğitim kurumlarının çeşitliliği ve yapıları, eğitim süresi, ilköğretim ve meslekî eğitimin ilişkileri, zamanla değişikliklere uğradı. 1921 yılında 9 ve 10 yıllık okullar yanında 7 yıllık okullar vardı. 1923'ten itibaren köylerde gençlerin gittiği okullar yaygınlık kazandı. 1930–1940 yılları arasında gündüz eğitim yapılan okullarda 1–4. sınıf öğrencilerinin sayısı 6 milyona, 5–7. sınıf öğrencilerinin sayısı 8,8 milyona ulaştı. 1940–41'li yıllarda bütün orta öğretim okullarında okuyan öğrencilerin sayısı 35,6 milyon öğrenciye ulaştı (Сов. энциклопедия, 1979).

İkinci Dünya Savaşı yıllarında işçi ve köylü gençler için okullar açıldı, ilköğretim okullarına giriş yaşı 8'den 7'ye düşürüldü. Okulların bünyesinde yurt zincirleri kuruldu, olgunluk sınavları konuldu, öğrencilerin vatan ve askerlik sevgisi güçlendirildi. 30'lu yılların sonunda okullarda eğitim dili olan millî dillerin sayısı bariz bir şekilde azaldı. 1934 yılında SSCB'de bu dillerin sayısı 104 iken son nüfus sayımında bunlardan sadece 44 tane kaldı. Rusya'nın ve Sovyetler Birliği'nin birçok milleti var olan alfabelerini yitirdiler, bu dillerde ders kitapları, kitap, gazete ve dergi yayınlanmaz oldu. Bütün Rusya milletlerinin iki dilli olmaları resmî politika olarak ilan edildi. Rus dili ikinci ana dil olarak kabul edildi. 1943'ten 1954'e kadar 11 yıl

boyunca okullarda eğitim kız ve erkeklere ayrı ayrı yapıldı. Jimnazilerden alınan okul formları mecburi hâle getirildi.

Savaşın bitimiyle eğitimde başlıca gaye şehirlerde ve kasabalardaki işgalden kurtarılan ilköğretim okullarının yeniden yapılması ve sağlamlaştırılması, bütün ülke çapında çocukların eğitime alınması oldu. Komünist Parti'nin 1952 yılındaki 19. kongresinde Sovyetler Birliği'nin büyük kültür ve sanayi merkezlerinde 7 yıllık eğitimden temel eğitime geçilmesi ve gelecek yıllarda geri kalmış şehir ve yerlerde umumî eğitim şartlarının hazırlanması kararı alındı. 50'li yıllarda yatılı okullar gelişti. 1958 yılında SSCB Yüksek Kurulu "okulun hayatla bağlantısının sağlamlaştırılması ve SSCB'de gelecekte halk eğitiminin geliştirilmesi" kanununu onayladı. Bu kanuna dayanarak 7 yıllık eğitim yerini 1962 yılında her yerde sağlanan 8 yıllık mecburi eğitime bıraktı. Gençliğe onları üretimden koparmadan eğitim veren okul zincirleri açıldı.

Gelişmiş Sovyet toplumu şartlarında ortaöğretim okulu için Komünist Parti'nin Merkez Kurulu ve SSCB Bakanlar Kurulunun 1966 yılında "ortaöğretimin gelecekte daha iyi olması çalışmaları", 1972'de "gençliğin temel eğitime geçişinin tamamlanması ve ortaöğretimin devam eden iyileşmesi", 1973 yılındaki "köylerin temel eğitiminin iyileştirilmesi tedbirleri şartları" kararları büyük öneme sahiptir. Komünist Parti'nin 25. Kongresi bütün temel eğitim sisteminin öncelikle ilkokullarda okuyanların ciddi şekilde yetkinleştirilmesi gerekliliğine işaret etti. Ortaöğretim tüzüğü (1970) gereği yerel şartlara bağlı olarak ilk üç sınıfın olduğu ilkokullar, ilk sekiz sınıflı sekiz yıllık okullar ile 10 ve 11 yıllık orta eğitim okulları birlikleri açıldılar (Александр Михайлович Прохоров, 1982).

Ortaöğretim okullar zinciri, üretim yapılan ortaokulları, bazı derslerin teorik ve pratik daha derinlemesine öğretildiği okulları (fen liseleri gibi), yatılı okulları, gençlerle çalışan ortaöğretim okullarını, fiziki ve akli yetersizliklere sahip çocukların eğitildiği okulları kapsıyordu. Bu okullar öğrencilerin farklı ilgilerini karşılamak, kabiliyetlerinin inkişaf ettirmek ve meslekî eğilimlerini tespit etmek için açılıyorlardı. Bu okullarda alınan temel eğitimin verdiği bilgilerin hacmi tek eğitim plan ve programlara uygundur.

Eğitim günü uzatılan orta öğretim okullarının amacı öğrencilerin toplumsal terbiyelerinin gelecekte gelişmesini sağlamaktır. Bu genel orta öğretim sisteminin iyileştirilmesinin görünüşteki yoludur. 1975–1976 eğitim yılında eğitim günü uzatılan okullarda ve gruplarda 7,3 milyon öğrenci eğitim görüyordu. Yatılı okullar, çocuklarının terbiyesi için gerekli şartlara sahip olamayan ailelere öğrencilerin her türlü gelişimi için uygun şartlar sağlıyorlardı. 1975–76 eğitim yılında 2,2 bin yatılı okulda 777,6 bin öğrenci eğitim ve terbiye görüyordu. Öksüz ve himayeden mahrum çocuklar için yurt zincirleri inşa edildi. Çalışan gençler için sınıfların tahsis edildiği gündüzlü orta öğretim okulları, bağımsız devam mecburiyeti olmayan meslekî teknik okullar, yetişkinler için işçi fakülteleri açıldı. Uzun süre tedavi altında olan çocuklar ve gençler için genelde yatılı olan özel sınıflar kuruldu.

Ülkenin bütün okullarında ders yılı 1 Eylülde başlayıp, 1–7 sınıflarda 30 Mayıs, 8. sınıflarda 10 Haziranda, 9–10–11 sınıflarda 25 Haziranda bitiyordu. Eğitim yılı dört çeyrek döneme bölündü. Birinci çeyrek 1 Eylül- 4 Kasım, ikinci çeyrek 10 Kasım–29 Aralık, üçüncü çeyrek 11 Ocak–23 Mart, dördüncü çeyrek ise 1 Nisandan eğitim yılı sonuna kadar düzenlendi. Buna uygun olarak tatiller de sonbahar, kış, ilkbahar ve yaz tatili olarak isimlendirildi. Öğrencilerin dersteki bilgileri 5’li not sistemine göre, davranışları ise “örnek”, “tatmin edici (iyi)”, “tatmin etmiyor (zayıf)” şeklinde değerlendirildi. 8., 10. ve 11. sınıflarda bitirme sınavlarının yapılması bir zorunluluktur. Orta öğretimi bitiren öğrencilere okulu bitirdiğine dair diploma verilirdi. Okul dışında çocuklara yönelik açılan müesseseler, çocukların ve gençlerin yeteneklerinin her yönden gelişmesine faal bir şekilde katkıda bulunur; toplumsal katılımı sağlar, çalışmaya, bilime, sanata, spora ilgiyi pekiştirir, boş vakitlerini değerlendirir ve sağlıklarını korumalarına yardımcı olurdu.

2.1.3.4. Meslekî–Teknik Eğitim

Meslekî-teknik eğitimin gelişmesinin temeli Rusya Sosyalist Cumhuriyeti Sovyet Halk Komiserliğinin (SHK) “Meslekî–Teknik Eğitimin Yaygınlaştırılması Tedbirleri” kararnamesi ile atıldı. İş Kaynakları Yönetimi Genel Kurulu 1959 yılında SSCB Bakanlar Kurulu bünyesindeki Meslekî–Teknik Eğitim Devlet Komisyonunda

tekrar yapılandırıldı. Bu sisteme, şehir ve köylerdeki 8 yıllık orta öğretim okullarından sonra başlayan 1–2 yıllık proftehuçilişe (meslekî-teknik okullar), 3–4 yıllık orta meslekî-teknik okullar, orta öğretimi bitiren gençler için 1–1,5 yıllık teknik okullar girer. Meslekî-teknik eğitim kurumları millî ekonomiye kültürlü, teknik olarak eğitilmiş, ihtisaslaşmış işçiler, meslekî ustalığa sahip, çağdaş üretimin ve bilimsel-teknik gelişimin taleplerine cevap verecek donanımda insanlar hazırlardı. Meslekî-teknik eğitimin gelişmesinin yeni etabını, gençliğin meslek edindiği ve orta öğrenimini gördüğü proftehuçiliş’lerin (meslekî-teknik okulları) 60’lı yıllardan itibaren düzenlenmesi oluşturdu.

Orta meslekî eğitim, genel halk eğitiminin gerçekleştirilmesinde ve millî ekonomi ve kültürün çeşitli sahalarında ihtisaslı kadroların hazırlanmasında temel yollardan biridir. Bu kadrolar sanayi, inşaat, ulaşım ve iletişim, tarım ekonomisi, sağlık, beden eğitimi, eğitim, kültür, sanat v.d. özel eğitim kurumlarına dağılıyordu. Teknikum (teknik okul) ve meslek liseleri meslekî orta eğitim sistemindeki başlıca eğitim kurumlarıdır. Eğitim bu kurumlarda 3 şekilde veriliyordu: Gündüz, akşam, ekstern (akşam ve ekstern bölümlerinde eğitim gündüz eğitiminden 1 yıl fazladır). Buralarda eğitim, meslek eğitimi ile beraber üretim çalışmalarına katılarak veya katılmadan yapılabilir. Teknikum ve meslek okullarını bitirenlere meslek eğitimi dalını belirten diplomalar verilir.

1914–15 yıllarında 105 yüksek eğitim kurumu ve bu kurumlarda genelde toplumun zengin kesimlerinden 127 bin öğrenci eğitim görüyordu. Bu eğitim kurumların çoğu Petrograd, Moskova, Kiev ve ülkenin batı kesimindeki diğer şehirlerde bulunuyordu. Sovyet iktidarının ilk yıllarında yüksek eğitim sistemi V. İ. Lenin’in imzasıyla Sovyet Halk Komiserliğinin kabul ettiği “Rusya Sovyet Federatif Cumhuriyeti’nde Yüksek Eğitim Kurumlarının Durumu” raporundan sonra tekrar yapılandırıldı. Yeni genç neslin üretim çalışmalarından kopmadan eğitim alma ve ihtisaslaşma talebi dikkate alınarak akşam ve ekstern yüksek eğitim sistemi kuruldu. Üniversiteler, politeknik, endüstri ve diğer kaynakların enstitüleri, akademiler, konservatuarlar, 4–6 yıllık (akşam ve ekstern eğitim süresi 6–12 aylık periyotlar şeklinde) yüksek meslek okulları SSCB’nin yüksek eğitim kurumları arasına girer. Yüksek eğitim kurumları

devlet ve toplumsal kuruluşlar olarak düzenlenir (Александр Михайлович Прохоров, 1970).

Rusya’da üniversite eğitimi parasızdır. Eğitim, öğrencilerin ana dilinde verilir. Öğrencilere başarıları ölçüsünde devlet bursu verilir, şehir dışından gelenlere yurt sağlanır. SSCB’nin yüksek eğitim kurumları ve meslekî eğitim kurumlarında ağırlıklı kardeş sosyalist ülkelerden ve gelişmekte olan 134 ülkeden öğrencilerden oluşur. Moskova Patris Lumumba Halkların Kardeşliği Üniversitesi’nde, Afrika, Güneydoğu Asya, Yakındoğu, Ortadoğu ve Latin Amerika ülkelerinden gençler eğitim alır. 1975 yılında yüksek eğitim kurumları ve teknikumlarda 44 bin yabancı öğrenci eğitim alıyordu. SSCB her yıl yurtdışına 17 bin profesör, hoca, asistan ve öğrenciyi gönderiyor bir o kadar da yabancı ülkelerden kabul ediyordu.

Sovyet yüksek eğitim kurumları; derin teorik bilgi ve pratik becerilere sahip yüksek kalifiye uzman yetiştirmek, öğrencilere yüce ahlaki değerler, komünist bilinci, kültürü, sosyalist enternasyonalizm ve vatanseverlik aşlamak, çağdaş üretimin, bilimin, tekniğin, kültürün istediği şekilde uzmanlarının kalitelerini ve gelişimlerinin perspektiflerini sürekli yetkinleştirmek, bilimsel ve araştırma çalışmaları yapmak, bilimsel ve pedagojik kadro hazırlamak, yüksek ve orta öğretim kurumlarındaki eğitimcilerin aynı şekilde millî ekonominin benzer sahalarındaki yüksek tahsilli uzmanların ihtisaslarını yükseltmekle mükelleftir.

Üniversite ve diğer birçok yüksek öğretim kurumlarının bünyesinde, bilim ve bilimsel-pedagojik kadronun yetiştirilmesi için yüksek lisans, profesör ve hoca kadrosunun ihtisaslarının yükseltilmesi için fakülteler, bilimsel araştırma bölümleri mevcuttur. Ülkede yüksek öğretim SSCB Yüksek ve Orta Öğretim Bakanlığının yönetimindedir. Bakanlıkta, yüksek öğretim kurumlarının, eğitim, terbiye, bilim ve araştırma çalışmalarını ıslah edici tavsiyeler hazırlayan, uzmanların yetiştirilmesi planlarının perspektifini belirleyen, bunların dağılımı ve kullanımı, bilim ve pedagoji kadrolarının ihtisaslarının artırılmasından sorumlu kurul vardır. Ülkenin çoğunda yüksek öğretim kurumlarının yönetimini, Sovyet Cumhuriyetlerinin yüksek öğretim ve orta meslekî eğitim bakanlıkları, diğer bakanlıklar ve bunların bünyesindeki kurumlar üstlenir. Her yüksek öğretim kurumunun, SSCB Yüksek ve Orta Öğretim

Bakanlığının onayladığı yüksek öğretim kurumları hakkındaki hükümlere dayanan kendi tüzüğü ve iç işleyişi vardır (<http://deti.sibedu.ru>).

2.2. RUSYA’DA ÇAĞDAŞ EĞİTİM

Çağdaş Rusya’da eğitim sistemi bütün unsurlarıyla en küçük halkalarına kadar radikal değişimler yaşıyor. Bu değişimler dünya tecrübesi ve eğitim sistemine yakın olma eğilimi taşıyor. Rusya’da meydana gelen sosyal–siyasi değişiklikler ve serbest piyasa ekonomisine geçiş eğitim sistemini zorunlu reformlara götürdü. Rusya Federasyonu Anayasasında 1992 ve 1993 yıllarında yapılan düzeltmelerle “eğitim hakkındaki” federal kanunun kabulü vatandaşların eğitim hakkını sağlamlaştırdı, eğitim kurumlarının faaliyetlerinin demokratizasyonuna yardımcı oldu, bu kurumların akademik özgürlüğünü ve organize olma bağımsızlığını genişletti, eğitimin hümanistleşmesini sağladı.

Eğitim konusundaki federal kanunlar, Rusya Federasyonu’nun idari bölgelerdeki yönetim birimlerinin eğitimdeki salâhiyetini ve sorumluluğunu sınırlandırıyor. Rusya’da eğitime devlet standartları getiriyor.

Söz konusu kanunda eğitim, toplumun ve insanın çıkarları doğrultusunda vatandaşın, devlet tarafından belirlenen eğitim seviyesi hedefinin eşlik ettiği amaca uygun, eğitim ve öğretim sürecidir. Vatandaşın (öğrencinin) aldığı eğitimden kendisi tarafından belirli eğitim seviyesine ulaşıldığı ve gerekli belgelerle bunun teyit edildiği anlaşılır.

Eğitim hakkı Rusya Federasyonu vatandaşlarının, temel ve elinden alınamaz anayasal haklarından. Rusya Federasyonu’nda eğitim, Rusya Federasyonu kanunları ve uluslararası hukuk normlarında yapılır. Eğitimdeki federal politikaların yürütülmesi sorumluluğunu Rusya Federasyonu Eğitim Bakanlığı taşır. Okullara 90’lı yıllarda kendi programlarını, ders kitaplarını, yardımcı ders kitaplarını seçme ve hazırlama hakkı verildi. Yeni eğitim rotalarını belirlemek için yarışmalar düzenlendi. Yeni tecrübe alanları ve özel okullar açıldı, yeni pedagojik teknolojiler çıktı, sürekli

ve derinleştirilmiş ve bütünleşmiş derslerin öğretildiği “Okul–PTU (yüksek okul)” gibi kompleksler kuruldu.

2000 yılında eğitimin stratejik hedeflerini ve görevlerini belirleyen Rusya Federasyonu’nun “Ulusal Eğitim Doktrini” kabul edildi. Eğitimin mükemmelleştirilmesi amacıyla yeni formlar arayışı halen devam etmektedir. Ortaöğretim okullarının reforme edilmesi prensipleri düzenlendi ve 2000 yılında ortaöğretimde 12 yıllık mecburi eğitime tedricen geçilmeye başlandı. Üniversiteye girişte ülke çapında tek bir sınav yapılması denemelerine başlandı ve bu konuda okullardaki mezuniyet sınavlarının ve üniversitelerin yaptıkları giriş sınavlarının kaldırılması tasarlanmaktadır. Bu sistemle orta öğretim okullarında eğitim seviyesinin yükseleceği ve merkezden uzak köylerdeki zeki çocukların daha rahat üniversite eğitimi alacağı düşünülmektedir. Pedagojik eğitim sistemi ıslah ediliyor. Çocukların ek eğitimi sisteminde köklü değişiklikler getiriliyor (C. B. Незнанов, 1958).

Eski merkezi ve tekli sistemin yerine öğretmen ve öğrencilerin, eğitim kamuoyunun ve işverenin ilgilerini hesaba katan sistem geldi. Özel sektör eğitimde hızlı bir tempoyla büyüyor. Özel sektör ve şahısların kurduğu eğitim kurumların sayısı artıyor. Eğitim sistemi reformunun finanse edilmesi için eğitimin gelişmesi federal programı kabul edildi. Bu program bütün unsurlarına innovasyon yaklaşımlar içeriyor. Son yıllarda ülkede meydana gelen komple değişimler çerçevesinde Rusya Federasyonu eğitim sistemi de ciddi değişikliklere uğradı. Temel değişiklikler:

- Eğitimin çoğulculuğuna; yeni eğitim kurumlarının kurulmasına, çok seviyeli yüksek öğretimin uygulanması (bakalavr (4 yıllık) ve magistura (5 yıllık) sistemlerinin yanında geleneksel uzman diplomalarının da verilmesi), eğitim programlarının içeriğinin ciddi şekilde değiştirilmesine,
- Eğitimin demokratizasyonuna; akademik özgürlüklerin genişlemesine ve organizasyon bağımsızlıklarının arttırılmasına, toplumsal ve aracı kuruluşların sayısının artmasına,
- Eğitimin kalitesine; değerlendirme ve kalite kontrol mekanizmalarının güçlendirilmesine,

- Eğitimin içeriğine; birçok dersin özellikle toplum bilimi (sosyoloji), tarih, ekonomi, hukuk ve diğerlerinin içeriklerinin derin bir şekilde gözden geçirilmesine yönelik oldu.

Rusya’da 9–49 yaşlarındaki okuma yazma oranı % 99,8’dir. 15 ve yukarı yaştaki her 1000 kişiden 133 kişi üniversite mezunudur ve 18 kişi de yarım bırakmıştır. 219 kişi orta meslekî eğitimlidir. 285 kişi orta öğretim mezunudur ve ortaokul terk kişi sayısı 202’dir. İlkokul mezunu sayısı 100, mezun olmayanların sayısı ise 43 kişidir .

Çizelge 2.1. 2007 Yılı 15, 16, 17 ve 18 Yaşlarındaki Nüfusun Eğitim Durumu

	Yaş Gruplarına Göre Eğitim Alma Oranı											
	16 Yaş				17 Yaş				18 Yaş			
Bölgeler	İlköğretim	Başlangıç meslek eğitimi	Orta meslekî eğitim	Eğitim alanlar	İlköğretim eğitim	Başlangıç meslekî eğitim	Ortam esleki eğitim	Eğitim alanlar	Temel eğitim alanlar	Başlangıç meslekî eğitim	Ortameslekî eğitim	Eğitim alanlar
Rusya Federasyonu	57,09	16,28	10,66	84,02	16,13	18,26	18,49	52,88	1,14	11,18	19,41	31,73
Federal Merkez Bölgesi	57,66	16,44	12,44	86,54	14,91	17,98	20,58	53,47	0,96	10,23	20,26	31,45
Federal Kuzey-Batı Bölgesi	57,56	19,67	8,96	86,19	17,05	22,77	15,78	55,6	1,17	15,42	17,59	34,19
Federal Güney Bölgesi	54,7	11,98	8,97	75,65	15,68	12,9	14,85	43,42	1,38	7,7	15,38	24,46
Federal Privoljskiy (Volga) Bölgesi	57,38	17,41	12,37	87,16	15,97	19,76	20,01	55,75	0,79	11,54	21,58	33,91
Federal Ural Bölgesi	54,5	17,8	10,91	83,22	16,45	20,07	18,4	54,91	1,35	11,72	19,04	32,11
Federal Sibirya Bölgesi	58,81	16,53	9,31	84,66	17,72	18,69	19,13	55,54	1,35	12,72	20,69	34,77
Federal Uzakdoğu Bölgesi	59,69	14,74	6,81	81,24	16,96	17,86	17,47	52,29	1,65	12,61	20,13	34,4

2.2.1. Eğitim Sistemi Kavramı (Anlayışı)

Rusya Federasyonu'nda eğitim sistemi karşılıklı etkileşimdeki unsurların toplamı şunlardır:

- Eğitim programları ve devletin eğitimdeki farklı seviye ve alanların standartlarının teselsülü,
- Bu programları gerçekleştiren eğitim müesseseleri dizisinin hukuk ve organize şekilleri, modelleri ve çeşitlerinden bağımsız olması,
- Eğitimi yöneten organların bunların alt kurumları ve kuruluşları ve organizasyonları,
- Eğitim sahasında faaliyet yürüten tüzel kişiliklerin, toplum ve devlet birlikleri.

Rusya Federasyonu'nun "eğitim hakkındaki" kanununa göre, Rus eğitimi birbirini takip eden düzeylerin sürekliliğini gerektirir. Bu düzeylerin her birinde çeşitli şekiller ve modellerden devlet, özel ve belediye eğitim kurumları iş görür (Закон Российской Федерации "Об образовании" / Собрание Законодательства Российской Федерации, 1996 г. от 13. 01. 1996 г. № 12 –ФЗ).

- Okul öncesi kurumlar,
- Temel Eğitim kurumları,
- Yetim ve ebebeyn himayesinden mahrum çocuklar için açılan okullar,
- Meslekî (ilk, orta ve yüksek meslekî eğitim) eğitim kurumları,
- Ek eğitim kurumları,
- Eğitim hizmeti veren diğer kurumlar, eğitim kurumları arasına girerler.

Eğitim kurumları paralı, parasız, ticari gaye güdebilir veya bu amaçtan uzak olabilir. Onlara kendi aralarında anlaşma yapma, eğitim ve terbiye kompleksi (çocuk yuvası–ilkokul, lise–kolej–üniversite) ve bilim, üretici ve diğer kuruluşların katılımıyla eğitim araştırma kompleksi şeklinde birleşme (birlik olma) hakkı verilmiştir. Çalıştığı işe ara vermeden evde veya ekstern olarak da eğitim alınabilir.

Devlet ve belediye eğitim kurumları; faaliyetlerini Rusya Federasyonu hükümetince onaylanan kurallar ile mevcut eğitim kurumlarında yürütürler. Eğitim kurumlarının tüzükleri aynı hükümlere dayanılarak hazırlanır.

Rusya Federasyonu'nda eğitimin merkez yapısı genel orta öğretindir. Bu eğitim; orta eğitim okulları, fen liseleri, jimnaziler, liseler (kolejler), akşam okulları, yatılı okullar gibi eğitim kurumları, fiziki ve psikolojik gelişmeleri eksik çocuklar için kurulan özel okullar, okul haricinde gidilen eğitim kurumları (çocuk müzik ve sanat okulları), sanat okulları, koro ve koreografi okulları, folklor dernekleri, çocuk–genç spor okulları, genç teknikerler okulu, boş zamanları değerlendirme merkezleri gibi kurumlarda verilir. Bir yandan da yeni okul çeşitleri (yatılı sanat, yatılı ziraat okulları, millî sanatlar okulları) açılıyor.

Genel orta öğretim okullarının başlıca görevleri; akıllı, ahlaklı, duygu sahibi ve fiziken gelişmiş bireyler yetiştirmek, bilimsel düşünceleri oluşturmaya yardım etmek, doğa, toplum, insan ve emeği, kişisel faaliyetlerindeki davranışlara şekil vermek ve ilgili öğrencilerin bilgi edinmesinde onlara yardımcı olmaktır.

Çizelge 2.2. Rusya Federasyonu Eğitim Kurumları Çeşitleri ve Modelleri

No	Eğitim Kurumlarının Çeşitlerinin Adlandırılması	Eğitim Kurumlarının Türlerinin Adlandırılması
1	Temel Eğitim Kurumları	İlköğretim Ortaokul Orta (Tam) Okul, Bazı Derslerin Derinlemesine Öğretildiği Okullar da Dahil , Lise Jimnazi Akşam (Vardiyalı) İlköğretim Açık (Vardiyalı) İlköğretim Okulu Eğitim Merkezi Askeri Okul
2	Temel Eğitim Yatılı Okulu	Temel İlköğretim Yatılı Okulu Temel Eğitim Yatılı Okulu Orta (Tam) Eğitim Yatılı Okulu Bazı Derslerin Derinlemesine Öğretildiği Okullar da Dahil Yatılı Jimnaziler Yatılı Liseler Yatılı Askeri Okullar Yatılı İlk Yaz Hazırlık Okulu
3	Yetim ve Ebebeyn Himayesinden Mahrum Çocuklar İçin Açılan Eğitim Kurumları	Çocuk Evi Çocuk Evi - Okul Yetim ve Ebebeyn Himayesinden Mahrum Çocuklar İçin Açılan Eğitim Kurumları Sanatoryum ÇocukEvi Yetim ve Ebebeyn Himayesinden Mahrum Çocuklar ve Engelli Çocuklar İçin Açılan Özel

		(İslah) Çocuk Evi Yetim ve Ebebeyn Himayesinden Mahrum Çocuklar ve Engelli Çocuklar İçin Açılan Özel (İslah) Yatılı Okulu
4	Uzun Süreli Tedaviye İhtiyaç Duyan Çocuklar İçin Açılan Sanatoryum Türünde Tedavi Kurumları	Sanatoryum Yatılı Okul Sanatoryum Ormanda Açılan Okul
5	Gelişimleri Sekteye Uğrayan Öğrenciler İçin Açılan Özel (İslah) Eğitim Kurumları	Özel (İslah) Çocuk Yuvası Çocuklar İçin Özel (İslah) İlkokul – Çocuk Yuvası Özel (İslah) Temel İlköğretim Çocuk Okulu Özel (İslah) Temel İlköğretim Yatılı Çocuk Okulu Özel (İslah) Meslek Lisesi
6	Açık – Kapalı Eğitim Öğretim Kurumu (Davranış Bozukluğu Gösteren Çocuklar İçin)	Açık Özel İlköğretim Okulu Açık Özel Meslek Lisesi Kapalı Özel İlköğretim Okulu Kapalı Özel Meslek Lisesi Kapalı Özel (İslah) İlköğretim Okulu Kapalı Özel (İslah) Meslek Lisesi
7	Okulöncesi ve Okul Çağındaki Küçük Çocuklara Yönelik Eğitim Kurumları	İlkokul – Çocuk Yuvası İlkokul – Telafi Edici Çocuk Yuvası Jinnazi Bünyesindeki Çocuk Yuvaları
8	Okulöncesi Eğitim Kurumları	Çocuk Yuvaları Temel Gelişim (Entelektüel, Sanat, Estetik, Fizik ve Öğrencinin Diğer Öncelikli Gelişme Alanları) Çocuk Yuvaları Telafi Edici Çocuk Yuvaları Çocuk Gözetleme ve Tedavi Yuvaları Kombine Edici Çocuk Yuvaları Çocuk Gelişimi Merkezleri – Çocuk Yuvaları
9	Başlangıç Meslekî Eğitim Kurumları	Meslek Lisesi Meslek Koleji Akşam (Vardiyalı) Meslek Lisesi
10	Orta Meslekî Eğitim Kurumları	Tehnikum Meslek Lisesi Kolej
11	Yüksek Meslek Eğitimi Kurumları	Üniversite Akademi Enstitü
12	Çocuklara Yönelik Diğer Eğitim Kurumları (Başlangıç Meslekî Eğitimi)	Okullararası Eğitim Kombinesi
13	Psikolojik – Pedagojik ve Tıbbi – Sosyal Yardıma Muhtaç Çocuklara Yönelik Eğitim Kurumları	Teşhis ve Konsültasyon Merkezleri Psikolojik – Tıbbi, Sosyal Refakat Merkezleri Psikolojik, Pedagojik Rehabilitasyon ve İslah Merkezleri Sosyal, Çalışma Adaptasyonu ve Meslek Eğilimi Merkezleri Tedavi Edici Pedagojik ve Diferansiyel Merkezleri

14	Çocuklara Yönelik Ek Eğitim Kurumları	Farklı Adlarda ve Alanlarda Çocuklar ve Gençler için Açılan Sanat Merkezleri, Sarayları, Gelişim Evleri Genç Natüralistler İçin Teknik, Yaratıcılık, Turizm ve Gezi İstasyonları Genç Denizciler, Nehir Ulaşımıcısı, Astronot Kulübü Çeşitli Sanat Dallarında Çocuk Stüdyoları, Çocuk Parkı Bilim ve Tekniğin, Sanatın, Sporun Farklı Alanlarında Açılan Okullar Çocuk Yaratıcılığı Müzesi Çocuk Tedavi – Eğitim Merkezleri Çocuk Tabloları Galerileri Öğrenci Odası Çocuklar ve Gençler Turizm ve Gezi Kampı Çocuk Stadyumu
15	Ek Meslekî Eğitim Kurumları	Kalifiye Yükseltme Akademisi Sanayi Dallar, Dallararası, Bölgesel Kalifiye Yükseltme Enstitüsü (Yetkinleştirme Enstitüsü) Kalifiye Yükseltme Kursları (Okulları, Merkezleri) Eğitim Merkezleri, İş Bulma Kurumları

(Материал опубликован: Образование в документах, 2004. №9.)

2.2.2. Devletin Eğitim Politikası

- Rusya Federasyonu eğitimi öncelikli konu ilan etmiştir.
- Rusya Federasyonu'nun eğitim sahasındaki politikasının düzenlenmesi temelini eğitimin geliştirilmesi federal programı teşkil eder. Bu program federal kanunlarla teyit edilmiştir.
- Eğitimin geliştirilmesi federal programı, yarışma usulüyle hazırlanır. Yarışma Rusya Federasyonu hükümeti tarafından ilan edilir.
- Rusya Federasyonu hükümetinin eğitimin geliştirilmesi programının gidişatıyla ilgili raporu her yıl Rusya Federasyonu parlamentosunun Federal Kurulu kanadına sunulur ve Resmi Gazetede yayınlanır.
- Devlet, belediye eğitim kurumlarının eğitim yönetim birimlerinde, siyasi partilerin, toplumsal-siyasi ve dini hareketler ve kuruluşların (birliklerin) etkinliklerine ve oluşumlarına izin vermez (Официальные документы в образовании, 2000).

Devletin yeni sosyal politikası para yardımı yapan devletin politikası oluyor. Devletin eğitim kurumları yanında alternatif ve özel eğitim kurumları ortaya

çıkmaktadır. Seçenekli eğitim lise, kolej, jimnazi, kolejler, profil (branş sınıfları) alma imkanları genişliyor. Parasız eğitime paralel olarak çocuk yuvalarından üniversiteye kadar her alanda paralı eğitim var. Devlet, bütçeden finanse edilen eğitim kurumları ve projelerin şeffaf, denetime açık olmasına, öğrenciye ödenen paranın her öğrencinin kendisine fert fert ödenmesine özen gösteriyor. Devlet ihalesi olarak gerçekleştirilen eğitim projelerine aktarılan bütçe kaynakları devlet ve özel eğitim kurumları arasında yarışma usulüyle dağıtılacaktır.

Eğitime yatırım çekme, insana yatırım devlet politikası oluyor. Eğitimin hukuksal temeli geliyor; Rusya Federasyonu hükümeti kararlarıyla eğitim kurumlarının başlıca tür, çeşit ve modelleri belirlendi, orta ve yüksek eğitimdeki devlet standartları teyit edildi. Öğrencilere devletin verdiği sosyal güvence, federal kanunların belirlediği gibi genelde parasız eğitim şeklinde gerçekleşir (<http://www.ruob.ru>).

Rusya Federasyonu'nun eğitim alanındaki politikasının temeli hümanist düşüncelere dayanır. Bunlar Rusya Federasyonu anayasasına(1993), "eğitim hakkındaki" kanununa (1992) yansımıştır. Bu belgelerde eğitimin kişinin, toplumun ve devletin faydaları çerçevesinde verilmesi gerektiği belirtilir. RF'nun "eğitim hakkındaki" kanununda toplumun hümanistleşmesi yolunda ilerlerken eğitimin bireyin en yüce ihtiyacı olacağı, bireyin umumi ve meslekî gelişimi adına bu ihtiyacın karşılanması için elverişli şartların oluşturulacağı ümidinin altı çizilir.

Kanun, devletin eğitim politikasını yönlendiren esasların eğitimin hümanist yapısı olduğunu, ortak insani değerlerin, bireyin hayatı, sağlığı, kişiliğini geliştirme özgürlüğü, ulusal çıkarların savunulması, Rusya milletlerinin kültürel geleneklerinin herkes için ulaşılabilir olma önceliği olduğunu teyit eder.

2.2.2.1. Devletin Eğitim Politikasının Prensipleri

Devlet eğitim politikasında aşağıdaki prensipleri temel alır:

- Eğitimin hümanist yapısı, ortak insani değerlerin, bireyin hayatı ve sağlığı, kişiliğini geliştirme özgürlüğü önceliği. Yurttaşlık, çalışmayı sevme, insan haklarına ve özgürlüğüne saygı, doğa, vatan, aile sevgisi eğitimi.

- Federal kültür ve eğitim coğrafyasının birliği. Millî kültürlerin, bölgesel kültürel gelenek ve özelliklerin çokuluslu devlet şartlarında korunması.
- Eğitimin herkes için alınabilir olması. Eğitim sisteminin öğrencilerin yetişme ve hazırlandırılma seviye ve vasıflarına uygun şekilde adapte edilmesi.
- Devlet ve belediyelerin eğitim kurumlarında eğitim laik bir karaktere sahiptir.
- Eğitimde özgürlük ve çoğulculuk.
- Eğitim yönetiminin demokratik, devlet ve toplumsal bir yapıya sahip olması. Eğitim kurumlarının özerk olması (Государственный комитет Российской Федерации по высшему образованию, 1996).

2.2.2.2. Rusya Federasyonunun Eğitim Mevzuatı

- Rusya Federasyonu eğitim mevzuatı RF Anayasasını, yürürlükteki kanunları ve bu kanunlar çerçevesinde kabul edilen RF diğer cumhuriyetlerinin eğitimle ilgili kabul ettiği diğer kanun ve hukuki sözleşmeleri barındırır.
- Eğitim hakkındaki federal kanunlar yürürlükteki kanunu da içermek üzere;
- Devletin federal organlarının ve RF idari bölgelerinde diğer devlet kurumlarının eğitimdeki yetki ve sorumluluğunu sınırlandırıyorlar.
- Konulan federal yetki kapsamında eğitim alanındaki ilişkilerin bütün Rusya çapında aynı şekilde düzenlenmesi sağlanır. Bu bağlamda öncelikle federal kanunlar etkilidir ve hükümler bütün RF çapında uygulanır.
- Rusya Federasyonu idari bölgelerinin yetkilerini ilgilendiren genel normlar getirilir, idari bölgeler bu normlar dâhilinde eğitimde kendi hukuki düzenlemelerini yaparlar.
- Rusya Federasyonu İdari bölgeleri kendi statüleri ve yetkileri çerçevesinde eğitimde federal kanunlara aykırı olmamak şartıyla kanun ve diğer hukuki normları kabul edebilirler. Rusya Federasyonu idari bölgelerinin eğitim alanındaki kanun ve diğer hukuki normları Rusya Federasyonu'nun eğitim mevzuatına kıyasla tüzel ve özel kişiliklerin haklarını kısıtlayamaz.
- Rusya Federasyonu'nun eğitim kanunlarını ihlal eden özel ve tüzel kişilikler RF kanunlarının belirlediği şekilde sorumluluk taşırlar (Владимир Святославович Никольский, Никольский В.С., 2008).

2.2.2.3. Rusya Federasyonu Vatandaşlarının Eğitim Hakkına Devletin Verdiği Güvenceler

- Rusya Federasyonu vatandaşına; cinsiyetine, milliyetine, diline, aslına, ikamet ettiği yere, dinine, görüşlerine, toplumsal kurumlara (birliklere) aidiyetine, yaşına, sağlık durumuna, sosyal statüsüne, mal varlığına, mevkiine, mahkûmiyetine bakmadan eğitim alma imkânı garanti edilir.

Vatandaşın eğitim hakkının cinsiyet, yaş, sağlık durumu ve mahkûmiyetine bağlı olarak sınırlandırılması ancak kanunla olur.

- Devlet vatandaşlarına eğitim hakkını, eğitim sistemi kurmak yoluyla ve eğitim alması için gerekli sosyal-ekonomik şartları hazırlamakla sağlar.
- Devlet, vatandaşa devlet veya belediye eğitim kurumlarında ve devletin eğitim standartlarında ilkokulu, temel eğitimi, ortaöğretimi, ilk meslekî eğitimi, aynı şekilde sınavla girilen orta meslekî eğitimi, yüksek meslekî eğitimi ve üniversite sonrası meslekî eğitimi eğer ilk defa alıyorsa parasız vermeyi ve eğitimin herkes için olmasını garanti eder.
- Devlete akredite olmuş ve temel eğitim programlarını takip eden, paralı, özel eğitim kurumlarında öğretim gören vatandaşların harcamaları devlet tarafından belirlenen normlarda karşılanır.
- Devlet, sosyal yardıma muhtaç vatandaşlarının eğitim hakkını hayata geçirmek amacıyla eğitim süresi boyunca yapılan harcamaların tamamını veya bir kısmını karşılar. Bu yardımı alacak vatandaşların kategorileri, yardımın şekli, ölçüsü ve kaynakları federal kanunlarca belirlenir.
- Devlet vatandaşlarına eğitim alması için, özel pedagojik yaklaşımlar temelinde sosyal adaptasyon gelişimini düzeltici şartları sağlar.
- Devlet, üstün yeteneklere sahip vatandaşlarının eğitim almalarına yardım eder, bunlara yurt dışı eğitimi de dâhil olmak üzere çeşitli burslar sağlar. Bu bursların kriterleri ve veriliş şekli RF Hükümetince belirlenir (Собрание законодательства Российской Федерации, Issues 3-4, 1996).

2.2.2.4. Devlet Eğitim Standartları

1. Temel Eğitim Devlet Standardı

Devlet temel eğitim standardı- Temel eğitim programlarının zorunlu minimum içeriğini, öğrencilerin maksimum eğitim yükünü, eğitim kurumlarından mezun olanların yetiştirilme seviyelerini, keza eğitim sürecinin finanse edilmesine yönelik başlıca şartları (buna malzeme-teknik, eğitim, laboratuvar, bilgi-metot, kadro sağlanması da dahil) belirleyen norm ve taleplerdir.

Temel eğitim standartlarını aşağıda sıralananlar belirler:

- Her vatandaşın kaliteli eğitim alma imkânları,
- Rusya Federasyonu toprakları eğitim için birlik alanıdır,
- Öğrencilere fazla yüklenmeden, psikolojik ve fiziki sağlıklarını korumak,
- Temel eğitimin farklı merhalelerinin silsilesi, meslek eğitimi alma imkânları,
- Öğrencilerin sosyal güvenceleri,
- Pedagojik görevlilerin sosyal güvenceleri,
- Devletin temel eğitiminin muhtevası ve mezunların yüksek eğitim kurumlarına hazırlık seviyelerini belirleyen norm ve şartları hakkında tam ve doğru bilgi,
- Federal normların devlet tarafından veya tüketici tarafından finanse edilen ve temel eğitimi gerçekleştiren kurumların şartları, temel eğitim hizmetlerindeki finans harcamalarını hesaplama esasları.

Devlet, temel eğitimi; eğitim kurumlarında ve devletin belirlediği standartlar içinde herkes için ulaşılabilir ve parasız olmasını garanti eder (Э. Д. Днепров, 1996).

Devletin temel eğitim standartları aşağıda belirtilenlerdir:

- Temel federal eğitim planının, temel ilk ve orta öğretim programlarının, Rusya Federasyonu idari bölgelerinde eğitim planlarının, eğitim kurumlarının planlarının hazırlanması,
- Eğitim kurumları mezunlarının eğitimlerine objektif şekilde not verilmesi,
- Eğitim kurumlarının faaliyetlerini objektif bir şekilde değerlendirilmesi,
- Rusya Federasyonu'nun her yerinde eğitim hizmetleri için vatandaşlarına karşılıksız vermeyi garanti ettiği finans yardımının miktarının belirlenmesi,

- Temel eğitim diplomalarının Rusya Federasyonu sınırları dahilinde denkliğinin tanınması,
- Devletin eğitim kurumlarından özellikle eğitim süreci boyunca eğitim alanlarının donatılması, teçhiz edilmesi şartlarının belirlenmesi.

Temel eğitimdeki devlet standardı üç bileşenden oluşur:

- a. Federal bileşen Rusya Federasyonu tarafından belirlenir.
- b. Bölgesel (ulusal-bölgesel) bileşen, Rusya Federasyonu idari bölgeleri tarafından belirlenir.
- c. Eğitim kurumu bileşenini eğitim kurumunun kendisi belirler.

Söz konusu belgede temel eğitimde devlet standardını belirleyen federal bileşen verilmiştir. Rusya Federasyonu anayasasına göre temel eğitim mecburidir ve bitirilmesi gereklidir. Bu yüzden temel eğitim standardını belirleyen federal bileşen konsatrik prensibine göre oluşturulmuştur. Birinci konsatrik, ilkokul ve temel eğitimi kapsar, ikinci konsatrik orta öğretimi kapsar.

2. Rus Eğitiminin Modernizasyonu Bağlamında Devlet Temel Eğitim Standardının Federal Bileşeni

Devletin temel eğitim standardının federal bileşeni (bundan sonra federal bileşen), Rusya Federasyonunun “eğitim hakkındaki” kanununun kabul edilmesiyle ve Rusya Federasyonu hükümeti tarafından 29 Aralık 2001 yılında alınan 2010 yılına kadar Rus eğitiminin modernizasyonu bağlamındaki kararlarla hazırlandı (Российская Федерация. Министерство образования, 1996).

Devletin temel eğitim standardının federal bileşeni temel eğitimin esas alanları dikkate alınarak hazırlandı. Buna;

- 4 yıllık ilköğretime geçiş,
- Okulun üst sınıflarında profil (branş sınıfları) öğretimini ihdas etme,
- Öğrencilere yapılan eğitim yüklemesinin normalleştirilmesi, sağlıklarını bozan ağır yüklemenin ortadan kaldırılması,

- Eğitimin içeriğinin, eğitimin her aşamasında öğrencilerin yaşlarına özelliklerine ve imkânlarına uygun nitelik taşıması,
- Eğitim muhtevasının bireysel eğilimleri karşılaması,
- Eğitimin faal karakteri, eğitim muhtevasının ortak eğitim melekelerine ve becerilerine, eğitimin topluma mal olmuş algı, iletişim, pratik, yaratıcı faaliyetlerine, bu faaliyetlerin tecrübelerinin öğrenciler tarafından alınabilmesine yönelik olması,
- Eğitim potansiyelinin ve eğitimin sivil toplum ve demokratik devlet değerlerinin, öğrencinin kişiliğinin oluşmasına yardımcı olan muhtevasının sosyal-hümanist yönünün güçlendirilmesi,
- Kilit bileşenlerin; öğrencinin edindiği bilgileri kullanmaya hazır olması, gerçek hayatta sorumluluklarını yerine getirmede pratik çözümler bulması,
- Eğitim unsurlarının (öğrenciler ve aileleri, pedagoglar ve eğitim kurumları) seçenekli olması ve eğitimde seçim yapma özgürlüğünün sağlanması,
- Öğrencilerin başarılı bir şekilde sosyalleşmesini sağlayan derslerin; ekonomi, hukuk, edebiyat, Rusça, ana dil ve yabancı dilinin öneminin artırılması, meslekî eğilim ve çalışma eğitiminin iyileştirilmesi,
- Herkesin bilgisayar kullanmasını sağlamak,
- Kültürfizik (beden eğitimi) derslerinin paylarının artırılması,

Belirtilen hedefler ve alanlarda eğitimin modernizasyonu kapsamında bazı derslerin içeriklerinde aşağıdaki başlıca değişiklikler yapılmıştır (Rusya Eğitim Bakanlığının 1998–99 yılında temel eğitimin mecburi muhtevasına uygun olarak).

- Rus Dili ve yabancı diller: Eğitim konseptinde, esaslı değişiklikler yapıldı. Konuşmanın gelişmesine yönelik iletişim şekillerinin önemi belirtildi. Derslerin sayısı önemli derecede artırıldı. Rusça bütün sınıflarda, yabancı dil ise ilkokulların ikinci sınıfından itibaren mecburi ders haline geldi.
- Edebiyat: Dersin manevi-ahlaki ve estetik fonksiyonları büyük ölçüde artırıldı, öğrenilen edebi eserlerin listesi önemli ölçüde yenilendi.
- Matematik: İlk defa ihtimal ve istatistik ders konuları arasına girdi.
- Bilgisayar ve bilgi ve iletişim teknolojileri: Herkesin bilgisayar kullanıcısı olması hedeflendi. 3. sınıftan itibaren eğitim modülü, 8. sınıftan itibaren ise ders olarak okutulmaya başlandı.

- Fen bilimleri: Bu ilim dalındaki bütün derslerin (fizik, kimya, biyoloji) tatbiki ve pratik yönleri güçlendirildi. Alternatif öğrenim olarak büyük sınıflarda fen bilimlerinin integratif kursları teklif edilmiştir.
- Biyoloji: “İnsan ”(fiziki ve psikolojik sağlığı, sağlıklı hayat, çevre bilgisi sorunları) bölümünün içeriği önemli ölçüde genişletildi.
- Coğrafya: Coğrafya eğitimi içeriğinin yeni bir konsepti hazırlandı. Fiziki ve sosyo-ekonomik coğrafya öğretiminden integratif derse geçildi.
- Tarih: Tarihi-kültürel, sebep-sonuç, insan faktörünün rolü, tarihi sürecin medeniyet yapısı vecihleri tamamen ortaya çıkarıldı.
- Sosyal bilimler: Sivil, demokratik, toplum ve hukuk devleti değerlerinin tanınmalarına yöneltildi. Bu ders ilk defa bütün okul süresince aralıksız okutulmaya başlandı. Aynı zamanda büyük sınıflarda branş dersi olarak ekonomi ve hukuk dersleri de verilmektedir.
- Sanat: Bu eğitim alanının saatleri artırıldı, 9. sınıfta mecburi olması öngörüldü.
- İlk defa bütün eğitim safhalarında ortak eğitim kabiliyetleri, meleke ve faaliyet usulleri ihdas edildi. Bu da okul eğitiminin içeriğini ve onun edinilmesiyle ilgili tam bir fikir edinmeye yardımcı olmaktadır.

3. Orta Öğretimde Devlet Federal Bileşenin Yapısı

Federal bileşen, orta öğretimde devlet standardının asıl kısmıdır. Rusya Federasyonu’nda devlet akreditesine sahip ve orta öğretimde genel programları uygulayan bütün devlet ve belediye eğitim kurumlarında mecburidir.

Federal bileşen,

- Orta öğretimin genel eğitim programlarının zorunlu minimum muhtevasını,
- Mezunların hazırlık seviye şartlarını,
- Öğrencilere yapılacak maksimum yüklemeyi, aynı şekilde eğitim zamanının normlarını koyar.

Federal bileşen, orta öğretim merhalelerine (ilkokul, temel eğitim, orta öğretim, tam orta öğretim), iç safhaları ise derslere göre yapılandırılmıştır.

Derslerin eğitim standartları,

- Dersin öğrenim amacı,
- Söz konusu derse yönelik genel eğitim programlarının zorunlu asgari muhtevası,

— Mezunların söz konusu dersteki seviyelerini kapsar.

Orta (tam) öğretimdeki devlet standartlarının federal bileşeni temel ve profil seviyelerinde gösterilmiştir.

3.1. Amaçlar

2010 yılında kadar Rus eğitim sistemi modernizasyonu konsepti, günümüz etabının amaçlarını belirler. Bu konsept, “öğrencinin sadece muayyen miktarda bilgi edinmesini değil kişiliğinin de gelişmesine, idrak ve yaratıcılık kabiliyetlerinin geliştirilmesine yönelmesi gerektiğinin altını çizer. Temel eğitim okulu, bilgiler, beceri ve yetkinliklerin keza öğrencilerin kendi bireysel davranışlarının sorumluluğunu taşıma üniversal bütüncül sistemi yani çağdaş eğitimin seviyesini belirleyen anahtar bileşenleri şekillendirmelidir”. Konseptte ayrıca eğitimin en önemli görevleri belirtilmiştir: “Öğrencilerin vatandaşlık sorumluluklarını ve hukuk bilincini, maneviyatını ve kültürünü, inisiyatif almasını, bağımsızlığını, hoşgörüsünü (tolerans), topluma ve iş dünyasına başarıyla adapte olmasını sağlama”.

Federal bileşende temel eğitimin amacı, eğitimin her safhasında ve her derse göre konkre (sarih) hale getirilir (ilkokul, temel orta öğretim ve tam orta öğretimin amaçları) (Руссиян С.Ф.С.Р. Министерство просвещения, 2004).

Bazı derslerin öğrenim amaçlarının yapısı, öğrencinin her yönden gelişiminin lüzumu dikkate alınarak kurulur ve bilgilerin alınmasını, yetenek sahibi olmasını, terbiyeyi, alınan bilgilerin ve becerilerin pratik kullanımını ve yetenekleri (anahtar bileşenler) içerir. Belirtilen bütün amaçlar aynı değerdedir.

3.2. Zorunlu Asgari Muhteva

Temel eğitim programlarının zorunlu asgari muhtevası (bundan sonra zorunlu muhteva), her eğitim kurumunun öğrencilerin anayasa gereği eğitim alma hakkını hayata geçirmek için vermesi mecburi eğitimin genelleştirilmiş muhtevasıdır. Zorunlu muhteva, ilkokul, temel eğitim, orta (tam) eğitimdeki genel eğitim programlarındaki ders konularının toplamı (didaktik birimler) şeklinde ihdas edilmiştir.

Zorunlu muhteva, millî ve dünya kültürünün temel değerleri ve kazanımlarını, insanın dünya görüşünü, tutumlarını ve sosyalleşmesinin şartlarını, öğrencilerin entelektüel ve ortak kültür gelişimlerini, onların sosyal ve fonksiyonel bilgilerini belirleyen temel bilimsel ideleri ve olguları içerir.

Zorunlu muhteva temel eğitim ve okul dersleri arasında silsileyi sağlar. Öğrencilere eğitimin tüm merhalelerinde (seviyeler) başarılı eğitim görme imkânı sağlar. Zorunlu muhteva, temel eğitim safhalarında ders konularının (didaktik birimler) öğretimi düzenini (sırayı) kurmaz ve eğitim programında söz konusu didaktik birimlere ayrılan öğretim zamanını belirlemez. Zorunlu muhteva iki formatta gösterilmiştir. Mezun olacakların bitirme sınavlarının kontrolünü ve notlarını konu alan içerik düz harflerle yazılmıştır. İtalik harflerle ayrılan içerik ise öğrenimle ilgilidir fakat kontrol ögesi değildir ve mezunların seviyelerini belirleyen şartlardan değildir. Zorunlu muhtevanın ihdas edildiği mevcut usul, eğitim materyallerinin çeşitliliğini, eğitim materyaline yaklaşımların sayısının artmasını, farklı seviyelerde bir öğretimi sağlar.

3.3. Mezunların Seviyelerinin Şartları

Mezunların seviyelerini; onların temel eğitimde vardıkları seviyeyi belirten devlet belgesini (diploma) almak için temel eğitimdeki devlet standardı olan federal bileşenin zorunlu muhtevasına sahip olduğunu tespit eder. Şartlar, zorunlu muhteva, temel eğitim merhaleleri ve derslere uygun şekilde hazırlanmıştır.

Şartlar faaliyet formu şeklinde hazırlanır. Öğrenilen dersin sonucu olarak öğrenciler bilmeli, becerebilmeli ve pratik faaliyetleri günlük hayatlarında kullanabilmelidirler. Şartlar aynı zamanda temel, orta ve genel eğitim programlarını uygulayan eğitim kurumlarının, mezunlarının bitirme sınavlarının kontrol-ölçme materyallerinin hazırlanmasına esas teşkil eder.

4. Federal Bileşenin Hayata Geçirilme Düzeni

RF idari bölgelerde, belediyelerde, federal çapta eğitimi yöneten organlar, akredite olmuş eğitim kurumları birliği, temel eğitimde devlet standardı olan federal bileşenin

hayata geçmesi için gerekli şartları oluştururlar. Eğitimin asgari muhtevasının uygulanmasını denetlerler, öğrencilere yapılan eğitim yüklemesinin maksimum düzeyde olmasını, mezunların düzeylerinin istenen şekilde olmasını takip ederler. Eğitimden sorumlu federal organ, temel eğitimde devlet standardı federal bileşeni temel alarak federal bileşenin uygulanmasını sağlayan normatif kanunlar ve belgeleri hazırlar ve onaylar.

— Federal temel eğitim planı, federal bileşeni oluşturan derslerin öğrenim süresini, eğitim merhalelerini ve eğitim yıllarını dikkate alarak belirleyen kriterleri tespit eder ve bölgesel (ulusal-bölgesel) temel eğitim standartlarını ve eğitim kurumlarının bileşenlerini düzenler.

— Federal bileşeni oluşturan derslerin örnek programlarını hazırlar.

— Temel eğitimde devlet standardı, federal bileşeni oluşturan derslerin bitirme sınavlarında denetimini ve değerlendirilmesini sağlar.

— Rusya Federasyonu eğitim kurumlarında kullanılmasına izin verilen ve tavsiye edilen eğitim yayınlarının alınma ölçütlerini tayin eder.

Devlet akreditasyonuna sahip bir eğitim kurumunun eğitim programının içeriğinde, devletin temel eğitim standardı federal bileşenin olması mecburidir. Federal bileşen temelinde, eğitim programları, ders kitapları, diğer eğitim-metot materyalleri hazırlanırken şunlara dikkat edilir:

— Mümkün olduğunca öğrenci alacak şekilde düzenlenen sınıflarda ve zorunlu muhtevaya sahip eğitim merhalelerinin silsilesinin gözetilmesi şartıyla didaktik birimlerin artırılması gerekir.

— Didaktik birimlerin konre olması (sarih) ve detaylandırılması lazımdır.

— Mantıken ve pedagojik olarak temellendirilmiş öğrenim materyalinin belirlenme düzeninin sağlanmasına izin verilir.

Eğitim kurumu, öğrencileri, ailelerini ve diğer kanuni temsilcilerini temel eğitimde uygulanan başlıca eğitim programları ve devlet temel eğitim standardı federal bileşeni aşan eğitim programlarının muhtevası ile ilgili konularda bilgilendirmek zorundadır. Öğrencilerin aileleri, eğitim kurumunun devletin temel eğitim standardı

federal bileşeni hayata geçirmemesi durumunda RF kanunları dâhilinde bu eğitim kurumuna şikâyetlerini yapabilirler.

Temel eğitimde devlet standardı olan federal bileşenin yürütülmesini sağlayan devlet denetimi mecburidir ve aşağıdaki şekillerde yapılır:

- Temel eğitim ve orta öğretim programları uygulayan eğitim kurumlarını bitiren öğrencilerin bitirme sınavlarını (atestatsiya) denetim,
- İlkokul, temel eğitim, orta öğretim programlarını uygulayan eğitim kurumlarının tescili ve akreditasyonunu denetim.

Devlet akreditasyonuna sahip ilkokul, orta ve yüksek meslekî eğitim kurumları, üniversite öğrenci adaylarının hazırlık seviyeleriyle ilgili devlet temel eğitim standardı federal bileşeninin dışına çıkan taleplerde bulunma hakkına sahip değildirler. Bugünkü standart ilk neslin standardıdır. Bu standart, aşırılıklardan kaçınılarak okul işi durumunu gerçek bir şekilde anlayarak, birbiriyle çarpışan iki faktör (makas) ün; çağdaş eğitimin imkânları (materyal-teknik, eğitimsel-metodik, personel) ve ülkenin kalkınmasında yarınki eğitimin talepleri üzerine kurulmuştur. Bu bağlamda söz konusu standart, geçiş standardıdır. Bu geçişin vektörünün yarına yöneltildiği açıktır.

- Rusya Federasyonu’nda eğitimde devlet standartları oluşturuluyor. Bunlar federal ve bölgesel (ulusal bölgesel) bileşenler ve eğitim kurumları bileşenlerinden oluşur.

Rusya Federasyonu, federal devlet yönetimi organları şahsında ve onların yetkileri içerisinde devlet eğitim standartlarının federal bileşenlerini ortaya koyar. Bunlar temel eğitim programlarının zorunlu asgari muhtevasını, öğrencilerin alacağı maksimum eğitim hacmini ve mezunların seviyelerini belirler.

Devlet eğitim standartları federal kanunların belirlediği bazı ek eğitim programlarınca ortaya konabilir. Bunlar şunlardır:

- Gelişimleri sekteye uğrayan öğrencilerin eğitimlerinin yürütülmesinde özel devlet standartları konulabilir.

- Devlet eğitim standartlarının hazırlanması, onaylanması ve yürürlüğe sokulması düzeni kanunların öngördüğü durumlar haricinde Rusya Federasyonu hükümeti tarafından belirlenir.
- İlköğretim, ortaöğretim, temel eğitimin devlet standartlarıyla ilgili temel hükümler ve bunların hazırlanması ve teyidi federal kanunlarla yapılır.
- Devlet eğitim standartları on yılda bir defadan daha az tayin edilemez.
- Devlet eğitim standartları; objektif değerlendirmenin ve öğrencilerin aldığı eğitimin şekline bakmaksızın ihtisaslaşmalarını esas alır.

2.2.3. Eğitim Programları

Eğitim programı eğitimin muayyen seviye ve alanını belirler. Rusya Federasyonu'nda yürütülen eğitim programları şunlardır:

- Temel eğitim (temel ve ek).
- Meslekî (Temel ve ek) eğitim.

Temel eğitim programları, bireyin ortak kültürünün oluşmasındaki problemlerin çözümüne, kişiliğin topluma adaptasyonuna, bilinçli bir seçimin yapılmasına ve meslekî eğitim programlarının benimsenmesine yönlendirilmiştir.

Temel eğitimin içine;

- Okul öncesi eğitim,
- Temel ilköğretim,
- Temel eğitim,
- Orta (Tam) temel eğitim

programları girer.

Meslekî eğitim programları, meslekî sürekli ihtisasın ve temel eğitim seviyesinin sorunlarının çözümüne, uygun ihtisasa göre eğitim verilmesine yöneltilmiştir.

- Meslekî eğitim programlarının içine;
- Meslekî ilk eğitim,
- Meslekî orta eğitim,
- Meslekî yüksek eğitim,
- Lisans sonrası meslekî eğitim

girer.

Her temel eğitim ve meslekî eğitimin zorunlu asgari muhtevası, devletin bu alanlara uygun eğitim standartlarınca belirlenir. Devlet ve belediye okullarında temel eğitim programlarının normatif süresi yürürlükteki kanunca ve (veya) benzer eğitim kurumları hakkındaki hükümler veya bu bağlamdaki devlet eğitim standartlarıyla tespit edilir.

2.2.3.1. Temel Eğitim Programları

Bugün itibariyle temel eğitim programının süresi 11 yıldır, 1985 yılına kadar bu süre 10 yıldır. Sürenin uzatılması okulların çocukları 6 yaşından itibaren almalarıyla ilgilidir. 1985 yılına kadar okulların ancak 7 yaşındaki çocukları almalarını hemen hatırlayalım. Şu halde öğrenciler orta (tam) öğretimi 17 yaşında tamamlamış oluyorlar. Eğitim süresinin on iki yıl olduğu akşam ve sanat okulları da vardır. 2000 yılından beri Rusya’da temel eğitim süresinin 12 yıl olması tartışılıyor. 1 Eylül 2010 yılında ilkokullarda dersler yeni neslin standartları göz önüne alınarak verilecek. Rusya’da bu bağlamda okul öğretiminin 12 yıla çıkarılması tartışmaları sık sık yapılmaktadır. Moskova’nın bazı okullarında da eğitim süresi artık 12 yıl olmuştur.

Temel eğitim programı genellikle 34 eğitim haftasıdır ve kural olarak haftalık ders saati sayısı 27’den 38 saate kadar değişebilir. Eğitim yılı 1 Eylülde başlar ve Haziranın başına kadar devam eder. Okul (bitirme) sınavları Haziranda yapılır. Bazı öğrenci kategorileri için belirtilen eğitim periyodu sarıh devlet eğitim standartlarına uygun biçimde değiştirilebilir.

2.2.3.1.1. Okulöncesi Eğitim

Rusya’da okul öncesi gibi çeşitli eğitim formlarının hukuki temeli 90’lı yılların ortalarında hazırlandı. Rusya Federasyonu Hükümeti’nin 01.07.95 ve 677 sayılı “Okul öncesi eğitim kurumları” hakkındaki kararı; “okul öncesi eğitim kurumları (grupları); gündüz, yatılı, yirmi dört saat, tatil ve bayram günlerinde çalışacak ve keza öğrencilerin okul öncesi eğitim kurumuna serbestçe gelmesini sağlayacak” şekilde düzenler. (Madde 2).

Rusya Federasyonu'nun eğitim hakkındaki kanunu, yerel yönetim organlarının, okul öncesi yaşta çocuklara sahip ailelere, metodik, teşhis ve konsültasyon yardımı organize ve koordine etmeyi öngörür (Совет Унион, 2004).

Okul öncesi eğitim kurumları hakkındaki kanuna göre bu eğitim kurumları şu işlevleri yerine getirir:

- Çocukların hayatlarını ve sağlıklarını korur.
- Onların akli, fiziki ve kişilik olarak gelişmelerini sağlar.
- Ortak insani değerleri öğretir.
- Çocuğun tam gelişimi için aile ile birlikte hareket eder.

Bunların yanında; çok fonksiyonlu olma, çeşitlilik, eğitim ve terbiye sürecinde öncelik seçimi özgürlüğü, eğitim programlarının kullanımı çağdaş okul öncesi eğitim kurumlarının ayırıcı vasıflarıdır.

Çeşitlilik hükmüne uygun farklı okul öncesi eğitim kurumları da vardır. Bunlar ise şu şekilde maddeleştirilebilir:

- 1–3 yaş arasındaki çocukların alındığı kreşler.
- 3 yaşından 6, 7 yaşına kadar çocukların gittiği çocuk yuvaları.
- Çocukların bir veya birkaç alanda (akli, sanat–estetik, fiziki v.b.) öncelikli olarak gelişimlerini sağlayan çocuk yuvaları.
- Fiziki ve psikolojik gelişimleri sekteye uğrayan çocukların eğitimini öncelik alan yardımcı çocuk yuvaları.
- Bakım, iyileştirme öncelliği olan sıhhi-hijyen, profilaksi ve iyileştirici çalışmalar ve prosedürler uygulayan çocuk yuvaları.
- Birleştirilmiş (genel gelişim, yardımcı ve iyileştirici çocuk yuvalarının olduğu) çocuk yuvaları.
- Bütün çocukların fiziki ve psikolojik gelişimlerini, ıslah ve iyileşmelerini sağlayan çocuk merkezleri olan çocuk yuvaları.

Rusya'da okul öncesi kurumlar sisteminde 10–15 yıl önce bu kadar yaygın olan kreş sayısının önemli ölçüde azaldığını belirtmek gerekir. Zira Rusya'daki kreş şartlarından ötürü çocukların ailelerinden koparılmasının onların olgunlaşmamış

ruhları için zor bir yük olacağını düşünen pedagoglar, psikologlar, doktorlar bu durumu eleştirmişlerdir. Nitekim bu meslek sahiplerinin eleştirileri doğru çıkmış, iyileştirici kurumlar olarak düşünülen kreşler, tam anlamıyla bu fonksiyonunu yerine getirmemişler ve çocuk hastalıkları oranı oldukça yükselmiştir. Yetişen neslin sağlığına ihtimam, hükümete “ücretli annelik” denen tedbiri aldırıştır. Çocuğu üç yaşına gelene kadar onunla ilgilenmesi için annelere kısmen ücretli izin verilir olmuş. Ancak çocukların aile ortamında, hayatlarının ilk yıllarında okul öncesi eğitim kurumunda olduğundan daha iyi gelişecekleri ümidi boşa çıkmıştır.

Aile ortamında yetiştirilen erken dönem çocukları ile ilgili göstergelerin analizi, bunların yarısının fiziki sağlıklarında gerileme, gelişmede duraklama olduğunu gösteriyor. Bu, çocuklarla yeterince ilgilenilmemesinden, ebeveynin düşük pedagojik kültüre sahip olmasından bazen de çocuğa acımasızca davranmalarından kaynaklanıyor. Buna benzer ailelerin ve maddi zorluklar yaşayan kimselerin çocuklarının okul öncesi eğitim kurumunun kreşlerine gitmeleri gerekir. Bu zengin olan aile çocukları için de faydalıdır. Zira psikologlara göre; günümüzün bütün çocuklarının ihtisaslı diyagnostik (teşhis) ve ıslah uyumundaki erken makul sosyalleşmeye ihtiyaçları vardır.

Bugün Rusya’da erken yaştaki çocuklar için okul öncesi kurumlar ve aile şartlarında ailevi-toplumsal eğitim modellerinin oluşturulması amacıyla bilimsel araştırmalar yapılıyor. Okul öncesinden önceki çocukların eğitimi için yeni teknoloji arayışları vardır. Okul öncesi kurumlarda yoğun çalışma düzeninde çalışan gruplar oluşturuluyor. Erken yaşta çocuklara sahip ailelere tıbbi, psikolojik, sosyal yardımlar yapılıyor.

Çocukların kreş veya çocuk yuvalarına gitmeleri mecburi değildir. Çocukları okula hazırlayan okuldan önce kurumlar vardır. Buraya 5,5 yaşındaki çocuklar kabul edilir. Rusya’da okul öncesi eğitim sistemine 50 bin kurum dahildir (bkz. Çizelge 2.3). Bu kurumlar 1–6 yaş aralığındaki çocukların % 56’sını kapsamaktadır. Son yıllarda 90’lı yıllardaki düşüşten sonra okul öncesi eğitim kurumlarındaki çocuk sayısı oranı her ne kadar 1985’teki % 68,3 seviyesine gelmediyse de gittikçe artmaktadır.

Çizelge 2.3. Okul Öncesi Eğitim Kurumları ve Bunlardaki Çocuk Sayısı

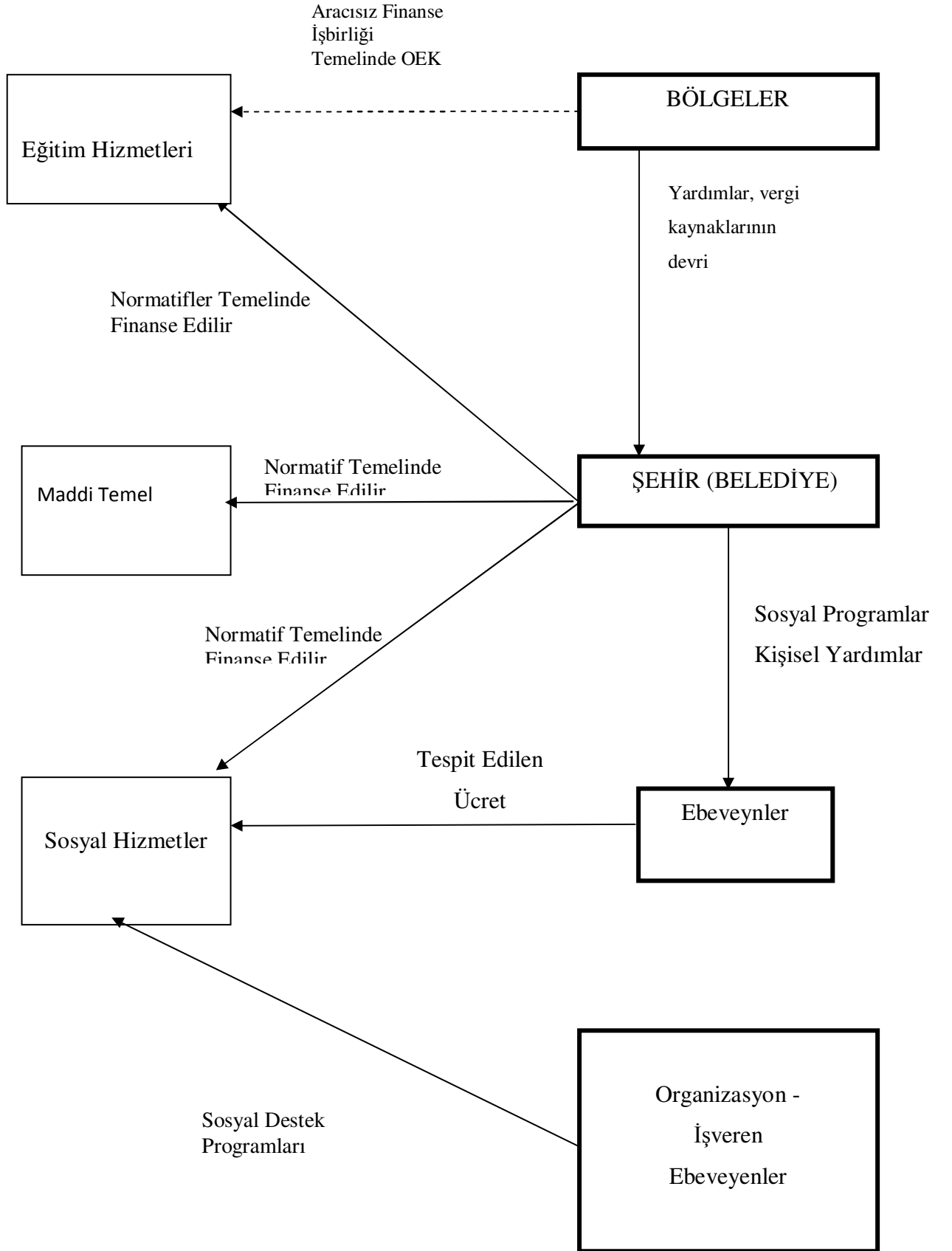
Bölgeler	Okulöncesi Eğitim Kurumları 2007	Bu Kurumlardaki Çocuk Sayısı Bin Kişi 2007
Rusya Federasyonu	47185	4422,57
Federal Merkez Bölgesi	10825	1011,56
Belgorad Eyaleti	496	42,3
Bryan Eyaleti	412	39,02
Vladimirska Eyaleti	598	52,59
Voronej Eyaleti	600	51,85
İvanovskaya Eyaleti	412	37,52
Kalujskaya Eyaleti	266	27,49
Kostroma Eyaleti	399	26,44
Kursk Eyaleti	237	26,12
Lipetskaya Eyaleti	382	31,02
Moskova Eyaleti	1927	201,47
Orlovskaya Eyaleti	286	24,06
Ryazan Eyaleti	416	29,41
Smolenskaya Eyaleti	299	27,64
Tambovskaya Eyaleti	317	24,53
Tverskaya Eyaleti	634	44,69
Tulskaya Eyaleti	573	43,27
Yaroslavl Eyaleti	496	47,13
Moskova Şehri	2075	235,02
Federal Kuzeybatı Eyaleti	4498	483,23
Kareliya Cumhuriyeti	278	28,83
Komi Cumhuriyeti	527	47,67
Arhangel Eyaleti (Özerk Bölge Dahil)	410	55,87
Özerk Alman Bölgesi	41	2,77
Vologdoskaya Eyaleti	647	53,8
Kaliningrad Eyaleti	275	25,75
Leningrad Eyaleti	464	49,57
Murman Eyaleti	313	38,67
Novgorod Eyaleti	246	27,16
Pskovskaya Eyaleti	206	21,34
San Petersburg Şehri	1132	134,56
Güney Federal Eyaleti	5860	571,89
Adıgey Cumhuriyeti	126	12,37
Dağıstan Cumhuriyeti	593	55,93
İnguşetya Cumhuriyeti	20	2,5
Çeçen Cumhuriyeti	102	26,12
Kabardino – Balkar Cumhuriyeti	119	9,54

Kalmık Cumhuriyeti	99	10,9
Karaçay Çerkez Cumhuriyeti	216	22,02
Kuzey Osetya Cumhuriyeti Alanya	0	0
Krasnodar Bölgesi	1441	145,95
Stavropol Bölgesi	825	81,05
Astrahan Bölgesi	303	32,61
Volgograd Bölgesi	760	68,82
Rostov Bölgesi	1256	104,06
Privoljskiy (Volga) Bölgesi	12215	1060,47
Başkortostan Cumhuriyeti	1904	144,56
Mariy El Cumhuriyeti	265	25,66
Mordoviya Cumhuriyeti	241	23,88
Tataristan Cumhuriyeti	1982	149,9
Udmurt Cumhuriyeti	806	73,93
Çuvaş Cumhuriyeti	433	47,11
Kirov Eyaleti	612	53,31
Nijegorod Eyaleti	1363	117,92
Orenburg Eyaleti	835	68,84
Penzen Eyaleti	362	31,99
Perm Eyaleti (Özerk Bölge Dahil)	1187	118,42
Komi – Permyatskiy Özerk Bölgesi	114	6,03
Samara Eyaleti	711	100,78
Saratov Eyaleti	1087	69,93
Ulyanov Eyaleti	427	34,24
Federal Ural Bölgesi	4519	457,1
Kurgan Eyaleti	400	28,82
Sverdlov Eyaleti	1507	151,33
Tümen Eyaleti (Özerk Bölgesi Dahil)	1109	135,54
Hantı Mantiyskiy Özerk Bölgesi	426	62,31
Yamalo Nenetskiy Özerk Bölgesi	203	27,93
Çelyabin Eyaleti	1503	141,39
Federal Sibirya Bölgesi	6836	602,97
Altay Cumhuriyeti	130	6,64
Buryatiya Cumhuriyeti	423	30,11
Tıva Cumhuriyeti	217	14,66
Hakasiya Cumhuriyeti	157	16,55
Altay Bölgesi	877	67,4
Krasnoyarsk Bölgesi (Özerk)	1006	96,26

Bölgeler Dahil)		
Taymırskiy (Dolgano – Nenetskiy) Özerk Bölgesi	24	1,95
Evenkiyskiy Özerk Bölgesi	18	1,17
İrkutsk Eyaleti (Özerk Bölge Dahil)	920	93,42
Ust – Ordinskiy Buryat Özerk Bölgesi	99	4,42
Kemerova Eyaleti	950	87,18
Novosibirsk Eyaleti	788	67,11
Omsk Eyaleti	594	52,71
Tomsk Eyaleti	273	32,75
Çita Eyaleti (Özerk Bölge Dahil)	501	38,18
Agin Buryat Özerk Bölgesi	50	2,97
Federal Uzakdoğu Bölgesi	2432	235,34
Saha Cumhuriyeti (Yakutiya /Yakutistan)	697	51,89
Primor Bölgesi	529	60,14
Habarovsk Bölgesi	421	43,29
Amur Bölgesi	332	30,06
Kamçatka Eyaleti (Özerk Bölge Dahil)	137	15,04
Koryak Özerk Bölgesi	33	1,51
Magadan Eyaleti	56	7,55
Sahalin Eyaleti	144	17,94
Özerk Yahudi Bölgesi	66	6,28
Çukot Özerk Bölgesi	50	3,15

Источник: <http://stat.edu.ru>

Şekil 2.1. Okul öncesi eğitim kurumlarının finansmanı

2.2.3.1.2. Temel İlköğretim

Temel eğitim, eğitim programlarının seviyelerine uygun olarak üç safha barındırır: Bunlar Temel ilkokul, genel temel, temel orta (tam) eğitimidir. Temel ilkokul eğitimi programlarını uygulayan eğitim kurumlarına çocuklar en erken 78 aylık en geç 96 aylık iken kayıt olurlar. Kayıt esnasında sağlık durumlarının elverişli olduğunu gösteren belgelerin ibrazı da zorunludur. Ayrıca ebeveynin (kanuni temsilcilerinin) dilekçelerine göre eğitim kurumunun kurucusu çocuğu tahsil görmesi için daha erken yaşta okula alma hakkına da sahiptir.

Temel ilkokul, temel genel ve orta (tam) eğitimin, genel eğitim programlarının kavranmasının normatif süresi federal kanunlarca belirlenmiştir. Buna göre:

- Temel ilköğretim eğitimi ve devlet (bitirme) belgesi (diploma) mecburidir.
- Temel ilköğretim eğitiminin mecburi olması şartı, müşahhas öğrencinin eğer gerekli eğitimi daha önce almamışsa 15 yaşına kadar alma gücü verir.
- Öğrencilerin temel eğitim kurumlarında temel ilköğretim eğitimine devam ederek eğitim alma yaş haddi on sekizdir. Söz konusu kanunun 10. ve 12. paragraflarında öğrencilerin kategorilendirilmesinde yaş haddinin sınırı yükseltilebilir.
- Ebeveynin (kanuni temsilcilerinin) ve yerel eğitim yöneticisinin muvafakati sonucu on beş yaşına varmış öğrenci, temel ilköğretim eğitimi almadan temel ilköğretim kurumunu bırakabilir.
- On dört yaşına gelmiş öğrenciler, hukuk dışı hareketler içinde olunması ve eğitim kurumunun tüzüğünü defalarca ve kaba bir şekilde ihlal edilmesi hâlinde eğitim kurumunun yönetim organının kararınca kurumdan atılırlar. Yetim ve ebeveyn (kanuni temsilciler) himayesinden mahrum çocukların okuldan atılması kararı himaye ve vesayet organlarınca alınır.

Eğitim kurumu öğrencinin okuldan atılmasıyla ilgili olarak yerel yönetim organlarını üç gün içinde bilgilendirmek zorundadır. Yerel yönetim organları bir ay içinde ebeveyn (kanuni temsilciler) ile beraber çoğun bir işe girmesini veya başka bir okulda eğitimine devam etmesini sağlayacak önlemleri alır.

— Temel ilköğretim kurumları, işletmeler, kurumlar, birliklerle beraber ek veya paralı hizmetler kapsamında, söz konusu faaliyet türüne ait lisansın olması şartıyla öğrencilere mesleğe hazırlık çalışmaları yapabilir. Mesleğe hazırlığa başlangıç çalışmaları ancak öğrencilerin ve ailelerinin (kanuni temsilcilerinin) rızasıyla yapılır. Rusya Federasyonu’nda temel eğitimin kapsadığı nüfus oranı dünyadaki en yüksek oranlardan biridir; 7’den 17’ye kadar olan yaş aralığını % 81’lik dilimi kapsar. Temel eğitim sisteminde 1,7 milyon öğretmen çalışıyor ki bu Rusya’daki işgücünün %2’sine karşılık gelmektedir (Официальные документы в образовании, 2004).

Çizelge 2.4. Gündüzlü Devlet (Şehir) Temel İlköğretim Kurumlarının Sayısı

	2000/01	2001/02	2002/03	2003/04	2004/05	2005/06	2006/07
Toplam	65 899	65 665	64 508	63 362	62 174	60 558	58 503
из них:							
İlkokul	14 848	14 237	13 327	12 484	11 559	10 421	8 986
Temel Eğitim	12 586	12 401	12 128	11 829	11 576	11 213	10 885
Orta (Tam)	36 452	37 003	37 008	37 006	36 996	36 890	36 631
в том числе:							
Bazı Derslerin Derinlemesine Öğretildiği Eğitim Kurumları*	5 509	5 298	5 417	5 336	5 087	4 898	4 921
Jimnaziler	1 077	1 125	1 163	1 200	1 234	1 272	1 316
Liseler	750	769	798	819	847	895	930
Askeri Liseler	37	43	55	61	69	75	83
Sağlıkları Elvermeyen Çocuklar İçin Açılan Eğitim Kurumları	1 932	1 945	1 956	1 952	1 947	1 936	1 905
Davranış Bozuklukları Gösteren Çocuklara Yönelik Açılan Eğitim Kurumları	47	46	58	61	66	69	69
Sanatoryum – Ormanda Kurulu Okullar	34	33	31	30	30	29	27
İki Vardiyada Eğitim Verenler	19 201	18 899	18 214	17 255	16 154	15 070	13 884
Üç Vardiyada Eğitim Verenler	235	284	251	259	218	182	141

* Bazı derslerin derinlemesine öğretildiği eğitim kurumları dâhil

Çizelge 2.5. 2007–2008 Eğitim Yılı'nın Başında Gündüzlü Eğitim Kurumları ve Bunlarda Eğitim Gören Öğrenci Sayıları

Bölgeler	Toplam Kurum Sayısı	Devlet ve Şehir Eğitim Kurumları Sayısı	Özel Eğitim Kurumları Sayısı	Öğrenci Sayısı	Devlet ve şehir Eğitim Kurum.daki Öğrenci Sayısı	Özel Eğitim Kurum. Öğrenci Sayısı	Devlet ve Şehir Eğitim Kurumlar. daki Öğrenci Sayısı Oranı	Özel Eğitim Kurum. daki Öğrenci Sayısı Oranı
Rusya Federasyonu	62882	62174	708	16079785	16009588	70197	11,26	3,33
Federal Merkez Bölgesi	14703	14412	291	3656743	3627463	29280	11,08	2,93
Federal Kuzeybatı Bölgesi	4606	4505	101	1404936	1396453	8483	12,07	3,18
Federal Güney Bölgesi	8621	8533	88	2844539	2834775	9764	11,68	4,02
Federal Privoljskiy (Volga) Bölgesi	17134	17055	79	3569613	3560774	8839	10,57	3,88
Federal Ural Bölgesi	4684	4641	43	1375332	1371573	3759	12,48	3,62
Federal Sibirya Bölgesi	10264	10194	70	2397911	2391452	6459	10,99	3,44
Federal Uzakdoğu Bölgesi	2870	2834	36	830711	827098	3613	11,52	

<http://stat.edu.ru>

Çizelge 2.6. 2007–2008 Eğitim Yılı Başı Özel Eğitim Kurumları

Bölgeler	Kurum Sayısı.	Akredite Alan Kurum Sayısı	Öğrenci Sayısı	Pedagoji Çalışanları Sayısı	Lisans Eğitimli Pedagoji Çalışanları
Rusya Federasyonu	708	471	70197	21088	19033
Federal Merkez Bölgesi	291	218	29280	9997	9139
Federal Kuzeybatı Bölgesi	101	52	8483	2669	2414
Federal Güney Bölgesi	88	56	9764	2431	2171
Federal Privoljskiy (Volga) Bölgesi	79	48	8839	2280	2051
Federal Ural Bölgesi	43	24	3759	1038	899
Federal Sibirya Bölgesi	70	49	6459	1878	1664
Federal Uzakdoğu Bölgesi	36	24	3613	795	695

<http://stat.edu.ru>

Temel ilköğretim genel eğitimin ilk safhasıdır. Rusya Federasyonu'nda temel ilköğretim mecburidir ve herkese mahsustur. Temel ilköğretimde devlet standardı; ilkokulu federal, bileşen, kaliteli ve şahsiyetin gelişimine yönelik yeni eğitiminin hayata geçirilmesine yöneltmiştir ve aşağıdaki başlıca hedefleri tutturma görevi verilmiştir. Buna göre:

- Öğrencinin şahsiyetinin, onun yaratıcılık özelliklerinin, eğitime ilgisinin geliştirilmesi, okuma isteği ve becerisinin şekillendirilmesi gerekir.
- Ahlaki ve estetik duygularının, kendisine ve kendisini çevreleyen dünyaya olan hassasiyeti ve yöneliminin eğitilmesi gerekir.
- Bilgi sistemi, becerisi ve yatkınlığının, çeşitli faaliyetleri gerçekleştirme tecrübesinin benimsenmesi öncelikli amaçlar arasındadır.
- Çocukların fiziki ve psikolojik sağlıklarının korunması gerekir.
- Çocuğun bireyselliğinin himayesi ve desteklenmesi gerekir.

Temel ilköğretimin bu öncelikleri; ortak öğretim becerileri ve melekelerinin şekillendirilmesi, bunların benimsenmesini takip eden bütün eğitimde başarıyı önemli ölçüde belirleyici olacaktır. Sistemde dersler arası ilişkilerin ayrılması; derslerin entegrasyonuna, ders dağınıklığının ve öğrencilere yapılan haddinden fazla yüklenmenin ortadan kalkmasına yardımcı olmuştur.

Küçük okulların kişilik vasıfları ve kabiliyetlerinin gelişmesi, onlar tarafından farklı etkinliklerden alınan tecrübelerle dayanır. Bunlar; öğretim, öğrenme, pratik, sosyal faaliyetlerdir. Bu yüzden sistemde eğitimin faaliyet ve pratik içeriğine, faaliyetlerin somut usullerine, edinilen bilgi ve becerilerin gerçek hayat şartlarında kullanılmasına özel bir yer verilmiştir. Çocuklar ilkokula öğretime farklı hazırlık seviyeleriyle, aynı olmayan sosyal tecrübe, fizyolojik gelişimlerinde farklılıklarla gelirler. Temel ilköğretim, her birisinin yeteneklerinin geliştirilmesi ve çocuğun bireysel gelişimi için gerekli şartları sağlamakla mükelleftir.

Temel ilköğretimde devlet standardı federal bileşen, öğretim için mecburi dersleri tayin eder: Rus Dili, edebi okuma, yabancı dil, matematik, çevre, tasviri sanatlar, müzik, teknoloji, fizik kültür (beden eğitimi). Teknoloji dersleri kapsamında 3.

sınıftan itibaren gerekli şartların sağlanması durumunda “bilgisayarda çalışma pratikleri (bilgi teknolojilerinin kullanılması)” bölümü okutulur. Rus dili ve edebi okuma, iki şekilde verilir. Rus dilinde eğitim yapan okullar için farklı ana dilde (Rus dilinden başka) eğitim yapılan okullar için farklı verilir. Eğitim kurumunda gerekli şartların olması durumunda yabancı dil ikinci sınıftan itibaren öğretilir.

Temel ilköğretimi (ilkokulu istenen seviyede bitirenler) başarıyla bitiren öğrenciler, temel eğitimin diğer safhasında eğitimlerinde devam ederler. Bugün, okullarda ilköğretimin üç sistemi vardır: Eğitimde geleneksel temel, Rus bilim adamları L. S. Vıgotskiy, L. V. Zankov, D.B. Elkonin tarafından hazırlanan teorilere dayanan sistemler. Bütün sistemler, öğrencilerin entelektüel ve ahlaki gelişimlerine yöneltilmiştir. Çocuklar şimdi tam 6 yaşında gidebilirler. Hâlihazırda çocuklar entelektüel seviyelerini belirleyen testlerden geçerek okula kaydediliyorlar.

Öğrencilerin haftalık ders saatlerinin toplamı 1. sınıfta 20 ders, 4. sınıfta 30 saattir. İlkokulun birinci sınıfının ilk yarısında not sistemi yoktur. Onun yerine çocuklara yıldız (5), kare (4), üçgen (3) verilir, ancak öğrencilerin başarı durumları yazılı şekilde (iyi, aferin, akıllı çocuk şeklinde takdir edilir) verilir. İkinci yarıyıldan sonra çocuklara beşli not baremine (en yüksek not 5’tir) göre not verilmeye başlanır. Her eğitim yılının sonunda öğrenciler başarı durumlarını değerlendiren notların yazılı olduğu karneler alırlar. Çocuklar bununla söz konusu okulun veya başka bir okulun beşinci sınıfına kadar geçerler (başarılarının yeterli olmadığını gösteren veriler olduğunda sınıf tekrarı yaparlar). Rusya’da çocukların ve ebeveynlerinin, ilkokuldan sonra müteakip eğitim kurumunun çeşidini seçmek zorunda olmadıklarını belirtmek gerekir. Yani çocuk ilkokul eğitimini genel bir okulda alabileceği gibi jimnazi veya lise (kolej)de de alabilir; zira Rusya’da bu eğitim kurumları 1. sınıftan 11.sınıfa kadar okunacak şekilde düzenlenmiştir.

2.2.3.1.3. Genel Temel Eğitim

Genel temel eğitim, temel eğitimin ikinci merhalesidir. Rusya Federasyonu’nun anayasasına göre temel eğitim mecburi ve herkes için ulaşılabilir (Российское образование, Issues 1-6, 2004).

Temel eğitimde devlet standardı olan federal bileşen, eğitimin muhtevasının çocuğun reel pratik etkinliklere yöneldiği çocukluk devrindeki yaş özelliklerine, dünyayı ve kendini tanımaya ve toplumda kendi yerini bulmaya tevcih edilmiştir. Sadece standart bilgi edinmeye değil, ilk önce eğitim-öğretim motivasyonunu artıran, yeteneklerin en yüksek derecede hayata geçirilmesini, çocuğun imkânlarını ve ihtiyaçlarını tespit eden ve ilgilerinin gerçekleşmesini sağlayan faaliyet yapısına yöneltmiştir. Çocukların eğitim başarılarından çok kişisel gelişimleri önemlidir ve bu pedagojik amaçların özgünlüğüne bağlıdır. Federal bileşen aşağıdaki amaçların gerçekleşmesine yöneliktir:

- Edinilen bilgi, beceri, yetenek ve faaliyet kabiliyetleri temel alınarak dünya hakkında bütüncül bir düşüncenin şekillenmesi.
- Farklı etkinliklerden (bireysel ve kolektif) tecrübe alınması, idrak ve kendini tanıma tecrübelerinin edinilmesi.
- Bireysel eğitim veya meslekî yörüngenin bilinçli tercihinin hayata geçirilmesine hazırlık.

Temel eğitim, Rusya Federasyonu eğitiminin son merhalesidir. Onun için eğitimin bu merhalesinin içeriğinin gerekli şartlarından biri; son sınıf öğrencilerinin çağdaş toplumda matematik ve tabii bilimler kadar sosyal-kültürel alanlarda da fonksiyonel bilgi seviyesine ulaşmayı gerektirir. İlköğretim okulunun en önemli görevlerinden biri, öğrencileri hayat ve meslek yolunda yaptıkları bilinçli ve sorumluluklarını taşıdıkları seçimlere hazırlamaktır. Bu görevin yerine getirilmesinin şartı, öğretimin bireyselleşmesinin müteselsilesi, temel ilköğretim kurumunda son merhalede ihtisas öncesi eğitimin yapılmasıdır.

Temel ilköğretimde öğrenciler, kendi başlarına hedeflerini tespit etmeli, bunlara ulaşma yollarını belirlemeli ve okuldaki faaliyetlerden edindikleri tecrübeleri eğitim süreci dışında, gerçek hayatta kullanmayı öğrenmelidirler. Temel eğitimde devlet standardı olan federal bileşen, öğretim için mecburi olan dersleri tayin eder: Rus Dili, Edebiyat, Yabancı Dil, Matematik, Enformasyon (Bilgisayar) ve Bilgi-İletişim Teknolojileri, Tarih, Toplum Bilimi (Ekonomi ve Hukuk dahil), Coğrafya, Tabiat Bilimi, Fizik, Kimya, Biyoloji, Sanat (Tasviri Sanatlar ve Müzik), Teknoloji, Hayat Güvenliği Esasları, Kültür Fizik (Beden Eğitimi).

Rus Dili eğitim dersi iki şekilde verilir: Rus Dilinde eğitim yapan eğitim kurumlarında ve anadilde (Rusça olmayan) tedrisat yapılan eğitim kurumlarında farklı öğretilir. Edebiyat eğitim dersi, Rus Dilinde eğitim yapılan eğitim kurumlarında ve anadilde (Rusça olmayan) öğretilme imkânları göz önüne alınarak verilir. Tabiat Bilimi eğitim dersi, 5.sınıfta verilir ve gelecekte öğrenilecek tabii bilimler derslerinin öncelikli temelini teşkil eder. 6. sınıfta eğitim kurumunun kararı uyarınca biyoloji ve coğrafya derslerinin birleştirilmesine ve Tabiat Bilimi dersinin öğretilme süresinin uzatılmasına izin verilir.

Temel ilköğretim, son sınıf öğrencilerinin mecburi devlet bitirme sınavlarını vermesiyle sona erer. İşbu standardın son sınıf öğrencilerinin eğitimlerinin seviye şartları, bitirme sınavının kontrol-ölçme malzemelerinin hazırlanmasının esasını oluşturur. Temel ilköğretimi bitiren ve mezun olma şartlarının hepsini yerine getiren öğrenciler, orta (tam), ilk veya orta meslekî eğitim merhalelerinde eğitimlerine devam etme hakkına sahip olurlar.

2.2.3.1.3. Orta (Tam) Temel Eğitim

Rusya Federasyonu eğitim sisteminde orta genel eğitim, bazı derslerin teorik ve pratik daha derinlemesine öğretildiği okulları (fen liseleri gibi), jimnazileri, liseleri (kolejler), akşam okullarını, yatılı eğitim okullarını, fiziki ve psikolojik gelişimleri sekteye uğramış çocuklar için kurulan özel okulları ve okul dışı eğitim kurumlarını (çocuk müzik ve sanat okulları, sanat okulları, koro ve koreografi stüdyoları, folklor ekipleri, çocuk-genç spor okulları, genç teknikerler merkezleri, hobi yerleri v.d.) barındıran merkez halkasını teşkil eder.

Orta (tam) eğitimi, genel eğitimin üçüncü, son merhalesidir. Rusya Federasyonu'nun "eğitim hakkındaki" kanunu gereği orta eğitim herkese açıktır. İlköğretim okulunun büyük merhalesi eğitimin küreselleşmesi sürecinde yapısal, organizasyonel ve içeriksel esaslı değişikliklere maruz kalıyor. Bu değişimlerin sosyal-pedagojik özü; öğrencilere kişilik eğiliminin, eğitimde seçenek ve bireyselliğin diferansiyelinin sağlanmasıdır. Bu değişimler çağdaş toplumun bireysel kabiliyetleri, insanın

doğuştan sahip olduğu istidatları maksimum derecede ortaya çıkarmak ve bunları temel alarak meslekî ve sosyal olarak salahiyet sahibi, hareketli (mobil), meslekî ve sosyal seçimlerini yapabilen ve bunların sorumluluğunu taşıyabilen, vatandaş olarak tutumunu ve haklarını bilinçlice savunan bir kişilik oluşturmak isteklerine verilen cevaplardır. Federal bileşen, aşağıdaki temel hedeflerin gerçekleştirilmesini esas alır:

- Öğrencilerde, vatandaşlık sorumluluğunun ve hukuk bilincinin, maneviyatın ve kültürün, özgürlüğün, girişkenliğin, toplumda başarılı bir şekilde sosyalleşmenin şekillendirilmesi.
- Büyük sınıflardaki öğrencilerin kabiliyet, eğilim ve ihtiyaçlarına uygun şekilde öğretimin geniş ve esnek imkânlarıyla bireysel eğitim programlarının diferansiyeli.
- Öğrencilere gelecekteki meslekî eğitimleri ve profesyonel faaliyetleri için iş pazarının reel şartları dikkate alınarak eşit imkânların sağlanması.

Federal bileşenin eğitim dersleri iki seviyede düzenlenir: Temel ve profil (branş). Her iki seviye temel eğitim yapısını taşır; fakat farklı komple sorunların öncelikli çözümlerine tevcih edilmişlerdir. Eğitim dersinin standardının temel seviyesi, ortak kültürün oluşturulmasına yönlendirilmiştir ve daha çok dünya görüşü, terbiye ve orta öğretimi geliştiren amaçlarla, sosyalleşme hedefleriyle bağlantılıdır. Eğitim dersinin profil (branş) seviyesi; öğrencinin kişisel eğilimleri, gereksinimlerinden çıkılarak seçilir ve gelecekteki meslekî eğitime ve profesyonel faaliyetlerine dönük olarak şekillenmiştir. Temel ilköğretim kurumları, kendi imkânlarından ve öğrencilerin ve ebeveynin /kanuni temsilcilerinin taleplerinden yola çıkarak öğretimin profilini kendileri oluştururlar. (Temel ve profil seviyede öğretilen dersler topluluğunun belirlenmesi). Devletin orta (tam) eğitim standardı federal bileşeni aşağıdaki derslere göre konulmuştur: Rus Dili, Edebiyat, Yabancı Dil, Matematik, Enformasyon(Bilgisayar) ve Bilgi-İletişim Teknolojileri, Tarih, Toplum Bilimi, Ekonomi, Hukuk, Coğrafya, Tabiat Bilimi, Fizik, Kimya, Biyoloji, Tabii Bilimler, Dünya Sanat Kültürü, Teknoloji, Hayat Güvenliği Esasları, Kültür Fizik (Beden Eğitimi). Tabii Bilimler dersi sadece temel seviyede verilir. Eğitim kurumunun seçimine göre temel seviyede fizik, kimya ve biyolojinin yerine okutulabilir. Bütün profiller için mecburi olan dersle şunlardır: Rus Dili, Edebiyat, Yabancı Dil,

Matematik, Tarih, Fizik Kültür (eğer profil seviyede bu derslerden bazıları seçilmemişse), keza entegre kurslar Toplum Bilimi (Ekonomi ve Hukuk dahil) ve tabii bilimler. Geri kalan dersler temel seviyede seçmeli olarak öğretilir. Orta (tam) öğretim; son sınıf öğrencilerinin vermek zorunda oldukları devlet bitirme sınavlarıyla sona erer. İşbu standardın son sınıf öğrencilerinin eğitimlerinin seviye şartları, bitirme sınavının kontrol-ölçme materyallerinin hazırlanmasının esasını oluşturur. Temel ilköğretimi bitiren ve mezun olma şartlarının hepsini yerine getiren öğrenciler, orta (tam), ilk veya orta meslekî eğitim merhalelerinde eğitimlerinde devam etme hakkına sahip olurlar. Rusya Federasyonu orta eğitim sistemi 67 binden fazla eğitim kurumunu ve bunlarda okuyan 20 milyondan fazla öğrenciyi kapsamaktadır.

Çizelge 2.7. Eğitim İstihdam Edilenlerin Sayısı (Bin Kişi)

Bölgeler	Среднеспис. числ-ть занятых в отр. "Образ-е", 2002	в % от общ. числ-ти занятых в эк-ке, 2002	среднеспис. числ-ть занятых в отр. "Образ-е", 2003	в % от общ. числ-ти занятых в эк-ке, 2003	среднеспис. числ-ть занятых в отр. "Образ-е", 2005	в % от общ. числ-ти занятых в эк-ке, 2005	среднеспис. числ-ть занятых в отр. "Образ-е", 2006	в % от общ. числ-ти занятых в эк-ке, 2006
Rusya Federasyonu	5935	9,3	5870,8	9,1	5886,8	9	5941,2	9,1
Federal Merkez Bölgesi	1426,5	8,2	1397,8	8	1388,8	7,9	1402,4	7,9
Federal Kuzeybatı Bölgesi	611,9	9,4	603,3	9,1	606,8	9,1	611,7	9,1
Federal Güney Bölgesi	784,9	9,6	780,7	9,6	783,2	9,2	804,3	9,4
Federal Privoljskiy (Volga) Bölgesi	1352,2	9,5	1342,3	9,4	1347,5	9,3	1351,4	9,3
Federal Ural Bölgesi	528	9,1	518,2	9	516,5	8,7	516,2	8,6
Federal Sibirya Bölgesi	899,6	10,4	901,3	10,3	916,5	10,4	923,5	10,4
Federal Uzakdoğu Bölgesi	331,9	10,5	327,2	10,1	327,5	9,9	331,7	10,1

*<http://stat.edu.ru/>

Çizelge 2.8. Eğitimin Temel Göstergeleri

	1970	1975	1980	1985	1990	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Okulöncesi Eğitim Kurumları (Bin)	65	68,7	74,5	81,8	87,9	68,6	64,2	60,3	56,6	53,9	51,3	50	48,9
Bu Kurumlardaki Çocuk Sayısı (Milyo Kişi)	5,7	6,7	8,1	9,2	9	5,6	5,1	4,7	4,4	4,2	4,3	4,3	4,3
Aynı Yaştaki Çocuklara Oranı			64,9	68,3	66,4	55,5	54,9	54,4	53,9	54,9		57,2	
Okulöncesi Eğitim Kurumlarındaki 100 Yere Düşen Öğrenci Sayısı	105	109	109	106	108	83	81	80	78	79		83	
Gündüzlü Eğitim Yapan Temel Eğitim Kurumları Sayısı (Bin)	96,9	80	68,8	67,1	67,6	68,9	68,8	68,5	67,9	67,5		66,9	
в том числе:													
Devlet Kurumları	96,9	80	68,8	67,1	67,6	68,4	68,3	67,9	67,3	66,9	66,4	66,2	65
Özel Kurumlar						0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7
Gündüzlü Temel Eğitim Kurumlarındaki Öğrenci Sayısı	23235	20176	17638	18574	20328	21566,8	21728,9	21733,4	21479,2	20879,2		19429,1	
в том числе:													
Devlet Kurumlarındaki Öğrenci Sayısı	23235	20176	17638	18574	20328	21521	21682	21683	21429	20825,8	20013,2	19363,2	18371,6
Özel Kurumlardaki Öğrenci Sayısı						45,8	46,9	50,4	50,2	53,4	60,6	65,9	68
Akşamli (Vardiyalı) Eğitim Kurumları Sayısı	6,9	6,7	6	4,6	2,1	1,8	1,8	1,7	1,7	1,7		1,8	
Bu Kurumlardaki Öğrenci Sayısı	2,1	2,8	2,6	1,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Başlangıç Meslek Eğitimi Kurumları Sayısı	3257	3672	4045	4196	4328	4166	4114	4050	3954	3911			
Bu Kurumlardaki Öğrenci Sayısı	1,4	1,8	1,9	2	1,9	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	1,6	1,7
Özel Orta Öğretim Kurumları Sayısı	2423	2483	2505	2566	2603	2634	2649	2653	2631	2649		2684	
в том числе:													
Devlet	2423	2483	2505	2566	2603	2612	2608	2593	2584	2576	2589	2595	2626

Özel						22	41	60	47	73	114	89	190
Özel Orta Öğretim Kurumlarındaki Öğrenci Sayısı	2606,2	2693,1	2641,6	2478,3	2270	1929,9	1986,3	2029,9	2068,2	2175,6		2470,2	
в том числе:													
Devlet Kurumlarındaki Toplam Öğrenci Sayısı	2606,2	2693,1	2641,6	2478,3	2270	1923,3	1975,8	2011,1	2051,6	2147,3	2308,6	2409,8	2488,5
Her 10 000 Kişide Bu Kurumlardaki Öğrenci Sayısı	199	200	190	172	153	130	134	137	141	148	160	167	173
Özel Kurumlarda						6,6	10,5	18,8	16,6	28,3	52,2	60,4	97
Özel Orta Öğretim Kurumlarına Alınan Öğrenci Sayısı	780,4	816,3	817,6	829,4	754,1	668,9	667,8	694,4	714,2	781,5		877,7	
в том числе:													
Devlet Kurumlarına Alınan Öğrenci Sayısı	780,4	816,3	817,6	829,4	754,1	664,6	662	684,6	706,5	766,5	842,4	850,8	860,7
Özel Kurumlara Alınan Öğrenci Sayısı						4,3	5,8	9,8	7,7	15	24,8	26,9	40,4
Özel Orta Öğretim Kurumlarından Mezun Uzman Sayısı	595,5	667,1	720,7	659	636,6	474	496,4	542,2	549	569,7		608,6	
в том числе:													
Devlet Eğitim Kurumlarından Mezunların Sayısı	595,5	667,1	720,7	659	636,6	473	494	537,9	544,8	563,2	567,7	593,2	646,4
в том числе:													
Nüfusun Her 10000 Kişisindeki Mezun Sayısı	46	50	52	46	43	32	33	37	37	39	39	41	45
Özel Kurumlardan Mezun Olanların Sayısı						1	2,4	4,3	4,2	6,5	11,6	15,4	23,3
Yüksek Öğrenim	457	483	494	502	514	762	817	880	914	939	965	1008	1039

Kurumları Sayısı													
в том числе:													
Devlet Yüksek Öğrenim Kurumları Sayısı	457	483	494	502	514	569	573	578	580	590	607	621	655
Özel Yüksek Öğrenim Kurumları Sayısı						193	244	302	334	349	358	387	384
Yüksek Öğrenim Kurumlarındaki Öğrenci Sayısı	2671,7	2856,9	3045,7	2966,1	2824,5	2790,7	2964,9	3248,3	3597,9	4073		5426,9	
в том числе:													
Devlet Yüksek Öğrenim Kurumlarındaki Öğrenci Sayısı	2671,7	2856,9	3045,7	2966,1	2824,5	2655,2	2802,4	3046,5	3347,2	3728,1	4270,8	4797,4	5228,7
Nüfusun Her 10 000 Kişisinde Yüksek Öğrenim Gören Sayısı	204	212	219	206	190	179	190	208	229	256	294	332	364
Özel Yüksek Öğrenim Kurumlarındaki Öğrenci Sayısı						135,5	162,5	201,8	250,7	344,9	470,6	629,5	718,8
Yüksek Öğrenim Kurumlarına Alınan Öğrenci Sayısı	536,6	587,1	613,5	634,6	583,9	681	729,2	814,6	912,9	1059		1461,6	
в том числе:													
Devlet Yüksek Öğrenim Kurumlarına Alınan Öğrenci Sayısı	536,6	587,1	613,5	634,6	583,9	628,6	674,3	748,3	831,8	946,4	1140,3	1263,4	1299,9
Özel Yüksek Öğrenim Kurumlarına Alınan Öğrenci Sayısı						52,4	54,9	66,3	81,1	112,6	152,2	198,2	204
Yüksek Öğrenim Kurumlarından Mezun Olan Uzman Sayısı	360,1	408,3	459,6	476,6	401,1	403,2	428,2	457,7	500,8	554,8		720,2	
в том числе:													
Devlet Yüksek Öğrenim Kurumlarından Mezun Olan Uzman Sayısı (Bin Kişi)	360,1	408,3	459,6	476,6	401,1	395,5	415,1	436,2	470,6	514,6	578,9	647,8	753,1

Nüfusun Her 10000 Kişisinde Yüksek Öğrenim Kurumu Mezun Sayısı	28	30	33	33	27	27	28	30	32	35	40	45	52
Özel Yüksek Öğrenim Kurumlarından Mezun Sayısı (10000 Kişide)						7,7	13,1	21,5	30,2	40,2	56,2	72,4	87,3

<http://stat.edu.ru>

Çizelge 2.9. “Eğitim” İşinde Ücret Ödeme Düzeyi

	Ср. номин. начисл. зар. плата работ-щих в эк-ке, 2004	Вел-на прожит. мин. трудосп. насел., 2004	Ср. номин. начисл. зар. плата работ-щих в образ, 2004.	Ср. номин. начисл. зар. плата работ-щих в эк-ке, 2005	Ср. номин. начисл. зар. плата работ-щих в образ, 2005	Ср. номин. начисл. зар. плата работ-щих в эк-ке, 2006	Вел-на прожит. мин. трудосп. насел., 2006	Ср. номин. начисл. зар. плата работ-щих в образ, 2006	Ср. номин. начисл. зар. плата работ-щих в эк-ке, 2007	Ср. номин. начисл. зар. плата работ-щих в образ, 2007
Rusya Federasyonu	3282	1711	1814,8	4360,3	2922,1	5498,5	2341	3383,9	6831,8	4254,3
Federal Merkez Bölgesi	3333,6		1935,2	4432,6	3025,9	5872,8		3757,5	7358,9	4813,3
Federal Kuzeybatı Bölgesi	3785,3		2126,4	5067,9	3325,5	6143,7		3924,3	7675,1	5162,3
Federal Güney Bölgesi	2202,7		1285,6	2974,4	2134,6	3699,2		2412,7	4727,6	3070,5
Federal Privoljskiy (Volga) Bölgesi	2573,7		1443,3	3412,1	2306,2	4235,3		2606,9	5227,1	3229,4
Federal Ural Bölgesi	5217		2494,3	6588,6	3803,2	8085,7		4324,2	9768,5	5153,5
Federal Sibirya Bölgesi	3194,6		1799,6	4309,5	3102,9	5325,3		3461,7	6520,8	4258
Federal Uzakdoğu Bölgesi	4272		2502,8	5979,1	4299,2	7554,7		4807,7	9290,3	5901,1

<http://stat.edu.ru>

Temel eğitim kurumlarının mezunları; temel eğitim (temel öğretim kurumunun 9 sınıfını bitirme belgesi alanlar) ve orta (tam) (11. veya 12. sınıfları bitirme belgesi alanlar) eğitimi alırlar. Çeyrek dönem (1–9. sınıflar), yarıyıl (10–11) ve yıllık (devamlı) sonuçlarına göre notlar verilir. Eğitim derslerinden bitirme ve üniversiteye giriş sınavları verilir.

Eski okullarda ihtisas (profil) dersleri derinlemesine öğretilir. 9. ve 11. sınıflardan sonra matematikten yazılı, Rus Dili ve Edebiyatından ise kompozisyon veya dikte şeklinde sınav verilmesi zorunludur. (eğer ülke çapındaki tek sınav sistemi yoksa). Öğrenci seçimini kendisi yaparak 9. sınıfta 2, 11. sınıfta 3 sınav verir.

2.2.3.2. Temel eğitim Programlarının Uygulanması

- Temel eğitim programları okul öncesi, temel ilköğretim, temel öğretim, orta (tam) öğretim ve gelişim bozukluklarına sahip öğrencilerin eğitim gördüğü özel eğitim kurumlarında ve yetim ve aile himayesinden mahrum çocukların okuduğu eğitim kurumlarında uygulanmaktadır.
- Gelişim bozukluğuna sahip çocukların öğretim gördüğü özel eğitim kurumlarının programları, çocukların psiko-fiziki gelişimleri ve imkânları dikkate alınarak temel eğitim kurumlarındaki programların temeli üzerinde hazırlanır. Buna göre:
- Okul öncesi, temel ilköğretim, temel ve orta (tam) eğitim kurumlarının programları birbirlerini takip eder yani her sonraki program öncekini temel alır.
- Temel ilköğretim ve genel orta öğretimde eğitim yılı programında başarılı olamayan ve iki ve daha fazla dersten akademik borcu olan öğrenciler ailelerinin (kanuni temsilcilerinin) kararıyla sınıf tekrarı yaparlar. Veya öğretmen başına daha az öğrencinin düştüğü eğitim kurumunun telafi sınıflarına alınırlar ya da aile eğitimi şeklinde öğrenimlerini tamamlayabilirler. Söz konusu eğitim safhalarında bir ders akademik borcu olan öğrenciler bir üst sınıfa şartlı olarak geçirilirler. Bu eğitim yılında da başarısız olan öğrencilerin okuldan atılmalarının sorumluluğunu aileleri (kanuni temsilcileri) taşır.
- Öğrencinin bir üst sınıfa geçirilmesi her halükarda eğitim kurumunun yönetim organının kararıyla gerçekleşir.
- Önceki eğitim programının seviyesine ulaşamayan öğrenciler, temel eğitimin sıradaki merhalesine geçirilmezler.

2.2.3.3. Okullarda Öğretilen Eğitim Dersleri

Sayısal Dersler aşağıdaki gibidir:

Matematik (Cebir, Geometri) : 1–11. sınıflar

Bilgisayar (Bilgi ve İletişim Teknolojileri) : 6–11. sınıflar

Öğrenci ilkokulda matematiğin temel kavramlarını; toplama, çıkarma, çarpma, bölme kurallarını öğrenir. Sonra kesirli sayıları, fonksiyonları öğrenir. 7'inci sınıftan itibaren matematik öğretimi, cebir (koordinatlar sistemi, denklem sistemi, trigonometri) ve geometri (planimetre, stereometri (uzay geometri), vektörler) bölümlerine ayrılır. Ordinaryüs A. Kolmogorov'un inisiyatifiyle 10 ve 11. sınıflarda analizlere (sınırlar, diferansiyel) geçiş başladı.

Bilgisayar öğretimi 7. sınıftan önce de başlayabilir. Öğrenme programı dilleri, programlama ve programlama sistemlerini, hesaplama teknikleri tarihini içerir. Fakat daha çok sadece belirli programların öğretimi göz önüne alınır (program yapmanın belirli ortamın hazırlanması, belirlenen metin redaktörü) bu yüzden okul programı uzmanların eleştirilerine uğrar.

Fen Dersleri ise aşağıdaki gibidir:

Tabiat Bilimi/Çevre: 2–5. sınıflar

Coğrafya: 6–11. sınıflar

Biyoloji: 6 – 11. sınıflar

Astronomi: 11. sınıflar

Fizik: 7 – 11. sınıflar

Kimya: 8 – 11. sınıflar

Tabii Bilimler: 9 – 11. Sınıflar

Tabii bilimler (Kuşatan Dünya ve Etrafımızdaki Dünya) derslerinin öğretimi 6'ncı sınıfta başlar. Beşinci sınıftan itibaren bu ders Tabii Bilimler adını alır.

5.sınıftan itibaren biyoloji okutulur, 7. sınıfta zooloji, 8. sınıfta insan anatomisi, 9–11. sınıflarda genel biyoloji öğretilir. Diğer programa göre 6–7. sınıflarda botanik öğretilir, 7. sınıfta omurgasızlar zoolojisi okutulur, 8. sınıfta omurgalıları zoolojisi verilir, 9. sınıfta anatomi, 10–11. sınıflarda genel biyoloji öğretilir. Hali hazırda okulların çoğunda 9. sınıfın sonuna kadar biyolojinin bütün müfredatının öğretilmesi öngörülmektedir, bundan sonra farklı profillerdeki 10–11. sınıflarda biyolojinin çeşitli programlarını içeren branş öğretimi ihdas edilir. Biyoloji öğretiminin bu

seçeneğinde şu anda 6. sınıfta botanik, 7. sınıfta zooloji, 8. sınıfta insan fizyolojisi ve 9. sınıfta genel biyolojinin esasları öğretilir.

6. sınıfta coğrafya da başlar. 6. sınıfta genel coğrafya müfredatı verilir. 7. sınıfta dünya fiziki coğrafyası öğretilir, 8. sınıfta Rusya fiziki coğrafyası öğretilir. 7. sınıfta fizik başlar. Önce bu bilime giriş verilir, sonra moleküller hakkında temel eğitim verilir, daha sonra da mekanik öğretilir. 8. sınıfta termodinamik, elektrik, elektro magnetizm, optiğin esasları öğretilir. 9. sınıfta mekanik, elektrik, elektro magnetizm verilir. 10. sınıfta termodinamik ve elektrik 11. sınıfta ise elektro magnetizm, Kuantum optiği ve Kuantum fiziği öğretilir. Kimya öğretimi genellikle 8. sınıfta başlar. Astronomi ayrı bir ders olarak 11. sınıfta öğretilir.

Sosyal Bilimler ise aşağıdaki gibidir:

Tarih: 3–11. sınıflarda

Vatandaşlık Bilgisi: (5. ve 7. sınıflar, genellikle 7. sınıf)

Toplum Bilimi: 6–11. sınıflar

Tarih dersi kapsamında Dünya Tarihi ve Rusya (SSCB Tarihi de dahil olmak üzere) Tarihi okutulur.

Filolojik Dersler

Yazı (güzel yazma) 1. sınıfın ilk yarısında, Rus Dili 1. sınıfın ikinci yarısından 11. sınıfa kadar,

Okuma dersi 1, 2, 3. ve 4. sınıflarda; edebiyat dersi ise 5. ve 11. sınıflarda okutulur.

Yabancı Dil eğitimi şu şekildedir:

İngilizce, Fransızca, Almanca, İspanyolca, Litvanca (Litvanya Dili), Ukraynaca, Çince, Lehçe, Yunanca (Estonyaca), Latince (4–11. sınıflar) öğretilir.

Rusya'nın millî cumhuriyetlerinde ana dil 1. –11. sınıflarda okutulur. Buna bağlı olarak Rus okullarındaki öğrencilerden ek olarak 1 yıl fazla okurlar. Öğrenciler 1'inci sınıfta okuma (edebiyat) ve yazma (ana dili veya Rus Dili), edebiyatla bağlantılı olarak Rus Dilini öğrenme (imla, noktalama, sentaksis, gramer, belagat) derslerini görürler. Öğrenciler 1'inci sınıftan 7'inci sınıfa kadar çeşitli yazarları okurlar, 8'inci sınıftan itibaren konu hakkında kompozisyon yazarlar. Öğrenciler Rus

Dili ve Edebiyatı dersinde not verilen kompozisyonlar yazarlar. A.S. Puşkin, İ. S. Turgenyev, F. M. Dostoyevski ve diğerlerinin eserlerini öğrenirler.

İş Dersi : 1 – 11. sınıflar

Çizim (Resim): 7 – 8. sınıflarda verilir.

Beden Eğitimi : 1 – 11. sınıflarda verilir. Kural olarak bu derslerde öğrenciler farklı yerlerde (salon, stadyum, orman) spor yaparlar.

Müzik (Şarkı söyleme) : 1–7. Sınıflarda,

Tasviri Sanatlar (Resim) : 1 – 11. Sınıflarda,

Dünya Sanat Kültürü (Sanat) : Bazı sınıflarda öğretilir.

Diğer Dersler (Seçmeli) : Temel Ekonomi (Ekonomi), Askerliğe Hazırlık, Belagat, Dinin Temelleri (Ortodoks Kültürünün Temelleri), Hukuka Giriş, Felsefe, Bölge Bilgisi (Yaşanılan bölgenin öğrenilmesi), Ekoloji (<http://edunews.eurekanet.ru/vesti/welcome>)

7 Aralık 2009 yılında Bakanlıklar Arası Koordinasyon Kurulunun 2009 – 2011 yıllarında ilköğretim kurumlarında yapılacak eğitim faaliyetlerinin tecrübe ve onanmasına yönelik yapılan planların hayata geçirilmesiyle ilgili yapılan şurasında “Dini Kültürler ve Laik Etik Esasları” eğitim rotasının komple yapısı olarak kabul edildi. Söz konusu program, öğretmenlerin hayata geçireceği bir eğitim sürecini kapsıyor. Öğrenciler dünya dinlerinin esaslarını, laik etiğin değerlerini öğrenecekler. Rusya Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanı A. A. Fursenko “Bu dersin amacı, toplumun barış ve anlayış üzerine inşa edilmesi, bütün kültürlerin insani değerlerine saygının öğrenilmesi” olduğunu altını çizdi. “Dini Kültürler ve Laik Etik Esasları” dersi altı modülden oluşur: Ortodoks Kültürün Esasları, İslam Kültürünün Esasları, Budist Kültürün Esasları, Yahudi Kültürünün Esasları, Dünya Dinlerinin Esasları, Laik Etik Esasları. Öğrenci ebeveyninin (kanuni temsilcilerinin) rızasıyla bu modüllerden birini seçerek öğrenir. Ocak 2010 yılında 19 bölgede bu tecrübe ve onanma projesine katılan öğretmenlerin kalifiye çalışmaları başladı. (<http://www.vestniknews.ru>)

Rusya Federasyonu eğitim kurumlarının temel eğitim planı Rus Dili dersini, temel ilköğretim aşamasında 735 saat hacminde mecburi kılar. Bu ders 5. sınıfta 210 saat,

6. sınıfta 210 saat, 7. sınıfta 140 saat, 8. sınıfta 105 saat, 9. sınıfta 70 saat şeklinde düzenlenmiştir. Örnek programda (millî-bölgesel) federal temel eğitim planında 735 saatlik zamanın 74 saatine denk gelen %10'u bölgesel bileşene yansıtılmamıştır. Böylelikle örnek program 661 saat olarak hesaplanmıştır.

Çizelge 2.10. RF İlköğretim Kurumlarındaki Temel Eğitim Planı-1 Temel İlköğretim 1. Seçenek

Dersler Sınıflar	Haftalık Ders Saati					
	V	VI	VII	VIII	IX	Topla m
Değişmez Bölüm						
Rus Dili	5	6	4	3	3	21
Edebiyat	3	3	2	2	3	13
Yabancı Dil	3	3	3	3	3	15
Matematik	5	5	5	5	5	25
Tarih	2	2	2	2	3	11
Sosyoloji	1	1	1	1	1	5
Coğrafya		1	2	2	2	7
Tabii Bilimler	2					2
Fizik			3	2	2	7
Kimya				3	2	5
Biyoloji		1	2	2	2	7
Bilgisayar ve Bilgi – İletişim Teknolojileri			1	1	1	3
Sanat (Müzik)	2	2	2	1		7
Teknoloji	2	2				4
OBJ			1	1	1	3
Beden Eğitimi	2	2	2	2	2	10
Toplam	27	28	30	30	30	145
Seçenekli Bölüm (Altı Günlük Ders Haftası)	4	4	4	5	5	22
Haftada 6 Gün Eğitim Yapılan Program Kapsamında	31	32	34	35	35	167
Seçenekli Bölüm (Beş Günlük Ders Haftası)	1	1	1	2	2	7
Haftada 5 Gün Eğitim Yapılan Program Kapsamında	28	29	31	32	32	152
Eğitim Dışı Faaliyetler	10	10	10	10	10	50
Ücrete Tabi Olan Toplam Saat Sayısı (altı Günlük Ders Haftası)	41	42	44	45	45	217

Çizelge 2.11. RF İlköğretim Kurumlarındaki Temel Eğitim Planı-2 Temel İlköğretim 2. Seçenek

Dersler	Haftalık Ders Saatleri					
	V	VI	VII	VIII	IX	Toplam
Değişmez Bölüm						
Rus Dili	5	6	4	3	3	21
Edebiyat	3	3	2	2	3	13
Yabancı Dil	3	3	3	3	3	15
Matematik	5	5	5	5	5	25
Tarih	2	2	2	2	3	11
Sosyoloji	1	1	1	1	1	5
Coğrafya		1	2	2	2	7
Tabii Bilimler	2					2
Fizik			3	2	2	7
Kimya				3	2	5
Biyoloji		1	2	2	2	7
Bilgisayar ve Bilgi – İletişim Teknolojileri			1	1	1	3
Sanat (Müzik, n30)	2	2	2	1		7
Teknoloji	2	2				4
OBJ			1	1	1	3
Beden Eğitimi	2	2	2	2	2	10
Toplam	27	28	30	30	30	145
Seçenekli Bölüm (Altı Günlük Ders Haftası)	4	4	4	5	5	22
Haftada 6 Gün Eğitim Yapılan Program Kapsamında	31	32	34	35	35	167
Seçenekli Bölüm (Beş Günlük Ders Haftası)	1	1	1	2	2	7
Haftada 6 Gün Eğitim Yapılan Program Kapsamında	28	29	31	32	32	152
Eğitim Dışı Faaliyetler	10	10	10	10	10	50
Ücrete Tabi Olan Toplam Saat Sayısı (altı Günlük Ders Haftası)	40	42	44	45	45	217
Eğitim Dışı Faaliyetler						
Faaliyet Alanları	V	VI	VII	VIII	IX	Toplam
Sınıflar						
Sportif – Tedavi Edici Faaliyetler	3	3	3	3	3	15
Sanatsal – Estetik Faaliyetler	2	2	2	2	2	10

Bilimsel – Araştırma Faaliyetleri	2	2	2	2	2	10
Vatan Sevgisine Yönelik Faaliyetler	2	2	2	2	2	10
Toplumsal Faydaya Yönelik Faaliyetler	1	1	1	1	1	5
Proje Faaliyetleri	2	2	2	2	2	10
Toplam	10	10	10	10	10	50

Çizelge 2.12. RF İlköğretim Kurumlarındaki Temel Eğitim Planı-3 Temel İlköğretim 3.

Seçenek

Dersler	Haftalık Ders Saati					
	V	VI	VII	VIII	IX	Toplam
Sınıflar						
Değişmez Bölüm						
Rus Dili	5	5	3	3	3	19
Edebiyat	2	2	2	2	3	11
Anadil ve Edebiyatı	3	3	3	3	3	15
Yabancı Dil	3	3	3	3	3	15
Matematik	5	5	5	5	5	25
Tarih	2	2	2	2	3	11
Sosyoloji	1	1	1	1	1	5
Coğrafya		1	2	2	2	7
Tabii Bilimler	2					2
Fizik			3	2	2	7
Kimya				3	2	5
Biyoloji		1	2	2	2	7
Bilgisayar ve Bilgi ve İletişim Teknolojileri			1	1	1	3
Sanat (Müzik, iso, MXK)	2	2	2	1		7
Teknoloji	2	2				4
OBJ			1	1	1	3
Beden Eğitimi	2	2	2	2	2	10
Toplam	29	29	32	33	33	156
Seçenekli Bölüm (Altı Günlük Ders Haftası)	2	3	2	2	2	11
Haftada 6 Gün Eğitim Yapılan Program Kapsamında	31	32	34	35	35	167
Eğitim Dışı Faaliyetler	10	10	10	10	10	50
Ücrete Tabi Olan Toplam Saat Sayısı (altı Günlük Ders Haftası)	40	42	44	45	45	217

Eğitim Dışı Faaliyetler						
Faaliyet Alanları Sınıflar	V	VI	VII	VIII	IX	Toplam
Sportif – Tedavi Edici Faaliyetler	3	3	3	3	3	15
Sanatsal – Estetik Faaliyetler	2	2	2	2	2	10
Bilimsel – Araştırma Faaliyetleri	2	2	2	2	2	10
Vatan Sevgisine Yönelik Faaliyetler	2	2	2	2	2	10
Toplumsal Faydaya Yönelik Faaliyetler	1	1	1	1	1	5
Proje Faaliyetleri	2	2	2	2	2	10
Toplam	10	10	10	10	10	50

Çizelge 2.13. RF İlköğretim Kurumlarındaki Temel Eğitim Planı-4 Temel İlköğretim 4. Seçenek

Dersler Sınıflar	Haftalık Ders Saati					
	V	VI	VII	VIII	IX	Toplam
Değişmez Bölüm						
Rus Dili ve Edebiyatı	5	4	3	4	4	20
Anadil ve Edebiyatı	5	6	5	4	5	25
Yabancı Dil	3	3	3	3	3	15
Matematik	5	5	5	5	5	25
Tarih	2	2	2	2	3	11
Sosyoloji	1	1	1	1	1	5
Coğrafya		1	2	2	2	7
Tabii Bilimler	2					2
Fizik			3	2	2	7
Kimya				3	2	5
Biyoloji		1	2	2	2	7
Bilgisayar ve Bilgi ve İletişim Teknolojileri			1	1	1	3
Sanat (Müzik, ızo, MXK)	2	2	2	1		7
Teknoloji	2	2				4
ОБЖ			1	1	1	3
Beden Eğitimi	2	2	2	2	2	10
Toplam	29	29	32	33	33	156

Seçenekli Bölüm (Altı Günlük Ders Haftası)	2	3	2	2	2	11
Haftada 6 Gün Eğitim Yapılan Program Kapsamında	31	32	34	35	35	167
Eğitim Dışı Faaliyetler	10	10	10	10	10	50
Ücrete Tabi Olan Toplam Saat Sayısı (altı Günlük Ders Haftası)	40	42	44	45	45	217

Eğitim Dışı Faaliyetler						
Faaliyet Alanları	V	VI	VII	VIII	IX	Toplam
Sınıflar						
Sportif – Tedavi Edici Faaliyetler	3	3	3	3	3	15
Sanatsal – Estetik Faaliyetler	2	2	2	2	2	10
Bilimsel – Araştırma Faaliyetleri	2	2	2	2	2	10
Vatan Sevgisine Yönelik Faaliyetler	2	2	2	2	2	10
Toplumsal Faydaya Yönelik Faaliyetler	1	1	1	1	1	5
Proje Faaliyetleri	2	2	2	2	2	10
Toplam	10	10	10	10	10	50

2.2.4. Rusya’da Liseler (Kolejler)

Rusya’da çağdaş eğitim kurumları çeşitleri arasında en yaygın olanlar temel ilköğretim okulları, liseler ve jimnazilerdir. Liseler orta veya yüksek eğitim kurumları olarak 1990’lı yıllardan beri Rusya Federasyonu’nda eğitim veriyor. “Lise” adını bazı dersleri belirli branşlara yönelik olarak derinlemesine öğreten orta eğitim kurumları alır.

Liseler jimnazilerle ortak özelliklere sahiptirler ancak onlardan farklı olarak yüksek öğretim kurumları ile işbirliği yaparlar ve bugün itibarı ile kişiliğin gelişmesine yönelik öğretim vasıfları edinmişlerdir. Lise eğitimi öncelikli olarak bugün fizik ve matematik öğretiminin ağırlıklı olduğu okullarda gelişmektedir. Bu okulların faaliyetlerine üniversiteler ve teknik üniversiteler öncülük ediyor. Rusya’daki liselerde eğitim 1’inci sınıftan 11’inci sınıfa kadardır. Yani öğrenci, eğitimini tek bir binada alır. Bu aynı türden Alman okullarında (sosyal bilimler, fen bilimleri,

matematik bilimleri) olduğu gibi söz konusu derslere ağırlık verilir (<http://studentex.com>).

2.2.5. Rusya’da Jimnaziler

“Jimnazi” kavramı bugünkü Rusyalıların zihninde seçkinliği yani çocukların soyluluk, zenginlik ve bağlantıları ölçüsünde eğitim aldıkları ve gelecekteki yönetici kadroları için yetiştirildikleri itibarlı eğitim kurumlarını çağrıştırır. Birçokları böyle çocukların çağdaş toplumda “elit”i, daha çok “kan bağı ile gelen elit sınıfı teşkil ettiğini düşünmektedir. Aynı şey yüksek öğretim kurumuna geçişi sağlayan yegâne eğitim kurumu olana kadar Almanya’da da bu durumun aynısı görülür. Aslında bu tür eğitim özel olan kapalı eğitim kurumlarında vardır. Özellikle bunlar eğitimin temel ve ileri safhalarında, “biyoloji dünyası”, “çevrebilim”, “tabii bilimler eğitim alanı olarak sinerji”, filoloji (manevi kültür esasları), Rus edebiyatı, belagat, mantık, ekonomi, girişimin temelleri gibi entegre dersleri eğitim planına dahil etmeyi teklif etmektedirler.

Jimnaziler, orta eğitim türünde çoğunlukla devlet eğitim kurumlarıdır. Burada yüksek motivasyona sahip öğrenciler okurlar. Diğer orta eğitim kurumlarında olduğu gibi jimnaziler de üniversitede okumaya devam etmeye yetecek eğitimi alma imkânı sağlar. Ancak jimnazi bitirildiği zaman üniversiteye girilebildiği Almanya’dan önemli farkı budur. Bundan başka Rusya jimnazilerinde öğrenci grupları 1’inci sınıftan itibaren teşekkül eder. Jimnaziye, öğretim sürecinin temel eğitim safhasında veya bitiminde farklı bir eğitim kurumundan da geçiş yapılabilir. Bu halde jimnazinin 9’uncu sınıfını bitirenlere temel orta eğitim atestatsiyası (bitirme belgesi) verilir ve öğrenciler bundan sonra tam orta eğitim almak için burada mı kalacaklarına veya meslek eğitimi veren eğitim kurumlarına mı gideceklerine karar verirler.

Rusya’da eğitim alanında yapılan yeniliklerin sonucunda jimnazi öğrencileri mezuniyetlerinde ülke çapında verilmesi mecburi olan Rus Dili sınavına girerler. Okul çeşitlerine göre mezunlar edebiyat, matematik, birinci yabancı dil (genellikle İngilizce) ve öğrencinin seçtiği 2 ders; bunlardan birini; eğer 11’inci sınıfta öğretilmiyorsa (coğrafya gibi), 10’uncu sınıfın sonunda dışarıdan verebilir.

2.2.5. Rus Dili

Eğitimin temel dili Rusçadır. Okul öncesi eğitim kurumları hariç olmak üzere devlet lisansı almış bütün eğitim kurumlarında Rus Dilinin Rusya Federasyonu'nun devlet dili olarak öğretilmesi federal eğitim standartlarına uygun şekilde düzenlenir. Rusya Federasyonu vatandaşları temel eğitimlerini ana dillerinde, keza eğitim sisteminin imkânları ölçüsünde sunduğu dillerden biriyle alma hakkına sahiptirler. Eğitim ve öğretimin yapıldığı dil (diller)i eğitim kurumunun kurucusu tarafından (kurucuları) ve/veya tüzükle belirlenir.

1. Eğitim alanında dil konuları RSFSR'in "milletlerin dilleri" hakkındaki kanunla düzenlenir.
2. Rusya Federasyonu vatandaşları temel eğitimlerini ana dillerinde keza eğitim sisteminin imkânları ölçüsünde sunduğu dillerden biriyle alma hakkına sahiptirler. Vatandaşların ana dillerinde eğitim alması, yeteri miktarda uygun eğitim kurumlarının kurulması, sınıfların, grupların açılması ve bunların fonksiyonlarının yerine getirmeleri için şartların sağlanması ile gerçekleşir.
3. Eğitim kurumunda öğretim ve terbiyenin yapıldığı dil (diller) eğitim kurumunun kurucusu (kurucuları) ve (veya) eğitim kurumunun tüzüğüyle belirlenir.
4. Rusya Federasyonu devleti; uluslararası anlaşmalar gereği Rusya Federasyonu halklarının yurtdışında yaşayan temsilcilerinin ana dillerinde temel eğitimini almalarına yardım eder.
5. Okul öncesi eğitim kurumları hariç olmak üzere devlet lisansı almış bütün eğitim kurumlarında Rus dilinin Rusya Federasyonu'nun devlet dili olarak öğretilmesi federal eğitim standartlarına uygun şekilde düzenlenir.
6. Rusya Federasyonu'ndaki cumhuriyetlerde devlet dillerinin öğretimi konuları bu cumhuriyetlerin kanunları çerçevesinde düzenlenir.
7. Devlet, Rusya Federasyonu'nda devletleri olmayan milletlerinin ana dillerinde eğitimlerini yapmaları için uzman yetiştirilmesine yardım eder (Михаил Николаевич Губогло, 1995).

Çizelge 2.14. Öğrencilerin Eğitim Dillerine Göre Dağılımı

	1–3 (4) ve Hazırlık Sınıfları		5–9 Sınıflar		10–11 (12) Sınıflar		Toplam	
	2005/06	2006/07	2005/06	2006/07	2005/06	2006/07	2005/06	2006/07
Eğitim Dili:	28 590	29 470	29 148	28 845	14 602	12 963	72 340	71 278
Rusça	28 553	29 327	29 106	28 733	14 594	12 943	72 253	71 003
Tatarca	37	39	42	45	8	9	87	93
Yakutça	-	17	-	-	-	-	-	17
Diğer Diller	-	87	-	67	-	11	-	165
Ayrı Bir Ders Olarak Öğrenilen Anadil (Rusça Olmayan)	1 647	1 386	1 654	1 405	652	595	3 953	3 386
Başkurca	-	133	-	165	-	74	-	372
Gürcüce	1 647	24	1 654	30	652	14	3 953	68
İbranice	44	333	96	512	21	177	161	1 022
Osetince	518	64	627	70	257	40	1 402	174
Rusça	79	228	77	189	23	65	179	482
Tatarca	593	323	473	354	103	214	1 169	891
Yakutça	329	114	381	18	248	-	958	132
Diğer Diller	-	167	-	67	-	11	-	245

(Статистический информационно-аналитический бюллетень «Образование России — 2006» Под редакцией И.В. Голубятникова)

II.2.6. Rusya Federasyonu’nun da Millet Kavramı

Rusya’da farklı dil, din, ırk ve kültüre mensup, nüfusları birkaç milyonu bulan milletlerin yanı sıra toplam sayıları birkaç bin, hatta bir kaç kişi ile sınırlı kalan yaklaşık 181 farklı millet yaşamaktadır. Rusya’da insanların hangi milletten olduğu Rusya tarihinde ilk defa 2002 yılındaki nüfus sayımında uygulanan yeni bir sistemle belirlenmiştir. Buna göre insanların daha önceki millî kimlikleri göz önünde bulundurulmaksızın, “Kendinizi hangi milletten sayıyorsunuz” sorusuna verilen cevapla ortaya çıkmıştır.

Çizelge 2.15. 1989 ve 2002 Nüfus Sayımlarına Göre Rusya'daki İlk 20 Halk

1989 yılı (Bin kişi)		2002 yılı (Bin kişi)	
Toplam nüfus	147 022	Toplam nüfus	145 274
Ruslar	119 865.9	Ruslar	115 889.1
Tatarlar	5 522.1	Tatarlar	5 554.6
Ukraynalılar	4 362.9	Ukraynalılar	2 943
Çuvaşlar	1 773.6	Başkurtlar	1 673.4
Başkurtlar	1 345.3	Çuvaşlar	1 637.1
Beyaz Ruslar	1 206.2	Çeçenler	1 360.3
Moldovalılar	1 072.9	Ermeniler	1 130.5
Çeçenler	899	Moldovalılar	843.4
Almanlar	42.3	Avarlar	814.5
Udmurtlar	714.8	Beyaz Ruslar	808
Mariyeler	643.7	Kazaklar	654
Kazaklar	635.9	Udmurtlar	636.9
Avarlar	544	Azeriler	621.8
Yahudiler	536.8	Mariyeler	604.3
Ermeniler	532.4	Almanlar	597.2
Buryatlar	417.4	Kabardinler	520
Osetinler	402.3	Osetinler	514.9
Kabardinler	386.1	Darginler	510.2
Yakutlar	380.2	Buryatlar	445.2
Darginler	353.3	Yakutlar	443.9

Sayımda nüfusun 115,9 milyonu (%79,8) Rus olduğunu belirtmiştir. Rusların dışında nüfusu milyonu aşan halkları göz önünde bulundurduğumuzda 5,6 milyon (%3,8) Tatar, 2,9 milyon (%2,9) Ukraynalı, 1,7 milyon (%1,2) Başkurt, 1,6 milyon (%1,1) Çuvaş, 1,4 milyon (%0,9) Çeçen, 1,1milyon (%0,8) ise Ermeni olduğunu görürüz. Bunun yanında 1 milyon 460 bin (%1,01) kişi hangi milletten olduğunu işaretlememiş, 42 980 kişi ise listede olmayan bir milletten olduklarını söylemişlerdir (<http://www.perepis2002.ru>).

(Bunun yanında Kerekler 15 kişi, Alyutolar 40 kişi, Bagulallar 57 kişi , Yurta Tatarları 22 kişi, Kırımçakla 29 kişi, Ultalar 64 kişi , Şugnanlar 52 kişi, Botlihler ise 90 kişidir.)

Rusya'da ortak dil olarak Rusça kullanılmasına rağmen, başta Dağıstan Özerk Cumhuriyeti olmak üzere Rusya'nın Kafkasya coğrafyasında Rusçadan önceki dönemde burada yaşayan milletler arasında ortak dil olarak Türk dillerinin Kıpçak öbeğine ait bir lehçe olan, Azerice'den etkilenmiş ve Türkiye Türkçesine oldukça yakın olan Kumukça veya Kumuk Türkçesi kullanılmaktaydı. Günümüzde kendi aralarında özellikle yaşlı insanlar arasında hala Kumukça kullanarak anlaşanlar mevcuttur (Türkçe 161 319 ile İngilizce, Almanca, Fransızcadan sonra en fazla konuşulan yabancı dildir.).

II.2.7. Not Sistemi

Rusya’da bütün eğitim merhaleleri için tek bir not sistemi vardır:

Orta eğitim ve yüksek öğretim

“5” – Otlično (Mükemmel/Pekiyi)

“4” – İyi

“3” – Orta (Tatmin edici)

“2” – Zayıf (Tatmin edici değil)

Začöt (Üniversitelerde vize sınavını geçmek)

Nezačöt (Üniversitelerde vize sınavını geçememek)

En düşük geçme notu 3’tür (temel eğitim sisteminde) veya orta (tatmin edici) ve začöt (Üniversitelerde vize sınavını geçmek)tür. Öğrencilere bir üst sınıfa geçme ve diploma alma izni ancak eğitim programının her dersinden geçme notu alma şartıyla verilir.

II.2.8. Derslerin İşleniş Şekli

Rusya okullarında geleneksel ders şeması başrolü oynuyor: Yoklama (ev ödevlerinin kontrolü), yeni konunun açıklanması, zaman zaman kontrol yazılılarının yapılması.

2.2.5.1. Açık ders

Açık ders şekilleri aşağıda belirtildiği şekildedir.

1. Zümre üyeleri için açık ders.
2. Okuldaki meslektaşlar için açık ders. Burada genç öğretmenlerin eğitimi veya yeni pedagojik teknolojilerinin alışverişi tecrübesi kapsamında klasik ders yapılabilir.
3. İnovasyon etkinliklere sahip olma imkânlarının gösterilmesi amacıyla metodist öğretmenin zümre öğretmenleri için verdiği açık ders.
4. Öğretmenin daha yüksek bir kategoriye geçmek için okul yönetimi ve uzmanların huzurunda verdiği açık ders.
5. Bölgesel veya federal çapta düzenlenen “Yılın Öğretmeni” yarışmasında verilen açık ders.

Özellikle dördüncü model açık ders, yapanları tarafından en karakteristik ve muhtevalı ders olarak görülüyor. Açık dersin bu modelinin en fazla ilgiyi çektiği düşünülüyor; zira öğretmenin mükemmel klasik ders vermeye ait bütün birikimlerinden öğrencilerin öğretmenin şahsi metot ve malzemelerinden edindiklerine kadar kazandığı bütün tecrübeleri içinde barındırıyor. Öğretmenin kendi kendini analiz ve kontrolü her açık derse eşlik etmelidir şüphesiz.

II.2.9. Rus Eğitim Sisteminde Öğrenci Kontrol Defterinin (Dnevnik) Ve Jurnal Defterinin (Sınıf Defteri) Yeri

Bu kısımda Rusçada ilk ve ortaöğretimde kullanılan ve Rus eğitim sisteminin vazgeçilmezlerinden birisi olan öğrenci kontrol defterini ve jurnal defterini tanıtmaya çalışacağız.

2.2.6.1. Öğrenci Kontrol Defteri (Dnevnik)

Öğrenci kontrol defteri 1. sınıftan 9. sınıfa kadar her öğrenci için mecburidir. Yukarı sınıflarda ise okulların veya öğretmenlerin inisiyatifine bırakılmıştır. Bu defter normal defter ebatlarında ama maatba tarafından özel olarak basılmaktadır ve 48 yapraklıdır. Bazı okullar kendileri de kendi öğrencileri için özel olarak bu defteri basabilmektedirler. Rusya’da eğitim ve öğretim 1. sınıftan 4. sınıfa kadar ilkokul, 4.sınıftan 9. sınıfa kadar ortaokul ve 9. sınıftan 11. sınıfa kadar Lise olarak adlandırılmaktadır. Rusya’da mecburi eğitim 9 yıldır. İki türlü öğrenci kontrol defteri bulunmaktadır.

A–İlkokullar için (1–4 sınıflar) B– Orta ve lise için (5–11 sınıflar).

Öğrenci kontrol defterinin faydalarını şöyle açıklayabiliriz.

- 1– Öğretmen, öğrenci ve veli arasındaki en güçlü iletişim birimidir
- 2– Öğretmenler öğrencinin derste almış olduğu sözlü veya yazılı notunu direkt olarak bu deftere atmakta ve öğrencinin ders ve terbiye durumu ile değerlendirmelerini yazabilmektedir.

3– Veli her akşam bu defteri kontrol etmekte hafta sonunda da defteri imzalamaktadır. Eğer imzalamamışsa sınıf öğretmeni veliyi telefonla arayabilmektedir.

4– Sınıf öğretmeni cuma günü bu defterleri toplayıp o hafta içinde sınıf defterine (Jurnal) yazılmış olan sınav ya da sözlü notlarını girmekte ve imzalamaktadır. Alt sınıflarda öğrenciye sınıf öğretmeni tarafından haftalık terbiye notu atılmaktadır.

5– Sınıf içi disiplini sağlamada defterin önemi çok büyüktür. Öğretmen öğrencinin vukuatlarını hemen bu deftere yazmakta ve velisini durumdan haberdar etmektedir.

6– Bu defteri taşımak öğrencinin görevidir. Taşımayan ya da evde unutan öğrenciler hakkında idare veya sınıf öğretmeni görüşmekte, gerekirse velisine ihtar verilmektedir. Rusya Öğrenci kontrol defteri kullanma bir adet haline gelmiş ve kullanımı konusunda çok sıkıntı olmamaktadır.

7– Okulda yapılacak değişik programlar ve kutlamalar bu defter vasıtasıyla veliye bildirilmektedir. Defter, okul–veli diyalogunda önemli bir araçtır.

8– Defterin son kısmında Fen, Matematik, Rus Dili ve Tarih gibi derslerde çok kullanılan formüller, kanunlar, önemli tarihler, önemli dilbilgisi kuralları ve tanımları yer almakta buda eğitime katkıda bulunmaktadır.

9– Bir okul kendisi özel olarak bu defteri basmış ise ekstradan okuldaki organizeleri, eğitsel kol çalışmalarını, okulun tarihçesini, olimpiyat ve proje başarılarını ve öğrenciye lazım olacak faydalı bilgileri de defterde göstermektedir. Bu; okulun şehirdeki prestijini arttırmaktadır.

10– Ders sonunda verilen ev ödevleri deftere yazılmakta ve ödevlerden veli haberdar edilmekte akşam evde veliler çocuklarına ilk önce ev ödevlerini yaptırmakta ödev yaptırmadan TV, oyun, bilgisayar kullandırmamaktadırlar. Velide çocuğunun derste hangi konuları öğrendiğini bu defter vasıtasıyla kontrol etmektedir

Öğrenci kontrol defterinin krokisini şu şekilde özetleyebiliriz.

- İlk sayfada 3 kısım bulunmaktadır.

1– Öğrenci bilgileri:(Öğrencinin kimlik bilgileri, Adres bilgileri, Velisinin telefon bilgileri, okul müdürünün telefon bilgileri, kan grubu, sağlık kartı bilgileri, varsa önemli sağlık sorunları ve foto)

2– İlk yardımda kullanılan önemli tel. Numaraları:(ilk yardım, polis, itfaiye tel. Numaraları)

3– Önemli gün ve bayramlar (Eğitimciler bayramı, Bağımsızlık günü, Yeniyıl, Zafer bayramı, Kadınlar günü, Önemli dini bayramlar, Çocukları koruma günü, vb.)

- İkinci sayfada Okulun öğretmen kadrosunun ismi yer almaktadır.
- Üçüncü sayfada haftalık ekders programı tablosu bulunmaktadır.
- Dördüncü ve beşinci sayfada burada eğitim ve öğretim 4 dönemlik olduğu için her dönem için haftalık ders programı tabloları bulunmaktadır.
- Altıncı sayfadan seksen ikinci sayfaya kadar tablolar bulunmaktadır bu tablolarda haftalık gün gün ders programları, ev ödevi, not, haftalık terbiye notu, öğretmenini imzası, sınıf öğretmeni imzası, şikâyetler, veli imzası gibi sütunlar bulunmaktadır.(bakınız.Tablo2)
- Son on altı sayfada Bazı derslerde aktif olarak kullanılan ve öğrencinin bilmek zorunda oldukları Formüller, Tanımlar, Reaksiyonlar, Tablolar, Tarih, ve Dilbilgisi kurallarına yer verilmektedir.

Çizelge 2.16. Öğrenme bilgilerinin tutulduğu tablo

AY		YIL		20__
ADI SOYADI				
OKUL NO	ŞEHİR	SINIF	 FOTO	
OKUL ADRESİ				
EV ADRESİ				
EV TELEFONU				
VELİSİNİN İŞ TELEFONLARI				
OKUL MÜDÜRÜNÜN TELEFONU				
KAN GRUBU		RH FAKTÖRÜ		
SAĞLIK SİGORTA KARTI NO				
ÖNEMLİ SAĞLIK PROBLEMLERİ				
ÖNEMLİ TELEFON NUMARALARI				
01 – İTFAİYE		03 – İLK YARDIM		
02 - POLİS		04 -		
RESMİ BAYRAMLAR				
1 EYLÜL- BİLİM GÜNÜ		8 MART-KADINLAR GÜNÜ		
4 KASIM-HALKLARIN BİRLEŞME GÜNÜ		1 MAYIS-BAHAR VE EMEĞİN BAYRAMI		
1 OCAK- YENİYIL		9 MAYIS-ZAFER GÜNÜ		
7 OCAK-PASKALYA		1 HAZİRAN- ÇOCUKLARI KORUMA GÜNÜ		
23 ŞUBAT-VATANI KORUYANLARIN GÜNÜ		12 HAZİRAN-RUSYA GÜNÜ		

	No	DERSİN ADI	EV ÖDEVİ	NOT	VELİ İMZA SI																																									
<table border="1"> <tr> <td rowspan="8">Pazartesi</td> <td>1</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>2</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>3</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>4</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>5</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>6</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>7</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>8</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>						Pazartesi	1					2					3					4					5					6					7					8				
Pazartesi	1																																													
	2																																													
	3																																													
	4																																													
	5																																													
	6																																													
	7																																													
	8																																													
<table border="1"> <tr> <td rowspan="8">Salı</td> <td>1</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>2</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>3</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>4</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>5</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>6</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>7</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>8</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>						Salı	1					2					3					4					5					6					7					8				
Salı	1																																													
	2																																													
	3																																													
	4																																													
	5																																													
	6																																													
	7																																													
	8																																													
<table border="1"> <tr> <td rowspan="8">Carsamba</td> <td>1</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>2</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>3</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>4</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>5</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>6</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>7</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>8</td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>						Carsamba	1					2					3					4					5					6					7					8				
Carsamba	1																																													
	2																																													
	3																																													
	4																																													
	5																																													
	6																																													
	7																																													
	8																																													
				<table border="1"> <tr> <td>ŞİKAYET</td> <td></td> </tr> </table>		ŞİKAYET																																								
ŞİKAYET																																														

AY		YIL	20__
----	--	-----	------

No	DERSLER	EVÖDEVİ	NOT	VELİ İMZASI
----	---------	---------	-----	-------------

Perembe	1			
	2			
	3			
	4			
	5			
	6			
	7			
	8			

Cuma	1			
	2			
	3			
	4			
	5			
	6			
	7			
	8			

Cumartesi	1			
	2			
	3			
	4			
	5			
	6			
	7			
	8			

SINIF ÖĞRETMENİNİN İMZASI	
---------------------------	--

VELİSİNİN İMZASI	
------------------	--

2.2.6.2. Jurnal Defteri (sınıf defteri)

Jurnal defteri Rus eğitim ve öğretim sisteminin temel dokümanıdır. Türkiye'deki sınıf defterine benzer ama daha kalın ve çok amaçlıdır. Bir öğretmen gerek dersinde gerekse ders dışı faaliyetlerinde ne kadar mükemmel olsa ama jurnalini vaktinde doldurmazsa bu öğretmen okul idaresi tarafından problemlili bir öğretmendir. Jurnaliler 3 çeşittir.

a- 1-4 sınıflara yönelik

b- 5-9 sınıflara yönelik

c- 10-11 sınıflara yönelik

Jurnnalın içeriğini şöyle tanıyabiliriz. Toplam 96 yapraklı büyük harita metod defteri ebadındadır. Her sayfa tablolardan oluşmuştur. Bu tablolara yazılacak bilgiler sınıf öğretmeni tarafından eğitim yılının başında doldurulur.

—İlk sayfada jurnalın kimliği yer almaktadır (sınıf, okulun adı ve adresi, eğitim-öğretim yılı)

—İkinci sayfada jurnal kullanımı ile alakalı 15 maddelik genel bilgiler bulunmaktadır

—İkinci sayfanın sağ kısmında jurnalın indeks bilgileri mevcuttur. Yaklaşık 20 dersin adları ve hangi sayfaların o derse ayrıldığı belirtilmiştir.

—Üçüncü yaprakta 68 yaprağa kadar derlere paylaştırılmıştır. Her yaprak büyük bir tablodan oluşmaktadır bu tabloda Dersin adı, öğretmenin adı soyadı, aylar, günler, öğrencilerin ad ve soyadları, işlenen dersin konuları ve verilen ev ödevleri mevcuttur. Tablo kareli deftere benzediği için her kareye öğrencinin derste aldığı not yazılmakta ve gelmeyen öğrenci için yok yazılmaktadır

—68. yaprağa kadar defter bütün derslere haftalık ders saatine göre bir yıl yetecek şekilde yapraklar paylaştırılmaktadır. 68-69.yapraklarda sınıftaki öğrencilerin kişisel bilgileri için bir tablo yer almaktadır. Adı ve soyadı, cinsiyeti, doğum tarihi, anne ve babasının ad soyadları, ev adresi ve ev ve iş telefonları.

—70-73. yapraklarda öğrencilerin devamsızlık durumu

—74. yaprakta öğrencilerin devam-devamsızlık ve raporluluk durumuyla alakalı hesap cetveli bulunmaktadır.

—75-81. yaprağa kadar her öğrencinin dönemlik, yılsonu, devlet sınavı notu ve genel ortalama notları doldurulmaktadır.

—82. yaprakta öğrencinin katıldığı eğitsel kollar hakkında bilgiler doldurulmaktadır.

—83. yaprakta öğrencinin gördüğü fakultativ derslerle alakalı bilgiler doldurulmaktadır.

— 84. yaprakta eğitimden sorumlu müdür yardımcısının yapmış olduğu mutad jurnal kontrolleri sırasında jurnal doldurulmasıyla alakalı görmüş olduğu eksiklikler yazılmaktadır.

— 85. yaprakta öğrencilerin sağlık bilgileri yer almaktadır

Jurnal kullanımının faydaları:

—Jurnal temel defter olduğu için öğrenci hakkında aranılan her bilgiye çabucak ulaşılabilir.

—Öğretmenin ayrı bir not defteri taşımasına gerek kalmamaktadır.

—İdare ve sınıf öğretmenleri dönem sonlarında karne doldururken ekstradan not tabloları doldurmak zorunda değildir. Rusya eğitim 4 dönemlidir. Türkiye gibi 2 dönemlik değildir.

—Veli veya idareci istediği anda öğrenciyle veya işlenen derslerin konularıyla alakalı bilgilere ulaşabilir.

—Jurnaller önemli evrak olduğu için müdür yardımcısı tarafından korunmakta ve kesinlikle öğrenciye verilmemekte hatta bir sınıftan başka bir sınıfa dahi taşımasına izin verilmemektedir.

—Jurnaller okulda bütün öğretmenler tarafından mavi tükenmez kalemle doldurulmaktadır. Farklı renk kalemler kullanılmamaktadır

—Müfettişler teftişleri esnasında ilk olarak jurnali kontrol etmektedirler. Kullanılan jurnaller arşivde saklanmaktadır.

—Rusyada 9. ve 11. sınıflar son sınıf oldukları için bu yılların jurnalleri sene içerisinde millî eğitim tarafından kontrol edilmektedir. Altın veya gümüş diploma alacak öğrencilerin belirlenmesinde jurnal en önemli kriterdir. Son sınıf öğretmenleri Jurnalleri kontrol eder ve öğrencisini Öğretmenler toplantısında Altın ya da Gümüş diplomaya aday gösterir. Ortaokul ya da liseden mezun olacak bir öğrencinin Altın Diploma alabilmesi için Jurnal'deki bütün dönem notlarının kesinlikle 5 olması gerekmektedir. Hatta dönem notu 5 olsa bile, eğer jurnalde sene içerisinde bir dersten bir defa 3 notu olsa bu öğrenci Altın Diploma alamamaktadır. Gümüş Diploma alabilmektedir. Gümüş Diploma almanın şartı da öğrencinin dönem sonunda az bir dersten 4 olması durumudur. Bu öğrenciler öğretmenler toplantısında belirlenir. Ayrıca 9. ve 11. sınıf sonunda okul bitirme sınavları vardır. Bu sınavlar 9. sınıfta 3 mecburi (Rusça, Tarih ve Matematik) 1 seçmeli dersten oluşmaktadır. 11. sınıfta ise 3 mecburi (Rusça, Tarih ve Matematik) 2 seçmeli dersten oluşmaktadır. Mecburi ders soruları bütün Rusya'da ya da okulun bulunduğu şehirde ortak olabilmektedir. Eğer bir öğrenci Altın ya da Gümüş Diploma'ya aday ise okul bitirme sınavlarının hepsinden 5 almak zorundadır. Eğer alamazsa Altın ya da Gümüş Diploma yerine

normal diploma alır. Bu yüzde öğretmenler eğer öğrenciye güvenemiyorlarsa Altın veya Gümüş Diploma'ya onu aday göstermezler.

- Jurnalları Müdür yardımcısı mutad olarak kontrol eder ve eksiklikleri öğretmenlere bildirir.
- Öğrencinin devamsızlık durumunu sınıf öğretmeni jurnalde takip edip velisine bildirir.
- Her okulda mutlaka bir doktor ya da hemşire bulunur bunlarda öğrencinin sağlık problemlerine yine jurnale yazarlar. Mesela öğrencinin görme problemi var ve ilk sırada oturması gerekiyorsa bu jurnalde yazılır. Ya da beden dersine girmemesi için raporu varsa bu da jurnale yazılır.
- Dönem ve yılsonunda öğrencilerin notları jurnale yazılır ve veli oradan notları öğrenir. Ayrıca bir karneye gerek yoktur.
- Eğer öğrenci bir okuldan başka bir okula geçiş yapıyorsa jurnaldeki bilgiler geçiş kartına girilir ve kart öğrenciye verilir. Jurnal deki sınıf listelerinde de öğrencinin karşısına “ayrıldı” yazılır ve ayrıldığı tarih işaretlenir.
- Jurnalde bir öğrenci için dönem boyunca gördüğü ders saati adedince hücreler olduğu için öğretmen öğrenciye her derste not atabilmektedir. Bir öğrencinin bir dönemde 10'dan fazla notu olabilmektedir. Bunun da ölçme değerlendirmede faydaları çok fazladır.
- Ayrıca öğretmenin işlediği derslerin konusu yazdığı için müfredatı takip edip etmediği de buradan kontrol edilebilmektedir.
- Öğrenci ve velisi hakkındaki kişisel bilgilere de direkt olarak ulaşılabilenkte herhangi olağanüstü durumda veliyle çabucak irtibata geçilebilmektedir.

Not: Ekteki resimlerde Jurnalın orijinal sayfalarının üzerine Türkçe tercümeleri yazılmıştır.

Rusya Devlet Başkanı Dmitriy Medvedev okul jurnali (sınıf defteri) ve öğrenci kontrol defterinin elektronik ortama taşınmasını teklif etti (<http://www.egitim.ru>, Dr. Duran Kala).

Elektronik okul defteri sistemi, eğitim kurumunun tek bilgi ve eğitim alanı ve öğrenci velileriyle işbirliğini sağlayan rahat, güçlü ve en önemlisi kesinlikle parasız bir araçtır.

Bu sistem sayesinde ebeveynler çocuğunun başarı durumunu, ev ödevlerini yapıp yapmadıklarını kontrol edebilirler. Aile toplantılarını ve öğretmenin yaptığı uyarıları zamanında öğrenebilirler. Gelişmiş şablon ve danışma sistemi sayesinde iş rutin olmaktan çıkar memnuniyete dönüşür. Kullanıcı haklarının dağıtılması sistemi ise hazırlanmamış olanları dahil okulun bütün öğretmenlerini sürece dahil eder. Bu sistem ayrıca öğrenci ve velilere ders programını ve ev ödevlerini hatırlatır.

Öğretmenler bu sayede ebeveynle rahat ve güvenli bir iletişim kurma usulüne kavuşurlar. Bundan başka “Ballov Net (Not Yok)” SMS günlüğü başarı durumlarını değerlendirmede, elektronik testin uygulanmasında yardımcı olacaktır. Hâlihazırda elektronik defter sistemi şu imkânları sağlıyor:

Her sınıf için ders programının yayınlanması, her sınıfın kendi adını alma imkânı, okulla ilgili bilgilerin yayınlanması, öğrencinin elektronik günlüğünün uygulanması. Elektronik defter sistemi, öğrencilerin ve ebeveynlerinin test sisteminin gelişmesine de imkân sağlar. Bunların yanında en yakın gelecekte aşağıda sıralanan imkânların gerçekleştirilmesi de planlanmaktadır:

- Sınıf öğretmenin öğrencinin ebeveyniyle okul arasında iletişimini sağlayan kişisel forumu.
- İlanların yayınlanmasının sağlanacağı okul sayfasının genişletilmesi.
- Yapılan işlerin raporunun yayınlanması, faaliyetlerin özeti vb.
- Aynı şekilde okulların düşüncelerinin dinleneceği ve elektronik okul defterinin diğer katılımcılarının talep edeceği diğer düşünceler de hayata geçirilmek istenmektedir.

2.2.6.3. Rusya Federasyonu Eğitim Kurumlarının 9. ve 11. Sınıf Mezunlarının Verdiği Bitirme Sınavları (Attestatsiya) Kanunu

Rusya Federasyonu orta eğitim kurumlarının IX, XI ve XII. sınıfları bitirenler için, eğitim alma şekillerine bakılmaksızın bitirme sınavları mecburidir (Бюллетень нормативных актов федеральных органов исполнительной власти, 2000). Söz konusu hüküm, temel eğitim programını gerçekleştiren bütün eğitim kurumlarına organize ve hukuk yapısına bakılmaksızın ilan edilir. XI ve XII. sınıflarını bitirenler

için bitirme sınavı, eğitim yılının sonu itibariyle yazılı ve sözlü olarak gerçekleştirilir.

Yazılı sınavın yapılma şeklini Rusya Federasyonu Eğitim Bakanlığı, sözlü şeklini temel eğitim kurumu düzenler. Temel eğitim kurumlarının XI ve XII. sınıfını bitirenler için yapılacak Rus Dili ve Edebiyatı sınavı, yazı yazma ve çocuğun kendi yaratıcılığını göstereceği bir ödev şeklinde yapılır. Rusya Federasyonu'nun diğer idari bölgelerindeki eğitim yöneticilerine Rus Dili ve Edebiyatı yazılı sınavını ikiye ayırmalarına izin verilir: Rus Dili sınavı ve Edebiyat sınavı. Bu sınavların yapılma düzeni işbu hüküm çerçevesinde belirlenir. IX, XI ve XII. sınıfların devlet bitirme sınavları için eğitim kurumları sınav komisyonu oluştururlar.

Rusya Federasyonu idari bölgelerdeki devlet eğitim organları, temel eğitim kurumlarını bitirenler için devlet bitirme sınavlarının yapılması amacıyla buna uygun şekilde sınav komisyonları oluşturabilirler. Temel eğitim kurumlarının XI ve XII. sınıflarını bitirenlerden altın ve gümüş madalya almak isteyenler için televizyon, radyolardan faydalanılabilir. Eğitimden sorumlu yerel (belediye) organlar, temel eğitimin III. merhalesindeki profil (branş) derslerden IX. sınıfı bitirenler için bitirme sınavları komisyonları kurabilirler. Aynı şekilde Rusya Federasyonu idari bölgesinin talimatı gereği temel eğitimin XI ve XII. sınıfını bitirenler ve altın veya gümüş madalya almak isteyenler için devlet bitirme sınavları komisyonları kurabilirler.

Devlet bitirme sınavlarına temel eğitim programını bitiren ve temel eğitim kurumunun eğitim planındaki bütün derslerinden yıllık olumlu not alan IX. sınıf öğrencileri katılabilir. Aynı şekilde tek bir dersten geçerli not alamayanlar bu dersti vermek şartıyla devlet bitirme sınavlarına katılabilirler. Devlet bitirme sınavlarına temel orta (tam) eğitim programını bitiren ve eğitim planındaki bütün derslerden yıllık olumlu notlar alan XI ve XII. sınıf öğrencileri katılabilir. Temel eğitim kurumlarında anlaşmalı olarak okuyan yabancı öğrenciler keza temel eğitim kurumlarında okuyan vatandaşlığı olmayanlar, mülteciler ve zorunlu göçmenler bu hükmün 1.3. maddesine göre devlet bitirme sınavlarına girebilirler. IX, XI ve XII. sınıfları bitiren öğrencilerden uluslararası okul olimpiyatları takımlarında bulunan ve yurtdışında devamlı bulunmak zorunda olanlar için, Rusya veya uluslararası spor

karşılaşmalarına, yarışmalarına, gösterilerine, olimpiyatlarına ve antrenman takımlarına gitmek zorunda olanlar için 20 nisandan erken olmamak şartıyla devlet bitirme sınavlarına erken girebilirler. Yine temel eğitim kurumlarının akşam (vardiya) ikili öğretimde okuyanlar, Rusya ordusu saflarına katılmaya çağrılanlar için de 20 Nisandan erken olmamak şartıyla devlet bitirme sınavlarına girebilirler.

Devlet bitirme sınavlarını geçerli bir sebepten dolayı kaçıranlar ve yurtdışında okuyanlar için temel eğitim kurumu, Rusya Federasyonu idari bölgesinin eğitimden sorumlu organlarıyla mutabık kalarak ek süre verebilir.

Bitirme sınavları aşağıdaki şekilde gerçekleştirilir:

- IX. sınıfı bitirenler en az 4 sınav verirler. Rus Dili ve cebirden yazılı sınav ve IX. sınıfta okutulan derslerden seçecekleri diğer iki dersten verecekleri sınavlar.
- Rus Dili ve cebirden verilecek sınavın içeriğini ve şeklini Rusya Federasyonu Eğitim Bakanlığı belirler.
- Eğitimlerine III. merhalede profil (branş) sınıflarında devam etmek isteyen IX. sınıfı bitiren öğrenciler söz konusu profil e(branş) uygun derslerden iki sınav verirler.
- Temel eğitim kurumunun XI ve XII. sınıfını bitirenler en az 5 sınav verirler: Cebir ve analize giriş ve Rus Dili ve Edebiyatından yazılı iki sınav, ayrıca X, XI ve XII. sınıflarında okutulan derslerden seçecekleri üç dersten verecekleri sınavlar.
- Rus Dili ve Edebiyatı ve cebirden verilecek yazılı sınavların içeriği, şekli ve süresi Rusya Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenir.
- IX, XI ve XII. sınıflarını bitiren öğrencilerden sağlık durumlarından dolayı evde eğitim gören, uzun süreli tedaviye muhtaç çocuklara yönelik düzenlenen eğitimsel sağlık kurumlarında, tedavi ve profilaktik kurumlarda 4 aydan fazla kalan öğrenciler ve engelli çocuklar için devlet bitirme sınavları onların sağlıklarını olumsuz etkilemeyecek ve fizyolojik özelliklerine ve sağlık durumlarına uygun şartlarda devlet bitirme sınavları yapılır.
- Devlet bitirme sınavları yukarıda belirtilenler için 1 Mayıs'tan erken olmamak şartıyla zamanından önce yapılabilir. Gerekli görüldüğü zaman yazılı sınavlar

sözlü sınavlarla yer değiştirebilir verilecek sınav sayısı ise Rusya Federasyonu idari bölgesinin eğitim yönetimi organlarının (XI. ve XII. sınıflarını bitirenler için) ve yerel belediyenin (IX. sınıfı bitirenler için) mutabakatıyla iki yazılı sınava kadar indirilebilir.

- Mezunların seçtikleri derslerden verilecek sınavlar, temel eğitim veya orta (tam) eğitim programı kapsamında ders alınınca verilir.
- Rusya Federasyonu idari bölgeler eğitim yönetimi organları işbu hükmün 2.1. ve 2.2. maddelerine göre temel eğitim kurumlarında ek sınavlar koyabilirler. Keza sayısal ve fen derslerinin ağırlıkta okutulan temel eğitim kurumlarında profil (branş) derslerinde de aynı şekilde ek sınav koyabilirler.
- Toplam sınav sayısı IX. sınıfta beş, XI ve XII. sınıflarda altıyı geçemez.
- Temel eğitim kurumlarının IX. sınıf ile XI ve XII. sınıflarında verilecek Rus Dili ve Edebiyatı, cebir ve analiz başlangıcı derslerindeki soru ve problemler Rusya Federasyonu Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanır.
- Rusya Eğitim Bakanlığı, Rusya Federasyonu idari bölgelerine yazılı sınav yapılacak dersler için Rus Dili ve Edebiyatı ve cebiri ayrıntılı olarak öğrenen IX. sınıflar için XI. ve XII. sınıflar için Rus Dili ve Edebiyatı, cebir ve analize giriş dersleri için, yine (Rusça olmayan) ana dillerinde öğrenim gören IX. ve XI. sınıflar için Rus Dili ve Edebiyatı dersinin sınav sorularını, metinlerini gönderir.
- IX. sınıfı bitirenler için devlet bitirme sınavlarının yapılması amacıyla Rus Dili ve cebir derslerinin yazılı sınavlarının metinleri Rusya Federasyonu idari bölgelerin eğitimden sorumlu organları tarafından Rusya Federasyonu Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Rus Dili ve cebir yazılı sınav metinlerinden seçilir.
- Rusya Federasyonu idari bölgelerin eğitimden sorumlu organları, temel eğitim kurumlarına devlet bitirme sınavlarının yapılması için seçilen yazılı sınav metinleri, telafi öğretim gören sınıflar için de yazılı sınav metinleri sağlar.
- IX. sınıfların yazılı sınav süresini eğitim kurumunun bulunduğu Rusya Federasyonu'nun idari bölgesinin eğitimden sorumlu organı tarafından tayin edilir, XI. ve XII. sınıfların sınav sürelerini ise Rusya Federasyonu Eğitim Bakanlığı belirler.

- Uluslararası Bakalavr programına göre ve devletin verdiği lisansla çalışan temel eğitim kurumları cebir ve analize giriş yazılı sınav metinleri nde (problemleri) son üç soruyu Uluslararası Bakalavr programının matematik dersine uygun şekilde değiştirebilirler.
- Temel eğitim kurumlarının yazılı sınavları televizyon ve radyo aracılığıyla verecek öğrencileri yayın başlamadan 10 dakika önce sınavların yapılacağı sınıflardaki yerlerini alırlar.
- Temel eğitim kurumlarının devlet bitirme sınavlarını televizyon ve radyosuz verecek öğrencilerin vereceği sınavların sorularının paketleri;
- Sınav komisyonunun üyelerinin gözetiminde IX, XI ve XII. sınıflarının kompozisyon sınavlarının başlamasından hemen önce açılır,
- Sınav komisyonu üyelerinin gözetiminde IX. sınıfların Rus Dili ve cebir sınavlarının, XI ve XII. sınıflarının Rus Dili ve Edebiyatı sınavı, eğer yazılı ve öğrencinin kendi yaratıcılığıyla yapılacaksa, başlamadan 30 dakika önce açılır.
- Sınav komisyonu üyelerinin gözetiminde IX. sınıfların cebir yazılı sınavı, XI ve XII. sınıfların ağırlıklı olarak öğretilen matematik ve cebir analize giriş derslerinin sınavlarının başlamasından 1 saat önce açılır.
- Yazılı sınavlar yerel saatle 9’da yapılmaya başlanır.
- IX. sınıflarda Rus Dili ve cebir sınavı için 4 saat süre verilir, matematik ve cebirin ağırlıklı olarak öğrenildiği sınıflara ve okullara 5 saat süre verilir. Televizyon ve radyo aracılığıyla yapılacak sınavın süresi Rusya Federasyonu idari bölgenin eğitimden sorumlu organı kararınca yayının başlamasıyla başlatılabilir.
- Yazılı sınavlar beşli not sistemine göre değerlendirilir. “2” ve “5” verilen yazılılara sınav komisyonu tahlil yazıları yazar.
- Öğrenci sınav komisyonunun kontrol ettiği yazılı sınavıyla ilgili bilgi alma hakkına sahiptir. Verilen notu kabul etmeyen öğrenci 3 gün içinde eğitim yönetimi organı tarafından kurulan yerel (şehir) uyuşma komisyonuna yazılı olarak dava açabilir.
- Kontrol edilen yazılı sınavın görülmesi süresi ve şekli, uyuşma komisyonunun süresi ve çalışma düzeni, kadrosu ve yetkileri eğitimden sorumlu yerel (şehir) organ tarafından belirlenir ve devlet bitirme sınavlarının

başlamasından 2 hafta önce öğrencilere, ebeveynleri (kanuni temsilcileri)ne, temel eğitim kurumunun öğretmen ve öğrencilerine bildirilir.

- IX. sınıftan devlet bitirme sınavlarından en az iki dersten zayıf alan öğrencilere ve XI ve XII. sınıflardan devlet bitirme sınavlarından en az bir zayıf alan öğrencilere aynı derslerden devlet bitirme sınavlarına girme izni verilir. Devlet bitirme tekrar sınavları yeni eğitim yılı başlamadan önce Rusya Federasyonu idari bölgesinin eğitimden sorumlu organı tarafından belirlenen zamanda yapılır.

2.2.7. Temel Eğitim Seviyesi Diplomasının Verilme Düzeni

Her vatandaş için mecburi olan eğitim ilk ve temel eğitimidir. Temel ilköğretimin (dokuz yıllık öğretim programı) bitimiyle beraber öğrenciler mezuniyet sınavları verirler. Bu prosedür devlet bitirme sınavları diye adlandırılır ve eğer başarılı bir şekilde bu sınavları verilerse temel eğitim diploması alırlar. Öğrenciler devlet bitirme sınavlarının sonuçlarına göre eğitimlerine devam edebilirler, devam etmeye bilirler de. Bu diploma alıcısına tam orta öğretim veya meslekî eğitim sınıflarına veya üniversite öncesi eğitime (özel orta öğretim) geçme hakkı verir.

Orta öğretim (tam) diploması, orta öğretim diploması 1993 yılına kadar 11 yıllık öğretim programının bitiminde ve devlet bitirme imtihanlarının başarılı bir şekilde verilmesi sonucunda verilir. Bitirme sınavlarının yapıldığı ders sayısı en az beş olmalıdır. Devlet bitirme sınavlarında ikisi mecburi ders (yazı yazma ve matematik) ve öğrencinin seçeceği en az üç tane seçmeli ders vardır. Bitirme sınavlarının sonuçlarından başka okulu bitirme belgesinde öğrencinin bütün öğretim periyodunda tüm derslerden aldığı notların yazıldığı ek de vardır. Orta öğretimi bitirme hakkındaki eski belgede ekler yoktu ve notlar belgenin kendisinde yazılırdı. Ders sayısı on yediden yirmiye kadar değişebilir. Bitirme ve yıllık sınavların üçte ikisi yazılı ve üçte biri sözlüdür ancak yıl boyunca verilen sınavlarda bu oran tersinedir.

Orta (tam) öğretim diploması alan, ilk meslekî eğitim ve üniversite veya üniversite olmayan yüksek eğitim kurumları seviyesinde meslekî eğitime devam etme hakkına sahip olur.

Son birkaç yılda birçok özel okul kuruldu. Devlet modeli sertifikası verme hakkı devlet akreditasyonunu prosedürlerinin başarıyla geçmesi ile bağlantılıdır. Devlet akreditasyonu almayan eğitim kurumlarına verilen sertifikalar yani resmi olmayan modeller yüksek öğretim kurumlarına girme hakkı vermez.

1. Devlet akreditasyonuna sahip, temel eğitim kurumlarından mezun ve devlet bitirme sınavlarından geçmiş olanlara temel eğitim seviyesini belirtir resmi bir belge verilir. IX. sınıfını bitirenlere temel ilköğretim diploması, XI. ve XII. sınıflarını bitirenlere orta (tam) öğretim diploması verilir. Devlet akreditasyonuna sahip olmayan temel eğitim kurumlarından mezunlara devlet bitirme sınavlarından geçtikten sonra lisanslarına uygun olarak diploma verilir. Belgenin şeklini eğitim kurumu kendisi belirler.

2. Devlet akreditasyonu almayan temel eğitim kurumlarında eğitim alan mezunlar, evde eğitim ve kendi kendini yetiştirme şeklinde temel eğitim kurumlarından ekstern olarak diploma alma hakkına sahiptirler.

3. Akredite olmuş temel eğitim kurumlarında okuyan ve devlet bitirme sınavlarından geçen yabancı vatandaşlar, vatandaşlığı olmayan kişiler, mülteciler ve zorunlu göçmenler temel eğitimin gerekli seviyesini uygun diplomalarını alırlar.

4. Temel eğitim kurumları mezunları, temel eğitim seviyesini belirten diplomalarını devlet akreditasyon sertifikasına sahip öğrenim gördükleri ve devlet bitirme sınavlarını verdikleri kurumlardan alırlar.

Devlet akreditasyonu olmayan temel eğitim kurumlarının devlet akreditasyonuna sahip temel eğitim kurumlarında devlet bitirme sınavı veren mezunları, devlet bitirme sınavını verdikleri temel eğitim kurumlarından diplomalarını alırlar.

Temel eğitim programlarını yürüten ve tedavi merkezleri bünyesinde bulunan eğitim kurumlarında öğrenim gören ve devlet bitirme sınavlarını bu kurumlarda geçen mezunlar diplomalarını - verdikleri ara not edilerek - geldikleri okullardan alırlar.

5. Diplomalarda öğrencilerin temel eğitimin ikinci merhalesi sınıflarında öğrenim gördükleri derslerin yıllık ortalama notları yer alır.

Orta (tam) öğretim diplomalarında mezunların temel eğitimin üçüncü merhalesinde öğrenim gördükleri derslerin yıllık ortalama notları yazılır. Aynı şekilde Rus Dili notu da yer alır.

6. Seçmeli ders gören mezunların diplomalarına gerekli kayıtlar yazılır.

7. Notlar diplomaya rakamla ve parantezde yazıyla geçirilir: 5 (mükemmel/pekiyi), 4 (iyi), 3 (orta).

8. IX. sınıfın devlet bitirme sınavlarına alınmayan reşit olmayan öğrencileri ve yine devlet bitirme sınavı vermeyen öğrenciler ebeveynlerinin (kanuni temsilcileri) talepleri doğrultusunda sınıf tekrarı yaparlar veya tespit edilen temel eğitim kurumunda öğrenim görme belgesi alırlar.

XI. ve XII. sınıflarının devlet bitirme sınavına alınmayan öğrencileri ve devlet bitirme sınavlarını geçmeyen mezunlar tespit edilen temel eğitim kurumunda öğrenim görmeleri için bir belge verilir.

Belgede temel eğitimin ilgili etabında öğretilen bütün derslerin sınav ve yıllık sınav notları (zayıf olanlar buna dâhildir)yazılır.

9. Temel eğitim kurumunda öğrenim görme belgesi alanlara bir yılı geçmemek şartıyla ekstern olarak devlet bitirme sınavlarına girme hakkı verilir. Bununla beraber daha önce devlet bitirme sınavına giren öğrenciler zayıf aldıkları derslerden yine sınav verirler.

Devlet bitirme sınavlarını geçemeyenler en az dört dersten sınav verirler (IX. sınıflar), bunlardan yazılı olarak verecekleri Rus Dili (öğrencinin kendi becerilerini gösterdiği yazılı) ve cebir mecburidir. XI. ve XII. sınıflarda en az beş dersten sınav verirler bunlardan yazılı olarak vermeleri gereken Rus Dili ve Edebiyatı ve cebir ve analize giriş mecburidir. Belgede zayıf not verilen derslerden sınav vermek de mecburidir.

2.2.8. Mezunların Ödüllendirilmesi ve Olimpiyat Sistemi

Mezunların altın ve gümüş madalya ile (eğitimde müstesna başarı dolayısıyla) ve takdir belgeleriyle (bazı derslerdeki istisnai başarılar dolayısıyla) ödüllendirilmeleri Rusya Federasyonu Eğitim Bakanlığının onayladığı hükümler çerçevesinde yapılır. Sağlık durumları yüzünden özel gruplara alınan veya sağlık durumları elvermediği için beden eğitimi, iş eğitimi ve bilgisayar derslerinden muaf tutulan, devlet bitirme sınavlarını geçen ve gerekli notları alan mezunlar temel esaslara dayanılarak madalyalarla ödüllendirilirler. XI ve XII. sınıf mezunların altın ve gümüş madalya ile ödüllendirilen mezunlarının diplomalarında altın ve gümüş baskı yapılır, takdir

belgesi alanların ise kâğıtları alışıldık şekliyle basılı olur. IX. sınıfı bitiren yıllık sınav ve ortalamaları 5 olanlara özel baskılı diploma verilir (<http://obrnadzor.gov.ru>)

Rusya çapındaki okul olimpiyatları, temel eğitim programlarını yürüten devlet, şehir (şehir yönetimlerinin veya belediyelerin açtığı okullar), özel eğitim kuruluşlarındaki öğrenciler için her yıl düzenlenen ders olimpiyatlarıdır.

Esasında Rusya çapındaki olimpiyatlar hakkında Rusya'nın bağımsız bir devlet olarak daha XIX. yüzyılda kurulması bağlamında konuşmak mümkündür. “Okuyan Gençler İçin Olimpiyatlar” Rusya İmparatorluğu Astronomi Derneği tarafından 1886 yılından beri, SSCB zamanında matematik, fizik, kimya derslerinden 1930’lu yıllardan beri şehir olimpiyatları düzenlenmektedir. Daha sonra Sovyetler Birliği ve Rusya çapında olimpiyatlar düzenlenmeye başladı. Matematikte 1960’lı yıllardan beri 1974 yılında (Resmi olarak 1967 yılında Sovyetler Birliği Okul Öğrencileri Matematik Olimpiyatları olarak adlandırıldı.), kimyada 1967 yılından beri (Son etap ilk defa Dnepetrovsk’ta yapıldı.) yapılıyor. Fizikte 1967 yılından beri (1962 yılında başka bir usulle yapıldı.), biyolojide 1979 yılından beri düzenleniyor (Rusya çapında olimpiyatlar ilk defa Barnaul’da yapıldı) (Российская академия наук, 2001).

1964 yılında RSFSR (Rusya Sosyalist Federal Cumhuriyeti) Eğitim Bakanı, SSCB Bilimler Akademisi muhabir üyesi M. A. Prokofyev’in imzasıyla öğrenciler için ders olimpiyatlarının düzenlenmesi için bir emir yayınlandı. Birçok Rusya olimpiyatları son yıllarda yapıldı. Bilgisayar (programcılık) alanında 1988 yılında (İlk olimpiyat Sverdlovks’ta, son olimpiyat Ekaterinburg’ta) yapıldı. Coğrafya olimpiyatı 1992 yılında (ilk olimpiyat Yaroslavl’da) yapıldı. Astronomi olimpiyatı 1994 yılında (ilk olimpiyat yine Yaroslavl’da) yapıldı.

Çevre olimpiyatı 1994 yılında,

Edebiyat olimpiyatı 1995 yılında,

Rus Dili olimpiyatı 1996 yılında (ilki Kursk’ta),

Ekonomi olimpiyatı 1996 yılında,

İngilizce olimpiyatı 1998 yılında (ilki Smolensk’te),

Tarih olimpiyatı 2000 yılında (ilki Büyük novgorod’da),

Almanca olimpiyatı 2000 yılında (ilki Nijniy Novgorod’da),

Teknoloji olimpiyatı 2000 yılında (ilki Bryansk'ta),
Beden eğitimi olimpiyatı 2000 yılında,
Toplum bilimi (sosyoloji) olimpiyatı 2001 yılında (son etap Kirov'da yapıldı), ikinci olimpiyat ancak 2005 yılında Naberejnyye Çelna'da yapıldı. Fakat 2002 yılında Rusya çapındaki tarih olimpiyatında son etapta yarışma dışında “Toplum Bilimi Günü” düzenlendi.

Girişimciliğin temelleri olimpiyatı 2001 yılında, Fransızca olimpiyatı 2002 yılında (Nijniy novgorod), Hukuk olimpiyatı 2003 yılında (ilk son etap Ryazan'da), Politeknik olimpiyatı 2005 yılında (1997 yılından beri başka bir statüde düzenleniyordu) yapıldı. Olimpiyatları, eğitim kuruluşları (okul etabı), yerel yönetim ve şehir bölgelerinin eğitim alanındaki organları (şehir/belediye etabı), Rusya Federasyonu idari bölgelerdeki yönetimlerin eğitim alanındaki organları (bölgesel etap), federal ajans (son etap) düzenlerler. Rusya olimpiyatlarını organize ve metodik olarak Merkez Olimpiyat Komitesi destekler. Komite, faaliyetlerini “Rusya Olimpiyatları Hakkındaki Hükümler” çerçevesinde yürütür. Komitenin kimlerden oluşacağını Federal Eğitim Ajansı belirler. Merkez Komite Rusya eğitimine olimpiyatların düzenlenmesi süresi, olimpiyatların ders-metot merkez komisyonlarının üyelerini ve olimpiyatların son etabının jürisi, son etap katılımcı adayları (bölgesel etapdaki ödül sahipleri) ile ilgili teklifini sunar ve son etabın kazananlarını ve ödül sahiplerini belirler.

Üyelerini Rusya Eğitim Ajansının belirlediği olimpiyatların Merkez Ders-Metot Komisyonları, olimpiyat sorularının metinlerini, bunların yapılmasındaki değerlendirme ölçülerini, bölgesel ve son etapları düzenleme şeklini hazırlar. Olimpiyatların bütün etaplarının jürisi cevaplanan olimpiyat sorularını değerlendirir. Üyeleri olimpiyat etabının organizatörleri tarafından tespit edilir. Rusya'da okul öğrenci olimpiyatları, kanunlara uygun olarak aşağıdaki etaplarda yapılır:

Okul Etabı: Eğitim kurumları tarafından düzenlenir, Ekim ayında gerçekleştirilir. Bu etaba eğitim kurumlarının 1.-5. sınıflarından isteyen öğrenciler katılabilir. Olimpiyatların şehir etabının ders-metot komisyonlarının hazırladığı sorulara göre düzenlenir.

Şehir (Belediye) Etapı: Yerel yönetimlerin eğitim alanındaki organları tarafından gerçekleştirilir. Kasım ve aralık aylarında yapılır. Eğitim kurumlarının 7. -11. sınıflarının önceki etabı kazanan öğrencileri katılır. Olimpiyatların bölgesel etabının ders-metot komisyonları tarafından hazırlanan sorularla yapılır.

Bölgesel Etap: Rusya Federasyonu idari bölgelerin eğitimden sorumlu organları tarafından düzenlenir, ocak – şubat aylarında gerçekleştirilir. Eğitim kurumlarının önceki etaplarını kazanmış ve ödül almış 9. – 11. sınıfların öğrencilerinden isteyenler katılabilir. Olimpiyatların merkez komisyonları tarafından hazırlanan sorularıyla yapılır.

Son Etap: Federal Eğitim Ajansı tarafından nisan ayında düzenlenir. Önceki etapların kazananları ve ödül alanları başvurabilir. Ayrıca önceki yılın son etabının kazananları ve ödül sahipleri de başka eğitim kurumlarında öğrenimlerine devam ediyorlarsa olimpiyatlara katılabilirler.

Okul ve şehir (belediye) etapları kanununa göre katılımcılar, ancak alınabilecek maksimum puanın yarısından fazlasını alırlarsa olimpiyatları kazanmış sayılırlar. Bu yüzden etabın kazananlarının hiç belirlenmediği durumlar mümkündür (Bu ödül sahipleri ile ilgili değildir). Okul etabının ödül sahipleri bölgesel etabın organizatörleri tarafından kota ile belirlenir. Şehir (belediye) etabının ödül sahipleri ise bölgesel kota ile belirlenir. Olimpiyatların bölgesel ve son etaplarının kazananları en fazla puan alan katılımcılardır. Bölgesel etapta ödül alacakların oranı katılımcı sayısının % 25'ini, son etabın ödül kazananları da % 45'i geçemez. Olimpiyatların son etabının kazananları giriş sınavları vermeden, olimpiyatların profiline uygun olarak devlet ve şehir (belediye) orta meslekî ve yüksek eğitim kurumlarına kabul edilirler.

Rusya okul olimpiyatları hakkındaki eski kanun federal bölge olimpiyatlarının da düzenlenmesini mümkün kılıyordu ve bu düzenlendiği anda dördüncüsüydü. Olimpiyatların son etabının kazananları giriş sınavı vermeden, olimpiyatların profiline uygun olarak devlet ve şehir (belediye) orta ve yüksek meslekî eğitim kurumlarına alınırlar. Bunun yanında olimpiyatlarda dereceye girenler ödül

alanlardan daha öncelikli olarak yüksek eğitim kurumlarına alınırlar. Olimpiyat sistemi bilimin popülerleşmesine ve yetenekli öğrencilerin ortaya çıkmasına hizmet eder. Olimpiyatların birçok katılımcısı ve kazananı ileride sahalarında G. Ya. Perelman gibi tanınmış bilim adamları oldular. Olimpiyatların daha çok ilk etaplarına (okul, şehir etapları) katılım öğrencileri eğlendirmekte ve yarışmaya teşvik etmektedir. Ayrıca derslerin derinlemesine öğrenilmesine ilgiyi artırmaktadır. Öğrencilerin uluslararası olimpiyatlara katılması ve derece elde etmesi ülkenin prestijini artırır ve eğitim ve yetiştirme sisteminin üstünlüğünü ispat eder. Rusya çapındaki olimpiyatlarda derece kazananlara ve ödül alanlara ulusal öncelik projesi olan “Eğitim” çerçevesinde yetenekli gençliğin desteklenmesi amacıyla mükâfatlar verilir (<http://www.rusolymp.ru>).

2.2.9. Tek Devlet Sınavı (TDS) (ÖSS gibi) Üniversiteye Yeni Giriş Şekli

Tek Devlet Sınavı (TDS) Rusya Federasyonu’ndaki bütün okullar için mezunların devlet bitirme sınavlarının esas şeklidir. TDS’ye Rusya okullarını bitiren yabancı vatandaşlar, vatandaşlığı olmayanlar, mülteciler, zorunlu göçmenler de girebilir. TDS hakkında daha ayrıntılı bilgi için devlet bitirme sınavları hakkındaki kanunun sınavların yapılış şekli ve düzeni hakkındaki hükümlerine bakılabilir.

TDS formatında bütün mezunlar için zorunlu olan iki ders vardır: Rus Dili ve matematik. Diploma alımı için bunların her birinden Rusobrnadzor un (Rusya Eğitimi Denetimi) tespit ettiği minimum puandan aşağı not almamak gerekir. TDS belgesinde zorunlu derslerden ve seçmeli derslerden alınan notlar kaydedilir.

Eğer öğrenci eğitimine yüksek öğrenim veya orta meslekî eğitim kurumunda devam etmek istiyorsa zorunlu derslerden başka TDS formatında seçmeli derslerden de sınava girmek zorundadır. TDS sonuç belgesi yüksek eğitim kurumlarına giriş sınavlarında gerçek sınav kâğıdı hükmündedir. TDS listelerinden aşağıdaki dersleri sıralamak mümkündür:

- Fizik
- Kimya
- Bilgisayar ve Bilişim ve İletişim Teknolojileri

- Biyoloji
- Tarih
- Toplum Bilimi
- Edebiyat
- İngilizce
- Almanca
- Fransızca
- İspanyolca

Yüksek eğitim kurumuna giriş, kurumun ilan ettiği her meslek için verilecek sınava göre yapılır. Bütün yüksek eğitim kurumları her alan için 1 Şubat tarihine kadar giriş sınavı derslerinin listesini yayınlarlar. TDS’ de seçmeli derslerden sınava girmek isteyen öğrenci 1 Marta kadar okula girmek istediği temel eğitim derslerini belirten dilekçeyi vermelidir. TDS hakkında daha ayrıntılı bilgiyi TDS ve yüksek eğitim kurumları hakkındaki bölüme bakınız.

TDS’nin yapılma şekli her yıl Rusobrnadzor (Rusya Eğitimi Denetimi) tarafından belirlenir. Devlet bitirme sınavlarının yapılması ile ilgili temel süre 25 Mayıs’tan önce başlamaz. Bu süre zarfında TDS’ ye, o yılın mezunlarının yanında ilk ve orta meslekî eğitim kurumlarından mezun olanlar ve yabancı eğitim kurumlarından geçmiş yılların mezunları da başvurabilir. Bu kategorideki vatandaşlar bu yılın mezunları gibi TDS’ ye girmek için sınav olmak istediği derslerin listesiyle beraber dilekçe vermelidir. Dilekçe, yaşanan yerin eğitim yönetimi organına veya girilmek istenen yüksek eğitim kurumunun bulunduğu yerin eğitim yönetimi organına TDS başlamadan üç ay önce verilmelidir. TDS’ ye her yılın 20 Nisanından erken olmamak şartıyla zamanından önce de girmek mümkündür. TDS’ ye zamanından önce aşağıdakiler girebilir:

- Akşamli eğitim kurumlarından mezun olanlar
- Askerlik hizmetine çağrılanlar

1. Rusya veya uluslararası spor müsabakalarına, yarışmalara, gösterilere, olimpiyatlara ve antrenman takımlarına gidecek mezunlar,

2. Yabancı devletlerde sürekli yaşayacak veya eğitimine orada devam edecek mezunlar,
3. Tıbbi göstergeler sonucu tedavi-profilaktik merkezlerine veya devlet bitirme sınavları zamanında diğer tedavi ve rehabilitasyon merkezlerine gidecek mezunlar,
4. Zor iklim şartlarına sahip Rusya Federasyonu dışındaki devletlerdeki temel eğitim kurumları mezunlarından olanlar.

TDS'ye erken girmek isteyenler dilekçelerini herkesle aynı süre içerisinde vermelidirler. Geçerli bir sebepten dolayı TDS' ye zamanında girmeyen öğrenciler Rusobrnadzor'un (Rusya Eğitimi Denetimi) tespit ettiği süre zarfında TDS' ye girme imkânına sahiptirler. TDS ile ilgili daha ayrıntılı çizelge TDS Yapılmasının Kuralları ve TDS ve Okul bölümlerinde bulunabilir.

Her dersten alınacak minimum puan 100'lü puan sistemine göre belirlenir. Bu puanlar TDS bittikten sonra 6–8 gün içinde ilan edilir. TDS' de zorunlu iki dersten birini veremeyen yani tespit edilen minimum puanı alamayan öğrenci o ders için bir defa daha sınav verme hakkına sahiptir. Bu tekrar sınavı Rusobrnadzor' un (Rusya Eğitimi Denetimi) belirleyeceği hususi günlerde yapılır. Zorunlu her iki dersten de (matematik ve Rus Dili) minimum puan alamayan mezun öğrenciler tekrar sınavına girme hakkına sahip olamaz ve TDS' ye ancak gelecek yıl girebilirler. Bu durumda öğrenciye TDS sonuç belgesi verilmez bunun yerine okulda okuduğuyla ilgili bir belge verilir. Eğer öğrenci seçmeli dersten (matematik ve Rus Dili hariç) minimum puanı alamazsa bu dersin sınavına gelecek yılın TDS' sinde girebilir. Eğer öğrenci zorunlu derslerden belirlenen minimum düzeyden yüksek puan alırsa ve seçmeli dersten (derslerden) minimum düzeyden az puan alırsa diploma alma hakkına sahiptir.

Okullar 20 – 30 Haziran arasında mezun öğrencilere TDS sonuç belgesi ve diploma vermek zorundadırlar. Diploma zorunlu iki dersin (matematik ve Rus Dili) başarılı bir şekilde verilmesinden sonra alınır.

Sonuç belgesi mezun olduktan bir yıl sonra 31 Aralık'a kadar geçerlidir. Geçerlilik süresi dolmayan iki TDS sonuç belgesine sahip olanlar farklı yıllarda aldıkları

belgelerin geçerliliklerini kendileri belirleme hakkına sahiptirler. TDS sonuç belgesi alan ve aynı yıl içerisinde askerliğe çağrılanlar askerlik hizmetini bitirdiği yıldan itibaren TDS sonucundan faydalanma hakkına sahiptirler (<http://www1.ege.edu.ru>).

2.2.10. Temel Meslekî Programlar

Temel meslekî programlar, ülkenin gelecekteki meslekî ve temel eğitim seviyesini yükseltmeye ve buna uygun kalifiye uzman yetiştirmeye yöneltilmişlerdir. İlk, orta ve yüksek meslekî eğitimin temel programları eğitim kurumunun şekil ve türünü, öğrencilerin eğitimdeki ihtiyaçlarını dikkate alarak federal eğitim standartlarını hayata geçirir ve eğitim planını, eğitim derslerinin çalışma planlarını, dersleri, disiplinleri (modüller) ve öğrencilerin terbiye ve yetiştirme kalitesini sağlayan diğer materyalleri, keza eğitim ve üretim pratikleri programını, eğitim takvimi grafiğini ve uygun eğitim teknolojilerinin uygulanmasını sağlayan metodik malzemeleri içerir (Педагогика, Issues 1-6, 2002).

İşbu kanunun 2. ve 7. hükümleri çerçevesinde tespit edilen yüksek meslekî eğitimin temel eğitim programları, eğitim planı, eğitim kurslarının, derslerin, disiplinlerin (modüllerin) çalışma programlarını, öğrencilerin terbiye ve yetiştirme kalitesini sağlayan diğer materyalleri, keza eğitim ve üretim pratikleri programını, eğitim takvimi grafiğini ve uygun eğitim teknolojilerinin uygulanmasını sağlayan metodik malzemeleri içerir.

- Öğrenciler ve mezunlar, gelişmeleri sekteye uğramışlar ve engelliler için de geçerli olan meslekî eğitim programları, meslekî eğitim kurumlarında ve gelişmeleri sekteye uğramış öğrencilerin öğrenim gördüğü özel eğitim kurumlarında hayata geçirilir. Devlet akreditasyonuna sahip meslekî eğitim kurumları, Rusya Federasyonu hükümetinin ve işbu kanunla tespit edilen düzeyin belirlediği uygun seviyede kalifiye işte çalışacak işçilerin (işçi ve hizmetlilerin) ve gerekli seviyede uzmanların yetiştirilmesi amacıyla işaret edilen eğitim programlarını uygular.
- Orta (tam) eğitimde devlet eğitim standartları alınan meslekî eğitimin profili dikkate alınarak başlangıç ve orta meslekî eğitim kurumları sınırlarında hayata geçirilir.

- Herhangi bir diğ er meslekî eğitimin olması vatandaşların meslekî eğitim kurumlarına alınmamasına sebep olamaz.

Mesleğ e Hazırlık

- Meslekî eğitim, öğrencilerin belirli bir işi veya bir iş grubunu tamamlama becerisini, hızlıca edinme amacı taşır. Mesleğ e hazırlık, öğrencinin eğitim seviyesinin yükselmesine eşlik etmez.
- Devlet temel eğitimi almayanlara gerekli hallerde meslekî eğitim almaları için şartları sağlar.
- Mesleğ e hazırlık eğitimi; ilk ve orta (tam) meslekî eğitim kurumlarında olabileceğ i gibi okullar arası eğitim kursları, eğitim-üretim atölyeleri, eğitim alanları (atölyeler) ve gerekli lisansa sahip kuruluşların eğitime yönelik alt bölümlerinde ve gerekli yeterliliğ e sahip uzman ve işçilerin yanında bireysel hazırlıkla alınabilir.

2.2.10.1 Eğitim Alma Şekilleri

1. Eğitim programları bireyin ihtiyaç ve imkânları dikkate alınarak aşağıdaki formlarda edinilirler:

Eğitim kurumlarına gidilerek alınan eğitim, ak am eğitimi, evde eğitim, kendi kendini yetiştirme, ekstern eğitim.

Eğitim almada farklı formların imtizacına izin verilir.

2. Eğitim almanın bütün formları için belli bir temel ilköğretim veya temel meslekî eğitim programı sınırları içerisinde tek bir federal devlet eğitim standardı işler. Ayrıca işbu kanunun 2-7 hükümlerine uygun olarak konulan eğitim standartları ve şartları istisna olmak üzere federal devlet şartları geçerlidir.

3. Bilhassa Rusya Federasyonu'nun salahiyetinde Rusya Federasyonu hükümeti tarafından yetkili kılınmış yürütme kuvvetinin belirlediğ i devam mecburiyeti yoluyla veya uzaktan eğitim veya ekstern eğitim yoluyla edinilmeyen meslek ve uzmanlık alanlarına izin verilmez.

Rusya Federasyonu hükümeti, devam mecburiyeti yoluyla veya uzaktan eğitim veya ekstern eğitim yoluyla edinilmeyen meslek ve uzmanlık alanlarının listesini oluşturur.

Mezunların eğitimlerinin muhtevasının, bilgiler ve yetenekleri ile ilgili minimum gereklilikler devlet eğitim standardı aracılığıyla belirlenir ve bu öğretimin şekline bağlı değildir. Yani akşam eğitim formu ve ekstern eğitim formu devam mecburiyeti olan eğitim gibidir.

Devam mecburiyeti olan eğitim ve uzaktan eğitim gören öğrencilerin oranı bütün öğrencilerin sayısına nispeten üçte bir oranındadır. Akşam eğitimi alan öğrenciler zamanlarının çoğunu dersleri kendi başlarına öğrenmeye ayırmaktadırlar. Sınıflarda yapılan eğitimin hacminin azalmasını telafi etmek için özel eğitim teknolojileri kullanılır. Özel eğitim-metot malzemeleri ve uzaktan eğitim araçları, çağdaş iletişim ve bilgi teknolojileri, bireysel ve grup konsültasyonları gibi. Akşamları eğitim gören gruplardaki öğrenci sayısı gündüz eğitim gören gruplardaki öğrenci sayısından daha azdır.

Devam Mecburiyeti Olan Eğitim

Devam mecburiyeti olan eğitim şekillerinde öğrenciler sadece gündüzleri ve hafta içi günlerde okurlar, ancak tatil günlerinden birinin eğitim günü olduğu görülür. Dersler genelde 9.00 – 10.00 gibi başlar ve 16.00 – 17.00’de biter. Belirli her eğitim kurumunda derslerin yapılması düzeni ders çizelgesi ile düzenlenir. Devam mecburiyeti olan eğitimde devam etmeden alınan eğitimin tersine dersler aracısız öğretmenin yönetiminde ve onunla bireysel iletişimde olan öğrencinin katılımıyla yapılır.

Öğretim süresinin çoğu yaklaşık %70’i öğretmenle yapılan derslere ayrılır, geri kalan %30’luk sürede geri kalan bilgilerin bireysel şekilde öğrenilmesine tahsis edilir. Öğretim; anfi dersleri, sınıflarda yapılan dersler, kollokvium (öğretmenin öğrencilerle bilgilerinin açığa çıkması amacıyla yaptığı sohbet, görüşme) şeklinde yapılır.

Devam Mecburiyeti Olmayan Eğitim

Klasik akşam eğitimi akşam saatlerinde yapılır. Bu genelde haftada altı – sekiz saat ders şeklindedir. Akşam eğitimi çalışanlar için uygundur. Dersler kural olarak 18.00’den sonra başlar. Bir günde 2–3 blok dersten fazla ders yapılmaz. Bir blok ders

80 dakikadır. Öğretmenle yapılan derslere gündüz eğitiminde olduğu gibi çok zaman ayrılmaz. Öğretmenle yapılan derse ve öğrencinin bireysel çalışması oranı %50–50’dir. Öğretmenle yapılan dersler öğretmenin kürsüde dersi anlatması, seminer, kollokvium vb. şeklinde geçer. Son zamanlarda klasik akşam eğitiminde video eğitimi şekli yaygınlık kazandı. Bu şekle uzaktan eğitim adı da veriliyor. Bu şekil, klasik akşam şeklinden derslerin tatil günlerinde daha çok Cumartesi veya Pazar günlerinin birinde –bazen iki gün üst üste– yapılmasıyla ayrılır. Fakat blok ders sayısı buna uygun şekilde 4–5’e kadar artar.

Uzaktan Eğitim

Bu derslerin kendi başına öğrenme şekillerinden biridir. Kendi kendine öğrenme şeklindeki söz konusu modelde öğretime % 70 zaman ayrılır, sürenin % 30’u ders için konan öğretmenli anfi derslerine, seminerlere, kollokviumlara vb. ayrılır.

Uzaktan eğitim sisteminde öğretimde dönemli ders–kur sistemi kullanılır. Genellikle “kaydırılan” eğitim yılının başlangıcında diğer öğretim formlarına karşılık öğrencilere “belirlenmiş dönemler” denen eğitim formu verilir. Devam zorunluluğu olan, akşam eğitimi kural olarak 1 Eylülde başlar buna karşılık uzaktan eğitim görenler için öğretim yılı daha geç olarak 1 Ekimde başlar. Belirlenmiş dönem dersleri (birkaç giriş dersi) kısaca ileride öğrencilerin kendi başlarına öğrenecekleri ve vize-final sınavı döneminde sınav olacakları bir zaman aralığıdır. Belirlenmiş dönem yaklaşık olarak hafta içi günlerinde gündüz olmak üzere 2–3 hafta sürer. Öğrenciler daha sonra 4–5 ay kadar bu dönemde okutulan dersleri kendi başlarına öğrenirler. 4–5 ay sonra öğretmenin öğrencinin bu dönem derslerindeki bilgi seviyesini değerlendireceği ve öğrencinin sınav vereceği dönem başlar. Sonra yeni ders bloğu için diğer belirlenmiş dönem gelir ve 4–5 ay sonra her şey tekrarlanır.

Ekstern

Bu eğitim şekli, öğrencilerin seçtikleri alanda yetişmesini (meslek edinmesini) öngören eğitim programında dersleri kendi başlarına öğrendikleri, gelecekte yüksek eğitim kurumlarına girme sınavlarını içeren (devam eden ve son) eğitim formudur.

Rusya Federasyonu’nun “eğitim” hakkındaki kanunun “yüksek öğrenim ve üniversite sonrası meslekî eğitim” hakkındaki hükümler bu eğitim şeklinin kaynağıdır (Санникова Л.В. , 2006).

Uzaktan Öğretim

Birbirinden uzaktaki öğretmen ve öğrencinin karşılıklı iletişimi esasına dayanan ve telekomünikasyon teknolojileri ve internet kaynakları yardımıyla gerçekleştirilen eğitim şeklidir.

Öğretim sisteminin eğitim sürecine has her kısmı uzaktan öğretimin ayırıcı vasfıdır. Anlam, amaçlar, içerik, organize şekilleri, öğretim araçları, kontrol sistemi ve sonuçların değerleri.

2.2.10.2. Meslekî Başlangıç Eğitimi

- Meslekî başlangıç eğitimi topluma faydalı bütün alanlarda temel eğitim esas alınarak kalifiye iş elemanlarının (işçi, hizmetli) yetiştirilmesini amaçlar.

Bazı mesleklerde meslekî başlangıç eğitimi orta (tam) eğitimi temel alabilir.

- Meslekî başlangıç eğitimi, meslekî başlangıç eğitimi kurumlarında (söz konusu seviyenin meslek – teknik ve diğer okullarında) alınabilir.

Meslekî başlangıç eğitimi meslekî eğitimin başlangıç safhasıdır. Bu eğitim kural olarak temel eğitim esasında kalifiye iş gücünün yetiştirilmesine yöneltilmiştir. Bir dizi meslekte meslekî eğitim ve yetiştirilme sadece orta (tam) eğitim temel alınarak yapılır. Temel ilköğretimi esas alarak meslekî başlangıç eğitimi almak isteyen öğrencilerin eğitim programları orta (tam) eğitim alan öğrencilerin programlarından farklıdır. İki çeşit meslekî başlangıç eğitim programı birbirinden farklıdır:

Birinci meslekî eğitimi, meslek liseleri denilen meslekî eğitim kurumları sunar. Bu eğitim kurumlarının eğitim programları meslekte kalifiye olmaya tevcih edilmiştir ve ağırlıklı olarak meslekî eğitim derslerini teşkil ederler. Bu eğitim programlarının süreleri şöyledir:

- Temel eğitim esas alınarak 1 yıldan 2,5 yıla kadar olanlar (eğitimin dokuz yılı ilköğretim okulunda görülür),
- Orta (tam) eğitim esas alınarak 1 yıldan 1,5 yıla kadar olanlar (eğitimin on bir yılı ilköğretim okulunda alınır).

Devlet bitirme sınavlarının prosedürleri başarılı bir şekilde yerine getirildikten sonra meslekî eğitimin (meslek okullarının) mezunlarına mesleklerinde çalışma imkânı sağlayan diplomalar verilir. Bu tür bir diploma sahibine üniversite seviyesinde olmayan yüksek öğretim hakkı da verir (eğer öğretim aynı ders profiline göre veriliyorsa eğitim süresi kısaltılabilir) ancak bu tür meslekî eğitim üniversite seviyesinde yüksek öğretim yapma hakkı vermez.

İkincisi meslek eğitimini meslek liseleri denen meslekî eğitim kurumları sunar. Bu eğitim kurumlarındaki eğitim programları meslekî eğitim yapısından başka temel eğitim (temel eğitim kurumunun onuncu ve on birinci sınıfların programlarını) yapısını da içerir. Devlet bitirme sınavlarının prosedürleri başarılı bir şekilde yerine getirildikten sonra meslek liselerinin mezunlarına sadece alanlarında çalışma imkânı sunan diplomalar değil aynı zamanda orta (tam) eğitim alındığını belgeleyen diploma da verilir. Bu çeşit diploma sahibine üniversite seviyesindeki yüksek öğretim kurumlarına girme hakkı verir. Öğretim aynı ders profiline göre veriliyorsa eğitim süresi kısaltılabilir.

Meslek liselerinde eğitim süresi ise şöyledir:

- Temel ilköğretim esas alınarak en az 3 yıl eğitim verenler (dokuz yıl ilköğretim okulunda verilir),
- Orta (tam) eğitim esas alınarak 1 yıldan 1,5 yıla kadar eğitim süresine sahip olanlar (on bir yıllık öğretim ilköğretim okullarında verilir).

Rusya'nın meslekî başlangıç eğitimi sistemi 3,9 bin eğitim kurumu ve bu kurumlardan 280'den fazla başlangıç mesleğine kadro yetiştirmektedirler. Öğrencilerin sayısı 1694000 civarındadır. PTU'larda, (meslekî teknik okullar) liselerde ve meslekî başlangıç eğitimin diğer kurumlarında 1,68 milyon yeniyetme öğrenim görmektedir. Bunlar meslekî melekelerini geliştirmenin yanında orta eğitimlerini de almaktadır. Meslekî başlangıç eğitimi sisteminin mezun sayısı 645

uzmandır. Bu Rusya'nın aktif ekonomik nüfusunun %0,9'una karşılık gelmektedir. 90'lı yıllardaki düşüşten sonra sistem yeni iş şartlarına ve serbest piyasadaki değişen talebe uyarak aktif bir şekilde gelişmiştir.

Meslekî başlangıç eğitim kurumları, kalifiyeli iş gücü kaynağı oluşturan elamanlar mezun etmektedirler. Devlet ve şehir (belediye) meslekî başlangıç eğitim kurumlarına giriş, kurucular ve eğitim kurumunun belirlediği sınav düzeninde ve girenlerin dilekçelerine göre yapılır. Bazı meslekî başlangıç eğitim kurumlarının teknikum profiliyle imtizaç ettikleri gözlemlenir. Bu öğrencinin seviyesine bağlı olarak öğretimin 3 veya 4 yıla kadar uzatılmasında kendini gösterir. Eğitim şekli gündüzlü ve akşamlıdır.

Meslekî okullar (PTU – professionalno-tehniçeskie učilişa (meslekî eğitim okulları)) bu merhaledeki geleneksel eğitim kurumlarıdır. Son yıllarda meslekî başlangıç eğitiminde yeni eğitim kurumları zinciri; yüksek kalifiede iş gücü yetiştiren meslek liseleri (kolejler) açıldı. Söz konusu kurumların faaliyetleri 05.06.1994 yılında kabul edilen başlangıç meslekî eğitim kurumları hakkındaki örnek kanunla düzenlenir. SSCB'nin son yıllarında PTU'nun öğrenci yetiştirdiği meslek listesi 1400 isimden oluşuyordu. 1999 yılının başında federal standartlara uygun şekilde düzenlenen liste önemli ölçüde küçüldü.

Son on yıllarda öğrenci sayısının azalma eğilimine rağmen meslekî başlangıç eğitim kurumları eğitim sisteminin önemli halkaları olarak kalmaya devam ediyorlar. Bu kurumlar ortaokulun bitimine kadar meslek edinmesi sağlıyorlar. Bu eğitime bir kaide olarak parçalanmış, geçimsiz ve ek bir gelir kaynağına ihtiyaç duyan ailelerden çocuklar rağbet gösteriyor. Bu toplumsal katmanın orta öğretim alma perspektifi kapalı çocuklar için eğitimlerine devam etme şansı doğuyor. Kısa bir zaman içinde meslekî başlangıç sistemi uzmanlaşmada önemli değişimler yaşadı. İş piyasasının talepleri doğrultusunda yeni, entegre bir meslek listesi hazırlandı. Halihazırda 280'den fazla entegre meslekle ilgili hazırlık sürüyor. İlk planda hizmet sektörü, ulaşım, gıda ve ticaret meslekleri öne çıktı. Bu kurumlardan mezun olanların iş piyasasında rekabet kabiliyetlerini artıran, toplum çalışanlarının rağbet ettiği yepyeni meslekle; orta işletmeler, çevreciler, tasarımcılar ortaya çıktı. Bununla beraber sanayi

ve inşaat mesleklerinin payı önemli ölçüde azaldı. Meslekî başlangıç eğitimde devlet eğitim standartları, temel eğitim planları hazırlandı. Bu seviyenin orta meslekî eğitim programlarıyla beraber sürekliliği önemli ölçüde güçlendirildi.

2.2.10.3. Meslekî Orta Eğitim

- Meslekî orta eğitim orta halkanın uzmanlarını yetiştirmeyi, bireyin temel ilköğretim, orta (tam) eğitim veya başlangıç meslekî eğitimde eğitim ihtiyacını derinlemesine ve genişçe karşılamayı amaçlar.
- Orta (tam) öğretimi veya branşına uygun meslekî başlangıç eğitimini bitiren vatandaşlar kısaltılmış programda orta meslekî eğitimlerini alırlar.
- Orta meslekî eğitim, orta meslekî eğitim kurumlarında (orta meslekî eğitim kurumlarında) veya yüksek meslekî eğitimin ilk seviyesinin kurumlarında alınabilir.
- Orta meslekî eğitim kurumu uygun lisansa sahip olması durumunda meslekî başlangıç eğitimi programlarında eğitim verebilir.

Orta meslekî eğitim 300 meslek alanından fazla uzman - pratisyenin yetiştirilmesine yöneltilmiştir ve iki temel eğitim programını hayata geçirir: Temel seviye ve yüksek seviye programları. Temel programın alınmasından sonra mezuna L – Teknisyen kalifiye unvanı verilir. Orta meslekî eğitimin yüksek seviyesi temel seviyeye kıyasla derinleştirilmiş ve genişletilmiş bir eğitim sağlar (bunun yanında öğretim süresi 1 yıl fazladır). Derinleştirilmiş öğretim mezunu L – Baş Teknisyen unvanına sahip olur, L – Teknisyen genişletilmiş öğretimde işletmecilik, ekonomi, bilgisayar gibi somut alanlardaki ek eğitimle bu unvanı alabilir.

Orta meslekî eğitimde iki ana eğitim kurumu vardır:

- 1) Teknikum (okul – lise): Temel seviyede belli başlı meslekî eğitim programlarını gerçekleştirir.
- 2) Kolej (meslek liseleri): Temel ve yüksek seviyede meslekî eğitim programlarını hayata geçirir. Orta meslekî eğitim programları aynı şekilde yüksek öğretim kurumlarında da fiiliyata geçirilebilir.

Orta meslekî eğitim sistemi 300’den fazla meslek alanında 2,6 bin eğitim kurumunda ortam meslekî eğitim sahibi uzman yetiştiriyor. Sistemde 2,3 milyon genç erkek ve kız öğrenim görüyor.

Son yıllarda sistemde yapıya uygun şekilde uzmanların piyasa şartlarına göre yetiştirilmesinin muhtevasında ve seviye yükseltilmesinde önemli değişimler gerçekleşiyor. RF eğitim hakkındaki kanununa göre geleneksel şekliyle varlığını sürdüren meslekî – teknik eğitim ve orta meslekî eğitimin yorumlanması yeniliktir. Şimdi bu iki halka da başlangıç ve orta meslekî eğitim olarak mütalaa ediliyor. Başlangıç meslekî eğitim, kaide olarak ilköğretimi temel alarak (ilköğretim okulu) topluma faydalı ana mesleklerde kalifiye uzman yetiştirmeyi amaçlar. Bu eğitim meslekî–teknik okullarda ve söz konusu seviyenin diğer eğitim kurumlarında alınabilir.

Orta meslekî eğitim; temel öğretim, orta (tam) öğretim veya meslekî başlangıç eğitim esas alınarak ulusal ekonominin bütün alanlarında uzman yetiştirilmesine yöneliktir. Orta meslekî eğitim, özel meslekî eğitim kurumunda (meslek okulu, kolej) veya yüksek meslekî eğitimin yüksek öğretim kurumunda alınabilir. Orta meslekî eğitimi, bireyin ve toplumun eğitim ihtiyaçlarını karşılamakta önemli bir yeri olan ve meslek eğitiminin kaliteli bir şekilde tayin edilen seviyesidir. Bugün itibariyle Rusya’da halkın % 22’si bu eğitimi almıştır. Ekonomide ve sosyal alanda orta meslekî eğitim sahibi 20 milyon uzman var ve bu sayı da çalışanların % 33’üne veya çalışan uzmanların %62’sine tekabül ediyor. UNESCO’nun uluslararası eğitim sınıflandırması standartlarına uygun olarak orta meslekî eğitim pratik – yöneltmiş yüksek öğrenim veya üniversite seviyesinde yüksek öğretime eş tutuluyor. Orta meslekî eğitim kurumunda öğrenciler (kurs görenler), dinleyiciler ve diğer kategorilerden öğrenciler öğrenim görüyorlar.

Orta meslekî eğitim programlarının içeriği, orta meslekî eğitimdeki Devlet eğitim standartları (GOS SPO) tarafından tanzim edilir. Bu standartlar iki kısımdan oluşur: mezunların eğitiminin minimum içeriği ve yetiştirme seviyelerini belirleyen federal bileşen ve ulusal – bölgesel bileşen. 2001 yılında geçerliliğinin bitmesi dolayısıyla orta meslekî eğitimde yeni bir Devlet eğitim standardı Orta meslekî eğitimde meslekleri sınıflandırıcı hazırlandı.

Orta meslekî eğitim çeşitli formlarda; devam mecburiyeti olan (gündüzlü), devam mecburiyeti olmayan (akşam), temel eğitim esasında ekstern (ilköğretim okulunda 9

yıl okulu) veya orta (tam) öğretim esas alınarak (ilköğretim okulunda 11 yıl eğitim alınır) yürütülür. Orta meslekî eğitim kurumlarına giriş müsabaka usulüyle giriş sınavları sonuçlarına göre girilir. Her yıl ilköğretim mezunlarının yaklaşık % 11'i ve ortaöğretim okulları mezunlarının yaklaşık % 23'ü orta meslekî eğitim kurumlarına girer.

Orta (tam) öğretim esas alınacak olursa temel seviyede gündüzlü orta meslekî eğitim programının öğrenim süresi eğitim branşına bağlı olarak 2 – 3 yıldır. Gündüzlü öğretime göre akşam öğretiminin süresi 1 yıl daha fazladır. Orta meslekî eğitim temel ilköğretim esas alınarak yapıldığı zaman orta (tam) öğretim programına göre öğrenim süresi 1 yıl fazla olur. Orta meslekî eğitim kurumlarının iki temel çeşidi vardır: teknikum (meslek okulu) ve kolej (meslek lisesi).

Teknikum (meslek okulu): Temel seviyenin belli başlı orta meslekî eğitim programlarını hayata geçirir.

Kolejler (meslek liseleri): Orta meslekî eğitimin temel ilköğretim, orta (tam) öğretim, başlangıç meslekî eğitim (temel ve yüksek seviye) ve orta meslekî eğitim (temel ve yüksek seviye)in silsileli ve entegre eğitim programlarını uygulurlar. Öğrencilere temel ilköğretimlerini ve meslekî eğitim seviyelerini kesintisiz olarak yükseltme ve piyasa şartlarında rekabetlerini artırma imkanı verir. Kolejler branş programlarına göre düzenlenirler. Meslek ve uzmanlık öğretimini öngörür. Şehir ekonomisinin veya genellikle şehrin ihtiyaçlarına uygun meslek ve uzmanlık alanlarında eğitim sunar.

Bu halkadaki orta meslekî öğretimin eğitim kurumlarının faaliyetleri 03.03.2001 yılında kabul edilen eğitim kurumları hakkındaki kanun tarafından düzenlenir. Orta meslekî eğitim 300'den fazla uzmanlık alanında gerçekleştiriliyor. 1990'lı yıllarda özellikle sosyal alanda, hizmet sektörü, yeni bilgi teknolojileri alanında onlarca yeni uzmanlık alanı ihdas edildi. Uygun branşta orta meslekî eğitim alan kişiler kısaltılmış ve hızlandırılmış programlarla yüksek meslekî eğitim alabilirler. Orta meslekî eğitimin alındığı durumlarda yüksek eğitim kurumunun öğrenim süresi temel seviyede 1 yıldır. Yüksek seviyede orta meslekî eğitime sahip bulunduğu durumlarda yüksek öğretim kurumunun öğrenim süresi 1–2 yıldır.

Orta meslekî eğitim sistemi, orta meslekî eğitim programlarını uygulayan 2,6 bin devlet, şehir (belediye) orta özel eğitim kurumlarına ve yüksek öğrenim bölümlerine sahiptir. Bugün itibariyle Rusya Federasyonu'nda orta meslekî eğitim programları uygulayan 2.650'den fazla devlet ve şehir (belediye) eğitim kurumları ve yüksek öğrenim bölümleri faaliyet göstermektedir.

Öğrenci sayısı 2,1 milyon, eğitim veren öğretmen sayısı da 123 bindir. Orta meslekî eğitimde özel sektör aktif şekilde geliyor. 130'dan fazla özel orta meslekî eğitim kurumunda 20 binden fazla öğrenci öğrenim görüyor. 2005 yılında başlangıç ve orta meslekî eğitim kurumlarının federal yapıdan bölgesel yapıya devri gerçekleşti. Bu farklı seviyelerde programlar uygulayan entegre eğitim kurumlarının kurulmasına imkan verdi. Meslekî – teknik eğitimin yeniden düzenlenmesi programına uygun olarak Moskova Şehir Hükümeti Eğitim Departmanı tarafından bütün üç kalifiye seviyesinin tek bir eğitim süreci kapsamında entegre edilmesi programı hazırlanıyor. Şehir programı kapsamında meslekî – teknik branştaki eğitim kurumlarının 4 temel türe ayrılması öngörülüyor. Bunlar; politeknik kolejler, ticaret, hizmet sektörü ve kamu servislerinde çalışanları yetiştiren kolejler, küçük ve orta işletmeler için çalışan ve uzman yetiştirecek kolejler.

Bu, çok seviyeli ve sürekli meslekî eğitim sistemini geliştirecek, bunun yanında kalifiye elemanların, kadronun yetiştirilme seviyesini önemli ölçüde artıracak, yeni türden meslek okullarının prestijini artıracak, PTU (meslek – teknik okulları)lar Avrupa standartlarında meslek eğitimi verilen kolejlere dönüşmesine imkân sağlayacak. Meslek öğretiminde yüksek öğretim öncesi meslek eğitimi tek bir eğitim kurumu altında toplanacak.

Rusya'da Yüksek Okul sürekli eğitim sisteminin en dinamik gelişen halkasıdır. Şu eğitim kurumları ile temsil edilir:

Üniversiteler bilimsel araştırmaların temeli ve farklı branşlarda uzman eğitimini gerçekleştirirler, akademiler, enstitüler, konservatuvarlar, meslek yüksek okulları. Yüksek okul reformu, birbirinin devamı olan öğretimin muhtevası ve süresine göre gerçekleştirilen, uzmanların çok merhaleli eğitimden geçmesine dayanarak

gerçekleştirilir. Öğretimin her merhalesinin bitiminde öğrenci meslekî faaliyetlerde bulunma veya eğitimin diğer etabına geçme hakkı veren diploma alır. Yüksek eğitimin bu şekilde yeniden yapılandırılması ülkenin farklı seviyelerde kalifiye uzman ihtiyacını da karşılar gözüktüyor.

2.2.10.3.1. Meslekî Orta Öğretim Programları

Orta meslekî eğitim programları teknikum (meslek okulları) kaide olarak beşeri (humaniter), sosyal ve tabii bilimleri kapsar. Bunlara ekonomi, matematik, temel meslekî ve uzmanlık dersleri keza pratik dersler dahildir. Kolejlerin (meslek liselerin) teknikumların (meslek okulları) eğitim programlarından başka bir yıl süreli daha derin bir şekilde teorik hazırlık ve meslekî öğretimi, pratik derslerin daha derinlemesine öğrenilmesini kapsar. Orta (tam) öğretim (9 sınıflık) temeli alarak teknikumlara (meslek okullarına) veya kolejlere gireceklerin muhtemel eğitim programları aynı şekilde orta (tam) öğretimin derslerini kapsar.

Eğitim planı yılda 45 haftalık şeklinde düzenlenmiştir. Teori derslerin pratik derslere oranı ortalama 1'e 1'dir. Öğrenciye haftada 54 saat ders verilir buna sınıf çalışmaları ve bireysel dersler dahildir. Sınıf çalışmaları haftada 36 saat tutuyor. Yarım haftalık (akşamli) öğretim haftada 16 saat tutar. Akşamli öğretimde her öğrenci yılda 160 saat ders alma imkânına sahip olmalıdır.

Öğrenimin ve devlet bitirme sınavlarının başarılı bir şekilde bitmesiyle öğrenciler gerekli diplomalarını alırlar. Diploma eki, öğrenim zamanında görülen dersleri ve alınan notların listesini içerir. Orta meslekî eğitim diploması sahibine ya alınan ihtisasa uygun meslekî faaliyetlerde bulunma veya okul diplomasındaki göstergelerle aynı şartlarda üniversite seviyesinde yüksek öğrenim kurumlarına kabul edilme hakkı verir. Eğitimin üniversite seviyesindeki kurumları teknikum (meslek okulları) veya kolejlerin eğitimlerine aynı meslekte devam eden mezunlarının gördüğü dersleri geçerli sayabilir ve onlara kısaltılmış programı teklif edebilir.

2.2.10.4. Yüksek Meslekî Eğitim

Rusya’da eğitim reformları 1992 yılında “eğitim hakkındaki federal kanun”un kabul edilmesiyle başladı. Bu kanun Rusya için yeni olan bakalavr, doktora, çok seviyeli sistem gibi kavramları kanunlaştırdı. Ancak oluşan sistemi bozmadan uzmanların yetiştirildiği tek seviyeli eski sistemi koruyarak ona yenisini dahil etti. Öğrencileri hangi programa göre yetiştirecekleri kararını yüksek öğretim kurumlarının kendisine bıraktı. Bu yüksek öğretim kurumlarına ve öğrencilere yeni imkânlar vermekle beraber seçim yapma gerekliliğinden kaynaklanan bazı sıkıntılar da verdi.

Rusya Federasyonu’nun eğitim hakkındaki kanununa uygun olarak ve öğrencilerin öğrenim gördükleri mesleklerin sayısına bağlı olarak yüksek öğrenim çeşitleri şunlardır: üniversiteler, akademiler ve enstitüler. Her yüksek öğretim kurumu ve şubesi uygun lisanslarının olması durumunda temel ilköğretim, temel orta öğretim, orta (tam) öğretim, meslekî başlangıç ve orta öğretim, keza ek meslekî eğitim programlarını uygulayabilirler. Yukarıda sayılan eğitim programlarından başka bütün 3 yüksek eğitim kurumu kural olarak aynı şekilde üniversite sonrası meslek eğitimi programlarını uygulayarak ve yüksek kalifiyeli elemanların, bilim ve pedagoji çalışanlarının kalifiyelerini yükseltme çalışmalarını yaparlar, temel ve (veya) pratik bilimsel araştırmalar gerçekleştirirler.

Eğitim programlarının muhtevaları ve öğrencilerin yetiştirilmelerinin şartları devletin yüksek meslekî eğitim standartları tarafından belirlenir. Öğretim gündüzlü, akşamlı, uzaktan eğitim ve ekstern şeklinde yürütülür. Bütün şekiller için, somut bir eğitim programı sınırları içinde imtizaç edildikleri zaman da tek bir devlet eğitim standardı geçerlidir. Yüksek öğretim mezunları şu kalifiyelere sahip olabilirler: bakalavr, diplomalı uzman, aldığı eğitime uygun magister (doktora) sahibi. Bu arada gerekli eğitim programları ara verilmeden veya merhaleler halinde geçilmiş olabilir.

Akrediteli eğitim programından devlet bitirme sınavlarını geçmiş mezuna eğitim seviyesi ve kalifiyesi hakkında devlet belgesi (diploma) verilir. Yüksek öğrenim yönetimi seçilmiş eğitim kurulunu faaliyete geçirir. Eğitim kurulu 5 yıl boyunca yetkilidir.

Eğitim kuruluna rektör (başkan), rektör yardımcıları, aynı şekilde yüksek öğretim kurumunun kararına göre fakülte dekanları girerler. Eğitim kurulunun diğer üyeleri yüksek öğrenim kurumunun genel toplantısı (konferans)nda seğıilirler. Yüksek öğretim kurumunun faaliyetlerini aracısız olarak rektör gerçekleştirir. Rektör seğıimle gelir, görev süresi 5 yıldır.

Devlet yüksek öğretim kurumuna öğrencilerin birinci sınıfa alınmalarını sınavlardaki sayılar dikte eder. Bunlar her yıl yüksek öğrenim kurumunun ihdasında olduğu yürütme iktidarının ilgili organları tarafından belirlenir. Yüksek öğrenim kurumu öğrenci alımlarındaki sorulardan başka anlaşmayla ücretli okuyan tüzel ve gerçek kişilerle uzmanlık eğitimini de hayata geçirme hakkına sahiptir.

Yüksek öğrenim kurumunun faaliyetleri RF'nun 22.08.1996 tarihli "yüksek ve üniversite sonrası meslekî eğitim hakkındaki kanunu" ve 05. 04. 2001 tarihli yüksek meslekî eğitim kurumları (yüksek öğrenim kurumları) hakkındaki hükümler tarafından düzenlenir (Владимир Святославович Никольский, Никольский В.С. , 2008).

Gençliğin toplumsal bilinci değişti. şimdi üniversite adaylarının çoğu kariyerlerinin ve aslında bütün hayatlarının yapacakları üniversite seğıimine bağlı olduğunu biliyor. İş piyasasındaki rekabet keskin biçimde büyüdü. Büyük sınıflardaki öğrenciler diplomayı alınca işlerinin olması için okulları bitmeden önce çalışmayı tercih ediyorlar. İşverense diplomadaki mesleğe bakmakla kalmıyor temel derslerdeki notlara da bakıyor. Farkı kalifiyelerde diplomaların ortaya çıkması kaliteli değişimi, yeni uzmanlık alanlarının ve eğitim almakta yeni yolları gösteriyor. Mesela bilgisayar teknolojilerinden vergilendirmeye, klinik psikolojisinden uluslararası korporasyon finansa kadar yeni eğitim derslerin sayısı (devlet listesinde olmayan) 200'ü geçti. Ancak gelecekte yüksek öğrenim almak isteyenlerin sayısının azalacağı düşünölmektedir. Bu üniversite adaylarının azalması değil sadece ölkedede demografik durumuyla da ilgilidir. Doğum oranlarının 1986 – 1987 yıllarında inişe geçti. "Tolumsal Düşünce" Vakfının verilerinde göre 2010 yılında üniversiteye gireceklerin sayısı bugünkü 1,3 milyona karşılık en fazla 759 bin kişi olacaktır. Bu yüksek öğretim kurumlarının sayısının da azalacağı anlamına gelebilir.

Eğitim alanlarının sayısına bağlı olarak yüksek öğrenim kurumlarının öğrencileri niversiteler, akademi ve enstitülere bölünür. Yüksek ğrenim kurumlarının mezunları bakalavr, diplomalı uzman, aldığı eğitime uygun magister (doktora) sahibi kalifiyelerine sahip olurlar. Bu arada gerekli eğitim programları ara verilmeden veya merhaleler halinde geçilmiş olabilir. Eğitim kurumunun akrediteli eğitim programından devlet bitirme sınavlarını geçmiş mezuna eğitim seviyesi ve kalifiyesi hakkında devlet belgesi (diploma) verilir.

Yüksek ğretim sistemi, içinde 4,7 milyon öğrencinin okuduğu 607 devlet 358 özel yüksek öğrenim kurumunu bir araya getiriyor. 90'lı yıllarda ğrenci sayısının göreceli azalmasından sonra ğrenci sayısı her yıl artıyor. 2000 yılında ğrenci sayısı 10 bin kişide 327 kişiydi bu 1995 yılındaki 10 bin kişiden 189 kişinin ğrenci olması göstergesinden çok daha yüksektir. Rusya'nın yüksek öğrenim kurumları 350'den fazla meslek alanında uzman yetiştiriyor. Yüksek ğrenim kurumlarının ğretim görevlisi kadrosu 265 bin kişiden oluşur. Bunlardan 153 bini yüksek kalifiyeye sahip uzmanlardır (doktor ve doktor adayları). Özel yüksek öğrenim kurumlarında 42 binden fazla ğretim görevlisi alışıyor.

Yüksek ğretimin eğitim planı yılda otuz altı haftalık öğrenimi öngörür. Öğrenciye yapılacak ders yükleme sıfıf içi ve sıfıf dışı dersler dahil olmak üzere haftada elli dört saati geçmemelidir. Bilim alanına (meslek) bağlı olarak mecburi ve seçmeli derslerin oranı; mecburi dersler %80 – 85, seçmeli dersler %15 – 20 şeklinde olabilir. Öğrenciye sınıfta yapılacak yükleme (kapasite) haftada ortalama yirmi yedi saattir. Doktora programındakiler için haftada ondört saattir. Akşamlı ve uzaktan eğitimsiler için haftada on dersten az olamaz. Gündüzlü eğitimdeki öğrenciler, yılda en az 160 saat hocanın verdiği sıfıf içi ders alırlar. Akademi yıl kaide olarak 1 Eylülde başlar temmuz başında sona erer. Rusya'da yüksek ğretim kurumları aşağıdaki merhale ve diploma çeşitlerini verirler:

Tam olmayan yüksek öğrenim diploması (en az 2 yıllık öğrenimden sonrası verilir),
Bakalavr diploması (en az 4 yıllık öğrenimden sonrası verilir),
Uzmanlık diploması (en az 5 – 6 yıllık öğrenimden sonra verilir),
Magistr (doktora) diploması (6 yıllık öğrenimden sonra verilir).

Çoklu seviyeye sahip ve sürekliliği olan yapı, eski Sovyetler Birliği’nde olduğu gibi alınan eğitimin tek bir seviyenin değil üç seviyenin olduğunu gösteriyor. Geleneksel uzman diplomasına ilaveten olarak Anglo – Sakson sisteminin bakalavr ve magistr (doktora) örneğinde olduğu gibi 90’lı yıllarda tam olmayan yüksek öğrenim, bakalvr ve magistr (doktora) diplomaları yürürlüğe girdi.

Bu kalifiyelerin aralarındaki karşılıklı ilişkileri düzenlemek amacıyla Rusya Federasyonu hükümeti 12 Ağustos 1994 yılında Yüksek Meslekî Eğitim Standardını onayladı. Bu standart, öğretimin üç seviyesini belirler:

Seviye 1: Bakalavr veya uzmanlık diplomalarının ilk iki yılını kapsar ve söz konusu meslek alanında temel derslerin alınmasına odaklanır. Öğrenci bu süreden sonra ya öğrenimine devam eder veya eğer devam etmek istemiyorsa tam olmayan yüksek öğrenim diploması alır ve yüksek öğretim kurumundan ayrılır.

Seviye 2: Bakalavr seviyesinde öğrenimin en az iki yıl daha devam etmesidir. Bu dört yıllık öğrenimin sonucunda bakalavr derecesi alınır.

Seviye 3: Magistr (doktora) ve uzman diploması almak için gerekli eğitim seviyesini içerir. Magistr (doktora) programları bakalavr derecesinin programlarına bina edilir. Fakat “uzman” kalifiye diploması “bakalavr” derecesinin diplomasını esas almaz.

2.2.10.4.1. Tam Olmayan Yüksek Öğrenim Diploması

Baklavr veya uzman öğreniminde iki yıldan sonra alınan tam olmayan yüksek öğrenim diplomasının ilk fonksiyonu, öğrencinin somut bir uzmanlık alanında temel yüksek öğreniminin ilk iki yılını başarıyla okuduğunu teyit etmektir. Diploma bütün öğrenim alanlarında verilir. Öğrenim sınıfları, eğitim planının belirli bir sahasında verilen bilgilere uygunluk gösterir. Diploma sahibine aynı zamanda belirtilen eğitim seviyesine uygun olarak çalışma hakkı verir. Diploma öğrencinin talebi üzerine verilir. Diplomaya ek olarak öğrenimin ilk iki yılında verilen sınavların sonuçlarının yazılı olduğu ek verilir. Tam olmayan yüksek öğrenim diploması bir eğitim kurumundan başka birine daha rahat geçme imkânı verir.

Bakalavr derecesi en az dört yıllık öğrenimden sonra verilir. Bakalavr derecesi tıptan başka bütün dersleri kapsar. Bakalavrın görevi meslekî alandan çok akademik alanı kapsar. Öğrenim sürecinde sınavlar her dönemin sonunda yapılır. Öğrenimin son yılında öğrenciler bitirme tezi ve devlet bitirme sınavlarını da içeren bitirme sınavlarını verirler. Sınavların başarılı bir şekilde verilmesini müteakip bakalavr diploması verilir.

Bakalavr derecesi magistr (doktora)e girmenin gerekli şartıdır. Bakalavr programında doktoranın savunulması, belirli bilgi alanındaki öğrenimin maksimum zorunlu muhtevasına ilişkin Devlet Eğitim Standardını yansıtır. Yüksek Öğrenim Devlet Komisyonu bugün itibariyle bakalavrlar için, yüksek meslekî öğrenimi için Devlet Eğitim Standardını yayınlamış bulunmaktadır (Moskova 1995). Bu standart; eğitimin yapısını, amaçlarını ve içeriğini açıklar. Bakalavrın her programı sosyal bilimler, ekonomi ve tabii bilimler dahil olmak üzere temel eğitimin belirli bir kısmını içerir. Takip eden derece temel meslekî ve uzmanlık eğitimi verir. Askeri şartlarda yapılan çalışma da meslekî eğitim kapsamına girer. Sınavlar her dönemin sonunda yapılır. Öğrenimin bitiminde yapılan devlet sınavları 4 ayda hazırlanan bitirme tezinin savunmasını ve devlet bitirme sınavlarını da içerir. Sınavlar başarıyla verildikten sonra bakalavr derecesinin alındığını gösteren devlet belgesi diploma verilir. Diploma ekinde öğrenim süresince öğrenilen dersler, alınan notlar, ders saatleri, pratik dersler, bitirme sınavlarının, bitirme tezinin savunmasının veya projesinin sonuçları yazılır.

Bu program neticesinde alınan diploma, Rusya Federasyonu eğitim sisteminin geleneksel diploma çeşididir. İki fonksiyona sahiptir: Meslekî pratiğe (mesela mühendisler, öğretmenler ve kimyacılar vb. için) geçmeyi sağlar. Aynı şekilde bilimsel derece alma programlarına girmenin geleneksel şartıdır. Uluslararası geçerli anlaşma ve tekliflere uygun olarak alınan bu uzmanlık diploması diğer ülkelerde doktora programlarına girme hakkı verir. Uzmanlık diploması beş – altı yıllık öğrenimden sonra verilir. Diploma, bilimin bütün alanlarında (uzmanlık sahalarında) verilir. Tıp gibi bazı uzmanlık alanlarında ise öğrenim süresi 6 yıldır.

Öğrenciler her dönemin sonunda sınav vermek zorundadırlar. Uzmanlık diploması sınavları, diploma tezini veya projesini, devlet bitirme sınavlarını içerir. Diploma almak için verilen devlet bitirme sınavlarının prosedürü bakalavr diplomasının alınması sürecinin aynısıdır.

Magistr programı, uzmanlık kalifiyesinden farklı olarak daha çok araştırma çalışmalarına yönelik en az iki yıllık bir programdır. Magistr derecesinde eğitim verme lisansı Temel Eğitim ve Meslekî Eğitim Bakanlığınca sadece akredite, gerekli öğretim elemanı kadrosu ve teknik imkânlarla sahip yüksek öğrenim kurumlarına verilir.

Devlet eğitim standardı sadece genel şartları belirler, öğrenimin muhtevasına asla karışmaz. Rusya'nın magistr derecesinde eğitimle ilgili yüksek öğrenim kurumları eğitimin içeriğini seçmekte özgürdürler. Ancak öğretim üyeleri ve metodik birliklerin tavsiyeleri dikkate alınır. Magistr derecesi bakalavr derecesi sahiplerine açıktır. Magistr derecesine girmek isteyen bakalavr sahipleri için aynı bilim (uzmanlık) alanındaki gerekli sınavları (sözlü-yazılı vb.) yüksek öğrenim kurumları kendileri yaparlar. Farklı bilimsel alanda magistr derecesine geçmek isteyen bakalavr sahipleri seçtikleri magistr alanındaki şartlara uygun ek sınavlar vermek zorundadırlar. Magistrin her programı aşağı yukarı eşit yapılardan oluşur. Bunlar teorik dersler ve bağımsız araştırmalardır. Magistr öğrenimi devlet bitirme sınavları, bitirme tezinin savunulması ve mezuniyet sınavlarının verilmesiyle sona erer. Bitirme tezi danışmanın denetiminde yapılan bağımsız araştırma çalışmalarının bir parçasıdır. Diploma almak için verilen devlet bitirme sınavlarının prosedürü bakalavr diplomasının alınması sürecinin aynısıdır.

Yüksek öğrenim diplomaları (bakalavr, uzmanlık, magistr diplomaları) sahiplerine diplomada belirtilen uzmanlık alanında çalışmaya başlama hakkı verir. Uzmanlık ve bakalavr diplomaları sahiplerine yüksek lisans yapma hakkı verir. Magistr eğitiminin lisans sonrası meslekî eğitime ilişkin olduğu birçok ülkeden farklı olarak “Yüksek meslek eğitimi ve lisans sonrası meslek eğitimi” hakkındaki federal kanun, Rusya'da magistr sahiplerinin eğitimini yüksek meslekî eğitiminin temel eğitim programlarının üçüncü derecesinden sayar.

Magistr sahiplerinin Rusya'nın yüksek meslekî eğitimdeki Devlet Eğitim Standartlarına uygun olan temel eğitim programı, her alandaki öğrenim süresinin altı yıldan fazla olmamasını öngörür. Bu program, bakalavr eğitiminin uygun alandaki dört yıllık eğitimini ve bilimsel – araştırma eğitime yönelik olan veya bilimsel–pedagojik faaliyetlerden oluşan magistr eğitiminin iki yıllık eğitimini içerir. Magistr sahiplerinin eğitimi mezuniyet çalışması (magistr tezi)nin savunulmasını da kapsayan bitirme sınavlarının yapılmasıyla sona erer. Magistr derecesi eğitim seviyesini, bilimsel araştırma çalışmalarına, bilimsel–pedagojik faaliyetlere tevcih edilmiş eğitimi, yeni bilim çalışanı veya hoca için gerekli beceri ve kabiliyetleri özümler. Öğretim, magistr tezinin savunmasını ve devlet bitirme sınavlarını içeren bitirme sınavlarının yapılmasıyla son bulur. Magistr tezi bilimsel danışmanın yönetiminde yapılan bağımsız araştırmanın parçasıdır. Magistr diploması uzmanlık diploması gibi bilimsel paye almak için gerekli şartlardandır.

Mavi ve Kırmızı Diploma yüksek öğrenim diplomaları kapaklarının renkleri dolayısıyla aldıkları lakaplardır.

Standart diploma (mavi kapaklı) halk dilinde mavi adını alır.

Madalyalı diploma (resmi adı koyu kırmızı kapaklı) kırmızı olarak adlandırılır.

Madalyalı diploma alma şartlarını her yüksek öğretim kurumu kendisi belirleme hakkına sahiptir. Ancak; uzmanlık tezi “mükemmel/pekiyi (5)” notu ile savunulmuş olmalı, “iyi (4)” notların sayısı bütün notların %25'ini geçmemelidir. Bununla beraber; bazı istisnai durumlarda bir tane “tatmin edici /orta(3)” not kabul edilir. Bundan başka magistr öğrencisi ancak bakalavr diploması kırmızı ise kırmızı diploma alabilir. Askerî eğitim kurumlarında özel başarı sahibi öğrencilere diplomayla beraber altın madalya da verilebilir.

Giriş sınavı komple bir yapıya sahiptir. Adayın genel meslekî pedagojik yapısının bütün olarak ortaya çıkarılmasına odaklanır. Sınavın ilk bölümü, adayın soru biletindeki genel meslekî eğitim dersleri dizisinden meslekî eğitim alanında öğrenim seviyesini gösteren soruya verdiği cevaptan oluşur. Sınavın ikinci bölümü adayın kendisinin daha önce deneme türünde hazırladığı pedagojik konseptin savunmasından oluşur. Pedagojik deneme türü, adayın pedagoji biliminin kavram

yapısını, öğrenme, motivasyonunu, bireysel düşünme ihtiyaç–düzenleyiciliğini, iletişimini ve etkinliklerini, müstakbel magistr derecesi sahibinin eğitimini ve kendini nasıl yetiştirdiğini keza onun gelecekteki eğitim rotasının projelendirilmesini gösterir. Devlet sınavlarını kendi alanında YOFU’ya uygun şekilde “pekiyi” veya “iyi” notlarla veren bakalavr; diplomalı adayla yapılan mülakat, adayın portföyü, yaptığı mezuniyet kalifiye çalışmalarının temel sonuçları, derslerin hazırlanması, pedagojik problematikte kendi yaptığı yayınlar vb. şeklinde yapılabilir.

Cevaplar sınav komisyonu tarafından pekiyi, iyi, orta (tatmin edici), zayıf ve dörtlülük not sistemiyle değerlendirilir. Adayın giriş sınavını değerlendirme kıstasları olarak aşağıda yazılan temel meslekî kompetentler işlev görür:

Öğrenci pedagoji biliminin rolünü ve toplum kültürünün bir parçası olan eğitim sürecinin özü hakkındaki bilgiyi, eğitim sisteminin ve pedagojik faaliyetlerin spesifikliğini, derslerin gerekli temel kategorilerini ve kavramlarını, pedagojik teorileri, sistemler ve teknolojilerin geçmiş analizini ve pedagojik iletişimin ve yaratıcılığın çağdaş esaslarını, pedagoğun kişilik ve meslekî salâhiyetini gösterir.

Öğrenci sistemli, kültürolojik, insan merkezli yaklaşımı esas alarak hedefler seçme ve onlara bireysel pedagojik paradigmadaki ulaşma, “kendisinin” pedagojik sürecini projelendirme, düşünce ve şartlara uygunluğunu görüşüne dayanarak muhtemel pedagojik olayları anlama, pedagojik iletişimde ilişki kurmak ve geliştirmek, pedagojik teknolojinin çağdaş ürünlerini yaratıcı bir şekilde kullanma kabiliyetini gösterir.

Öğrencinin incelenen olgulara karşı ortaya çıkan kendi pedagojik tutumuna, meslekî ve kişisel gelişim kritik refleksinin kültürel, sosyal ve bireysel değerleri olarak öğretmenin çalışmalarına akıllıca yaklaşımı onun şahsi “büyümelerini” gösterir.

“Pekiyi”, temel meslekî pedagojik bileşenlerin yüksek seviyede olduğunu gösterir.

“İyi”, temel meslekî pedagojik bileşenlerin yeter seviyede olduğunu gösterir.

“Orta (tatmin edici)”, temel meslekî pedagojik bileşenlere sahip olduğunu gösterir.

“Zayıf (tatmin edici değil)”, temel meslekî pedagojik bileşenlere sahip olmadığını gösterir (<http://sfedu.ru>).

2.2.11. Yüksek Öğrenim Sonrası Meslekî Eğitim

Yüksek öğrenim sonrası eğitim sistemi yüksek kalıfıyede uzman yetiştirir. Bugün bu sistemde 118 bin kişi yüksek lisans, 4,2 bin kişi doktora eğitimi görüyor. Her yıl yüksek lisans mezunlarının sayısı nerdeyse 25 bin kişi, doktora yapanlardan 1,3 bin kişi tutuyor. Sözkonusu eğitimde yüksek lisanslı bitirenlerin % 30'u, doktorayı bitirenlerin % 40'ı tezlerini savunuyorlar.

Her yıl yüksek lisans ve doktora yapanların sayısının artması bu eğitim çeşitlerinin çekiciliğini gösterir. Mesela 1992 yılında yüksek lisansta sadece 52 bin kişi okurken, doktorada 1,6 bin kişi okuyordu (<http://stat.edu.ru/stat/asp.shtm>).

2.2.11.1. Yüksek Lisans

Bilim doktoru adayının bilimsel ilk derecesidir. Resmen bilim adamı statüsü olarak kabul edilmiştir. Bu derece, somut bir bilimin sıkı bir şekilde tespit edilmiş dalında mesela teknik, fizik–matematik, felsefe, pedagoji vb. de verilir. Bu yüzden bilim derecesi sahibi resmi olarak sadece bilim doktoru adayı olarak adlandırılmaz, teknik bilimleri, fizik–matematik bilimleri doktor adayı olarak adlandırılır.

Bilim doktoru adayı derecesi almak için yüksek meslekî eğitim sahibi olmak gerek, üç dersten adaylık sınavı vermek, tezi savunmak, Rusya Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanlığının Yüksek Sınav Komisyonu'nda sınavların kontrolden geçmesi gerek. Adaylık sınavları, tarih, felsefe, yabancı dil ve tezin bilimsel olarak işleneceği dersten yapılır. Yüksek lisans öğrencisi (aday) uyruğuna bakılmaksızın dil sınavında yüksek öğrenim kurumu veya bilimsel kurum ve kuruluş tarafından belirlenen –tezi için araştırma yapmak için gerekli olan– yabancı dil sınavına girer.

Bilim doktoru adayının bili tez araştırması, ilgili bilgi alanında büyük öneme sahip soruların çözümünü içermeli, bilimsel ve teknik olarak anlatılmalı ve ekonomik veya teknolojik incelemeler içermelidir.

Tez ÷lkede kabul edilen bilim çalışanlarının uzmanlık alanı terimler listesine uygun uzmanlık sahasında savunulur. Bilim doktoru adayı araştırmacı, tezini özel hazırlanmış el yazması veya yayınlanmış monografi şeklinde savunur. Tez, tek bir kişi tarafından yazılmış olmalı, yazarın açık savunması için ileri s÷rd÷ę÷ yeni bilimsel sonuçları ve h÷k÷mleri kapsamalı, i b÷t÷nl÷ę÷ sahip olmalı ve yazarın bilime kişisel katkısına delil olmalıdır. Yazar tarafından teklif edilen yeni öz÷mler sıkı bir şekilde delillendirilmiş olmalı ve bilinen diğer öz÷mlere kıyasla eleştirel şekilde ele alınmalıdır.

Tatbikî öneme sahip tezde yazar tarafından elde edilen bilimsel sonuçların pratik kullanımlarıyla ilgili bilgiler olmalı, teorik önemi olan tezde ise bilimsel çıkarımların kullanılmasıyla ilgili öneriler olmalıdır.

Tezin başlıca sonuçları yayınlanmış olmalı. Yüksek Sınav Komisyonu, yabancı dergilerde ve yayınlarda başlıca sonuçlarının yayınlanması gereken ulusal eleştirimli tezleri belirler ve periyodik olarak düzenler.

SSCB'nin yıkılışından sonra Rusya dışında bir yerde eğitim alan BDT (Bağımsız Devletler Topluluğu) vatandaşının tez savunması için Rusya Federasyonu Eğitim Bakanlığının veya Federal Eğitim ve Bilim Denetiminin verdiği yüksek meslekî eğitimi denklik belgesini göstermek zorundadır. Tez alışmalarında BDT vatandaşlarının bundan sonra uyacağı düzen Rusya Federasyonu vatandaşlarının uyduğu düzenin aynısıdır.

Tezler genel kural olarak Rusça yazılır. Tez savunması, tez savunma komisyonlarında ve genellikle Rusça yapılır. Fakat savunma yabancı dilde de yapılabilir. Böyle bir savunmanın şartları ve düzeni bilimsel ünvanların verilmesi hükmünde belirtilmiştir. Araştırmacı; Rusça yazılmayan tezin sunum sorununun öz÷m÷yle ilgili tez komisyonu Yüksek Sınav Komisyonuna gerekçeli bir dilekçe yazar. Mezkûr merkez o hususta gerekenleri yapar.

Bilim doktoru adayı ünvanı Rusya Federasyonu'nun üniversitelerinde ve bilim–araştırma enstitülerinde yüksek lisans ve araştırmacılıktan sonra verilir (<http://vak.ed.gov.ru.>).

2.2.11.2. Doktora (Profesörlük Tezi)

Doktorluk ünvanı resmen teyit edilen yüksek bilimsel bir derecedir. Bu derece, somut bir bilimin sıkı bir şekilde tespit edilmiş dalında mesela teknik, fizik, matematik, felsefe, pedagoji vb. de verilir. Bu yüzden bilim derecesi sahibi resmî olarak sadece bilim doktoru adayı olarak adlandırılmaz; teknik bilimleri, fizik–matematik bilimleri doktor adayı olarak adlandırılır.

Doktora bilimsel derecesini almak için bilim doktoru adayı ünvanına sahip olmak, doktora tezini savunmuş olmak, Rusya Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanlığının belirtilen dereceyi veren Yüksek Sınav Komisyonu'nda sınavların kontrolden geçmesi gerek.

SSCB'nin yıkılışından sonra Rusya dışında bir yerde bilim doktoru adayı derecesini alan BDT (Bağımsız Devletler Topluluğu) vatandaşın Yüksek Sınav Komisyonu'nda bilim doktoru adayı ünvanı derslerinden tekrar sınavlardan geçmesi (Belorus vatandaşlarının nostrifikasyondan geçmeli) ve tez komisyonuna savunmanın yapıldığı yerde aldığı diplomayı sunması gerek. Savunma çalışmalarında BDT vatandaşlarının bundan sonra uyacağı düzen Rusya Federasyonu vatandaşlarının uyduğu düzenin aynısıdır.

Bilim doktoru bilimsel ünvanının araştırma tezi, bilimsel kalifiye bir çalışma olmalıdır. Bu çalışmada araştırmayı yapan yazar aşağıda sıralanan sonuçlardan birine ulaşmış olmalıdır:

- Ele alınan konunun teorik durumları hazırlanmış olmalı ve bunların toplamı büyük yeni bilimsel kazanım sayılmalıdır.
- Sosyo–kültürel veya ekonomik öneme sahip bir bilimsel problem çözülmüş olmalıdır.

– Uygulamaları ülke ekonomisinin gelişmesine katkıda bulunacak teknik, ekonomik veya teknolojik çözümler bilimsel olarak temellendirilmiş olmalı.

Bilim doktoru adayı tezini özel hazırlanmış el yazması şeklinde, bilimsel rapor veya yayınlanmış monografi şeklinde sunar. Tez, tek bir kişi tarafından yazılmış olmalı, yazarın açık savunması için ileri sürdüğü yeni bilimsel sonuçları ve hükümleri kapsamalı, iç bütünlüğe sahip olmalı ve yazarın bilime kişisel katkısına delil olmalıdır. Yazar tarafından teklif edilen yeni çözümler sıkı bir şekilde delillendirilmiş olmalı ve bilinen diğer çözümlere kıyasla eleştirel şekilde değerlendirilmeli.

Tez, Rusya Federasyonu Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen şartlara uygun düzenlenmelidir. Tez savunması tez savunma komisyonlarında ve genellikle Rusça yapılır. Fakat savunma yabancı dilde de yapılabilir. Rusça yazılmayan tezin sunumu sorununun çözümüyle ilgili tez komisyonu Yüksek Sınav Komisyonuna gerekçeli bir dilekçe yazar. Aday tarafından daha önce kendisi tarafından yayınlanmış, bilim ve pratik için büyük öneme sahip gerekli bilgi alanında bilimsel ve tecrübe-proje çalışmalarını esas alarak hazırlanan bilim doktoru derecesinin bilimsel rapor şeklindeki adaylık tezi, adayın yaptığı bilimsel araştırmaların kısa bir genellemesinin özetini, geniş bir uzman çevresinin bildiği çalışmaları kapsar. Doktora tezinin bilimsel bir rapor olarak savunulması tez komisyonunun dilekçesi esas alınarak Yüksek Sınav Komisyonu uzmanlar kurulunun izniyle yapılır. Bu dilekçenin verilme şartları ve düzeni tez kurulu hakkındaki hükümde belirlenir.

Monografi şeklindeki tez, konuyu tam olarak bütün yönleriyle içeren, bilimsel tashihten geçmiş ve bilimsel derecelerin verilmesi hakkındaki hükümlerin belirlediği kriterlere cevap veren bilimsel bir kitap yayını olarak kabul edilir. Tez ülkede kabul edilen bilim çalışanlarının uzmanlık alanları terimler listesine uygun uzmanlık sahasında savunulur. Tezin başlıca sonuçları yayınlanmış olmalı. Yüksek Sınav Komisyonu, yabancı dergilerde ve yayınlarda başlıca sonuçlarının yayınlanması gereken ulusal eleştirimli tezleri belirler ve periyodik olarak düzenler.

Tez savunması tez savunma komisyonlarında ve genellikle Rusça yapılır. Fakat savunma yabancı dilde de yapılabilir. Rusça yazılmayan tezin sunumu sorununun çözümüyle ilgili tez komisyonu Yüksek Sınav Komisyonuna gerekçeli bir dilekçe yazar. Bilimsel doktorluk derecesi Rusya Federasyonu'nun üniversite ve bilim-araştırma enstitülerinde yapılan doktora adaylığından veya doktoradan sonra alınır (<http://vak.ed.gov.ru/> , Домрачев В.Г., д.т.н., проф.; Ретинская И.В., д.т.н.).

2.2.11.3. Yüksek Öğrenim Kurumlarının Çeşitleri ve Adlandırılmaları

1. Rusya Federasyonu'nda üniversiteler, akademiler, enstitüler yüksek öğrenim kurumları olarak belirlenmiştir.

2. Yüksek öğrenim kurumu olan üniversite,

- Yüksek öğrenim eğitim programlarını ve geniş bir alanda uzman yetiştirme amacıyla lisans sonrası meslek eğitimini gerçekleştirir.
- Yüksek kalifiyeli çalışanların, bilim ve pedagoji alanında çalışanların yetiştirilmesini, tekmilini ve (veya) ihtisaslarının yükseltilmesini gerçekleştirir.
- Geniş bir bilim sahasında temel ve tatbiki bilimsel araştırmalar yapar.
- Kendi faaliyet sahasında önde gelen bilim ve metod merkezi olmalıdır.

3. Yüksek öğrenim kurumu olan akademinin yükümlülükleri şunlardır:

- Yüksek öğrenim ve lisans sonrası meslekî eğitim programlarını uygular.
- Bilimin belirli bir sahasında veya bilimsel pedagojik faaliyetlerde bulunan kadroların yetiştirilmesini, tekmilini ve (veya) (veya) ihtisaslarının yükseltilmesini gerçekleştirir.
- Çoğunlukla bilim veya kültürün alanlarından birinde temel ve tatbiki bilimsel araştırmalar yapar.
- Kendi faaliyet sahasında önde gelen bilim ve metod merkezidir.

4. Yüksek öğrenim kurumu olan enstitünün yükümlülükleri şunlardır:

- Yüksek meslekî eğitim programlarını keza kaide olarak lisans sonrası eğitim programlarını gerçekleştirir.
- Meslekî faaliyetin belirli alanlarındaki çalışanların yetiştirilmesini, ustalaştırılmasını ve (veya) kalifiyelerinin artırılmasını hayata geçirir.

- Temel ve (veya) tatbiki bilimsel araştırmalar yapar.

5. Yüksek öğrenim kurumunun statüsü türüne, kuruluşuna ve hukuksal şekline, devlet akreditasyonunun olup olmadığına bağlı olarak belirlenir. Yüksek öğrenim kurumunun statüsü adına eklenir.

6. Yüksek öğrenim kurumu kuruluşu esnasında adlandırılır ve statüsünün değişmesi durumunda zorunlu olarak değiştirilir. Eğer yüksek öğrenim kurumunun adında özel bir adlandırma (konservatuvar, yüksek okul ve diğer adlar) varsa adla beraber yüksek öğrenim kurumunun türü de belirtilir.

2.2.11.4. Yüksek Öğrenim Kurumlarına Giriş ve Yüksek ve Lisans Sonrası Meslek Eğitiminde Uzmanların Yetiştirilmesi

Bakalavr ve uzman yetiştiriciliği programlarında öğrenim amacıyla devlet ve şehir (belediye) eğitim kurumlarına giriş, orta (tam) öğretim veya orta meslekî eğitim almış kişilerin dilekçelerine, devlet sınavı sonuçlarına göre yapılır. Magistr programlarında öğrenim görmek hakkına bakalavr programlarını başarıyla bitirenler sahiptir. Sınav şartları vatandaşların eğitim hakkına riayet etmeyi ve uygun seviyedeki eğitim programlarını benimsemeye en kabiliyetli ve eğitimli vatandaşların alınmasını temin etmelidir.

Bakalavr ve uzman yetiştirme programlarında öğrenim yapılan, girenlerde belirli yaratıcı kabiliyet, fizikî ve (veya) psikolojik özellikler arayan devlet ve şehir (belediye) eğitim kurumlarına girişte söz konusu yüksek öğretim kurumları ülke çapında sınavı yapılmayan derslerde yaratıcılık ve (veya) meslekî alanda ek giriş sınavları yapma hakkına sahipler. Bunların sonuçları tek devlet sınavları ile beraber değerlendirilir.

Bakalavr ve uzman yetiştiriciliği programlarında yaratıcılık ve (veya) meslekî sahada ek sınav yapılabilecek eğitim alanlarının (meslek) listesi Rusya Federasyonu'nun belirlediği düzende kabul edilir. Devlet yüksek öğrenim kurumlarına bakalavr ve uzman yetiştirme veya eğitimin diğer alanlarındaki meslek programlarında öğrenim görecekler için branş derslerinde ek sınav yapma hakkı verebilir. Branş alanında ek

giriş sınavları yapacak söz konusu yüksek öğrenim kurumlarının listesi devlet yüksek öğrenim kurumlarının teklifleri temelinde düzenlenir. Öğrenci seçme düzen ve kriterleri ve belirtilen yüksek öğretim kurumları ve branş derslerinde ek sınav yapılacak meslekî alanların (uzmanlık) listesi Rusya Federasyonu Hükümeti tarafından belirlenir.

Ek sınav listesi ve devlet hizmetine ilişkin öğretim yapılan ve devlet sırrı teşkil eden bilgilere ulaşabilen vatandaşların devlet yüksek öğretim kurumlarına giriş şartları kurucu fonksiyonları taşıyan yürütme iktidarının federal mercileri tarafından hazırlanır.

Ek giriş sınavları listesi, devlet ve şehir (belediye) yüksek öğretim kurumlarında yapılacak bu sınavların kuralları yıl içinde, 1 Şubattan geç olmamak üzere, aynı yüksek öğretim kurumları tarafından duyurulur. Vatandaşların özellikle yürütme iktidarının federal mercilerinin hukuki sözleşmeleri, normatifleri, söz konusu federal kanunu tarafından düzenlenmemiş yüksek öğretim kurumlarına giriş kuralları kurucular tarafından belirlenir ve yüksek öğrenim kurumunun tüzüğünde sağlanırlar.

Yüksek öğretim kurumlarının ancak lisansları varsa öğrenci alımı ilanı yapma hakkı olur. Yüksek öğretim kurumu adaylara söz konusu lisansla ilgili bilgi vermekle yükümlüdür keza yüksek öğrenim diploması verme hakkına sahip olduğu her meslek alanıyla ilgili devlet akreditasyonu belgesi hakkında bilgilendirmelidir. Adayın seçtiği eğitim-uzmanlık alanında ki devlet akreditasyonunun olduğu veya söz konusu belgenin olmadığı adayın imzasıyla giriş belgelerinde kaydedilir.

2. Belirlenen alandaki yüksek meslekî eğitim seviyeleri için eğitim veya yetiştirme (uzmanlık) sahaları programları lisansla tespit edilir. Her eğitim alanı (uzmanlık) için eğitim sürecinin muhtevası, yüksek öğrenim veya lisans sonrası meslek eğitimi programlarının edinilmesi süresi, Rusya Federasyonu'nun eğitim hakkındaki kanunu, devlet eğitim standartları veya federal devlet şartları keza federal kanunun 4 ve 5. maddelerindeki eğitim standartları ve şartlarına uygun olarak yüksek öğrenim kurumu tarafından belirlenir.

Belirleme düzeni, yürütmenin federal mercileri, yüksek öğretim kurumlarını, bütçenin imkânlarıyla okuyan vatandaşların ön rakamlarını ihdas eden federal bütçe kaynaklarının diğer yöneticileri tarafından ortaya konur. Yürütmenin federal mercileri eğitim alanında devlet politikasını ve normatif hukuki düzenlemeyi kabul edilen federal kanun temelinde gerçekleştirir. Federal bütçe imkânlarıyla okuyan vatandaşların giriş ön rakamları yine yürütmenin federal mercileri yönetiminde bulunan yüksek öğretim kurumlarına giriş kotaları yürütmenin eğitim alanında devlet politikasını ve normatif hukukî düzenlemeyi yapan federal mercileri tarafından her yıl tespit edilir.

3. Devlet akreditasyonuna sahip orta (tam) öğretim ve başlangıç meslekî eğitim kurumlarını madalya ile bitiren şahıslar keza devlet akreditasyonuna sahip orta meslekî eğitim kurumlarını madalya ile bitirenler yüksek öğrenim kurumunun meslek alanında koyacağı giriş sınavları haricinde yapılacak mülakat sonuçlarına göre yüksek öğrenim kurumlarına alınırlar.

Mülakatı geçemeyenlere genel kurallar dâhilinde giriş sınavlarına girme hakkı verilir.

Giriş sınavlarını başarıyla verme şartıyla devlet ve şehir (belediye) yüksek öğrenim kurumlarına aşağıdakiler sınavsız alınırlar:

- Yetim çocuklar ve anne ve baba himayesinden mahrum çocuklar keza yetim ve anne ve baba himayesinden mahrum çocuklardan 23 yaşına kadar olanlar.
- Engelli çocuklar, federal sıhhi-sosyal uzman incelemesi yapan kurumların benzer yüksek öğrenim kurumlarında öğrenmelerine engel olmadığına dair kayıt koymadığı I. ve II. grup engelliler.
- Ebebeynlerinden sadece birine sahip olan 20 yaşında kadarki vatandaşlar, geliri Rusya Federasyonu tarafından tespit edilen asgari geçim seviyesinden düşük I. grup engelliler.
- Askerlik hizmetinden atılan şahıslar ve savaşa katılanlar, askeri alanların komutanlarının tavsiyeleri doğrultusunda askeri meslek eğitim programları uygulayan yüksek öğretim kurumlarına (askeri – öğretim kurumları) girerler.

Rusya okul olimpiyatlarının son etabında dereceye girenler ve ödül alanlar, temel eğitim derslerinden uluslararası olimpiyatlara katılan Rusya Federasyonu takımının Rusya Federasyonu hükümetinin belirlediği düzende katılan öğrenciler, devlet ve

şehir yüksek eğitim kurumlarına bakalavr ve Rusya olimpiyatların ve uluslararası olimpiyatlarda uygun branşlarda uzman yetiştirme programlarına giriş sınavlarına girmeden alınırlar. Yürütmenin eğitim alanında devlet politikasını ve normatif hukuki düzenlemesini gerçekleştiren federal mercileri tarafından tespit edilen şekilde düzenlenen okul olimpiyatlarında derece ve ödül alanlar, devlet ve şehir yüksek öğrenim kurumlarının okul olimpiyatlarına uygun alanlarda bakalavr ve uzman yetiştiriciliği programlarına kabul edilirler.

Olimpiyat oyunları şampiyonları, Para olimpik ve Surdo olimpiyatları şampiyonları devlet ve şehir yüksek öğrenim kurumlarına beden eğitimi alanında bakalavr ve uzman yetiştirme programlarına sınavsız alınırlar. Askerlikten atılan vatandaşlar, asker çocukları, askerlik hizmeti sırasında veya savaş travmasında can verenlerin, terörle mücadelede ve (veya) anti terör operasyonlarında veya başka faaliyetlerde kaptıkları hastalıklarda ölenlerin çocukları federal kanunun belirlediği haklar çerçevesinde devlet ve şehir yüksek öğrenim kurumlarında girmede önceliklidirler. Spor ustası derecesi alan, sporda birinci kategoride olanlar veya sporun askerî tatbiki derecesine sahip olanlar, gençlik ve çocukluğunda askerî–vatansever birliklerden geçenler asker mesleği eğitimi (askeri liseler) programlarını uygulayan yüksek öğrenim kurumlarına girmede öncelik sahibidirler.

3.1. Rusya Federasyonu silahlı kuvvetlerinde, başka ordularda, askeri oluşumlarda ve er, bahriye eri, çavuş, başçavuş gibi askeri görevlerde ve 28 mart 1998 yılında kabul edilen 51. federal kanunun b2, ve a3 alt hükümlerine (bundan sonra askeri görevler ve askeri hizmet hakkındaki kanun) göre sözleşmeyle en az üç yıl çalışan vatandaşlar, devlet ve şehir yüksek öğrenim kurumlarına yüksek meslekî eğitim programlarına sınavsız kabul edilirler.

3.2. Aralıksız askeri hizmeti en az üç yıl süren sözleşmeli askeri görevliler (subaylar hariç) giriş sınavlarını başarıyla geçmeleri durumunda Rusya Federasyonu hükümeti tarafından belirlenen düzende devlet ve şehir yüksek öğrenim kurumlarına aynı şekilde gündüzlü, akşamlı veya uzaktan eğitim yoluyla federal bütçe imkânlarından faydalanarak federal devlet yüksek öğrenim kurumlarının hazırlık bölümlerine sınavsız girme hakkına sahiptirler.

3.3. Rusya Federasyonu silahlı kuvvetlerinde, başka ordularda, askeri oluşumlarda ve er, bahriye eri, çavuş, başçavuş gibi askeri görevlerde ve askeri görevler ve askeri hizmet hakkındaki kanuna göre sözleşmeli en az üç yıl çalışan vatandaşların ve sözkonusu kanunun b, d fıkralarına göre askerlikten atılanların eğitimi federal devlet yüksek öğrenim kurumlarının hazırlık bölümlerine giriş sınavları yapılarak gerçekleştirilir. Bunların alınması düzeni ve listesi, devletin eğitim alanındaki politikalarını ve normatif hukuki düzenlemelerini hazırlayan yürütmenin federal mercileri tarafından gerçekleştirilir. Yukarıda söz edilen vatandaşlar, yüksek meslekî eğitimi için gerekli belgelerinin olması durumunda yüksek öğrenim kurumlarına kabul edilirler. Eğer sözleşmeli askerî hizmetlerinin sona ermesinden sonra ilk defa söz konusu hazırlık bölümlerinde okuyorlarsa öğrenimleri federal tarafından yüksek öğrenim kurumlarına ayrılan federal bütçeden sağlanır.

4. Devlet ve şehir yüksek öğrenim kurumlarının, ek meslekî eğitim kurumlarının, bilim kuruluşlarının yüksek lisans (asistanlığa), uzman doktorluk ve pratisyen doktorluk programlarına Rusya Federasyonu'nun uzmanlık veya magistr diplomasıyla tasdik edilen yüksek meslekî eğitime sahip vatandaşları sınavla alınır. Devlet ve şehir yüksek öğrenim kurumların, ek meslekî eğitim kurumlarının, bilim kuruluşlarının yüksek lisans (asistanlık) programı gündüzlü programda üç yılı, uzaktan eğitim programında dört yılı geçemez.

5. Ek meslekî eğitimin yüksek öğrenim kurumlarında, bilim kuruluşlarındaki doktora programlarına Rusya Federasyonu'nun bilim doktoru adayı derecesi olan vatandaşları kabul edilir. Doktora süresi üç yıldan fazla olamaz.

6. Yabancı vatandaşlar, ek meslekî eğitimin yüksek öğrenim kurumlarının, bilim kuruluşlarının yüksek lisans (asistanlık), uzman doktorluk, pratisyen doktorluk programlarına Rusya Federasyonu'nun uluslararası ve Rusya Federasyonu'nun hükümetler arası anlaşmalar çerçevesinde keza 29 nolu federal kanunun 2. hükmüne göre kabul edilirler. Vatandaşlığa sahip olmayanlar, ek meslekî eğitimin yüksek öğrenim kurumlarının, bilim kuruluşlarının yüksek lisans (asistanlık), uzman

doktorluk, pratisyen doktorluk programlarına Rusya Federasyonu hükümetinin belirlediği düzende kabul edilirler.

7. Uygun branşta orta meslekî eğitim sahibi kişilere yine yürütmenin eğitim alanındaki devlet politikalarını ve normatif hukuki düzenlemelerini yapan federal mercilerin belirlediği şekilde yüksek öğrenim kurumunun eğitim kurulu kararına göre kısaltılmış veya hızlandırılmış bakalavr programında yüksek meslek eğitimi almaya seviye ve kabiliyetleri yeterli görülenler aynı programlara uygun olarak yüksek meslek eğitimi alma izni alırlar. Uzman yetiştirilmesinde ve magistr programlarında kısaltılmış programlarda yüksek öğrenim alınamaz.

8. Yüksek öğrenim kurumları öğrencilerine kaliteli bir eğitim almak için gerekli şartları sağlar. Öğrenimde insan karşıtı, öğrencilerin hayatları ve sağlıkları için tehlikeli metotların kullanılması yasaktır.

9. Yüksek meslekî eğitimde devletin eğitim alanındaki federal standartlarının öngördüğü öğretim ve üretim stajı yüksek öğrenim kurumları, işletmeleri, müesseseleri ve kuruluşları arasındaki anlaşmalar esas alınarak yapılır. Bu anlaşmalar gereği söz konusu işletmeler, müesseseler ve kuruluşlar kendi organize – hukuki formlarından bağımsız olarak devlet akreditasyonuna sahip yüksek öğrenim kurumlarının öğrencilerine staj yapmaları için yer tahsis etmek zorundadır.

10. Devlet bitirme sınavları (mezuniyet çalışması-ödevi, devlet sınavları, tez savunmaları) şartları, devletin yüksek meslekî eğitimdeki federal standartlarınca ve devletin federal talepleri ve yine 5. federal kanunun 4 maddesin tespit edilen eğitim standartları ve şartları doğrultusunda belirlenir. Söz konusu şartların uygulanma denetimi kanunlarla belirlenen düzende yapılır.

2.2.11.5. Yüksek Öğrenim Kurumlarının Çalışanları

1. Yüksek öğrenim kurumlarında bilimsel – pedagojik (profesör – öğretim üyesi kadrosu, bilim çalışanları), mühendislik-teknik, yönetim-ekonomi, üretim, eğitim–yardımcı mevkilerde ve diğer alanlarda personel çalışır.

Professör–öğretim üyesi kadrosuna fakülte dekanları, kürsü başkanları, profesörler, doçentler, kıdemli öğretmenler, asistan öğretmenler girer.

2. Yüksek öğrenim kurumlarında bilim–pedagoji çalışanlarıyla yapılan istihdama yönelik iş ve iş feshi anlaşmaları Rusya Federasyonu’nun iş kanunları çerçevesinde yapılır ve kalifiye yükselten, fakülte ve kürsülere sahip ek meslek yüksek öğrenim kurumlarının bilim – pedagoji çalışanları için geçerlidir.

3. Devlet ve şehir yüksek öğrenim kurumlarında rektör, rektör yardımcıları, şubelerinin ve enstitülerinin yöneticileri mevkileri Rusya Federasyonu iş kanunları çerçevesinde düzenlenir.

3.1. Devlet veya şehir yüksek öğrenim kurumlarında bilim kurullarının kararıyla yürütmenin mercileri ve şehrin yüksek öğrenim kurumunun ihdasında bulunduğu yürütmenin yönetici mercilerinin onayıyla yüksek öğrenim kurumu başkanlığı mevkii kurulabilir. Bu durumda yüksek öğrenim kurumunun tüzüğüne belirtilen şekilde uygun değişiklikler geçirilir.

Yüksek öğrenim kurumu başkanlığı mevkiinde bulunan kişinin kural olarak yüksek öğrenim kurumu rektörlüğü tecrübesine sahip olması gerekir. Devlet veya şehir yüksek öğrenim kurumlarında rektörlük ve başkanlık mevkileri aynı anda yürütülemez.

Devlet veya şehir yüksek öğrenim kurumu başkanlığı adaylığı yürütmenin veya yüksek öğrenim kurumunun ihdasında bulunduğu şehir yönetiminin yürütme–yönetim mercileri tarafından yüksek öğrenim kurumunun bilim kuruluna sunulur. Yüksek öğrenme kurumunun başkanı bilim kurulunun oturumunda gizli oyla oy çokluğuyla beş yıllığına seçilir. Seçimden sonra başkanla yürütme mercisi veya yüksek öğrenim kurumunun ihdasında olduğu şehir yönetiminin yürütme – yönetim mercileri arasında beş yıllık çalışma sözleşmesi yapılır. Yüksek öğrenim kurumunun başkanıyla iş bitimi sözleşmesi Rusya Federasyonu iş hukukunun belirlediği esaslar ve kuruluşun yöneticisi ile yapılan çalışma sözleşmesine göre yapılır.

3.2. Yüksek öğrenim kurumunun başkanı kurumun rektörünün mutabık kalmasıyla aşağıdaki yetkileri uygular:

- a. Mütevelli heyetin ve yüksek öğrenim kurumunun kendi yönetiminin faaliyetlerine katılır.
- b. Yüksek öğrenim kurumunun geliştirilmesi konseptinin hazırlıklarına katılır.
- c. Yüksek öğrenim kurumunu devlet organları, yerel yönetim ve diğer kuruluşlarla olan ilişkilerde temsil eder.
- d. Yüksek öğrenim kurumunun eğitim, bilim, terbiye, organize ve yönetiminin mükemmelleştirilmesi sorunlarının çözümüne katılır.

4. Yüksek öğrenim kurumunun bilim pedagoji çalışanları aşağıdaki haklara sahiptir:

- a. Yüksek öğrenim kurumunun bilim kuruluna tespit edilen düzende seçme ve seçilme
- b. Yüksek öğrenim kurumunun faaliyetleriyle ilgili konuların müzakeresine ve karar alımına katılma,
- c. Yüksek öğrenim kurumunun tüzük ve (veya) kollektif anlaşmaya göre kütüphane, bilgi fonları keza sosyal – günlük hayat ve diğer bölümlerin hizmetlerinden ücretsiz yararlanmak,
- d. Yüksek meslekî eğitimdeki federal devlet standartları veya federal devlet şartları aynı şekilde eğitim standartları ve şartları hakkındaki federal kanunun 4. maddesinin
- e. hükmü temel alınarak eğitim dönemlerinin, derslerin, disiplinler (modül)in muhtevasının belirlenmesi,
- f. Bireysel özelliklere en çok uyan öğrenim metotları ve araçlarının seçimi ve eğitim sürecine yüksek kalite kazandırmak,
- g. Yüksek öğrenim kurumu yönetiminin emir ve talimatlarını kanuni düzende temyize götürme,
- h. Kendi meslekî faaliyetlerini organize ve materyal teknik olarak hayata geçirme.

5. Yüksek öğrenim kurumunun bilim çalışanları aşağıdakileri yapmakla yükümlüdürler:

- a. Pedagoji ve bilim sürecine yüksek etkinlik sağlamak,
- b. Yüksek öğrenim kurumunun tüzüğüne uymak,
- c. Öğrencilerin seçtikleri alanda aldıkları eğitimde meslekî (uzmanlık) kalitelerini, vatandaşlık duruşlarını, çağdaş uygarlık ve demokrasi şartlarında iş ve hayat kabiliyetlerini artırmak,

- d. Öğrencilerin bağımsızlıklarını, girişimciliklerini, yaratıcı kabiliyetlerini geliştirmek,
- e. Kendi kalitesini sistemli şekilde artırmak,
- f. Yüksek öğrenim kurumu çalışanları, güvenlik tedbirlerine uygun, kendi bireysel vasıflarına en uygun ve bilim sürecine yüksek kalite kazandıran bilimsel araştırmalarda metod ve araç seçme hakkına sahipler. Bilim çalışanları yüksek öğrenim kurumunun tüzüğüne uymakla mükelleftirler.
- g. Yönetici–ekonomik, mühendis–teknik, üretim, öğretim, yardımcı ve yüksek öğrenim kurumunun diğer personelinin hak ve görevleri Rusya Federasyonu’nun iş kanunları ve yüksek öğrenim kurumunun tüzüğü, iç işleyiş düzeni ve mevki yapıları kurallar ile düzenlenmiştir.

2.2.11.6. Bilimsel Ünvanlar

1. Rusya Federasyonu’nda profesör ve doçent ünvanları bilimsel ünvan olarak tespit edilir.
2. Profesör bilim ünvanı, kural olarak doktora derecesi sahibi, hocalık faaliyetlerinde bulunan, yüksek öğrenim ve lisans sonrası meslek eğitimi alanında bilimsel ve metodik çalışmalar yürütenlere verilir.
3. Doçentlik ünvanı, kural olarak bilim doktoru adayı derecesine sahip, yüksek öğrenim kurumlarında hocalık yapan, bilimsel ve metodik çalışmalar yürütenlere verilir (Руссия (Федератион), Администрация Президента Российской Федерации, 2007).

Diploma Denkliği

1. Yüksek öğrenim veya lisans sonrası meslek eğitimi, bilimsel ünvan ve dereceler hakkındaki devlet belgeleri, yabancı devletlerin denklik verilmiş yüksek öğrenim veya lisans sonrası meslek eğitimi ve bilimsel ünvan ve dereceler hakkındaki belgeleri vatandaşların dilekçeleri gereği Rusya Federasyonu’nun yaptığı uluslararası anlaşmalar veya Rusya Federasyonu’nun eğitim alanında denetim ve gözetim görevlerini yapan yürütmeye ait federal mercilerinin diğer hukuki sözleşmelerine uygun şekilde tasdik edilir.

2. Yabancı devletlerin yüksek öğrenim veya lisans sonrası eğitim ve bilimsel ünvan ve dereceler hakkındaki belgelerin kabul edilmesiyle söz konusu federal kanunla Rusya Federasyonu'nun ilgili mercileri tarafından bu belgelerin Rusya Federasyonu topraklarında geçerli olduğu kabul edilir.

Yabancı devletlerin yüksek öğrenim veya lisans sonrası meslek eğitimi, bilimsel ünvan ve derecelerle ilgili belgelerinin denkliğinin kabul edilmesi, bu belge sahiplerine Rusya Federasyonu'nun yürütmesinin ilgili mercileri tarafından aynı akademik ve (veya) meslekî hakların; yüksek öğrenim veya lisans sonrası meslek eğitimi ve bilimsel ünvan ve derece sahiplerine verildiği gibi verilmesi anlamına gelir. Yabancı devletlerin yüksek öğrenim veya lisans sonrası eğitim ve bilimsel ünvan ve dereceler hakkındaki belgelerin tanınması ve denkliğinin verilmesi söz konusu belgelerin sahiplerini eğitim kurumlarına veya işe alınmalarında normatif hukuk sözleşmelerinin uyulması gereken genel kurallarından onları hariç tutmaz (buna Rusya Federasyonu'nun devlet dilini bilmesi şartı da dahildir).

3. Yüksek öğrenim veya lisans sonrası eğitim, bilimsel ünvan ve derece hakkındaki devlet belgelerinin tasdik düzeni, yabancı devletlerin yüksek öğrenim veya lisans sonrası eğitim, bilimsel ünvan ve derecelerinin tanınması ve denkliğinin Rusya Federasyonu'nda kabul edilmesi ve denkliğinin verilmesi vebunları tasdikleyen uygun belgelerin verilmesi yürütmenin eğitim alanındaki devlet politikalarını ve normatif hukuki düzenlemelerini yapan federal merciler tarafından belirlenir.

4. Yüksek öğrenim veya lisans sonrası meslek eğitimi, bilimsel ünvan ve derecelerle ilgili devlet belgelerinin, aynı şekilde yabancı devletlerin yüksek öğrenim veya lisans sonrası meslek eğitimi ve bilimsel ünvan ve derecelerinin Rusya Federasyonu'nda tanınması ve denkliğinin verilmesi harcamaları dilekçe sahibi tarafından karşılanır.

2.2.11.7. Yüksek Öğrenim Kurumlarının Finansmanının Sağlanması

1. Yüksek öğrenim kurumlarının eğitim faaliyetlerinin ilgili bütçelerden sağlanan finansmanı, yürütmenin federal mercileri, Rusya Federasyonu'nun yüksek öğrenim kurumlarının ihdasında olduğu idari bölgelerinin ve yerel yönetimlerin ilgili

mercileri tarafından uzman eğitimi, tekmili, kalifiye yükseltilmesi denetimlerinin sonuçları dikkate alınarak sağlanır. Yüksek öğrenim kurumları bu denetimlerin sonuçları kapsamında devlet yönetimi mercileri, yerel yönetim organları ile eğitimin ilgili seviyesinde uzman yetiştirilmesi amacıyla yapılan yardımlaşma anlaşmaları çerçevesinde kurucusunun kaynaklarıyla gerçekleştirilecek öğrenci alımlarını yapma hakkına sahiptir.

Bölgelerdeki Rusya Federasyonu'nun belirlediği bölgesel katsayıların (koefisyan) ve tazminatların geçerli olduğu yüksek öğrenim kurumları için yüksek öğrenimin harcamaları bu katsayılar (koefisyan) ve tazminatlar dikkate alınarak hesaplanır.

2.Yüksek öğrenim kurumunun yaptığı bilimsel araştırmaları yürütmenin federal mercileri, Rusya Federasyonu'nun idari bölgelerinin ilgili mercileri ve yüksek öğrenim kurumlarının bulunduğu şehir idarelerinin yerel yönetim organları tarafından eğitim faaliyetlerinin finansından bağımsız olarak karşılanır.

3. Yüksek öğrenim kurumları bütçeden veya başka kaynaklardan aldıkları kaynakları Rusya Federasyonu tarafından yasaklanmayan kullanma alanlarını kendileri bağımsız olarak belirler. Devlet yüksek öğrenim kurumlarının başlıca finansman kaynakları federal ve yerel bütçelerdir. Özel eğitim kurumları devlet akreditasyonu aldıktan sonra bu kaynaklardan faydalanma hakkına sahip olurlar (Руссия (Федератион), Администрация Президента Российской Федерации, 2004).

Devlet eğitim kurumları başka finansman kaynaklarından faydalanma hakkına sahipler. Bunlara;

1. Temel eğitim programlarına ve devlet eğitim standartlarına girmeyen ek eğitim hizmetlerinin verilmesiyle el edilen gelirler (ek eğitim programları, özel kurslar, derin öğretim yapılan kurslar vb.),
2. Yabancılar dahil öğrencilerden alınan eğitim ücreti (eğitim kurumlarına paralı olmak üzere belirli sayıda öğrenci alımına izin verilir),
3. Ekonomik faaliyetlerden gelen gelirler (belli başlı kaynakların ve varlıkların kiraya verilmesi, mal ve teçhizatın, aracı hizmetlerin vb. alım ve satımı) dahildir. Eğitim kurumları kurucularının kaynaklarıyla finanse edilirler. Örneğin Sağlık Bakanlığı ve sağlık sanayii tıbbi eğitim kurumlarının finansmanını sağlarlar. Eski

eğitim bakanlıkları 90 pedagoji üniversitesinin, 88 kolejnin ve 2.270 meslekî eğitim kurumunu finanse ediyordu. Eski devlet yüksek öğrenim komitesinin kaynaklarıyla 240 üniversite, akademi ve enstitü, 313 kolejnin finansmanı sağlanıyordu.

Eğitim kurumlarının finansman seviyesi, federal ve yerel normlar (standartlar)da her çeşit ve şekilden eğitim kurumunun bir öğrenciye yaptığı harcamalar esas alınarak belirlenir. Federal finanse edilme normu her yıl gelecek yılın bütçesinin kabulüyle beraber federal kanunlar tarafından onaylanır. Özel eğitim kurumlarının finanse edilme normu, devlet eğitim kurumları için belirlenen normdan aşağı olamaz.

2.2.11.8. Yüksek Öğrenim ve Lisans Sonrası Eğitim Kalitesinde Devlet Kontrolü

Yüksek öğrenim ve lisans sonrası meslek eğitiminde kalitenin devlet kontrolü yüksek öğrenim ve lisans sonrası meslek eğitimi alanında tek bir devlet politikasının oluşmasına, uzmanların eğitim kalitesinin artırılmasına, yüksek öğrenim ve lisans sonrası eğitim sisteminin finansesine ayrılan bütçe kaynaklarının rasyonel kullanılmasına tevcih edilmiştir. Yüksek öğrenim ve lisans sonrası meslek eğitiminde devlet kalite kontrolü, yürütmenin eğitim alanında denetim ve gözetleme fonksiyonlarını yerine getiren federal mercileri tarafından sağlanır. Eğer öğrencilerin ve mezunların eğitimleri kalitesi denetimi sonucu, federal devlet eğitim standartları, federal devlet şartları ve sözkonusu federal kanunun 4. maddesinin 5. hükmüne göre belirlenen eğitim standartları ve şartlarına uygun değilse; yürütmenin eğitim alanında denetim ve gözetleme fonksiyonlarını yerine getiren federal mercileri yüksek öğrenim kurumuna, ek meslekî eğitim kurumuna, bilimsel kuruluşa ve bunların kurucularına sözkonusu eksikliğin mutlaka giderilmesine dair talimat gönderir.

2.Yüksek öğrenim kurumları, ek meslekî eğitim kurumları, bilimsel kuruluşlarının lisanslarında ve (veya) Rusya Federasyonu eğitim kanunlarında öngörülen eğitim faaliyetleri şartlarına uyulup uyulmadığını sağlayan devlet denetimi, yürütmenin eğitim alanında denetim ve gözetlem yapan federal mercilerinin, yürütmenin Rusya Federasyonu'nun bu eğitim kurumları ve bilim kuruluşlarının olduğu idari bölgelerindeki mercilerinin katılımıyla gerçekleştirilir. Bu şartların ve (veya) Rusya Federasyonu eğitim kanunlarının ihlali durumunda, yürütmenin eğitim alanında

denetim ve gözetleme yapan federal mercileri bu eğitim kurumlarına ve bilim kuruluşlarına ve kurucularına söz konusu ihlalin mutlaka giderilmesine dair talimat gönderir. Yürütmenin eğitim alanında denetim ve gözetleme yapan federal mercileri, bu talimatlarının yerine getirilmemesi durumunda kendilerinin yüksek öğrenim kurumuna, ek meslek eğitimi kurumuna, bilim kuruluşuna verdikleri lisansın faaliyetlerini, ihlalin veya yerine getirilmeyen şartların yerine getirilmesi süresinde tamamen veya kısmen durdurma hakkına sahiptir. İhlaller eğer belirtilen sürede ortadan kaldırılmazsa lisans iptal edilir. Lisansın iptali, yürütmenin eğitim alanında denetim ve gözetleme yapan federal mercileri tarafından yapılr ve mahkemede itiraz edilebilir.

1. Yüksek öğrenim kurumu tüzüğüne uygun olarak eğitim alanında ve eğer ana faaliyetlerine zarar vermiyorsa diğer alanlarda ücretli faaliyetlerde bulunabilir.

Yüksek öğrenim kurumunun paralı faaliyetleri bütçenin finanse ettiği eğitim faaliyetleri kapsamında yapılamaz. Aksi takdirde böyle faaliyetler sonucu kazanılan paralar yüksek öğrenim kurumunun kurucusu tarafından toplanır.

2. Yüksek öğrenim kurumu bütçenin finanse ettiği faaliyetlerden başka verilen lisansın sınırları içinde, öğrenci alımlarındaki ön rakamlar, yürütme mercileri veya yüksek öğrenim kurumunun bulunduğu şehrin yürütme – yönetim organlarının mutabakatıyla tüzel ve (veya) gerçek kişilerle yapılan sözleşmede belirlenen miktarda paralı eğitim anlaşması çerçevesinde uzman eğitimi faaliyetlerinde bulunma hakkına sahiptir.

Yüksek öğrenim kurumu kendisi anlaşma yapma sorunlarını çözer, Rusya Federasyonu kanunlarına ve söz konusu yüksek öğrenim kurumunun tüzüğüne aykırı olmayan yükümlülüklerini ve diğer şartları belirler. Bütçeyle alakalı öne çıkan maddeler şunlardır:

1. Yüksek öğrenim kurumları çalışanlarının iş ücretleri kaynakları ölçüsünde; eksik ödemelerin, zam, ödül ve diğer maddi teşviklerin, keza bütün kategorideki çalışanlarının (mevki maaşlarına ölçü sınırı koymadan) mevki maaşlarının ölçülerini kendisi bağımsız olarak belirler.

2. Yüksek öğrenim kurumunun çalışanına verilen maaş (ücret), iş anlaşması (sözleşmesi)nde öngörülen görev yükümlülüklerinin yerine getirilmesi için verilir.

3. Yüksek öğrenim kurumu, yüksek öğrenim kurumunun işletmesine ve (veya) Rusya Federasyonu kanunlarınca yasaklanmamış diğer kaynaklara yönlendirilmiş bütçe kaynaklarından çalışanlarına ödediği ücret fonunu kendisi bağımsız olarak şekillendirir.

4. Yüksek öğrenim kurumlarının çalışanlarına mevki maaşlarına;

- Doçentlik görevine yüzde kırk,
- Profesör mevkiine yüzde altmış,
- Bilim doktoru adayına 3000 ruble,
- Bilim doktoruna 7000 ruble ölçüsünde zam verir.

ŞEFFAFLIK:

1. Yüksek öğrenim kurumları belirlenen düzende çalışmalarının sonuçlarını operatif ve muhasebe raporlarını düzenlerler, istatistik ve muhasebe hesaplarını yaparlar.

2. Görevli kişiler devlet hesaplarını tahrif etmeleri durumunda Rusya Federasyonu kanunlarının belirlediği şekilde disiplin, yönetim ve cezai sorumluluk taşırlar.

3. Yüksek öğrenim kurumlarında bütçe ve finans alanında Rusya Federasyonu kanunlarına uyulup uyulmadığının denetimini yargı ve yürütmenin organları yetkileri dahilinde yaparlar (<http://dic.edu.ru/docs/const/2409>).

2.2.11.9. Rusya Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanlığı Yüksek Attestatsiya Komisyonunun (VAK) Fonksiyonu

Bu kurum bizdeki YÖK'e denktir. Genel fonksiyonları şöyledir:

1. Rusya Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanlığı Yüksek Attestatsiya Komisyonu (devamında Yüksek Attestatsiya Komisyonu) bilim ve bilim – pedagoji kadrosunun yetiştirilmesinde devlet attestatsiyasında tek bir devlet eğitim politikasının oluşturulması amacıyla kuruldu.

Rusya Federasyonu Anayasası, federal anayasa kanunları, federal kanunlar, Rusya Federasyonu Başkanının emir ve talimatları, Rusya Federasyonu Hükümetinin kararları ve emirleri, Rusya Federasyonu Hükümetinin Rusya Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanlığı hakkındaki 15 haziran 2004'teki 280 nolu kararı (Rusya Federasyonu yasamasının 2004 yılı, 25 nolu, 2562. Sayfası, 2005 yılı 15 nolu 1350

sayfası, 2006 yılı 18 nolu 2007. sayfası toplantısı), Rusya Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanlığının emirleri, Rusya Federasyonu Hükümetinin 17 haziran 2004 yılındaki 300 nolu (Rusya Federasyonu yasamasının 2004 yılı, 26 nolu, 2670. sayfadaki toplantısı) kararıyla kurulan eğitim ve bilim alanlarında denetim görevi yapan federal servis hakkındaki hüküm ve işbu hüküm Yüksek Attestatsiya Komisyonunun faaliyetlerini yönetirler.

2. Yüksek Attestatsiya Komisyonu şu hususların hazırlanmasına katılır:

a. Bilimsel ünvanların ve bilimsel derecelerin verilmesi projelerine, lisans sonrası meslekî eğitim temel programların zorunlu asgari muhteva şartlarının hazırlanmasına,

Bilim çalışanlarının uzmanlık alanlarının terimler listesinin hazırlanmasına.

b. Doktora ve bilim doktoru adaylarının tez savunma çalışmalarını yürüten kurulları (devamında tez komisyonu)nı yönetir.

2.3. Bu kurum aşağıdaki konularla ilgili kararlar da alır:

2.3.1. Bilim doktoru derecesinin verilmesi,

2.3.2. Bilim doktoru diplomasının verilmesi veya tez komisyonunun bilim doktoru derecesini verme kararını iptal etmesi,

2.3.3. Uzmanlık alanında profesörlük bilim ünvanının veya uzmanlık alanında doçent ünvanının verilmesi,

2.3.4. Bilim derecelerinin verilmesi, iptal edilmesi (yeniden verilmesi), bilim doktoru adayı diplomasının verilmesi, uzmanlık alanında profesörlük ve doçentlik bilim derecelerinin verilmesi, iptal edilmesi (yeniden verilmesi) konularında tez komisyonu ve Yüksek Attestatsiya Komisyonu kararlarıyla ilgili istinaf davalar,

2.3.5. Eğitim ve bilim alanında denetim görevinde bulunan Federal servisin; Rusya Federasyonu'nun bilimsel derecelerin tanınması ve denkliklerinin kabul edilmesi anlaşması (sözleşmesi) yapmadığı devletlerde bilim derecesi alan bilim ve bilim – pedagoji çalışanlarının tekrar sınava alınmaları kararına karşı açılan istinaf davaları,

2.3.6. Uzmanlık alanında profesörlük ve doçentlik bilimsel derecelerinin kaldırılması (tekrar verilmesi),

2.3.7. Rusça yazılmayan tezlerin savunmaya alınması imkânları,

2.3.8. Tez komisyonunun ricasıyla bilim doktoru adayı bilimsel derecesi için verilen tezlerin savunmalarının sunulması,

2.3.9. Tezlerin ekspertizlerinin sürelerinin uzatılması,

2.3.10. Bilim adayı doktorunun yazılı dilekçesi üzerine tez komisyonunda tezin tekrar tetkik edilmesi.

2.4. Aşağıdaki konularla ilgili hükümler verir:

2.4.1. Tez komisyonlarının kurulması, faaliyetlerinin durdurulması, kesilmesi,

2.4.2. Rusya Federasyonun'nun bilim dereceleri ve ünvanlarının tanınması anlaşması (sözleşmesi) olan yabancı devletlerin verdiği bilimsel ünvan ve dereceleriyle ilgili belgelerin denkliğinin ve eşitliğinin sağlanması,

2.4.3. Rusya Federasyonu'nun bilim dereceleri ve ünvanların tanınması anlaşması (sözleşmesi) olmayan yabancı devletlerin verdiği bilimsel ünvan ve dereceleriyle ilgili belgelerin denkliğinin ve eşitliğinin tanınması,

2.5. Aşağıdaki hususları belirler;

2.5.1. Aday sınavlarının listesini,

2.5.2. Tez sonuçlarının yayınlanması amacıyla önde gelen hakemli dergilerin ve yayınların listesi,

2.6. Yüksek sınav komisyonuna verilen teklifleri, dilekçeleri, şikayetleri inceler ve bunlarla ilgili kararlar verir,

2.7. savunulan tezlerin analizini yapar ve ilgilenen taraflar için gerekli bilgileri sunar,

2.8. İlgili taraflarla beraber bilimsel ve teknik program ve projelerin sonuçları hakkında tavsiye yazıları yazar,

2.9. Yüksek Sınav Komisyonun yapısına uygun uluslararası anlaşmaların hazırlanmasına katkıda bulunur.

3. Yüksek sınav kurulu görevleri şunlardır:

a. Sınav İşlerini ve bilim doktoru derecesi adaylarının tezlerini seçim usulüyle denetlemek,

b. Her bilimsel uzmanlık alanında yüksek kalifiyedeki kadronun hazırlanması ihtiyaçlarının dikkate alındığı tez kurullarının oluşturulması, bilim çalışanlarının terim listesinde yapılacak değişikliklerle ilgili teklifler hazırlamak,

c. Tez çalışmalarının ekspertizi için belirlenen düzende yüksek kalifiyeli uzman davet etmek,

- d. Çalışmalarını ve tecrübelerini öğrenmek ve umuma mal etmek amacıyla tez ve bilim kurullarının(bilim – teknik) yöneticilerinin raporlarını dinlemek,
- e. Bilim, bilimsel – pedagojik kadronun devlet sınavlarında yetkinleştirilmesi konularında müzakereler düzenlemek,
- f. Belirlenen düzende kendi yapısal sınırları içerisinde bilim, bilimsel – pedagojik kadronun devlet sınavları alanında uluslararası işbirliği yapmak,
- g. Rusya Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanlığı Yüksek Sınav Komisyonunun bülteni ve Yüksek Sınav Komisyonu internet sayfasının içerini belirlemek keza bilim, bilim – pedagoji kadronun devlet sınavı hakkındaki yayınların yayınlanması haklarına sahiptir.

4. Yüksek Sınav Komisyonu, bilim doktorları, bilim, teknik, eğitim ve kültür alanında önde gelen insanlardan oluşur.

Yüksek Sınav Komisyonu, Rusya Federasyonu Hükümeti tarafından atanan ve görevden alınan başkan, başkanın yardımcılarında baş bilim insanı sekreter ve komisyon üyelerinden oluşur. Yüksek Sınav Komisyonu kadrosu Rusya Federasyonu Hükümeti tarafından onaylanır.

5. Yüksek Sınav Komisyonunun başkanı komisyonun çalışmalarına, Yüksek Sınav Komisyonun başkanlık heyetini yönetir.

Yüksek Sınav Komisyonu başkanı:

Yüksek Sınav Komisyonu ile komisyonun başkanlık heyetinin yetkileri kapsamındaki bütün konulardaki kararlarını imzalar. Yüksek Sınav Komisyonu ve başkanlık heyeti için Yüksek Sınav Komisyonu’nun ekspert kurullarına başkan adayları teklifinde bulunur, yabancılar da dahil olmak üzere yürütme mercileri ve kuruluşları ile karşılıklı ilişkilerde Yüksek Sınav Komisyonunu temsil eder.

6. Yüksek Sınav Komisyonunun ve başkanlık heyetinin oturumlarının hazırlanması, alınan kararların uygulanıp uygulanmadığının denetimini sekreter baş bilim insanı tarafından yapılır. Yüksek Sınav Komisyonunun sekreteri olan baş bilim insanı mevki olarak eğitim ve bilim alanında denetim görevini yapan Federal Hizmet’in başkan yardımcısıdır.

7. Yüksek Sınav Komisyonunun oturumları arasında ortaya çıkan cari ve diğer konularda hızlı kararlar alınması için komisyonun üyeleri arasından Yüksek Sınav Komisyonu başkanlık heyeti oluşturulur. Yüksek Sınav Komisyonunun başkanlık heyeti, başkanın teklifiyle Rusya Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanlığının emriyle

tayin edilir. Yüksek Sınav Komisyonun başkanlık heyetinin kararları açıktan, başkanlık heyetinin oturumuna katılanların üçte ikisinin çoğunluk oylarıyla alınır. Yüksek Sınav Komisyonu başkanlık heyeti, komisyonun yetkisindeki bütün konularda karar alabilir. Başkanlık heyeti çalışma raporu Yüksek Sınav Komisyonunun oturumlarında dinlenir.

8. Yüksek Sınav Komisyonunun oturumları yılda en az iki kere düzenlenir. Oturumda Yüksek Sınav Komisyonu üyelerinin en az üçte ikisi bulunuyorsa oturum kanunen yetkili sayılır. Yüksek Sınav Komisyonu kararları açıktan, oturuma katılanların üçte iki çoğunluğuyla alınır. Yüksek Sınav Komisyonu ve onun başkanlık heyetinin kararları oturum başkanı ile Yüksek Komisyonun baş bilim insanı sekreter tarafından imzalanır.

9. Tezin uygunluğunun belirlenen kriterlerde ekspertizinin yapılması keza uzmanlık alanında profesörlük ve doçentlik bilimsel derecelerin verilmesi ve terfileri için tavsiyelerin hazırlanması amacıyla Yüksek Sınav Komisyonu, önde gelen bilim adamları, bilim, teknik, eğitim ve kültür sahalarının belli başlı insanlarından oluşan ekspert kurulları oluşturur. Yüksek Sınav Komisyonun ekspert kurulları, devlet statüsüne sahip bilimler akademisinin, önemli eğitim kurumları, bilimsel ve diğer kuruluşların tavsiyeleri dikkate alınarak oluşturulur. Yüksek Sınav Komisyonunun ekspert kurulları kadrosu Rusya Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanlığı tarafından onaylanır.

10. Yüksek Sınav Komisyonunun organize ve teknik ihtiyaçlarını eğitim alanında denetimi sağlayan Federal Hizmet tarafından sağlanır.

11. Yüksek Sınav Komisyonu Rusya Federasyonu devlet armasının bulunduğu kendi mührü, gerekli damgaları ve antetli kağıtları vardır (<http://vak.ed.gov.ru/ru/about/statute/>, Высшая аттестационная комиссия Министерства образования и науки Российской Федерации).

2.2.11.10. M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi Hakkındaki Federal Kanun

Devlet Duması (Rusya Federasyonu Parlamentosu) tarafından 21 Ekim 2009 yılında kabul edildi. Sovyet Federasyonu tarafından 30 Ekim 2009 yılında onaylandı.

Söz konusu Federal Kanunun Düzenlediği İlişkiler aşağıda belirtildiği şekildedir.

1. İşbu kanunla Rusya Federasyonu'nun önde gelen klasik üniversitelerinin; eşsiz eğitim kompleksleri olarak bünyelerinde tüzel kişi ve kişilerin haklarının olmadığı yapısal bölümlerin olmadığı, Rusya toplumunun gelişmesinde muazzam öneme sahip, ülkenin en eski eğitim kurumları olan federal devlet yüksek meslek eğitimi kurumu "M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi" (devamında M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi), federal devlet yüksek meslek eğitimi kurumu "San Petersburg Devlet Üniversitesi" (devamında San Petersburg Devlet Üniversitesi)nin hukuki özellikleri belirleniyor.
2. Rusya Federasyonu eğitim kanunları M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi için işbu kanunun öngördüğü özellikler gözönüne alınarak uygulanır.

Moskova M.V.Lomonosov Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi'nin Hukuki Yapıları aşağıda belirtildiği şekildedir.

1. M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Peterburg Devlet Üniversitesi'nin faaliyetleri işbu kanunlar, Rusya Federasyonu'nun eğitim alanındaki kararnameler, Rusya Federasyonu'nun diğer federal kanunları ve hukuki düzenlemeleriyle, keza M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Peterburg Devlet Üniversitesi'nin tüzükleri ile düzenlenir.
2. M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Peterburg Devlet Üniversitesi federal devlet bütçeli kuruluşlardır.
3. M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Peterburg Devlet Üniversitesi'nin Rusya Federasyonu adına kurucusu Rusya Federasyonu hükümetidir.
4. Rusya Federasyonu hükümeti M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi'nin tüzüklerini ve tüzükte yapılan değişiklikleri Rusya Federasyonu hükümeti tarafından onaylanır. Kurucunun diğer yetkileri Rusya Federasyonu hükümeti tarafından belirlenen düzende ve Rusya Federasyonu kanunlarına uygun şekilde yapılır.

5. M. V. Lomonosov Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi'nin rektörleri Rusya Federasyonu Başkanı tarafından görevlerine atanır ve görevden alınır.

M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi'nin rektör atamalarında yetkilerinin beş yılı geçmeyecek süreleri Rusya Federasyonu Başkanı tarafından belirlenir. Bununla birlikte M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi'nin rektörleri ikinci kez göreve atanabilirler. M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi'nin rektörleri görev süreleri dolmadan görevden alınabilirler.

6. M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi rektörlerinin görev süreleri yaş haddinden dolarsa Rusya Federasyonu Başkanı işbu kanunun 5. maddesinin düzenlediği şekilde rektörün görev süresini iki kere uzatma hakkına sahiptir.

Eğitim Kompleksleri

1. Moskova M.V.Lomonosov Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi'nin Bilim ve eğitim komplekslerinin kadroları, M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi'nin tüzüklerine uygun şekilde belirlenir.

2. M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi bünyesine tüzel kişilerin hak sahibi olmadığı şubeler, temsilcilikler, fakülteler ve diğer yapısal bölümler girer. Moskova M.V.Lomonosov Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi'nin Bilim ve eğitim komplekslerinin bünyesine tüzel kişilikler ve enstitüler girebilir.

3. M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi yurtdışı da dahil olmak üzere şube ve temsilcilik açabilirler.

4. M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi'nin yapısal bölümlerinin, bu üniversitelerin bilim – eğitim komplekslerine giren tüzel kişilerin hukuki durumları işbu federal kanun, diğer

federal kanunlar ve M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi'nin tüzükleri uyarınca düzenlenir.

5. M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi'nin bilim – eğitim komplekslerine giren tüzel kişiliklerin kuruculuk yetkilerini, Rusya Federasyonu hükümeti tarafından yetkili kılınan yürütmenin federal mercii M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi'nin mutabakatıyla gerçekleştirir. M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi'nin bilim – eğitim komplekslerine giren tüzel kişiliklerin yöneticileri bu üniversitelerin rektörleri tarafından Rusya Federasyonu hükümeti tarafından yetkili kılınan yürütmenin federal mercisinin mutabakatıyla göreve atanır, görevden alınırlar.

6. M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi'nin fakülte dekanları ve kürsü başkanları bu üniversitelerin tüzükleri tarafından belirlenen düzende seçilirler. M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi'nin diğer bölümlerin yöneticileri bu üniversitelerin rektörleri tarafından göreve getirilirler, yine rektörler tarafından görevden alınırlar.

Faaliyet Özellikleri

1. M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi, kendi belirledikleri eğitim standartları ve şartları temel alarak yüksek meslek eğitimi ve lisans sonrası meslek eğitimi programlarını yürütüyorlar.

2. M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi'nin temel eğitim programlarının benimsenmesinin gerçekleşmesi ve sonuçları ile ilgili kendi belirledikleri şartlar ve taleplerin federal devlet eğitim standartlarının altında olamazlar.

3. M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi'nin devlet akreditasyonunu alması ve eğitim faaliyetlerinin lisans alması düzeni Rusya Federasyonu hükümeti tarafından tespit edilir.

4. M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi, bakalavr ve M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi'nin belirlediği alanlarda uzman yetiştiriciliği programlarına öğrenci alımında ek giriş sınavları yapma hakkına sahiptir.

5. M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi, yürüttükleri eğitim programlarını bitirenlere ve devlet bitirme sınavlarını geçene eğitiminin seviyelerini belirten belge ve (veya) Rusya Federasyonu'nun resmi sembollerinin olduğu ve M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi'nin mühürleriyle tasdik edilen diplomalar verirler.

6. M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi'nin verdiği eğitim seviyelerini ve (veya) uzmanlık alanlarını belirten belgeler sahiplerine devlet belgesi sayılan diploma sahiplerinin sahip olduğu aynı hakları verir.

Geçiş Hükümesi

1. M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi'nin işbu federal kanunun yürürlüğe girmesinden önce seçilen rektörleri, Rusya Federasyonu Başkanı, M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi'ne rektör atayana kadar yetkilerini işbu federal kanun çerçevesinde kullanırlar.

2. M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi'nin tüzükleri, Rusya Federasyonu Başkanı'nın M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi'ne rektör atamasıyla bir yıl içinde işbu federal kanuna uygun hâle getirilir.

3. M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi'nin işbu federal kanunun yürürlüğe girmesiyle kabul edilen tüzükleri federal kanuna aykırı olmamak üzere işler.

4. M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi ve San Petersburg Devlet Üniversitesi eğitim komplekslerine federal bütçe kaynaklarıyla giren tüzel kişilerin finanse edilmesi düzeni federal bütçe kanununun ilgili yıl hakkında yürürlüğe girene kadar korunur (<http://mon.gov.ru/dok/fz/obr/6368>).

Çizelge 2.17. Yüksek Öğrenim Kurumları (Eğitim Yılı Başlangıcı İtibariyle)

Yıllar	Eğitim Kurumları Sayısı	Bu Kurumlardaki Öğrenci Sayısı	Gündüzlü, Akşamı, Uzaktan ve Ekstern Okuyan Öğrenci Sayısı				Her 10 bin Kişiyeye Düşen Öğrenci Sayısı
			Gündüzlü	Akşamı	Uzaktan	Ekstern	
	Yüksek Öğrenim Kurumları						
1914	72	86,5	86,5	-	-	-	10
1917	150	149	149	-	-	-	16
1927 (на 15 декабря)	90	114,2	114,2	-	-	-	...
1940/41	481	478,1	335,1	15	128	-	43
1950/51	516	796,7	502,6	17	277,1	-	77
1960/61	430	1496,7	699,2	167,6	629,9	-	124
1970/71	457	2671,7	1296,5	389,8	985,4	-	204
1980/81	494	3045,7	1685,6	401	959,1	-	219
1990/91	514	2824,5	1647,7	284,5	892,3	-	190
1995/96	762	2790,7	1752,6	174,8	855,8	7,5	188
2000/01	965	4741,4	2625,2	302,2	1761,8	52,2	324
2002/03	1039	5947,5	3104,0	346,0	2399,9	97,6	410
2003/04	1044	6455,7	3276,6	351,3	2703,7	124,1	448
2004/05	1071	6884,2	3433,5	361,8	2942,5	146,4	480
2005/06	1068	7064,6	3508,0	371,2	3032,0	153,4	495
2006/07	1090	7309,8	3582,1	372,3	3195,9	159,6	514
2007/08	1108	7461,3	3571,3	352,9	3367,9	169,2	525
	Devlet ve Şehir Yüksek Öğrenim Kurumları						
1914	72	86,5	86,5	-	-	-	10
1917	150	149	149	-	-	-	16
1927 (15 aralık)	90	114,2	114,2	-	-	-	...
1940/41	481	478,1	335,1	15	128	-	43
1950/51	516	796,7	502,6	17	277,1	-	77
1960/61	430	1496,7	699,2	167,6	629,9	-	124
1970/71	457	2671,7	1296,5	389,8	985,4	-	204
1980/81	494	3045,7	1685,6	401	959,1	-	219
1990/91	514	2824,5	1647,7	284,5	892,3	-	190
1995/96	569	2655,2	1699,9	160,6	794,6	0,1	179
2000/01	607	4270,8	2441,9	258,6	1518,8	51,5	292
2002/03	655	5228,7	2861,6	298,8	1973,4	94,9	361
2003/04	652	5596,2	3009,9	301,8	2164,9	119,6	388

2004/05	662	5860,1	3143,6	300,3	2279,4	136,8	408
2005/06	655	5985,3	3195,2	299,9	2348,3	141,9	419
2006/07	660	6133,1	3251,2	291,3	2443,2	147,4	431
2007/08	658	6208,4	3240,7	280,4	2532,4	154,8	437
Özel Yüksek Öğrenim Kurumları							
1995/96	193	135,5	52,7	14,2	61,2	7,4	9
2000/01	358	470,6	183,3	43,6	243,0	0,7	32
2002/03	384	718,8	242,4	47,2	426,5	2,7	50
2003/04	392	859,5	266,7	49,5	538,8	4,5	60
2004/05	409	1024,1	289,9	61,5	663,1	9,6	71
2005/06	413	1079,3	312,8	71,3	683,7	11,5	76
2006/07	430	1176,8	330,9	81,0	752,7	12,2	83
2007/08	450	1252,9	330,6	72,4	835,5	14,4	88

(<http://www.gks.ru>).

Şekil 2.2. Yüksek öğrenim kurumlarındaki öğrenci sayıları.

2.2.11.11. Rus Eğitiminin 2008 Yılı Genel İstatistik Sonuçları

2008 yılında gündüz öğrenim görülen temel eğitim kurumları sayısı azaldı. Bu belirli bir derecede okul çağındaki çocuk sayısının azalmasıyla ilgilidir. İlk verilere göre 7 – 17 yaşındaki çocukların yıllık ortalama sayısı %4,7 düştü. Aynı zamanda jimnazi sayısında %3,0 ve lise sayısında %2,5 oranında artış oldu. Devlet ve şehir bağımsız

orta öğretim kurumlarının sayısı azaldı. Bunun yanında orta meslekî eğitim kurumlarının sayısı 25 artarak (%5,9) 449 oldu. Yüksek meslek eğitim kurumlarının sayısı toplamda 26 tane arttı (%2,3).

Çizelge 2.18. Eğitim Kuruluşlarının Faaliyetleriyle İlgili Bazı Göstergeler

	2008г.	В % к 2007г.	Справочно	
			2007г.	В % к 2006г.
Devlet ve Şehir Gündüzlü İlköğretim Kurumları				
Eğitim Kurumları sayısı	53556	96,1	55710	95,0
Jimnazi	1407	102,4	1374	104,2
Liseler	1021	102,8	993	105,1
Öğrenci Sayısı, bin kişi	13362,6	97,6	13694,7	95,8
Jimnazi Öğrencileri	948,2	105,4	899,2	103,2
Lise Öğrencileri	624,7	105,1	594,2	106,3
Özel Gündüzlü İlköğretim Kurumları				
Eğitim Kurumları sayısı	691	99,1	697	96,9
Jimnazi	80	114,3	70	100,0
Liseler	60	96,8	62	96,9
Öğrenci Sayısı, bin kişi	73,2	102,6	71,3	100,1
Jimnazi Öğrencileri	11,0	113,5	9,7	105,2
Lise Öğrencileri	6,1	95,3	6,4	93,6
Devlet ve Şehir Orta Meslek Eğitim Kurumları				
Eğitim Kurumları Sayısı	2535	98,8	2566	97,5
Öğrenci Sayısı, bin kişi	2136,1	93,3	2288,5	95,8
Giren Öğrenci Sayısı, bin kişi	670,1	91,7	730,3	96,6
Mezun Sayısı, bin kişi	631,7	96,1	657,0	99,9
Devlet ve Şehir Yüksek Meslek Eğitim Kurumları				
Eğitim Kurumları Sayısı	660	100,3	658	99,7
Öğrenci Sayısı, bin kişi	6214,8	100,1	6208,4	101,2

Giren Öğrenci Sayısı, bin kişi	1362,7	98,5	1384,0	100,5
Mezun Sayısı, bin kişi	1125,3	101,5	1108,9	105,0
Özel Yüksek Meslek Eğitim Kurumları				
Eğitim Kurumları Sayısı	474	105,3	450	104,7
Öğrenci Sayısı, bin kişi	1298,3	103,6	1252,9	106,5
Giren Öğrenci Sayısı, bin kişi	279,0	93,7	297,6	105,9
Mezun Sayısı, bin kişi	233,2	102,9	226,6	113,8

2008 yılında 1,3 milyon öğrenci ilköğretim diploması aldı (2007 seviyesine göre % 90,8), orta (tam) öğretim diplomasını 1,0 milyon öğrenci aldı (% 86,8).

Devlet ve şehir orta meslekî eğitim kurumlarına giriş 2007 yılına göre 60,3 bin kişi azaldı veya % 8,3 düştü. Teknikumlarda eğitim ücretinin hepsini ödeme şartıyla derslere 190,4 bin öğrenci başladı veya alınan öğrencilerin toplam sayısının % 28,4'ü (2007 yılında 238,1 bin veya % 32,6).

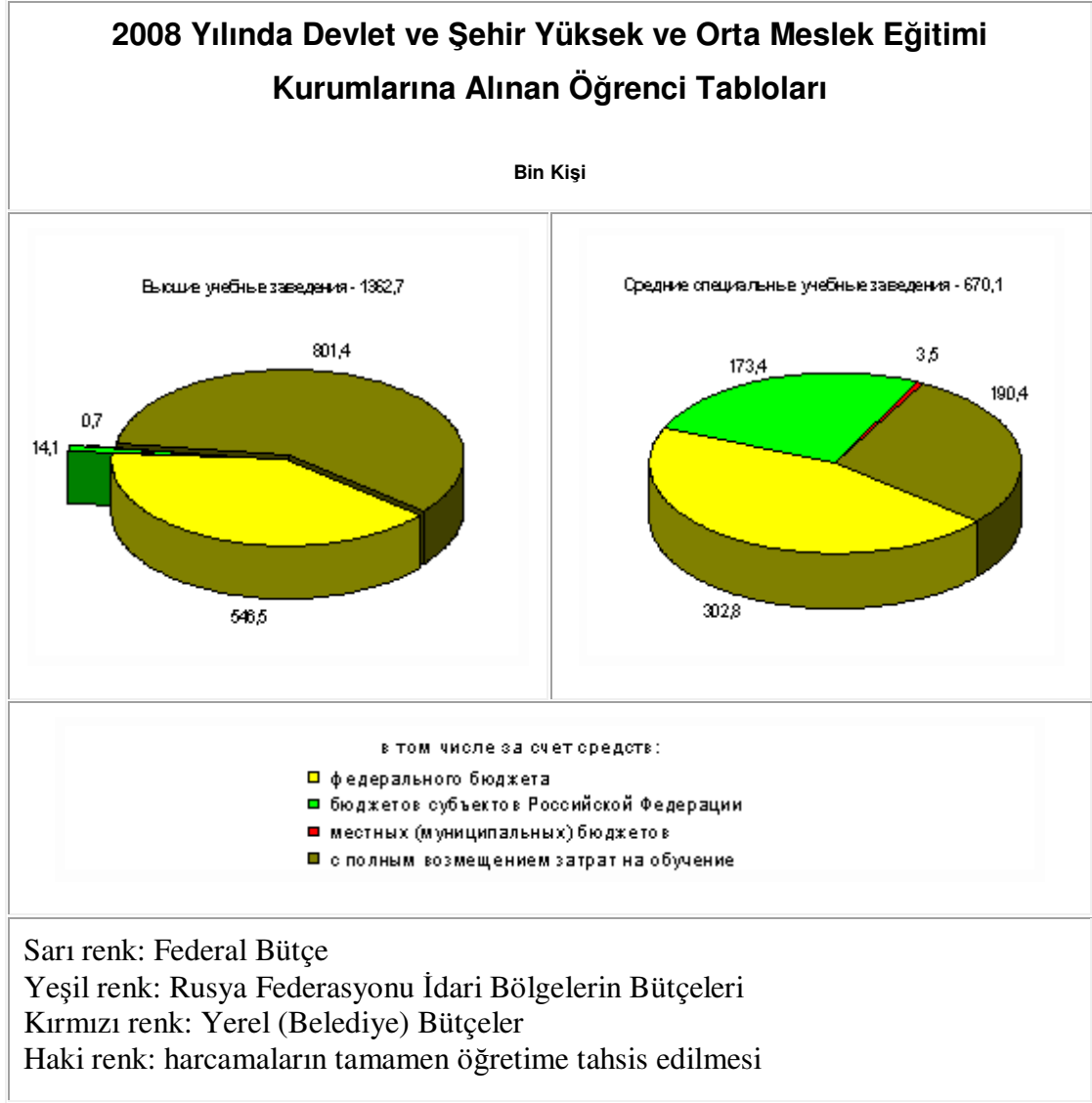
2008 yılında devlet ve şehir yüksek öğrenim kurumlarına giriş 21,3 bin kişi azaldı (% 1,5). Genellikle gündüzlü ve paralı okuyan öğrenci sayısı 47,7 bin öğrenci veya % 6,7 azaldı. Uzaktan eğitim gören öğrenci sayısı 29,8 bin kişi veya % 5,1 arttı.

Devlet ve şehir yüksek öğrenim kurumlarına bütçe kaynaklarından bütün seviyelerden alınan öğrenci sayısı 561,3 bin kişi ve 2007 yılına kıyasla 7,4 bin öğrenci azaldı veya %1,3 azaldı. Bütçe kaynaklarıyla alınanların ağırlıklı payı 2007 yılı seviyesinde kaldı ve toplam sayının %58,8. 2008 yılında özel eğitim kurumlarına alınan öğrenci sayısında 0,7 bin kişi azaldı ve %17,0 tekabül ediyor.

Ülke çapında yapılan Tek Devlet Sınavı sonuçlarına göre devlet ve şehir yüksek öğrenim kurumlarına 566,0 bin kişi alındı 2007 yılındaki aynı alım sayılarına göre 117,2 bin kişi daha fazla veya %26,1 oranında artış sağlandı. 2008 yılında gündüzlü okuyan her 5 öğrenciye bir bilgisayar düşerken, devlet ve şehir orta meslek eğitim kurumlarında okuyan her 8 öğrenciye bir bilgisayar düşüyordu (2007 yılında bu oranlar 6 ve 10'du).

Devlet ve şehir yüksek öğrenim kurumlarındaki bilgisayarların %71,3'ü internet bağlantılıydı, devlet ve şehir orta meslek eğitimi kurumlarındaki bilgisayarların %49,2'si internet bağlantılıydı.

2008 yılında ilk verilere göre halka yapılan paralı eğitim hizmetleri 281,0 milyar ruble tuttu, bu 2007 yılında yapılan hizmetlerden %1,3 daha fazla demektir.

Şekil 2.3. 2008 yılı meslekî eğitim kurumlarındaki öğrenci oranları

2.2.12. Rusya Eğitiminde Bologna Süreci

Avrupa ülkelerinin eğitim sistemlerinin Avrupa çapında tek bir yüksek öğretim oluşturmak amacıyla yakınlaşması ve uyumu sürecidir.

Başlangıcı AB Bakanlar Kurulu tarafından eğitimde işbirliği programının birinci anlaşmasının kabul edildiği 1970’lerin ortalarına kadar gider. Resmi tarihi 19 Haziran 1999 yılında 29 Avrupa ülkelerinin eğitim bakanlarının Bolonya şehrinde katıldığı özel konferansta kabul ettikleri “Avrupa Yüksek Öğretim Alanı” deklarasyonu veya Bolonya Deklarasyonunun kabulüyle başlar. Hükümetler arası görüşmeler daha sonra Prag’da (2001), Berlin (2003), Bergen (2005), Londra (2007) ve Luven (2009) şehirlerinde gerçekleşti. Bolonya Süreci bugün 46 ülkeyi bir araya getiriyor. Vatandaşların iş bulma imkanlarıyla beraber serbestçe dolaşımında önemli olan Avrupa yüksek öğretim alanı kurmak,

Avrupa’nın entelektüel, kültürel, sosyal ve bilim – teknik potansiyelinin şekillendirilmesi ve güçlendirilmesi, Avrupa yüksek okullarının dünyada prestijlerini artırmak,

Avrupa yüksek öğrenim kurumlarının diğer eğitim sistemleriyle öğrenci, etki, ulusal lisans eğitimi sistemlerine kıyasla daha çok yer alma, eğitim kalitesini artırma mücadelesinde rekabet kabiliyetlerini artırmak,

Avrupa kültür değerlerinin gelişiminde Avrupa bilincinin taşıyıcıları olarak görülen üniversitelerin merkez rolünün artırılması Sürecin 2010 yılında varılması beklenen hedefleridir. Deklarasyonun amacı, Avrupa’da yüksek öğrenim alanı oluşturmak ve dünya çapında Avrupa yüksek öğrenim sistemini aktif hâle getirmektir. Deklarasyon yedi kilit hüküm içeriyor:

1. Avrupa vatandaşlarının iş bulma amacıyla diploma ekininin kullanılması dahil, kıyaslanabilir derece sistemlerinin kabul edilmesi ve Avrupa’nın yüksek öğrenim sisteminin uluslararası rekabet kabiliyetinin artırılması.
2. İki merhaleli öğrenimin yürürlüğe sokulması, derece öncesi ve derece sonrası. Birinci merhale en az üç yıl sürüyor. İkinci merhale magistr veya doktora derecesine götürmelidir.
3. Büyük çapta öğrenci hareketliliğinin (mobil) desteklenmesi sınava tabi çok emek gerektiren derslerde Avrupa’nın tekrar sınav sisteminin uygulanması (kredili sistem). Bu aynı zamanda öğrenciye öğrenilen dersleri seçme hakkı da sağlar. Temel olarak ECTS (European Transfer Aystem)’i, “hayat boyu eğitim” konsepti kapasamında çalışabilecek biriktirme sistemi yapıp kabul edilmesi teklif ediliyor.
4. Öğrencilerin mobilizasyonunun büyük ölçüde geliştirmek (önceki iki hüküm temel alınarak). Öğretim üyesi ve diğer personelin Avrupa kıtasında harcadıkları zamanı

sınav zamanına mahsuben hareketliliklerini genişletmek. Transnasyonal eğitim standartlarını tespit etmek.

5. Karşılaştırılabilir kriterler ve metotların hazırlanması amacıyla kaliteye ulaşmada Avrupa işbirliğine yardım etmek.

6. Öğrenim kurumu içi eğitim kalitesini kontrol ve öğrenim kurumlarının, öğrenci ve işverenlerin faaliyetlerini en yüksek dış değere çekme sistemlerini uygulamak.

7. Avrupa'nın yüksek öğrenimle özellikle eğitim planlarının geliştirilmesi, kurumlar arası işbirliğini, mobil programı ve ortak öğretim programların planları, pratik eğitim ve bilimsel araştırmaların yapılması ilgili düşüncelerine yardımcı olunması.

Rusya Bolonya sürecine eylül 2003 yılında Avrupa ülkeleri eğitim bakanlarının Berlin buluşmasında katılmıştır.

Anlaşmanın imzalanması, ulusal ve Avrupa yüksek öğrenim kurumlarının diplomalarının denk olduğu ve Rusyalıların diplomalarının Batı'da kanuni olması için ek sınavlar vermek zorunda olmadıkları anlamına geliyordu. Bu ancak Rusya, yüksek öğrenim sistemini Avrupa standartlara uygun hâle getirdiği zaman geçerli olacak.

Rusya'da yüksek öğrenimde farklı devlet standartlı iki seviyeli sistem var; üniversiteye giriş sınavları ve bitirme sınavları.

Birinci seviye: Bakalavrlık (3 – 4 yıllık öğrenim), ikincisi magistr (bakalavrdan sonra iki yıl daha öğrenim vardır). Ancak bazı programlarda özellikle tıpta yüksek öğrenim kurumları en az beş yıl eğitim vermeye devam edecekler.

Her seviye diğer seviyeye geçişte bağımsızdır. Bakalavr öğrencilere temel meslekler öğretilcek. Bakalavr derecesine sahip olanların dört yıllık öğrenimden sonra yüksek öğrenimin istediği meslekleri yapabilecekleri tahmin ediliyor. Yani birinci merhale olan bakalavrlık derecesi, sosyal veya üretim ile ilgili alanlarda çalışabilecek mesela işletmecisi, satış uzmanı, yönetici, mühendis, gazeteci vd. olabilecek kalifiye elemanların eğitimini öngörüyor.

Derinleştirilmiş ihtisas olan yüksek öğrenimin ikinci merhalesi, magistr veya “spetsialitet – uzmanlık”tır. Magistr derecesi, meslekî faaliyetin en zor sorunlarını çözme kabiliyetine sahip atom mühendisi, televizyon gazetecisi gibi uzmanlar yetiştirir. Magistr ve uzmanlar, ekonomi ve toplumsal alanda kadro ihtiyacından yola çıkarak bilimsel araştırma ve bağımsız analitik çalışmalar için yetiştirilecekler.

Bakalavrı bitiren vatandaşlar için öğrenim süresi iki yıldır. Uzmanlık programları ise en az beş yıldır.

Yüksek lisansa veya uzman doktorluğa, uzman veya magistr diploması alanlar girme hakkına sahipler. Bakalavr derecesindekilerin böyle bir hakkı yoktur.

Yüksek öğrenimin her seviyesinin kendi devlet eğitim standartları, bağımsız bitirme sınavları olacak. Girişi sınavları kuralları RF Eğitim ve Bilim Bakanlığı tarafından belirlenecek ancak bunlar bugün geçerli olan kurallardan çok farklı olmayacaklar. Eğitimin her seviyesinde askerliğe çağrılanlara sınavlarını erken verme hakkı saklı olacak.

Çizelge 2.19. Yüksek Öğrenim Kurumları (ÖK) (Ders Yılı Başı İtibarıyla)

Yıl	ÖK Sayısı	Bunlardaki Öğrenci Sayısı	Gündüzlü Eğitim Veren.Sayısı	Akşamlı Okuyan Sayısı	Devam Etmeden Okuyan Sayısı	Ekstrn Okuyan Sayısı	10000 Kişide Öğrenci Sayısı
1914	72	87	87				10
1917	150	149	149				16
1927 (15 aralık)	90	114	114				0
1940/41	481	478	335	15	128		43
1950/51	516	797	503	17	277,1		77
1960/61	430	1497	699	167,6	629,9		124
1970/71	457	2672	1297	389,8	985,4		204
1975/76	483	2857	1516	392,9	948,5		212
1980/81	494	3046	1686	401	959,1		219
1985/86	502	2966	1569	383,8	1013		206
1990/91	514	2825	1648	284,5	892,3		190
1991/92	519	2763	1668	250	844,9		186
1992/93	535	2638	1658	202,3	777,4		178
1993/94	626	2613	1661	175,7	769,8	6,1	176
1994/95	710	2645	1668	167	801,3	7,8	179
1995/96	762	2791	1753	174,8	855,8	7,5	189
1996/97	817	2965	1848	178,5	932,3	6	202
1997/98	880	3248	1982	196,6	1064,3	5,2	222
1998/99	914	3598	2148	224,3	1218,7	7,3	247
1999/2000	939	4073	2353	259,5	1450,6	10,1	280
2000/2001	965	4741	2625	302,2	1761,8	52,2	327
2001/2002	1008	5427	2881	335,6	2138,1	72,6	376
2002/2003	1039	5948	3104	346	2399,9	97,6	414
2003/2004	1046	6456	3277	351,3	2703,7	124,1	451
2004/2005	1071	6884	3434	361,7	2942,5	146,5	481

2.2.13. Eğitim Kalitesinin Denetimi Ve Değerlendirilmesinin Esasları

Genel Esaslar

- a. Eğitim kalitesinin denetimi ve değerlendirilmesi yönetimi (bundan sonra yönetim) eğitim ve bilim alanında denetimi sağlayan Federal Hizmetin (bundan sonra Rosobnadzor) yapısal parçalarındandır.
- b. Yönetim faaliyetlerinde Rusya Federasyonu anayasasına, federal anayasa kanunlarına, federal kanunlara, Rusya Federasyonu'nun uluslararası anlaşmalarına, Rusya Federasyonu Başkanı ve hükümetinin sözleşmelerine, Eğitim ve Bilim Bakanlığının, Rosobnadzorun ve yürütmenin diğer mercilerinin hukuki sözleşmelerine keza işbu kanuna göre hareket eder.
- c. Yönetim, faaliyetlerini Rosobnadzor'un diğer birimleriyle, devlet yönetiminin federal mercileriyle, Rusya Federasyonu idari bölgelerin devlet organlarıyla, eğitim kurumları (kuruluşları), bilim, toplumsal ve diğer kuruluşlarla karşılıklı işbirliği ile yürütür.

Yetkiler

Yönetim aşağıdaki fonksiyonları yerine getirir:

- Federal devlet eğitim standartlarına uygun olarak öğrenci eğitiminin, temel ve orta (tam) eğitim programlarından mezun olacak öğrencilerin devlet bitirme sınavlarının bilimselliğinin, metodüğünün kalitesinin kontrolünü yapar. Temel ve orta (tam) eğitim programlarından mezun olan öğrencilerin eğitiminin (devlet bitirme sınavlarının) devlet federal eğitim standartlarına uygun şekilde denetler.

Bunlara ek olarak şu vazifeleri yapar:

- Temel ilköğretimde mecburi derslerde verilecek devlet bitirme sınavlarının şekli, süresi, ortak bir ders çizelgesi ve sınav süresiyle ilgili teklif hazırlar.
- Rusya Federasyonu idari bölgelerindeki eğitimden sorumlu mercilerine temel eğitimdeki mecburi derslerde alan yardımı, devlet sınavı yapılacak derslerde metin (konu, soru vd.), metin kitapları ve soru kitapları yardımı yapar. Keza temel ilköğretim programlarını bitiren öğrencilerin devlet bitirme sınavlarının yapılmasında, Rusya Federasyonu topraklarında ve yurtdışında Tek Devlet Sınavının yapılmasında yardımcı olur.

- Tek Devlet Sınavının yapılmasında kontrol ölçme araçlarının hazırlanmasını organize eder.
- Tek Devlet Sınavı için gerekli belgelerin (kayıt belgeleri, öğrencilerin cevaplarının sonuç belgeleri, sınav sonuçlarıyla ilgili belgeler) hazırlanmasını organize eder.
- Rusya Federasyonu idari bölgelerini devlet bitirme sınavlarında sınav malzemeleri (ölçme kontrol belgeleri, sonuç belgeleri) yardımı yapar.
- Temel ilköğretimde mecburi derslerde verilecek Tek Devlet Sınavının şekli, süresi, ortak bir ders çizelgesi ve sınav süresiyle ilgili teklif hazırlar yine bazı temel ilköğretim derslerinde kullanılmasına izin verilen ek donanım ve araçların listesini hazırlar.
- Rusya Federasyonu sınırları dışında Tek Devlet Sınavının yapılması amacıyla kurulan federal sınav, ders ve anlaşmazlık komisyonlarının kadroları ile ilgili teklif hazırlar, Rusya Federasyonu idari bölgelerindeki sınav komisyonlarının kadrolarını onaylar.
- Tek Devlet Sınavına bilimsel, metodik ve bilgi yardımını sağlar.
- Tek Devlet Sınavına katılan öğrencilerin sınavlarının merkezi kontrolünü sağlar,
- Tek Devlet Sınavının yapılması için federal verilerle, sınav sonuçları ve katılımcılar hakkında bilgilendirme yapar.
- Sınavın yapılması esnasında gerekli denetimleri yapar, tespit edilen düzende uzman denetimini ve oda kontrolünü sağlar, Tek Devlet Sınavının Rusya Federasyonu idari bölgelerinde yapılmasını temin eder.
- Tek Devlet Sınavında federal devlet eğitim standartları şartlarında her öğrencinin seviyesini gösteren (temel orta tam) öğretim derslerinde alınması gereken asgari puanı belirler.
- Yönetimin yetkileri arasına giren Rusya’da tek bir eğitim kalitesini oluşturmak amacıyla bilimsel, metodik ve bilgi, teknoloji yardımı yapar.

Rosobnadzor yönetimine, Rusya Eğitim ve Bilim Bakanlığına, Rusya Federasyonu Başkanlık Teşkilatı yönetimine, Rusya Federasyonu hükümetine, diğer devlet organları ve kurumlarında Rosobnadzor yetkileri dahilinde bilgi, analitik malzemelerin sunumunu yapmak, önetimin yetkisinde bulunan konularda Rosobnadzor’un yönetimindeki birimler arasında koordinasyonu ve kontrolü sağlamak; kabul, hesap, kayıtları, yönetimin gelen giden yazışmalarını yapmak,

yönetimin yetkisinde dahilinde tüzel ve gerçek kişilerin başvurularını değerlendirmek de görevleri arasındadır.

Denetim ve gözetleme Yönetimiyle Rosobnadzor faaliyetlerinin denetiminde ortak planın hazırlanmasında ve söz konusu planın uygulanmasında işbirliği sağlar, temel orta (tam) öğretimin eğitim programlarından mezun olacakların eğitimlerinin kontrolü için uzmanların hazırlar.

Yönetimin yetkilerine giren konuların hukuka uygun olarak genelleştirilmesi, Rusya Federasyonu kanunlarının analiz ve genelleme temelinde iyileştirilmesi için teklif hazırlıklarına, Rosobnadzor sözleşmelerinin normatif hukuk projelerinin hazırlanmasına, Rusya Eğitim ve Bilim bakanlığının projelerine teklif hazırlıklarına, ve Yönetimin yetkileri dahilinde diğer normatif hukuki sözleşmelerin hazırlanmasına, bütçe kaynaklarının baş dağıtıcısı olarak Rosobnadzor'un faaliyetlerinin başlıca alanları, sonuçları ile ilgili projelerin hazırlanmasına, bütçe planlamasını yapan kurum olarak Rusya Eğitim ve Bilim bakanlığının temel alanları ve çalışmalarının sonuç raporunun hazırlanmasına, Rosobnadzor'un çalışma planının şekillenmesine ve bir yıllık faaliyetlerinin temel göstergelerinin ve diğer plan ve programların hazırlanmasına, Federal amaçlı ve bakanlığın belli bir amaca yönelik programlarla ilgili tekliflerin şekillendirilmesine, belli bir amaca yönelik federal programlar çerçevesinde tematik projeler hakkındaki fikirlerin şekillendirilmesine, Rosobnadzor'un hazırladığı diğer plan, rapor, bilgi, danışma ve analitik materyallerin şekillendirilmesine, bölgeler arası, Rusya çapında ve uluslararası konferansların, toplantıların, seminerlerin, Yönetimin yetkisindeki konularla ilgili sergilerin düzenlenmesine de katılır.

Rosobnadzor'un yetkileri dahilinde resmi internet sayfasına ilgili bilgilerin yazılması aslı vazifeleri arasındadır. Yönetim, eğitim alanında denetim ve gözetleme kurumu Federal hizmetin iç kuruluşunun düzenine uygun olarak kendi fonksiyonlarını yerine getirir. Yönetim kendisine yüklenen fonksiyonları yerine getirirken bilgi sorma ve alma, Yönetimin yetki alanına giren konularda materyal ve belge alma, tüzel ve gerçek kişilere Yönetimin yetkileri dahilindeki hukuk konularında açıklamalarda bulunma, Rosobnadzor'un diğer birimleriyle beraber gerekli araştırmaların

yapılmasına katılma, yönetimin yetki alanındaki konularda ekspertizlere katılma, yönetimin yetkisindeki konularla ilgili Rosobnadzor yönetimine teklifler sunma, tespit edilen düzende konuları inceleme ve kararların düzenlenmesinde eğitim kurumlarını (kuruluşlarını), bilimsel, toplumsal ve diğer organizasyonların, keza Rosobnadzor'un diğer birimlerinden uzmanların ve bu birimlerin yöneticilerinin katılımını sağlamak, yürütmenin federal mercileriyle, Rusya'nın idari bölgelerinin organlarıyla, yönetimin yetki alanına giren konularına giren diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapma hakkına sahiptir.

Yönetim yapısında 4 bölüme ayrılır:

- Yapısal – metodik yardım bölümü
- İşlerin organize edilmesi ve koordinasyonu bölümü
- Teknolojik ve bilgi yardımı bölümü
- Çalışmaların gözetlenmesi (monitoring) ve analizi bölümü

Yönetimin kadro tarifi Rosobnadzor yönetimi tarafından tasdik edilir. Yönetimi, Rosobnadzor'un Yönetimin faaliyetlerini hayata geçiren başkan yardımcısının teklifiyle Rosobnadzor tarafından atanan ve görevden alınan başkan yürütür. Yönetim başkanının, Yönetimin faaliyetlerini hayata geçiren başkan yardımcısının teklifiyle Rosobnadzor yöneticisinin atadığı ve görevden aldığı yardımcıları vardır.

Yönetimin fonksiyonlarını yerine getirmekte şahsen sorumluluk taşır, yardımcılar arasında görev dağılımını yapar, birimlerin durumlarını belirler, yönetim bünyesinde çalışan sivil görevlilerin görev gözetlemesinin muvafakiyetini sağlar. Yönetim çalışanlarının mutlaka yapması gereken talimatları verir ve yönetim biriminin görev ve fonksiyonlarının yerine getirilip getirilmediğini denetler. Rosobnadzor yönetimi işleri şunlardır:

- Yıllık çalışma planlarını ve Yönetim faaliyetlerinin planlanan dönemdeli faaliyetlerinin verilerini kayıt altına alır.
- Yönetim faaliyetlerinin raporunu yönetime sunar.
- Rusya Federasyonu kanunlarının öngördüğü disiplinden sorumlu yönetim çalışanlarının teşvik edilmesini,
- Yönetimin çalışmalarıyla ilgili diğer belge ve teklifleri sunar.

- Vatandaşları ve yönetimin yetkileri dahilindeki konularla ilgili kurumların temsilcilerini kabul eder.
- Vatandaşların ve kurumların yaptıkları başvuruların zamanında neticelenmesini sağlar, bu başvurulara göre kararlar alır ve dilekçe sahiplerine cevap verir veya Rosobnadzor yönetimine uygun teklifler sunar. Yönetim tespit edilen kendi adını taşıyan damgasına ve Rosobnadzor'un adına sahiptir (<http://obrnadzor.gov.ru>).

Rusya eğitim kurumlarını finanse ederken şunları yapar:

- Eğitim kurumunun faaliyetleri kurucu ile kurum arasındaki anlaşmaya göre kurucu tarafından finanse edilir. Eğitim kurumu ile kurucu ile arasındaki anlaşmaya göre kurum kendi kendini finanse etme şartı uyarınca görevlerini işler.
- Eğitim kurumların finansı, öğrenci başına her tür eğitim kurumu için belirlenen devlet (bakanlıklar dahil) ve yerel finans normatifler temelinde gerçekleştirilir. Küçük kompleksli köy ve devlet mercileri ve eğitim kurumlarının yönetim organları tarafından bu türden kabul edilen kurumların finansmanı öğrenci sayısına bakılmadan harcamalar dikkate alınarak sağlanır. Eğitim kurumları, eğitim sürecinde farklı metotlarda eğitim programlarını ve uzaktan kullanılanlar dahil eğitim teknolojilerini hayata geçirirken bu tür eğitim kurumlarının federal finans normlarını yükseltmeleri gerekmez.
- Eğitim kurumlarının finanse edilmesi ile ilgili federal normativler, gelecek yılın federal bütçesi hakkındaki kanunla beraber kabul edilir ve asgari kabul edilebilir ölçüde olur.
- Bölgesel ve yerel finanse normativleri eğitim kurumunun spesifikasını dikkate almalı ve eğitim kurumunun bulunduğu yerde eğitim süreci harcamalarını, binanın işletmesini ve eğitim kurumunun kadrosunun techiz edilmesini karşılayacak yeterlikte olmalıdır.
- Devlet ve şehir eğitim kurumlarının finans planı, benzer türden ve tipten eğitim kurumlarının finans planıyla aynı hükümlere tabidir.
- Özel eğitim kurumlarının finanse edilmesi ile ilgili normativler, aynı yerdeki benzer devlet ve şehir eğitim kurumlarının finansesi ile ilgili normativlerden aşağı olamaz.

- Özel eğitim kurumları temel ilköğretim programlarını hayata geçirmeleri durumunda devlet akreditesini aldıktan sonra devlet ve (veya) şehir idaresi tarafından finanse edilme hakkını alır.
- Eğitim kurumu organize–hukuki şeklinden bağımsız olarak Rusya Federasyonu kanunlarının belirlediği düzende döviz dahil ek finans eğitim kurumunun tüzüğüne göre ücretli ve diğer hizmetlerinin hesaplarını, gönüllü yapılan bağışlar ve yabancı vatandaşlar ve (veya) tüzel kişilikler dahil, tüzel ve (veya) gerçek kişilerin ödediği aidatları alma hakkına sahiptir.
- Eğitim kurumunun işbu kanunun 8. maddesinde belirlenen ek kaynakları çekme kurucunun hesabından finanse edilme norm ve mutlak ölçülerini düşürmeyi gerektirmez.
- Orta meslekî ve yüksek meslekî devlet ve şehir eğitim kurumları kurucunun kaynaklarından başka öğrenci alımında, kalifiye iş çalışanlarının (işçilerin ve hizmetlilerin) eğitilmesi ve yetkinleştirilmesinde ve gerekli seviyedeki uzmanların eğitiminde tüzel ve (veya) gerçek kişilerle ücret veya eğitim ücreti anlaşmaları yapabilir. Orta meslekî ve yüksek meslekî devlet ve şehir eğitim kurumlarına hukuk, ekonomi, işletme, devlet ve şehir yönetimi alanlarında uzman yetiştirmek üzere öğrenci alımı ile ilgili tüzel kişilerle ve özel kurum ve kuruluşlarla yapılan anlaşmalara göre yapılan öğrenci alımı her alandaki uzman oranının kabul sayısının % 50’den fazla olamaz. Bu ölçü eğitim kurumunu anlaşmalı olarak yabancı öğrenci alımında sınırlamaz.
- Orta meslekî ve yüksek meslekî devlet ve şehir eğitim kurumları kurucusunun kaynakları ölçüsünde yürütmenin mercileri ve yerel yönetim mercileriyle yaptığı anlaşmaya göre öğrenci alımında devlet görevini yerine getirme hakkına sahiptir. Orta meslekî ve yüksek meslekî devlet ve şehir eğitim kurumları, yürütme ve yerel yönetim organlarıyla gerekli eğitim seviyesinde uzman yetiştirmekle ilgili yapılan anlaşmalar çerçevesinde işbirliğinde bulunur. Federal bütçenin 2010 yılındaki eğitim harcamaları 416,4 milyar ruble tutacağı öngörülüyor, geçen yıla göre yüzde 7,3 oranında artacağı anlamına geliyor. Bu sayı 2008 yılındaki sayıdan % 26,3 daha büyüktür. Gelecek yıl ilköğretim okul harcamaları %15, yüksek öğretimde %14 artacak. Bunlardan başka eğitim alanında pratik bilim araştırmaları harcamaları %59 birden artacak. Fakat federal bütçenin bilim harcamaları azalıyor. Eğitim bakanlığı basın dairesinin verdiği bilgiye göre bu harcamaların bu yıl içinde % 4,5 daha az ve

159 milyar ruble olacak. 2008 yılına kıyasla bilime yapılan harcamalar % 22 artmıştır. “Bütçe kaynakları temel bilimsel araştırmalara ve yüksek teknoloji sahalarının ve inovasyon uygulamalarının desteklenmesine yönlendirileceği öngörülmüyor.” (<http://student.km.ru>). Eğitim ve Bilim Bakanlığı 2010 yılında beşini kendisinin ihale ettiği 22 federal amaçlı programa katılacak. Bu programlar, “FTSPRO, Rus Dili (2006 – 2010), Rusya’nın 2007 – 2012 Öncelikli Alanlarda Bilim ve Teknolojik Kompleksinin Araştırılması, Hazırlanması, Nano Teknolojisinin Rusya Federasyonu’nda 2008– 2010 Yılları Arasında Altyapısının Geliştirilmesi, 2009–2013 Rusya İnovasyonunun Bilim, Bilim – Pedagoji Kadroları”. Bakanlığın federal amaçlı programların gerçekleştirilmesine yönelik bütçesi 34, 9 milyar ruble (2009 yılı seviyesinden %85 daha fazla) tutacak. İş ücreti, yüksek lisans, doktora bursları, Devlet Bilimler Akademisinin mevcut ve muhabir üyelerine, Rusya bilim adamlarına ve kabiliyetli genç bilim adamlarına verilen devlet bilim bursları, Rusya’nın yetenekli genç bilim adamlarına Rusya Federasyonu Başkanı’nın verdiği destekler son zamanlarda önemli ölçüde artmıştır. (<http://fcpir.ru>)

Çizelge 2.20. Bütçenin Eğitim Harcamaları Yapısı (2004 Yılı Oranları)

Bölgeler	Okulöncesi	Temel	Başlangıç Meslekî Eğit.	Orta Meslekî Eğit.	Kalifiye Yükseltme	Yüksek Meslekî Eğit.	Diğerleri
Rusya Federasyonu	1	1,7	20,5	13,7	1,4	57,4	4,4
Federal Merkez Bölgesi	0,8	1,3	11,8	10,5	2,7	60,6	12,3
Federal Kuzeybatı Bölgesi	1	0,6	20,8	11,8	1,3	62,2	2,4
Federal Güney Bölgesi	0,4	3,5	21,8	15,4	0,4	58	0,5
Federal Privoljskiy(Volga) Bölgesi	0,8	0,4	27,1	17,4	0,7	53,3	0,1
Federal Ural Bölgesi	2,5	0,9	0	16,6	0,5	79,1	0,5
Federal Sibirya Bölgesi	1,5	1,3	27,6	14,4	0,7	54,2	0,2
Federal Uzakdoğu Bölgesi	0,9	4,7	33,9	11,7	0,4	47,1	1,3

2.2.14. Eğitim Kurumunun Finans ve Maddi Kaynakları Kullanma Hakları

- Eğitim kurumu finans – ekonomi faaliyetlerini bağımsız bir şekilde yürütür. Kurum, kendi bilançosu ve banka ve diğer kredi kuruluşlarında döviz de dahil olmak üzere kendi hesabına sahiptir.
- Kurucunun tahsis ettiği veya söz konusu eğitim kurumunun kendi mülkiyeti olan finans ve maddi kaynaklar, kendi öngördüğü şekilde eğitim kurumunun tüzüğüne uygun kullanılır ve eğer Rusya Federasyonu kanunlarına aykırı değilse müsadere edilmez.
- Yıl içinde (üç ayda, bir ayda) kullanılmayan finans kaynakları eğitim kurumundan müsadere edilemez ve kurucu tarafından bu eğitim kurumunun gelecek yılın (üç ayın, bir ayın) finansesine sayılamaz.
- Eğitim kurumu sadece kendi mülkleriyle şirketlerin (anonim şirket) ve diğer kurumların tüzük fonlarına katılabilirler.
- Eğitim kurumu, sahibinin mutabakatıyla kendisine tahsis edilen finans kaynaklarını ve diğer mülkiyet yapılarını gelir elde etme adına yürüttüğü faaliyetlerde kullanma hakkına sahiptir. Bu durumda mülk sahibi kendisi ve eğitim kurumu arasında yapılan anlaşmaya göre tespit edilen ölçüde mülk kullanımından elde edilen gelire hak kazanır.

Maddi Donanım

- Eğitim kurumu kendisine tahsis edilen ve (veya) mülkiyeti kendisine ait olan binanın, tesisin, mülkün, tesisatın ve diğer tüketici, sosyal, kültürel ve söz konusu yerde belirlenen ölçülerin altına düşmeden çalışan başka görevle çalışan kurumların işletmesini sağlamakla mükelleftir.
- Devlet veya şehir eğitim kurumlarının maddi – teknik bağlamda gelişmesini eğitim kurumları, onlara tahsis edilen (bütçe) ve kendi kaynaklarından kendileri sağlar.
- Devlet ve yerel (şehir) eğitim yönetimi organları muhteva, maddi – teknik gelişme konularında anlaşma uyarınca eğer ihtiyaç duyuyorsa kendi bünyelerindeki eğitim kurumlarına aracı hizmetleri vermek zorundadırlar.
- Özel eğitim kurumu, devlet eğitim standartları dahilinde verilenler dahil olmak üzere verdiği eğitim hizmetleri için öğrencilerden para tahsil etme hakkına sahiptir.

- Bu tür eğitim kurumunun ücretli eğitim hizmetlerinden gelen gelirler eğer eğitim sürecinin masraflarına (maaş ücretleri dahil), söz konusu kurumun kalkınmasına ve yetkinleşmesine gidiyorsa girişimcilik olarak kabul edilmez.
- Özel eğitim kurumunun öğrencileri ve ebeveynleriyle (kanuni temsilcileriyle) karşılıklı ilişkileri onların eğitim seviyelerini, öğrenim sürecini, eğitim ücretini ve diğer şartlar sözleşmelerle düzenlenir.

Rusya’da özel eğitim kurumlarının açılışına 1991 yılında izin verildi. Bu yılda Rusya Özel Eğitim Kurumları Birliği tüzüğü kabul edildi. Eğitim departmanında verilen özel okulun (çocuk yuvasının, üniversite vd.) açılış izninin alınması için düzenlenmesi mecburi belgelerin paketinin (öğretim ve terbiye konsepti, kurumun eğitim programı ve tüzüğü, öğretmen kadrosu bilgileri, kurumunun finansmanının kaynakları) sunulması gerekir. Alan ve muhteva itibarıyla özel eğitim kurumlarını birkaç çeşide ayırmak mümkündür:

- Çok büyük ücretle yüksek kalitede eğitim veren imtiyazlı kurumlar,
- Öğretim için ve bireysel gelişim için özel şartlara ihtiyaç duyan çocuklar, zor adapte olan ve davranışlarının ve etkinliklerinin sıkı şekilde gözetlenmesini, eğitim kurumunun gerilimli düzenini zor kaldıran öğrenciler, gelişimleri için özel ortam ve özel öğretim programı gereken dahi çocuklar için açılan kurumlar.

Geleneksel olmayan diye adlandırılan eğitim–terbiye kurumlarının, alternatif kitle okullarının, çocuk yuvalarının ortaya çıkması Rusya eğitim sisteminin gelişmesinde yeni trendi oluşturuyor. Geleneksel olmayan eğitim kurumları için eğitimin kendine özgü amaçlarının olması, ailelerin ve çocuklarının somut bir alanda eğitim kurumu seçiminde gönüllü olması, yönetimin görece bağımsız olması, çocuğun çok yönlü gelişmesine ve en iyi şekilde adaptasyonuna yardımcı olan özel ve ahlakî ortamı sağlayan içeriği kurumun karakteristik özelliklerindendir.

Kendi profil ve öğretim modelini seçen bazı jimnaziler, liseler (İngilizce ve ve diğer yabancı dilleri derinlemesine öğreten Moskova Linguistik Okulu, M. V. Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi bünyesindeki kadim Tıp – Felsefe Okulu) özel eğitim kurumlarından sayılır.

Eğitim kurumlarının Ticari Faaliyetleri

Eğitim kurumları finans sağlama amacıyla tüzüğünün öngördüğü ticari faaliyetlerde bulunma hakkına sahiptir. Aşağıdakiler eğitim kurumunun ticari faaliyetleri arasındadır:

- Eğitim kurumunun ana fonlarını ve mülklerini satış ve kiralanması
- Satılık malların, teçhizatın ticareti
- Aracı hizmetler sunma
- Diğer kurumların (eğitim kurumları dahil) ve kuruluşların iş faaliyetlerine katılma,
- Hisse senedi, tahvil, diğer değerli kağıtların alımı ve bunlardan gelen kâr (kazanç hissesi, faiz)
- Ürün, iş, hizmet satışlarının tüzüğünün öngördüğü üretimle direk bağlantılı satış dışı diğer kâr getirici operasyonlar
- Eğitim kurumunun tüzüğünün öngördüğü şekilde kurumun üretilen ürünün, işin ve eğitim kurumunun hesabına giden kâr getiren, eğitim sürecinin gelişmesine ve mükemmelleştirilmesinin (iş ücretleri dahil) sağlanmasına yönlendirilen girişimcilik hizmetlerinin satışı
- Eğitim kurumu girişimcilik faaliyetleriyle işletme statüsüne geçer ve Rusya Federasyonu’nun girişimcilik faaliyetlerini kapsayan kanunlarının işleme alanına girer.
- Kurucu veya yerel yönetim organları eğitimi kurumunun ticari faaliyetleri kurum tüzüğünün öngördüğü faaliyetlerin zararına ise mahkeme kararına kadar durdurabilir.

2.2.15. Vatandaşların Eğitimdeki Haklarının Hayata Geçirilmesinin Sosyal Garantileri

- Eğitim kurumundaki öğrencilerin hak ve yükümlülükleri sözkonusu eğitim kurumunun tüzüğü ve bu tüzüğün öngördüğü diğer lokal sözleşmelerle belirlenir.
- Rusya Federasyonu’nun reşit vatandaşları eğitim kurumunu ve eğitim alma şeklini seçme hakkına sahiptir.
- Akredite olmayan eğitim kurumlarında ev veya kendi kendini yetiştirme şeklinde eğitim alanlar akredite olmuş benzer eğitim kurumunda ekstern şeklinde devlet bitirme sınavlarına girme hakkına sahiptir.

- Bütün eğitim kurumlarındaki öğrenciler, devlet eğitim standartları kapsamında eğitim alma, bu standartlar dahilinde bireysel eğitim planları seçme, hızlandırılmış kursları, kütüphanelerden ve onların bilgi kaynaklarından ücretsiz yararlanma, ek (paralı dahil) eğitim hizmetleri alma, eğitim kurumunun yönetimine katılma, kendi insani onuruna saygı duyulması, vicdan özgürlüğü, kendi düşünce ve kanaatlerini özgürce ifade etme haklarına sahiptirler.

Vatandaşların devlet eğitim standartları sınırları içerisinde bireysel eğitim planlarına göre öğrenim görmesi ve öğrencilerin eğitim kurumunun yönetimine katılma şekilleri sözkonusu eğitim kurumunun tüzüğü ile düzenlenir.

- Devlet akreditasyonuna sahip eğitim kurumlarının mezunları, kurumların kuruluş ve hukuki formlarına bakılmaksızın takip eden eğitim seviyesinin kurumuna girmekte aynı haklara sahiptirler.
- Devlet veya şehir eğitim kurumları yöneticisi kendi yetki ve yürürlükteki normlar dahilinde öğrencilere burs, yurtlarda yer, ücretsiz yemek, yol masraflarını, diğer muafiyetler sağlar.
- Rusya Federasyonu vatandaşları devlet eğitim standartları sınırlarında ilkokul, temel ilköğretim, orta (tam) öğretim, başlangıç meslekî eğitim, sınavlı orta meslekî eğitim, yüksek meslek eğitimi devlet veya şehir eğitim kurumlarında birinci defa ücretsiz alma hakkına sahiptir. Rusya Federasyonu vatandaşları, meslek ve uzmanlık alanlarında çalışma imkanlarını kaybetme, meslekî hastalığa yakalanma durumlarında ve Rusya Federasyonu kanunlarının öngördüğü diğer durumlarda Devlet İş Kurumu'nun yönlendirmesiyle meslekî eğitimi defalarca ücretsiz alma hakkına sahiptir.
- Eğitim kurumlarında uzaktan, akşamli formlarda öğrenim görenler, eğitim planını tamamlayanlar iş yerinden ek ücretli izin alma hakkına, kısaltılmış iş haftası ve Rusya Federasyonu kanunlarının belirlediği diğer imtiyazlara sahip olurlar.
- Yetim ve anne ve baba (kanuni temsilcilerin) himayesinden mahrum çocukların eğitim kurumlarındaki eğitim ve ihtiyaçlarının karşılanması devletin tam desteğiyle sağlanır.
- Gelişimleri sekteye uğramış çocuk ve yetimler için eğitim yönetimi organları tarafından onların tedavilerini, terbiyelerini, öğretimlerini, sosyal adaptasyonlarını,

topluma entegrelerini sağlayan özel eğitim kurumları (sınıflar, gruplar) kurulur. Sözkonusu eğitim kurumlarının finansesi yükseltilmiş normativlere göre sağlanır. Sözkonusu eğitim kurumlarına yönlendirilecek keza tam bir devlet desteği sağlanacak öğrencilerin kategorileri Rusya Federasyonu hükümeti tarafından belirlenir. Gelişimleri sekteye uğramış çocuklar ancak ebeveynlerinin rızası ve psikoloji – tıp – pedagoji komisyonunun kararıyla sözkonusu eğitim kurularına gönderilirler.

- On bir yaşına gelmiş davranışlarıyla toplumsal olarak tehlikeli kabul edilen, terbiye ve eğitim için özel şartlara gerek duyan, özel pedagojik yaklaşımlara ihtiyaçları olan yeni yetmelere tıbbi, sosyal rehabilitasyonlarını ve meslekî eğitimlerini sağlayan özel eğitim–terbiye kurumları açılır. Böyle yeni yetmeler ancak mahkeme kararıyla bu eğitim kurumlarına gönderilir.
- Terbiye –çalışma ve ıslah–çalışma kurumlarında tutulan vatandaşlar için bu kurumların yönetimi ve eğitim yönetiminden sorumlu devlet mercileri, bunların temel eğitim ve başlangıç meslekî eğitimlerini almaları, meslekî hazırlık ve kendilerini yetiştirmeleri için gerekli şartları sağlarlar.
- Devlet mercileri ve eğitim yönetimi organları yüksek kabiliyet gösteren çocuklar, yeni yetmeler ve gençler için yüksek kategoriden tek tip olmayan eğitim kurumları açarlar. Bu tür eğitim kurumları kurucuları tarafından finanse edilir. Sözkonusu eğitim kurumlarına alınacak çocukların, yeni yetmeler ve gençlerin kategorileri kurucular tarafından belirlenir ve kamuoyuna duyurulur.
- Sivil eğitim kurumlarında eğitim gören çocukların kendi rızaları ve ebeveynlerinin (kanuni temsilcilerinin) onayı olmadan eğitim programının öngörmediği işlerde çalıştırılmaları yasaktır.
- Öğrencilerin toplumsal, toplumsal – siyasal kuruluşlara (birliklere), hareketlere, partilere zorlanmalarına keza bu kuruluşların faaliyetlerine, propaganda çalışmalarına ve politik gösterilere zorlanmalarına izin verilmez.
- Sivil eğitim kurumlarının öğrencileri eğitim planının öngörmediği faaliyetlere özgürce gitme hakkına sahiptirler.
- Temel eğitim kurumunun veya başlangıç meslekî eğitim kurumunun faaliyetlerinin durdurulması halinde eğitim kurumlarının uhdesinde bulunduğu eğitim yönetimi

mercii öğrencileri ebeveynlerinin (kanuni temsilcilerinin) rızasıyla uygun türden başka eğitim kurumlarına alımını gerçekleştirir.

- Sivil devlet veya şehir orta meslek veya yüksek meslek eğitimi kurumunun faaliyetlerinin sona erdirilmesi hâlinde öğrenciler diğer eğitim kurumlarına alınırlar. Bu durumda öğrencilerin -başka bir eğitim kurumunda eğitimlerine devam etmelerine bakılmaksızın- aldıkları bireysel devlet kredi miktarı devam eden yılda kendilerinden tahsil edilmez.
- Öğrenciler aynı seviyede eğitim programı uygulayan eğitim kurumlarına bu eğitim kurumlarının onayı ve giriş sınavlarının başarıyla verilmesiyle geçiş yapabilirler.
- Devlet akreditesine sahip özel eğitim kurumlarında okuyan öğrencilerin Rusya Federasyonu kanunlarının devlet ve şehir eğitim kurumlarındaki öğrencilere sağladığı imtiyazlara sahip olma hakları vardır.
- Meslek eğitimi kurumlarında gündüzlü okuyan öğrenciler “askerlik yükümlülükleri ve askerlik hizmeti” hakkındaki Federal kanunu dahilinde askere çağrılmaları durumunda tecil haklarına sahiptirler.
- Devlet, yetim, gelişimleri ve davranışları sekteye uğramış çocuklara sosyal güvenlik mekanizmaları, mezunlara işyerlerinde kontenjan sağlar. Bu çocukların haklarının savunulması, hayatlarının güvenliğinin sağlanması ve sağlıklarının korunması, çocukların bütün ayrımcılık türlerinden korunmaları amacıyla programlar hazırlar.

2.2.16. Öğrencilerin Sağlığının Korunması ve Valideynlerin (Kanuni Temsilcilerin) Hakları

1. Eğitim kurumları öğrencilerin sağlıklarının korunması ve güçlendirilmesini temin eden şartları oluşturur.

Eğitim yükü, öğrencilerin ders düzeni sağlık koruma organlarının tavsiyeleri doğrultusunda eğitim kurumunun tüzüğü ile belirlenir.

2. Uzun tedaviye ihtiyaç duyan çocuklar için sanatoryum da dahil olmak üzere tedavi edici eğitim kurumları düzenlenir. Bu öğrenciler için dersler evlerinde veya tedavi yerlerinde eğitim kurumları tarafından verilir.

3. Eğitim kurumları çalışanları kurucunun hesabından düzenli ücretsiz sağlık taramasından geçmekle yükümlüdürler.

4. Eğitim kurumlarındaki öğrencilerin tıp hizmetleri sağlık koruma organları tarafından sağlanır. Eğitim kurumu tıp çalışanları için uygun yer sağlamakla görevlidir.
5. Eğitim kurumunun ders çizelgesi öğrencilerin beslenmesine yetecek uzunlukta bir arayı verme imkanına sahip olmalıdır. Eğitim kurumları ve toplumsal gıda kuruluşları, yerel yönetimler tarafından eğitim kurumunda beslenme organizasyonunu yapmakla görevlendirilirler. Eğitim kurumunda öğrencilerin beslenmesi amacıyla yer tahsis edilmelidir.
6. Öğrencilerin beslenmesi ve sağlıklarının korunması harcamalarındaki enflasyon artışının hepsi devlet tarafından ödenir.
7. Eğitim kurumlarındaki öğrencilerin eğitim, çalışma ve dinlenmeleri için eğitim kurumları yöneticileri Rusya Federasyonu kanunları ve sözkonusu kurumların tüzükleri çerçevesinde sorumluluk taşırlar.

Velilerin Yükümlülükleri

- Reşit olmayan çocukların ebeveynleri (kanuni temsilcileri) çocuklar temel eğitim almadan önce eğitim şeklini, eğitim kurumunu seçme, çocuğun haklarını ve çıkarlarını savunma, eğitim kurumunun yönetimine katılma haklarına sahiptirler.
- Öğrencilerin ebeveynleri (kanuni temsilcileri) çocuklarının temel eğitimi almasını sağlamakla yükümlüdürler.
- Öğrencilerin ebeveynleri (kanuni temsilcileri), eğitim kurumunun tüzüğünün gerektirdiklerini yapmakla yükümlüdürler.
- Öğrencilerin ebeveynleri (kanuni temsilcileri), çocuklarına temel ilköğretim, temel ortaöğretim, orta (tam) öğretimi evde verme hakkına sahiptirler. Evde eğitim alan çocuk başarılı bir şekilde sınavlarını vermesi durumunda öğretimin her kademesinde ebeveynin (kanuni temsilcisinin) kararıyla eğitim kurumunda eğitimine devam etme hakkına sahiptir.
- Öğrencilerin ebeveynleri (kanuni temsilcileri), öğrencilerin terbiyesi, temel eğitim alma ile ilgili sorumluluk taşırlar.

2.2.17. Eğitim Kurumları Çalışanlarının İş Ücretlerinin Ödenmesi

- Eğitim kurumunun çalışanlarının çalışma ücretleri ve mevki maaşları, iş anlaşmasının (sözleşmesinin) öngördüğü görevsel sorumluluklarını ve çalışmalarını yerine getirdikleri için ödenir. Eğitim kurumunun çalışanlarının Rusya Federasyonu kanunlarının öngördüğü istisnalar dışında başka iş ve yükümlülükleri hayata geçirmeleri durumunda ek anlaşma uyarınca kendilerine ödeme yapılır.

- Eğitim kurumunun pedagojik çalışanlarına yapılacak asgari çalışma ücreti, Rusya Federasyonu'ndaki ortalama çalışma ücretini aşacak miktar şeklinde tespit edilir.

- Pedagojik kadronun ortalama çalışma ücreti ve aylık miktarı aşağıdaki seviyelerde tespit edilir:

a– Yüksek meslekî eğitim kurumunun profesör – öğretim üyesi kadrosundan pedagoji çalışanları için Rusya Federasyonu'ndaki ortalama aylık ücretinin iki katını aşan miktar olarak tespit edilir;

b– Öğretmen ve diğer pedagoji çalışanları için Rusya Federasyonu'nun sanayi çalışanlarının maaşlarından az olmayan bir miktar tespit edilir, eğitim kurumlarının diğer çalışanları için Rusya Federasyonu'nun sanayinin benzer çalışanlarının ortalama iş ücreti miktarı tespit edilir.

- Eğitim kurumu kendi kaynakları ölçüsünde çalışma ücretini ödeme şeklini, sistemini, aylık miktarını ve görevsel ücretleri keza zam miktarını, ek ücretleri, ödül ve diğer maddi teşvikleri kendisi belirler. Bu amaçlar için para bulmak adına eğitim kurumu çalışanına asgari eğitim yüklemesinden fazla yükleme yapılması yasaktır.

2.2.18. Eğitim Kurumları Çalışanlarının Hakları, Sosyal Güvenceleri ve Muafiyetleri

- Eğitim kurumunun çalışanları, kurumun yönetimine katılma, kendi meslekî namus ve onurlarını koruma haklarına sahiptirler.

- Eğitim kurumu çalışanının meslekî davranışlar normunu ve (veya) sözkonusu eğitim kurumunun tüzüğünü ihlal etmesi sadece kendisi hakkındaki yazılı şekilde yapılan şikayet sonucu disiplin soruşturması yürütülür. Şikayet dilekçesinin bir kopyası pedagoji çalışanına verilmelidir.

- Disiplin soruşturması seyri ve sonuçlarına göre alınan kararlar pedagojik faaliyetlerde bulunmayı yasaklayan durumlar veya öğrencilerin çıkarlarının savunulması gerektiği durumlar haricinde ancak eğitim kurumunun pedagoji çalışanın rızasıyla açıklanır.
- Pedagoji çalışanları meslekî yükümlülüklerini yerine getirirken öğretim ve terbiye metotlarını, eğitim malzemelerini, yardımcı malzemeleri, eğitim kurumu tarafından onaylanan eğitim programına uygun ders kitaplarını, öğrencilerin bilgilerini değerlendiren not metodunu seçme özgürlüğüne ve kullanma hakkına sahiptirler.
- Eğitim kurumlarındaki pedagoji çalışanları için çalışma süresi haftada 36 saatten fazla olmamak üzere kısaltılmış zamanı içerir.

Eğitim kurumunun pedagoji çalışanın çalışma süresi ve yıllık ücretli izin süresi, görevi ve (veya) uzmanlık alanına bağlı olarak işlerinin özellikleri dikkate alınarak Rusya Federasyonu'nun iş kanunları tarafından belirlenir. Eğitim kurumunun pedagoji çalışanları Rusya Federasyonu kanunlarının tespit ettiği düzende hizmet sürelerine bağlı olarak emeklilik yaşına ulaşınca emekli olma hakkını veköyde ısıtma ve aydınlanma sistemi olan ücretsiz konut edinme hakkına herkesten önce kavuşurlar. Eğitim kurumunun pedagoji çalışanları aralıksız çalıştıkları her 10 yılda bir şartları ve şekli sözkonusu eğitim kurumunun kurucusu ve (veya) tüzüğü tarafından belirlenen bir yıl kadar süresi olan izne çıkma hakkına sahiptirler.

- Eğitim kurumundaki pedagoji çalışanlarının iş sözleşmesinde (akdinde) tespit edilen öğrenim yükü eğitim kurumları hakkındaki kanunun belirlediği üst sınırla sınırlandırılır.
- Eğitim kurumunun ilgili alanda bilimsel ünvana sahip pedagoji çalışanları verilen derse paralel olarak anfiide ücretsiz ders okutabilirler. Eğitim kurumu bunun için gerekli şartları sağlamakla yükümlüdür.
- Eğitim kurumunun pedagoji çalışanlarına (çalışmaları eğitim süreciyle ilgili olan yönetici çalışanlar da dahil) neşriyat ürünlerini ve periyodik yayınları edinmesi amacıyla her ay 150 ruble miktarında para yardımı yapılır. Yüksek meslekî eğitim kurumlarında ve ilgili ek meslek eğitimi kurumlarında 100 ruble miktarında para yardımı yapılır. Ödenen para yardımı vergiye tabi değildir.

- Şehir merkezlerinden uzak yerlerdeki eğitim kurumlarının pedagoji çalışanlarına ve yürütme mercileri ve eğitim yönetimi organları tarafından sözkonusu yerde aynı şekilde değerlendirilen ziraat uzmanlarına yönelik olarak imtiyazlar dağıtılır.
- Yüksek meslekî ve orta meslekî eğitim kurumlarının mezunlarına, köy eğitim kurumlarına çalışmaya gelen diğer uzmanlara; köylerde ziraat eğitimi kurumlarını bitirenler için tayin edilen tarım yardımının bir defalığına verilmesi şartları ve düzeni belirlenir.
- Eğitim ve bilim laboratuvarları, eğitim-üretim, üretim atölyeleri (imalathaneler) ve ekonomi eğitimi kurumlarında ve eğitim sisteminin işletme ve kuruluşlarının çalışanları için imtiyazlar ve ayrıcalıklar tanınır.
- Eğitim kurumlarının ve cezaevleri bünyesinde kurulan eğitim-konsültasyon merkezlerinin tutuklularla çalışan elemanları ve özel şartlarda çalışanlar için düzenlenen şartlar ve düzen sağlanır.

BÖLÜM III

3.1. SONUÇLAR VE DEĞERLENDİRMELER

Rusya’da eğitim genel olarak din ile beraber yürümüş ve gelişmiştir. Rusya’da ilk okullar genelde manastırlar bünyesinde açılmıştır. Bu okullarda dersleri daha çok din adamları verirdi. Halkın yoğun olarak kiliselere devam etmesine rağmen eski Rusya’nın okuryazarlık seviyesi çok düşüktü. Hatta ruhbanlar arasında bile bu böyleydi. Din alfabelerine bile yansımıştır. Öyle ki, Rusların kullandığı Slav alfabesini, “Glagolitsa” ve “Krilitsa”yı Bizans misyoner papazları Kiril ve Mofodiy oluşturmuşlardır. Modern manada ilk üniversite 1687’de Rusya’da yüksek din adamları ve devlet görevlileri yetiştirmek amacıyla Slav-Yunan-Latin Akademisi adı altında açılmıştır.

Rusya’nın eğitim-öğretimde asıl şansı I. Petro zamanını yaşamasıdır. Petro’nun eğitimde yaptığı devrimler laik eğitiminin de temelini oluşturmuştur. Navigats, Puşkar, Gospital, Prikaznaya ve diğer mesleklerle ilgili okullar açıldı. Fakat bu okullar daha çok saray mensupları, ruhban sınıfı ve yöneticilerin çocukları için açılmıştı.

Okul eğitimi sistemi XVIII. yüzyılın sonunda sistem olarak teşekkül eden Rusya’nın tarihteki ilk okul tüzüğü 1766 yılında kabul edildi. Bu tüzüğe uygun olarak büyük ve küçük millî okullar açıldı. 1775 yılında eğitim yönetimine ve denetimine yönelik kurumlarının kurulması kararı alındı. Karar, halk okullarının himaye ve gözetilmesini ve sağlam temellere dayanmasının toplum tarafından takip edilmesini içeriyordu. Mecburi derslerin listesi çıkarıldı her gün 4 saat ders yapılacak şekilde günlük ders düzeni kuruldu.

1782’de Rusya’da geniş okul reformu için özel bir halk okulları komisyonu kuruldu. Komisyonun amacı köylülerden başka bütün sınıflar için ilköğretim okulları kurmaktı. Rus eğitiminin bu yıllarda esasını Rusya şartlarına uyarlanmış Avusturya örneği teşkil etmiştir.

Rus eğitim sisteminin gelişmesinde sonraki etap 1803'te yeni bir okul tüzüğünün kabulüyle başladı. Bu tüzüğe göre taşra merkezlerinde ve kiliselerde daha önce açılanlarla kıyaslanmayacak kadar jimnaziler (kolejler) açıldı.

Sovyetler Birliği döneminde Komünist Partisi Sosyalist öğretilerle bağlantılı ve ülkede yaşayan bütün insanları eğitmeyi hedef alan bir model ortaya koydu. Bütün ilköğretim okulları halk okulları hâline getirildi, özel okullar yasaklandı, eğitim parasız oldu, erkek ve kız çocuklar beraber eğitim görmeye başladı, okul kiliseden, kilise devletten ayrıldı. Bütün dinlerin ve dini kültlerin eğitim kurumlarında öğretilmesi yasaklandı. Rusya Komünist Partisi (RKP)'nin 1919 yılındaki kongresinde kabul edilen parti programına göre kabul edilen ilk amaç, halkın büyük çoğunluğunun ümmîliğini ortadan kaldırmaktı. 16 Aralık 1919 yılında "Sosyalist Rusya Federasyonu Halkının Okuma Yazma Seferberliği" kararnamesi uyarınca, 1920 yılında bu sahadaki bütün çalışmaların yönetildiği Halk Komiserliği bünyesinde "Rusya Okuma Yazma Seferberliği Olağanüstü Komisyonu" kuruldu. Sovyet Rusya'sında 1920–40 yılları arasında yetişkin halktan 60 milyon insan okuma yazma öğrendi. 1959 yılında yapılan nüfus sayımına göre okuma yazma oranı yüzde yüzlere ulaşmıştır. 1950 ile 1960 yılları arasında yaklaşık 300 bin okul kolhozların finanse etmesiyle eğitime açıldı.

Sovyetler dağıldıktan sonra kurulan Rusya Federasyonu eğitim politikasını federal programa göre yeniden düzenledi. Eğitimin Geliştirilmesi Federal Programı, yarışma usulüyle hazırlanmaya başlandı. Daha önce tamamen devletçi ve sosyalist-komünist algılara göre planlanan eğitim yeniden gözden geçirildi. Eğitim önce kişinin, sonra toplumun, en sonunda da devleti gözetecek şekilde ayarlandı. Rusya Federasyonu vatandaşına; cinsiyetine, milliyetine, diline, aslına, ikamet ettiği yere, dinine, görüşlerine, toplumsal kurumlara (birliklere) aidiyetine, yaşına, sağlık durumuna, sosyal statüsüne, mal varlığına, mevkiine, mahkûmiyetine bakmadan eğitim alma imkânı garanti edildi. Vatandaşın eğitim hakkının cinsiyet, yaş, sağlık durumu ve mahkûmiyetine bağlı olarak sınırlandırılması ancak kanunla olur. Devlet; Sovyet Rusya döneminde olduğu gibi, sosyal yardıma muhtaç vatandaşlarının eğitim hakkını hayata geçirmek amacıyla eğitim süresi boyunca yapılan harcamaların tamamını veya bir kısmını karşılar. Bu yardımı alacak vatandaşların kategorileri, yardımın

şekli, ölçüsü ve kaynakları federal kanunlarca belirlenmiştir. Bu sistemde eğitim laik bir karaktere sahiptir. Eğitimde özgürlük ve çoğulculuk esası gözetilmeye başlandı. Bu sayede de devletin ve belediyelerin eğitim kurumlarının yanında alternatif ve özel eğitim kurumları da yavaş yavaş ortaya çıkmaya başladı. Rusya Federasyonu eğitim alanındaki politikasının temelini hümanist düşüncelere dayandırdı. Bu eğitim-öğretim düzeni Rusya Federasyonu anayasasının (1993), “eğitim hakkındaki” kanununa göre inşa edilmiştir. Rusya Federasyonu eğitim mevzuatı RF Anayasasını, yürürlükteki kanunları ve bu kanunlar çerçevesinde kabul edilen RF ile diğer cumhuriyetlerin eğitimle ilgili kabul ettiği diğer kanun ve hukukî sözleşmeleri barındırır. Rusya Federasyonu’nda yürütülen eğitim programları şunlardır:

- Temel eğitim (temel ve ek).
- Meslekî (Temel ve ek) eğitim.

Temel eğitimin içine;

- Okul öncesi eğitim,
- Temel ilköğretim,
- Temel eğitim,
- Orta (Tam) temel eğitim

programları girer.

Meslekî eğitim programlarının içine ise;

- Meslekî ilk eğitim,
- Meslekî orta eğitim,
- Meslekî yüksek eğitim,
- Lisans sonrası meslekî eğitim girer.

Rusya Federasyonunda 1985 yılına kadar 10 yıl olan temel eğitim programı, bugün itibariyle 11 yıldır. Eğitim süresinin on iki yıl olduğu akşam ve sanat okulları da vardır.

2000 yılından beri de Rusya’da temel eğitim süresinin 12 yıl olması tartışılmaktadır. Pilot bölge olarak Moskova’nın bazı okullarında eğitim süresi 12 yıla çıkartılmıştır. Temel eğitim programı 34 eğitim haftasıdır ve kural olarak haftalık ders saati sayısı 27’den 38 saate kadar değişebilir. Eğitim yılı 1 eylülde başlar ve haziranın başına kadar devam eder. Okul bitirme sınavları haziran ayında yapılır.

Rusya’da okul öncesi gibi çeşitli eğitim formlarının hukuki temeli 90’lı yılların ortalarında hazırlanmıştır. Rusya Federasyonu Hükümeti’nin 01.07.95 ve 677 sayılı “Okul öncesi eğitim kurumları” hakkındaki kararı; “okul öncesi eğitim kurumları (grupları); gündüz, yatılı, yirmi dört saat, tatil ve bayram günlerinde çalışacak ve keza öğrencilerin okul öncesi eğitim kurumuna serbestçe gelmesini sağlayacak” şekilde düzenlenmiştir. Okul öncesi eğitim kurumları şunlardır:

- 1–3 yaş arasındaki çocukların alındığı kreşler.
- 3 yaşından 6, 7 yaşına kadar çocukların gittiği çocuk yuvaları.
- Çocukların bir veya birkaç alanda (akli, sanat-estetik, fiziki v.b.) öncelikli olarak gelişimlerini sağlayan çocuk yuvaları.
- Fiziki ve psikolojik gelişimleri sekteye uğrayan çocukların eğitimini öncelik alan yardımcı çocuk yuvaları.
- Bakım, iyileştirme öncelliği olan sıhhi-hijyen, profilaksi ve iyileştirici çalışmalar ve prosedürler uygulayan çocuk yuvaları.
- Birleştirilmiş (genel gelişim, yardımcı ve iyileştirici çocuk yuvalarının olduğu) çocuk yuvaları.
- Bütün çocukların fiziki ve psikolojik gelişimlerini, ıslah ve iyileşmelerini sağlayan çocuk merkezleri olan çocuk yuvaları.

Çocukların kreş veya çocuk yuvalarına gitmeleri mecburi değildir. Çocukları okula hazırlayan okul öncesi kurumlara 5,5 yaşındaki çocuklar kabul edilir. Rusya’da okul öncesi eğitim sistemine 50 bin kurum dâhildir.

Rusya’da Temel İlköğretim genel eğitimin ilk safhasıdır ve mecburidir. Bugün, okullarda ilköğretimin geleneksel temel, Rus bilim adamları L. S. Vygotskiy, L. V. Zankov, D.B. Elkonin tarafından hazırlanan teorilere dayanan sistemler olmak üzere üç sistemi vardır. Öğrencilerin haftalık ders saatlerinin toplamı 1. sınıfta 20 ders, 4. sınıfta 30 saattir. İlkokulun birinci sınıfının ilk yarısında not sistemi yoktur. Onun yerine çocuklara yıldız (5), kare (4), üçgen (3) verilir, ancak öğrencilerin başarı durumları yazılı şekilde (iyi, aferin, akıllı çocuk şeklinde takdir edilir) verilir. İkinci yarıyıldan sonra çocuklara beşli not baremine (en yüksek not 5’tir) göre not verilmeye başlanır. Her eğitim yılının sonunda öğrenciler başarı durumlarını değerlendiren notların yazılı olduğu karneler alırlar. Çocuklar bununla söz konusu

okulun veya başka bir okulun beşinci sınıfına kadar geçerler. Başarılarının yeterli olmadığını gösteren veriler olduğunda sınıf tekrarı yaparlar. Rusya’da çocukların ve ebeveynlerinin, ilkokuldan sonra müteakip eğitim kurumunun çeşidini seçmek zorunda olmadıklarını belirtmek gerekir. Yani çocuk ilkokul eğitimini genel bir okulda alabileceği gibi jimnazi veya lisede de alabilir; zira Rusya’da bu eğitim kurumları 1. sınıftan 11.sınıfa kadar okunacak şekilde düzenlenmiştir.

Genel temel eğitim, temel eğitimin ikinci merhalesidir. Rusya Federasyonu’nun anayasasına göre temel eğitim mecburi ve herkes için ulaşılabilir. Temel ilköğretim, son sınıf öğrencilerinin mecburi devlet bitirme sınavlarını vermesiyle sona erer. Temel ilköğretimi bitiren ve mezun olma şartlarının hepsini yerine getiren öğrenciler, orta (tam), ilk veya orta meslekî eğitim merhalelerinde eğitimlerine devam etme hakkına sahip olurlar.

Rusya Federasyonu eğitim sisteminde orta genel eğitim, bazı derslerin teorik ve pratik daha derinlemesine öğretildiği okulları (fen liseleri gibi), jimnazileri, liseleri (kolejler), akşam okullarını, yatılı eğitim okullarını, fiziki ve psikolojik gelişimleri sekteye uğramış çocuklar için kurulan özel okulları ve okul dışı eğitim kurumlarını (çocuk müzik ve sanat okulları, sanat okulları, koro ve koreografi stüdyoları, folklor ekipleri, çocuk-genç spor okulları, genç teknikerler merkezleri, hobi yerleri v.d.) kapsar.

Orta (tam) eğitimi, genel eğitimin üçüncü, son merhalesidir. Rusya Federasyonu’nun “eğitim hakkındaki” kanunu gereği orta eğitim herkese açıktır. Rusya’da çağdaş eğitim kurumları çeşitleri arasında en yaygın olanlar temel ilköğretim okulları, liseler ve jimnazilerdir. Liseler orta veya yüksek eğitim kurumları olarak 1990’lı yıllardan beri Rusya Federasyonu’nda eğitim veriyor. Liseler jimnazilerle ortak özelliklere sahiptirler ancak onlardan farklı olarak yüksek öğretim kurumları ile işbirliği yaparlar ve bugün itibarı ile kişiliğin gelişmesine yönelik öğretim vasıfları edinmişlerdir. Lise eğitimi öncelikli olarak bugün fizik ve matematik öğretiminin ağırlıklı olduğu okullarda gelişmektedir. Bu okulların faaliyetlerine üniversiteler ve teknik üniversiteler öncülük etmektedir. “Jimnazi” kavramı bugünkü Rusyalıların zihninde seçkinliği yani çocukların soyluluk, zenginlik ve bağlantıları ölçüsünde

eğitim aldıkları ve gelecekteki yönetici kadroları için yetiştirildikleri itibarlı eğitim kurumlarını çağrıştırır. Jimnaziler, orta eğitim türünde çoğunlukla devlet eğitim kurumlarıdır. Burada yüksek motivasyona sahip öğrenciler okurlar. Diğer orta eğitim kurumlarında olduğu gibi jimnaziler de üniversitede okumaya devam etmeye yetecek eğitimi alma imkânı sağlar. Rusya’da eğitim alanında yapılan yeniliklerin sonucunda jimnazi öğrencileri mezuniyetlerinde ülke çapında verilmesi mecburi olan Rus Dili sınavına girerler.

Yaklaşık 181 farklı milletin yaşadığı Rusya’da eğitimin temel dili Rusçadır. Okul öncesi eğitim kurumları hariç olmak üzere devlet lisansı almış bütün eğitim kurumlarında Rus dilinin Rusya Federasyonu’nun devlet dili olarak öğretilmesi federal eğitim standartlarına uygun şekilde düzenlenir. Rusya Federasyonu vatandaşları temel eğitimlerini anadillerinde keza eğitim sisteminin imkânları ölçüsünde sunduğu başka dillerden biriyle de alma hakkına sahiptirler. Rusya’da bütün eğitim merhaleleri için tek bir not sistemi vardır:

“5” – Otliçno (Mükemmel/Pekiyi)

“4” – İyi

“3” – Orta (Tatmin edici)

“2” – Zayıf (Tatmin edici değil)

Zaçoť (Üniversitelerde vize sınavını geçmek)

Nezaçoť (Üniversitelerde vize sınavını geçmemek)

En düşük geçme notu 3’tür (temel eğitim sisteminde) veya orta (tatmin edici) ve zaçoť (Üniversitelerde vize sınavını geçmek)tür. Öğrencilere bir üst sınıfa geçme ve diploma alma izni ancak eğitim programının her dersinden geçme notu alma şartıyla verilir. Rus eğitiminde dikkati çeken bir başka önemli husus da ilk ve ortaöğretimde kullanılan ve Rus eğitim sisteminin vazgeçilmezlerinden birisi olan öğrenci kontrol defteri ve jurnal defteridir. 48 yapraklı öğrenci kontrol defteri 1. sınıftan 9. sınıfa kadar her öğrenci için mecburidir. Yukarı sınıflarda ise okulların veya öğretmenlerin inisiyatifine bırakılmıştır. İki türlü öğrenci kontrol defteri bulunmaktadır.

1– İlkokullar için (1–4 sınıflar) 2– Ortaokul ve lise için (5–11 sınıflar).

Öğrenci kontrol defteri öğretmen, öğrenci ve veli arasındaki iletişimin güçlü, sağlıklı olmasını sağlamanın yanında öğrencinin not ve genel terbiye durumunu göstermeye yarar. Veli her akşam bu defteri kontrol etmekte hafta sonunda da defteri imzalamaktadır. Sınıf içi disiplini sağlamada defterin önemi çok büyüktür. Öğretmen öğrencinin vukuatlarını hemen bu deftere yazmakta ve velisini durumdan haberdar etmektedir. Bu defteri taşımak öğrencinin görevidir. Taşımayan ya da evde unutan öğrenciler hakkında idare veya sınıf öğretmeni görüşmekte, gerekirse velisine ihtar verilmektedir. Rusya öğrenci kontrol defteri kullanma bir adet haline gelmiş ve kullanımı konusunda çok sıkıntı olmamaktadır. Gene aynı şekilde, okulda yapılacak değişik programlar ve kutlamalar bu defter vasıtasıyla veliye bildirilmektedir. Defterin son kısmında Fen, Matematik, Rus Dili ve Tarih gibi derslerde çok kullanılan formüller, kanunlar, önemli tarihler, önemli dilbilgisi kuralları ve tanımları yer almakta, bu da eğitime oldukça katkıda bulunmaktadır.

Jurnal defteri de Rus eğitim ve öğretim sisteminin temel dokümanları arasındadır. Türkiye’deki sınıf defterine benzer ama daha kalın ve çok amaçlıdır. Bir öğretmen gerek dersinde gerekse ders dışı faaliyetlerinde ne kadar mükemmel olsa ama jurnalini vaktinde doldurmazsa bu öğretmen okul idaresi tarafından problemli bir öğretmendir. Journaller 3 çeşittir.

a– 1–4 sınıflara yönelik

b– 5–9 sınıflara yönelik

c– 10–11 sınıflara yönelik

Toplam 96 yapraklı büyük harita metot defteri ebadındaki journallerin her sayfası tablolardan oluşur. Bu tablolara yazılacak bilgiler sınıf öğretmeni tarafından eğitim yılının başında doldurulur. Journallerin içeriği şöyledir:

☐ İlk sayfada jurnalın kimliği yer almaktadır (sınıf, okulun adı ve adresi, eğitim-öğretim yılı)

☐ İkinci sayfada jurnal kullanımı ile alakalı 15 maddelik genel bilgiler bulunmaktadır

☐ İkinci sayfanın sağ kısmında jurnalın indeks bilgileri mevcuttur. Yaklaşık 20 dersin adları ve hangi sayfaların o derse ayrıldığı belirtilmiştir.

☐ Üçüncü yapraktan 68 yaprağa kadar derlere paylaştırılmıştır. Her yaprak büyük bir tablodan oluşmaktadır bu tabloda Dersin adı, öğretmenin adı soyadı, aylar, günler,

öğrencilerin ad ve soyadları, işlenilen dersin konuları ve verilen ev ödevleri mevcuttur. Tablo kareli deftere benzediği için her kareye öğrencinin derste aldığı not yazılmakta ve gelmeyen öğrenci için yok yazılmaktadır.

□ 68. yaprağa kadar defter bütün derslere haftalık ders saatine göre bir yıl yetecek şekilde yapraklar paylaştırılmaktadır. 68-69.yapraklarda sınıftaki öğrencilerin kişisel bilgileri için bir tablo yer almaktadır. Adı ve soyadı, cinsiyeti, doğum tarihi, anne ve babasının ad soyadları, ev adresi ve ev ve iş telefonları.

□ 70–73. yapraklarda öğrencilerin devamsızlık durumu

□ 74. yaprakta öğrencilerin devam-devamsızlık ve raporluluk durumuyla alakalı hesap cetveli bulunmaktadır.

□ 75–81. yaprağa kadar her öğrencinin dönemlik, yılsonu, devlet sınavı notu ve genel ortalama notları doldurulmaktadır.

□ 82. yaprakta öğrencinin katıldığı eğitsel kollar hakkında bilgiler doldurulmaktadır.

□ 83. yaprakta öğrencinin gördüğü fakultativ derslerle alakalı bilgiler doldurulmaktadır.

□ 84. yaprakta eğitimden sorumlu müdür yardımcısının yapmış olduğu mutad jurnal kontrolleri sırasında jurnal doldurulmasıyla alakalı görmüş olduğu eksiklikler yazılmaktadır.

□ 85. yaprakta öğrencilerin sağlık bilgileri yer almaktadır.

Jurnal temel defter olduğu için öğrenci hakkında aranılan her bilgiye çabucak ulaşılabilir. Journaller okulda bütün öğretmenler tarafından mavi tükenmez kalemle doldurulmaktadır. Farklı renk kalemler kullanılmamaktadır. Müfettişler teftişleri esnasında ilk olarak jurnali kontrol etmektedirler. Kullanılan journaller arşivde saklanmaktadır. Rusya’da 9. ve 11. sınıflar son sınıf oldukları için bu yılların jurnalleri sene içerisinde Eğitim Bakanlığı yetkilileri tarafından kontrol edilmektedir. Altın veya gümüş diploma alacak öğrencilerin belirlenmesinde jurnal en önemli kriterdir. Son sınıf öğretmenleri Journalleri kontrol eder ve öğrencisini öğretmenler toplantısında Altın yada Gümüş diplomaya aday gösterir. Ortaokul ya da liseden mezun olacak bir öğrencinin Altın Diploma alabilmesi için Jurnal’deki bütün dönem notlarının kesinlikle 5 olması gerekmektedir. Hatta dönem notu 5 olsa bile, eğer jurnalde sene içerisinde bir dersten bir defa 3 notu olsa bu öğrenci Altın Diploma alamamaktadır. Gümüş Diploma almanın şartı da öğrencinin dönem sonunda az bir

dersten 4 olması durumudur. Bu öğrenciler öğretmenler toplantısında belirlenir. Ayrıca 9. ve 11. sınıf sonunda okul bitirme sınavları vardır. Bu sınavlar 9. sınıfta 3 mecburi (Rusça, Tarih ve Matematik) 1 seçmeli dersten oluşmaktadır. 11. sınıfta ise 3 mecburi (Rusça, Tarih ve Matematik) 2 seçmeli dersten oluşmaktadır. Mecburi ders soruları bütün Rusya’da ya da okulun bulunduğu şehirde ortak olabilmektedir. Eğer bir öğrenci Altın ya da Gümüş Diploma’ya aday ise okul bitirme sınavlarının hepsinden 5 almak zorundadır. Eğer alamazsa Altın ya da Gümüş Diploma yerine normal diploma alır. Bu yüzde öğretmenler eğer öğrenciye güvenemiyorlarsa Altın veya Gümüş Diploma’ya onu aday göstermezler.

Bunun dışında gelişen teknolojiyle bağlantılı olarak son zamanlarda kullanılan elektronik okul defteri sistemi, eğitim kurumunun tek bilgi ve eğitim alanı ve öğrenci velileriyle işbirliğini sağlayan rahat, güçlü ve en önemlisi kesinlikle parasız bir araçtır. Bu sistem sayesinde ebeveynler çocuğunun başarı durumunu, ev ödevlerini yapıp yapmadıklarını kontrol edebilir, aile toplantılarını ve öğretmenin yaptığı uyarıları zamanında öğrenebilirler. Bu sistem ayrıca öğrenci ve velilere ders programını ve ev ödevlerini hatırlatır.

Rusya’da eğitim 4 dönemlidir. Türkiye gibi 2 dönemlik değildir. Rusya Federasyonu orta eğitim kurumlarının IX, XI ve XII. sınıfları bitirenler için, eğitim alma şekillerine bakılmaksızın bitirme sınavları mecburidir. Söz konusu hüküm, temel eğitim programını gerçekleştiren bütün eğitim kurumlarına organize ve hukuk yapısına bakılmaksızın ilan edilir. XI ve XII. sınıflarını bitirenler için bitirme sınavı, eğitim yılının sonu itibarıyla yazılı ve sözlü olarak gerçekleştirilir.

Tek Devlet Sınavı (TDS) Rusya Federasyonu’ndaki bütün okullar için mezunların devlet bitirme sınavlarının esas şeklidir. TDS’ ye Rusya okullarını bitiren yabancı vatandaşlar, vatandaşlığı olmayanlar, mülteciler, zorunlu göçmenler de girebilir. Temel eğitim kurumlarının XI ve XII. sınıfını bitirenler için yapılacak Rus Dili ve Edebiyatı sınavı, yazı yazma ve çocuğun kendi yaratıcılığını göstereceği bir ödev şeklinde yapılır. Rusya Federasyonu’nun diğer idari bölgelerindeki eğitim yöneticilerine Rus Dili ve Edebiyatı yazılı sınavını Rus Dili sınavı ve Edebiyat sınavı olmak üzere ikiye ayırmalarına izin verilir.

Bu sınavlar eğitim kurumları sınav komisyonu tarafından yapılır. Öğrenciler devlet bitirme sınavlarının sonuçlarına göre eğitimlerine devam edebilirler, devam etmeye bilirler de. Bu diploma alıcısına tam orta öğretim veya meslekî eğitim sınıflarına veya üniversite öncesi eğitime (özel orta öğretim) geçme hakkı verir. Orta öğretim (tam) diploması, orta öğretim diploması 1993 yılına kadar 11 yıllık öğretim programının bitiminde ve devlet bitirme imtihanlarının başarılı bir şekilde verilmesi sonucunda verilir. Bitirme sınavlarının yapıldığı ders sayısı en az beş olmalıdır. Devlet bitirme sınavlarında ikisi mecburi ders (yazı yazma ve matematik) ve öğrencinin seçeceği en az üç tane seçmeli ders vardır. Bitirme sınavlarının sonuçlarından başka okulu bitirme belgesinde öğrencinin bütün öğretim periyodunda tüm derslerden aldığı notların yazıldığı ek de vardır. Orta öğretimi bitirme hakkındaki eski belgede ekler yoktu ve notlar belgenin kendisinde yazılırdı. Ders sayısı on yediden yirmiye kadar değişebilir. Orta (tam) öğretim diploması alan, ilk meslekî eğitim ve üniversite veya üniversite olmayan yüksek eğitim kurumları seviyesinde meslekî eğitime devam etme hakkına sahip olur. Rusya’da yüksek öğretim kurumlarının verdiği diplomalar şunlardır:

- Tam olmayan yüksek öğrenim diploması (en az 2 yıllık öğrenimden sonrası verilir),
- Bakalavr diploması (en az 4 yıllık öğrenimden sonrası verilir),
- Uzmanlık diploması (en az 5 – 6 yıllık öğrenimden sonra verilir),
- Magistr (doktora) diploması (6 yıllık öğrenimden sonra verilir)

Rusya Federasyonu hükümetinin 12 Ağustos 1994 yılında onayladığı Yüksek Meslekî Eğitim Standardına göre yüksek öğretim üç seviyede gerçekleşir:

Seviye 1: Bakalavr veya uzmanlık diplomalarının ilk iki yılını kapsar ve söz konusu meslek alanında temel derslerin alınmasına odaklanır. Öğrenci bu süreden sonra ya öğrenimine devam eder veya eğer devam etmek istemiyorsa tam olmayan yüksek öğrenim diploması alır ve yüksek öğretim kurumundan ayrılır.

Seviye 2: Bakalavr seviyesinde öğrenimin en az iki yıl daha devam etmesidir. Bu dört yıllık öğrenimin sonucunda bakalavr derecesi alınır.

Seviye 3: Magistr (doktora) ve uzman diploması almak için gerekli eğitim seviyesini içerir.

Magistr (doktora) programları bakalavr derecesinin programlarına bina edilir. Fakat “uzman” kalifiye diploması “bakalavr” derecesinin diplomasını esas almaz. Mavi ve kırmızı yüksek öğrenim diplomaları kapaklarının renkleri dolayısıyla aldıkları lakaplardır. Standart diploma (mavi kapaklı) halk dilinde mavi adını alır.

Madalyalı diploma (resmi adı koyu kırmızı kapaklı) kırmızı olarak adlandırılır. Madalyalı diploma alma şartlarını her yüksek öğretim kurumu kendisi belirleme hakkına sahiptir. Ancak; uzmanlık tezi “mükemmel/pekiyi (5)” notu ile savunulmuş olmalı, “iyi (4)” notların sayısı bütün notların %25’ini geçmemelidir. Bununla beraber; bazı istisnai durumlarda bir tane “tatmin edici /orta(3)” not kabul edilir. Bundan başka magistr öğrencisi ancak bakalavr diploması kırmızı ise kırmızı diploma alabilir. Askerî eğitim kurumlarında özel başarı sahibi öğrencilere diplomayla beraber altın madalya da verilebilir.

Yüksek öğrenim sonrası eğitim sistemi yüksek kalifiede uzman yetiştirir. Bugün bu sistemde 118 bin kişi yüksek lisans, 42 bin kişi doktora eğitimi görüyor. Her yıl yüksek lisans mezunlarının sayısı 25 bin, doktora yapanların ise 13 bin kişiyi buluyor. Söz konusu eğitimde yüksek lisans bitirenlerin %30’u, doktorayı bitirenlerin ise %40’ı tezlerini savunuyorlar.

Rus eğitim sistemine göre yüksek lisans bilim doktoru adayının bilimsel ilk derecesidir. Resmen bilim adamı statüsü olarak kabul edilmiştir. Bu yüzden bilim derecesi sahibi resmi olarak sadece bilim doktoru adayları olarak adlandırılmaz, teknik bilimleri, fizik–matematik bilimleri doktor adayları olarak adlandırılır. Bilim doktoru adayları derecesi almak için yüksek meslekî eğitim sahibi olmak gerek, üç dersten adaylık sınavı vermek, tezi savunmak, Rusya Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanlığının Yüksek Sınav Komisyonu’nda sınavların kontrolden geçmesi gerekmektedir. Bilim doktoru adayları ünvanı Rusya Federasyonu’nun üniversitelerinde ve bilim–araştırma enstitülerinde yüksek lisans ve araştırmacılıktan sonra verilir. Doktorluk ünvanı resmen teyit edilen yüksek bilimsel bir derecedir. Bu derece, somut bir bilimin sıkı bir şekilde tespit edilmiş dalında mesela teknik, fizik, matematik, felsefe, pedagoji vb. de verilir. Bu yüzden bilim derecesi sahibi resmî olarak sadece bilim doktoru adayları olarak adlandırılmaz; teknik bilimleri, fizik–

matematik bilimleri doktor adayı olarak adlandırılır. Doktora bilimsel derecesini almak için bilim doktoru adayı ünvanına sahip olmak, doktora tezini savunmuş olmak, Rusya Federasyonu Eğitim ve Bilim Bakanlığının belirtilen dereceyi veren Yüksek Sınav Komisyonu'nda sınavların kontrolden geçmesi gerekir. Rusya Federasyonu'nda üniversiteler, akademiler, enstitüler yüksek öğrenim kurumları olarak belirlenmiştir

Bakalavr ve uzman yetiştiriciliği programlarında öğrenim amacıyla devlet ve şehir (belediye) eğitim kurumlarına giriş, orta (tam) öğretim veya orta meslekî eğitim almış kişilerin dilekçelerine, devlet sınavı sonuçlarına göre yapılır. Magistr programlarında öğrenim görmek hakkına bakalavr programlarını başarıyla bitirenler sahiptir.

Eğitimin denetimi ve yönetimi Rusya Federasyonu anayasasına, federal anayasa kanunlarına, federal kanunlara, Rusya Federasyonu'nun uluslararası anlaşmalarına, Rusya Federasyonu Başkanı ve hükümetinin sözleşmelerine, Eğitim ve Bilim Bakanlığının, Rosobnadzor'un ve yürütmenin diğer mercilerinin hukuki sözleşmelerine keza işbu kanuna göredir. Yönetim, faaliyetlerini Rosobnadzor'un diğer birimleriyle, devlet yönetiminin federal mercileriyle, Rusya Federasyonu idari bölgelerin devlet organlarıyla, eğitim kurumları (kuruluşları), bilim, toplumsal ve diğer kuruluşlarla karşılıklı işbirliği ile yürütür.

Yönetim yapısında 4 bölüme ayrılır:

- Yapısal – metodik yardım bölümü
- İşlerin organize edilmesi ve koordinasyonu bölümü
- Teknolojik ve bilgi yardımı bölümü
- Çalışmaların gözetlenmesi (monitoring) ve analizi bölümü

Rusya coğrafi ve kültürel olarak bağlı bulunduğu Avrupa ülkeleriyle bağlantılı olarak eğitimini son yıllarda tekrar düzenlemiştir. 19 Haziran 1999 yılında 29 Avrupa ülkelerinin eğitim bakanlarının Bologna şehrinde katıldığı özel konferansta kabul ettikleri “Avrupa Yüksek Öğretim Alanı” deklarasyonu veya Bologna Deklarasyonun kabulü bu bağlamda bir dönüm noktasıdır. Bologna Süreci bugün 46

ülkeyi bir araya getiriyor. Bu deklarasyonun vatandaşların iş bulma imkânlarıyla beraber serbestçe dolaşımında önemli olan Avrupa yüksek öğretim alanı kurmak, Avrupa kültür değerlerinin gelişimini sağlamak, Avrupa bilincinin taşıyıcılarını yetiştirmek en önemli hedefleri arasındadır. Rusya da bu amaca uygun olarak eğitim sisteminde reformlar yapmaktadır.

3.2. ÖNERİLER

Ülkemizde genel itibariyle Avrupa eğitim sisteminin merkeze alan çalışmalar yapıldığını göz önüne alırsak Rusya Federasyonunun eğitim modeli ve işleyişinin çok da dikkate alınmadığını görürüz. Bizim bu çalışmamızdan sonra coğrafya ve insan olarak çok da ilgili olduğumuz Rusya Federasyonu eğitim sisteminin de gözden ırak tutulmaması gerekir. Bu konuda yapılacak çalışmalar için ortaya koyduğumuz bu araştırma ümit ederiz bir başlangıç teşkil eder.

Çok uluslu yapısı dikkate alındığında ve eğitim olarak dünyanın önde gelen ülkeleri arasında yer alan Rusya'nın eğitim modelinden ülkemizin de hiç şüphesiz öğreneceği şeyler vardır. Rusya'da okul öncesi eğitimin başlangıcı göz önüne alınırsa ülkemizde de çalışan insanların çocukları için bu dönemin daha erken yaşlara çekilmesi-yaygınlaştırılması gerektiği düşünülebilir. Yapılan araştırmalar da gösteriyor ki çocukların esas eğitimi-şahsiyetlerinin olduğu devreler daha küçük yaşlarda başlıyor. İyi eğitilmiş insan modelinin başarıya ulaşması için bu yaşlar çok önemlidir. Rusların eğitimde kendi dillerini merkeze aldıklarını ve bu konuda taviz vermediklerini görürüz. Gene ümit edelim ki ülkemizde de özellikle kolej ve üniversitelerde ana dilimizdeki eğitimin korunması hususunda gerekli adımlar atılır.

Bizde yeni yeni konuşulmaya başlanan eğitim kompleksleri Rusya Federasyonu'nda çok önceden oluşturulmuştur. Olimpiyat sistemi sayesinde sürekli bir rekabet ortamı oluşturularak öğrenciler hayata hazırlanmakta, yetenekli öğrenciler tespit edilip özel eğitimden geçirilerek bilim ve araştırma merkezlerinde ülkeye katkılarını sunmaktadırlar. Öğrenci kontrol defteri (Dnivnik) ve Jurnal sayesinde öğrenci kontrolü ve Okul-Veli işbirliği üst seviyede uygulanmakta ve bu da başarıyı artırmaktadır.

Açık ders sistemi sayesinde öğretmenler devamlı kendilerini geliştirme durumundadırlar. Çünkü öğretmenin derece kademe ilerlemesi ancak bu derslerde gösterdiği performansla olmaktadır.

EKLER

1. Okulöncesi Eğitim Kurumları (Yıl Sonu İtibariyle)

Yıllar	Okulöncesi Eğitim Kurumları Sayısı (Bin Adet)	Bunlara Ek Olarak		Okulöncesi Eğit. Kurumlarındaki Öğrenci Sayısı (Bin)	Bunlara Ek Olarak		Okulöncesi Eğitim Kurumlarının 100 yere Düşen Öğrenci Sayısı		
		Şehir ve Şehir Statüsündeki Yerlerde	Köylerde		Şehir ve Şehir Statüsündeki Yerlerde	Köylerde	Toplam	Şehir ve Şehir Statüsündeki Yerlerde	Köylerde
1932	27,5	11,3	16,2	1,2	0,7	0,5	...	...	...
1940	29,9	14,9	15,0	1,3	0,9	0,4	...	...	...
1950	30,2	17,4	12,8	1,2	0,9	0,3	...	...	...
1960	47,6	29,0	18,6	3037,7	2446,7	591,0	113	116	102
1970	65,0	39,4	25,6	5666,4	4543,2	1123,2	105	108	95
1980	74,5	43,2	31,3	8149,1	6445,7	1703,4	109	113	97
1990	87,9	47,3	40,6	9009,5	6860,5	2149,0	108	113	94
1995	68,6	37,1	31,5	5583,6	4352,5	1231,1	83	89	68
2000	51,3	28,6	22,7	4263,0	3408,5	854,5	81	88	62
2001	50,0	27,9	22,1	4246,3	3383,9	862,4	83	90	65
2002	48,9	27,4	21,5	4267,3	3398,2	869,1	86	92	67
2003	47,8	27,0	20,8	4321,3	3444,4	876,9	88	95	69
2004	47,2	26,7	20,5	4422,6	3528,1	894,5	92	99	72
2005	46,5	26,4	20,1	4530,4	3611,0	919,4	95	102	75
2006	46,2	26,4	19,8	4713,2	3752,8	960,4	99	106	79
2007	45,7	26,6	19,1	4906,3	3905,6	1000,7	105	112	84

2008 Eğitim yılı başında 2232 çocuk okulöncesi eğitim kurumlarına giremedi.

1) 1932,1940,1950 гг. – milyon insan

2.İŞLEVLERİNE GÖRE OKULÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARININ DAĞILIM 1)
(Yıl sonu itibariyle)

	Kurum Sayısı						Kurumlardaki Öğrenci Sayısı							
	1995	2000	2004	2005	2006	2007	1995	2000	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Genel Eğitim Kurumları	56688	-	-	-	-	-	4106,0	-	-	-	-	-	-	-
Çocuk Yuvaları	-	35826	28855	27939	27381	24958	-	2286,3	2009,8	1906,6	1891,5	1896,1	1962,1	1668,7
Çocuğu Öncelikli Bir veya Birkaç Alanda Gelişimini Sağlayan Çocuk Yuvaları	-	2630	4691	4930	4903	7644	-	320,8	493,4	553,2	603,8	641,4	658,2	1024,5
Denge Sağlayıcı Çocuk Yuvaları	1270	1626	1648	1656	1604	1677	91,7	124,7	128,6	133,7	133,8	137,2	134,8	148,9
Gözetleme ve Tedavi Merkezi Çocuk Yuvaları	1242	1219	933	908	899	565	98,8	106,5	90,6	88,6	87,6	86,8	86,7	57,6
Birleştirilmiş Çocuk Yuvaları	7831	8524	8437	8355	8480	7403	1286,9	1285,7	1273,6	1309,4	1327,9	1348,4	1414,0	1143,8
Çocuk Gelişimi Merkezleri	-	822	2111	2288	2429	2904	-	139,2	271,2	329,7	378,0	420,6	457,4	564,2
Dengeleyici ve Denge Sağlama Amacıyla Oluşturulmuş Grupların Olduğu Çocuk Yuvaları	7561	9689	10486	10474	10539	10741	301,2	394,9	418,9	434,5	442,7	447,2	457,7	456,3
Bunların:														
İşitme Engelliler Çocuk Yuvası	106	120	157	158	142	159	3,3	4,1	4,3	5,1	5,2	5,2	5,6	5,6
Konuşma Engelliler Çocuk Yuvası (İşitme Engeli Olmayanlar)	5352	6915	7519	7549	7647	8155	190,1	240,4	257,9	266,1	271,3	272,5	279,5	289,9
Görme Engelliler Çocuk Yuvası	522	549	559	539	547	607	30,7	34,8	35,8	36,7	37,9	37,3	37,8	35,1
Zeka Özürlüler Çocuk Yuvası (Zeka Geriliği Olanlar)	244	267	264	270	259	347	10,1	12,7	12,0	12,3	12,0	12,7	12,5	10,8
Ayakta Duramayan Çocukların Kaldığı Yuvalar	313	524	570	586	588	704	15,1	30,0	33,8	35,7	36,0	39,3	40,9	35,3
Tüberküloz ve Zehirlenme Çocukların Kaldığı Yuvalar	805	877	858	827	794	887	41,7	48,6	47,9	48,4	47,1	46,5	46,1	42,5
Diğer Profilden Yuvalar	219	437	559	545	562	947	10,2	24,4	27,2	30,2	33,2	33,8	35,3	37,0

1) 2000 yılından başlayarak eğitim kurumları çeşitleri okul öncesi eğitim kurumları terimler listesine uygun hale getirildiler.

3. ÇOCUKLAR İÇİN YATILI OKULLAR

(Yıl sonu itibariyle)

	1970	1980	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Çocuk Yuvaları Sayısı	...	283	265	252	254	246	249	251	255	254	249	249
Bunlardaki çocuk sayısı(bin kişi)	...	21,3	18,5	18,3	19,3	19,4	19,3	19,1	20,0	20,6	20,3	18,5
Çocuk yuvaları sayısı	784	569	564	820	1244	1265	1288	1315	1314	1325	1309	1241
Bunlardaki çocuk sayısı (bin kişi)	76,4	63,2	42,4	55,4	72,3	73,7	75,5	75,4	74,8	73,1	69,2	61,0
Çocuk yuvaları – okulları sayısı	-	-	-	-	85	82	93	96	92	79	75	72
Bunlardaki çocuk sayısı (bin kişi)	-	-	-	-	10,3	10,1	11,1	11,4	10,5	9,2	8,6	7,6
Çocuklara yönelik yatılı okullar sayısı	168	156	160	159	156	155	152	152	152	153	157	150
Bunlardaki çocuk sayısı (bin kişi)	...	34	36	31	29,3	29,0	28,9	28,9	28,9	28,6	27,2	25,0
Genel yatılı okulları sayısı	1178	9581	...	637	...	680	...	692	...	702	...	701
Bunlardaki çocuk sayısı (bin kişi)	434,1	306,61	...	163,2	...	167,5	...	161,1	...	151,4	...	141,3
Toplam yatılı okulu sayısından yetim çocuklar ve aile himayesinden mahrum çocuklar için yatılı okullar sayısı	-	120	161	151	157	164	156	150	152	160	154	144
Bunlardaki çocuk sayısı (bin kişi)	-	35,7	29,3	28,0	26,5	27,2	25,5	23,5	23,4	22,9	20,7	17,5
Gelişimleri tamamlanmamış çocuklar için açılan yatılı okullar	1123	1368	1494	1473	1420	1421	1426	1410	1393	1373	1342	1346
Bunlardaki çocuk sayısı (bin kişi)	163,7	229,0	242,1	199,5	198,4	194,6	188,7	181,5	175,1	167,0	157,2	151,5
Gelişimleri tamamlanmamış çocuklar, yetim çocuklar ve aile himayesinden mahrum çocuklar için yatılı okulların toplam sayısı	-	-	142	178	203	205	213	217	217	224	232	216
Bunlardaki çocuk sayısı (bin kişi)	-	-	21,7	21,8	25,9	24,6	25,1	25,4	24,5	24,6	24,5	21,4

4. AİLE HİMAYESİNDEN MAHRUM ÇOCUKLARIN DAĞILIMI (Yıl sonu itibariyle)

	1990	1995	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Aile himayesinden mahrum kalan çocuk ve yeni yetmelerin toplam sayısı ¹⁾	50758	117721	134611	140097	140013	142103	145385	146405	140052	136790
Çocuk yuvalarında, yetim ve aile himayesinden mahrum çocukların kaldığı yatılı okullarda, sosyal güvenlik kurumlarında ve bütün finansmanını devletin sağladığı diğer kurumlarda kalanların sayısı	11054	32062	36215	36112	37240	39319	41155	40824	35120	29797
Himaye ve evlat edilenlerin sayısı	37409	77304	74258	77842	75879	76334	76750	78200	77370	82365
Yabancılar tarafından evlat edilenlerin sayısı	...	1497	6292	5777	6926	7860	9419	6904	6689	4536
Devletin bütün masraflarını karşıladığı ve başlangıç, orta ve yüksek meslekî eğitim kurumlarında okuyanların sayısı	819	1389	2154	2139	2348	3019	3302	3135	2710	2411
Yetim ve aile himayesinden mahrum ve yatılı kurumlarda eğitilen çocukların sayısı	113425	140770	180295	183445	186087	184000	188841	181583	172891	156033
Çocuk evleri	4269	10455	14115	14384	14660	14520	15215	16317	16475	14792
Çocuk yuvalarında	37741	50532	67694	70051	71696	71652	74755	73102	69192	60990
Çocuk evleri - okulları	-	-	9816	9444	10401	10540	10532	9162	8560	7645
Yetim çocukların kaldığı yatılı okullar	27369	25793	23314	22795	22416	21186	23389	22928	20735	17478
Genel yatılı okullar	5962	4255	9123	10493	10035	10395	9589	6289	5934	5902
Sağlık imkanları sınırlı çocukların kaldığı yatılı okullar	38084	34249	40926	41619	41025	40550	40204	38772	36994	34595
Çocuklar için yatılı evler	...	15486	15307	14659	15854	15157	15157	15013	15001	14631
Ailelerde eğitim alan çocukların sayısı:										
Himaye edilenler	170496	252540	328978	347473	359731	370957	374872	376305	378776	383901
Evlat edilenler	128021	139827	153477	154214	155033	156955	158675	158653	158976	152726
Aile çocuk evlerinde bulunan sayısı	-	-	459	379	374	416	660	350	276	300
Çocuk alan ailelerde (öz çocukları olmayanlar)	-	-	4398	5203	6524	8607	11085	14234	20897	38619

1) Raporun hazırlandığı yılda dağılıma dahil olmayan çocukların hesaba katılmasıyla beraber. Veriler önceki verilerle karşılaştırılarak tespit edildi.

5. DEVLET VE ŞEHİR TEMEL EĞİTİM KURUMLARININ SAYISI

(Eğitim yılının başı itibariyle, bin adet)

	1970 - 1971	1980 - 1981	1990 - 1991	1995 - 1996	2000 - 2001	2001 - 2002	2002 - 2003	2003 - 2004	2004 - 2005	2005 - 2006	2006 - 2007	2007 - 2008
Temel eğitim kurumlarının sayısı	103,8	74,8	69,7	70,2	68,1	68,0	66,8	65,5	64,2	62,5	60,3	57,3
Şehirlerde ve şehir statüsündeki yerlerde	23,9	22,2	21,1	22,4	22,7	22,8	22,6	22,4	22,2	21,8	21,4	21,0
Köylerde	79,9	52,6	48,6	47,8	45,4	45,2	44,2	43,1	42,0	40,7	38,9	36,3
Eğitim kurumlarının toplam sayısına												
Gündüzlü eğitim yapan kurumların sayısı	96,9	68,8	67,6	68,4	66,4	66,2	65,0	63,8	62,5	60,8	58,7	55,7
Şehirlerde ve şehir statüsündeki yerlerde	19,0	17,7	19,4	20,9	21,3	21,3	21,2	21,1	20,9	20,4	20,1	19,7
Köylerde	77,9	51,1	48,2	47,5	45,1	44,9	43,8	42,7	41,6	40,4	38,6	36,0
Akşam (vardiyalı) temel eğitim kurumları	6,9	6,0	2,1	1,8	1,7	1,8	1,8	1,7	1,7	1,7	1,6	1,6
Bunlara ek olarak;												
Şehirlerde ve şehir statüsündeki yerlerde	4,9	4,5	1,7	1,5	1,4	1,5	1,4	1,3	1,3	1,4	1,3	1,3
Köylerde	2,0	1,5	0,4	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3

2007–2008 eğitim yılının başında Rusya Federasyonu’nda 1374 jimnazi (899,2 bin öğrenci), 993 lise (594,2 bin öğrenci) eğitim veriyordu.

6. DEVLET VE ŞEHİR TEMEL EĞİTİM KURUMLARINDAKİ ÖĞRENCİ VE
ÖĞRETMEN SAYISI

(Eğitim yılı başı itibariyle, bin kişi)

	1970 - 1971	1980 - 1981	1990 - 1991	2000 - 2001	2001 - 2002	2002 - 2003	2003 - 2004	2004 - 2005	2005 - 2006	2006 - 2007	2007 - 2008
Temel eğitim kurumlarındaki öğrenci sayısı	25285	20216	20851	20493	19843	18850	17729	16561	15559	14727	14103
Bunlara											
Şehirlerde ve şehir statüsündeki yerlerde	14658	13525	14948	14389	13848	13159	12385	11591	10845	10271	9871
Köylerde	10627	6691	5903	6104	5995	5691	5344	4970	4714	4456	4232
Gündüzlü eğitim kurumlarındaki öğrenci sayısı	23235	17638	20328	20013	19363	18372	17254	16098	15113	14291	13695
Şehirlerde ve şehir statüsündeki yerlerde	13018	11531	14531	13998	13471	12784	12017	11232	10497	9929	9557
Köylerde	10217	6107	5797	6015	5892	5588	5237	4866	4616	4362	4138
Akşam (vardiyalı) ve uzaktan eğitim alanların sayısı	2050	2578	523	480	480	478	475	463	446	425	408
Şehirlerde ve şehir statüsündeki yerlerde	1640	1995	417	391	377	375	368	359	348	331	314
Köylerde	410	583	106	89	103	103	107	104	98	94	94
Öğretmen sayısı	1297	1135	1460	1751	1718	1701	1666	1614	1575	1517	1467

7.MESLEK ALANLARINDA GÖRE DAĞILMIŞ DEVLET VE ŞEHİR MESLEKİ
ORTA EĞİTİM KURUMLARINADAKİ ÖĞRENCİ SAYISI

(Eğitim yılı başı, bin kişi)

Yıllar	Toplam Öğrenci Sayısı	Meslek Alanlarına Göre Dağılmış Eğitim Kurumlarındaki Öğrenci Sayıları Dahil Olmak Üzere						
		Üretim - İnşaat	Tarım Ekonomisi	Ulaşım - İletişim	Ekonomi ve Hukuk	Sağlık, Beden Eğitimi	образования	Sanat - Sinema
1950/51	810,0	317,5	81,1	...	...	69,3	195,0	...
1960/61	1260,3	650,0	143,3	113,1	120,3	102,7	110,1	20,8
1970/71	2606,2	1211,5	367,6	238,8	252,5	254,1	229,7	52,0
1980/81	2641,6	1140,4	429,5	246,8	270,8	249,4	241,0	63,7
1990/91	2270,0	864,6	301,8	188,1	215,5	309,2	341,0	49,8
1995/96	1923,3	770,9	253,8	165,5	195,1	213,6	269,4	55,0
2000/01	2308,6	999,1	267,9	194,4	276,0	251,6	264,2	55,4
2001/02	2409,8	1066,3	274,9	200,0	299,3	250,9	263,0	55,4
2002/03	2488,5	1092,8	276,6	205,4	336,6	250,9	270,4	55,8
2003/04	2501,6	1105,1	279,4	203,2	333,7	249,4	274,8	56,0
2004/05	2503,6	1101,8	281,7	204,8	331,6	251,9	276,4	55,4

2006 /07 eğiyim yılının başında 123,5 bin öğrenci sözleşmeli olarak özel eğitim kurumlarında öğrenim görüyordu. 2007/08 eğitim yılının başında 114,1 bin öğrenci öğrenim görüyordu.

8. ÖZEL ORTA EĞİTİM KURUMLARI (Eğitim Yılı Başında)

Yıllar	Eğitim Kurumları Sayısı	Bu Kurumlardaki Öğrenci Sayısı					10.000 Bin Kişide Öğrenci Sayısı
			Gündüzlü	Akşamlı	Uzaktan	Ekstern	
	Bütün Özel Orta Eğitim Kurumları						
1914	297	35,4	35,4	-	-	-	4
1927 (15 aralık)	672	123,2	123,2	-	-	-	10
1940/41	2188	593,9	498,2	-	95,7	-	53
1950/51	2005	810,0	695,2	-	114,8	-	79
1960/61	1961	1260,3	631,8	266,9	361,6	-	104
1970/71	2423	2606,2	1451,8	434,5	720,0	-	199
1980/81	2505	2641,6	1579,3	338,8	723,4	-	190
1990/91	2603	2270,0	1514,5	163,8	591,7	-	153
1995/96	2634	1929,9	1379,7	92,3	457,6	0,3	130
2000/01	2703	2360,8	1721,5	93,4	540,1	5,8	162
2001/02	2684	2470,2	1788,6	93,4	581,7	6,5	169
2002/03	2816	2585,5	1855,1	95,7	625,9	8,8	179
2003/04	2809	2612,1	1903,0	86,9	614,0	8,2	182
2004/05	2805	2599,6	1933,3	81,1	575,8	9,4	181
2005/06	2905	2590,7	1960,3	70,7	549,4	10,3	181
2006/07	2847	2514,0	1911,0	64,4	527,3	11,4	177
2007/08	2799	2408,2	1822,7	59,4	511,4	14,7	170
	Devlet ve Şehir Özel Orta Eğitim Kurumları						
1914	297	35,4	35,4	-	-	-	4
1927 (15 aralık)	672	123,2	123,2	-	-	-	10
1940/41	2188	593,9	498,2	-	95,7	-	53
1950/51	2005	810,0	695,2	-	114,8	-	79
1960/61	1961	1260,3	631,8	266,9	361,6	-	104
1970/71	2423	2606,2	1451,8	434,5	720,0	-	199
1980/81	2505	2641,6	1579,3	338,8	723,4	-	190
1990/91	2603	2270,0	1514,5	163,8	591,7	-	153
1995/96	2612	1923,3	1377,2	90,6	455,3	0,2	130
2000/01	2589	2308,6	1697,6	86,9	519,2	4,9	158
2001/02	2595	2409,8	1757,1	88,2	559,1	5,4	165
2002/03	2626	2488,5	1807,5	84,6	589,4	7,0	172
2003/04	2627	2501,6	1842,5	81,4	570,7	7,0	174
2004/05	2637	2503,6	1878,4	75,8	541,4	8,0	174
2005/06	2688	2473,0	1887,5	66,8	510,3	8,4	173
2006/07	2631	2388,9	1836,0	60,4	482,8	9,7	168
2007/08	2566	2288,5	1749,2	55,1	472,4	11,8	161
	Özel Orta Eğitim Kurumları						
1995/96	22	6,6	2,5	1,7	2,3	0,1	0,4
2000/01	114	52,2	23,9	6,5	20,9	0,9	4
2001/02	89	60,4	31,5	5,2	22,6	1,1	4
2002/03	190	97,0	47,6	11,1	36,5	1,8	7
2003/04	182	110,5	60,5	5,5	43,3	1,2	8
2004/05	168	96,0	54,9	5,3	34,4	1,4	7
2005/06	217	117,7	72,8	3,9	39,1	1,9	8
2006/07	216	125,2	75,0	4,0	44,5	1,7	9
2007/08	233	119,7	73,5	4,3	39,0	2,9	8

2007/08 eğitim yılının başında kolej statüsüne 1276 devlet ve şehir eğitim kurumları sahipti. Bu kurumlarda 1167,6 bin öğrenci eğitim görüyordu (2006/07 eğitim yılında 1234 kolejde 1237,1 bin öğrenci öğrenim görüyordu).

9. Devlet ve Şehir Gündüzlü Eğitim Kurumlarındaki Öğretmen Sayısı ve Bunların 1 Ekim 2007 Yılından İtibaren Eğitim Merhalelerine Göre Dağılımı

Bölgeler	Toplam Öğretmen Sayısı	Köylerdeki Öğretmen Sayısı	Şehirlerdeki Öğretmen Sayısı	5 – 11 Sınıf Öğretmenleri (Lisans Eğitimli) %	1-4 Sınıfların Öğretmenleri (Lisans Eğitimli) %	Toplam Öğretmen Sayısında Kadın Oranı %	Toplam Öğretmen Sayısında Emekli Çağındakilerin Oranı %
Rusya Federasyonu	1395,4	612,73	782,67	92,04	96,49	86,23	14,18
Federal Merkez Bölgesi	320,63	110,85	209,79	94,26	96,98	86,96	15,52
Federal Kuzeybatı Bölgesi	113,03	31,26	81,77	93,61	97,94	89,89	20,04
Federal Güney Bölgesi	239,85	139,52	100,33	89,93	95,16	81,46	13,46
Federal Privoljskiy(Volga) Bölgesi	330,28	164,68	165,6	92,09	96,65	85,74	9,59
Federal Ural Bölgesi	107,64	35,29	72,35	91,85	97,15	89,36	15
Federal Sibirya Bölgesi	213,64	100,93	112,72	90,66	96,52	87,3	14,16
Federal Uzakdoğu Bölgesi	70,32	30,2	40,11	90,39	95,2	87,54	21,46

10. Devlet ve Şehir Gündüzlü İlköğretim Kurumlarındaki Öğretmenlerin 1 Ekim 2006 Yılından İtibaren Temel Eğitim Merhaleleri ve Seviyelerine Göre Sayısı

Bölgeler	1-3(4) Hazırlık Sınıflarının Öğretmen Toplam Sayısı (Bin Kişi)	1-3(4) Hazırlık Sınıf Öğretmen Orta Pedagoji Eğitlimlilerin Oranı %	5-11(12) Sınıflarının Şehirlerdeki Toplam Öğretmen Sayısı	5-11(12) Sınıf. Öğretmen. Orta Pedagoji Eğitimli Oranı %	Köylerdeki 1-3(4) Hazırlık Sınıflarının Öğretmen Sayısı	Köylerdeki 1-3(4) Hazırlık Sınıflarının Orta Pedagoji Eğitim Sahibi Öğretmen Oranı %	Köylerdeki 5-11(12) Sınıflarının Öğretmen Sayısı	Köylerdeki 5-11(12) Sınıflarının Orta Pedagoji Eğitim Sahibi Öğretmen Oranı %
Rusya Federasyonu	159687	46918	442977	10745	148184	74340	302757	22366
Federal Merkez Bölgesi	8461	3349	22124	649	6897	3573	14518	1121
Federal Kuzeybatı Bölgesi	41205	8502	117854	1783	26626	10796	54590	3332
Federal Güney Bölgesi	15309	4084	48158	1186	7625	3635	15405	1076
Federal Privoljskiy(Volga) Bölgesi	21820	7245	56878	1643	34711	17811	70444	4425
Federal Ural Bölgesi	34511	9797	95951	2612	39225	19103	82918	6220
Federal Sibiryia Bölgesi	14589	4734	39108	1159	8514	4753	16861	1595
Federal Uzakdoğu Bölgesi	23792	9207	62904	1713	24586	14669	48021	4597

KAYNAKLAR

В. С. Шульгин, Лидия Васильевна Кошман, Мария Ростиславовна Зезина, Культура России, IX-XX вв: учебное пособие, Moskova:Простор, 1996

Алексей Леонтьевич Нарочницкий, Москва—энциклопедия, Moskova:Сов. энциклопедия, 1980

Руссиан С.Ф.С.Р. Министерство просвещения, Народное образование, Sayı 9-12, Moskova:Изд-во "педагогика", 1989

Галина Евгеньевна Павлова, Михаил Васильевич Ломоносов, 1711-1765 *Научно-биографическая серия*, Moskova:Наука, 1986

Федор Александрович Петров, Cilt 2/Формирование системы университетского образования в России, Федор Александрович Петров, Moskova:Изд-во Московского университета, 2003

Совыет Юнион, Основы законодательства Союза ССР и союзных республик, Moskova:Юрид. лит-ра, 1987

СССР, Moskova:Сов. энциклопедия, 1979

Александр Михайлович Прохоров, СССР--энциклопедический справочник, Moskova:Сов. энциклопедия, 1982

Александр Михайлович Прохоров, Большая советская энциклопедия, Bölüm 23, Moskova:Сов. энциклопедия, 1970

С. В. Незнанов, Партия-организатор колхозного строя, Moskova:Гос. изд-во полит. лит-ры, 1958

Официальные документы в образовании, Moskova:Частное образование Ц, 2000

Государственный комитет Российской Федерации по высшему образованию, Высшее образование в России, Moskova:Московская гос. академия печати, 1996

Владимир Святославович Никольский, Никольский В.С. , Образование.Общество.Личность, У/П, Moskova:Издательство МГИУ, 2008

Собрание законодательства Российской Федерации, Issues 3-4, Moskova:Юридическая литература, 1996

Э. Д. Днепров, Российская академия образования, Федеральный институт планирования образования Министерства образования Российской Федерации, Школьная реформа между "вчера" и "завтра" , Moskova:МАРИОС, 1996

Руссиан С.Ф.С.Р. Министерство образования, Русся (Федератион). Министерство образования, Вестник образования, Moskova:Просвещение, 1996

Руссиан С.Ф.С.Р. Министерство просвещения, Совет Унион. Министерство просвещения, Руссиан С.Ф.С.Р. Министерство образования, Преподавание истории в школе, Moskova:Изд-во "Педагогика.", 2004

Совет Унион. Министерство просвещения, Российское педагогическое общество, Народное образование, Issues 4-5, Moskova:Учпедгиз, 2004

Официальные документы в образовании, Moskova:Частное образование Ц, 2004

Российское образование, Issues 1-6, Moskova:Российское образование, 2004

Михаил Николаевич Губогло, Национально-культурные автономии и объединения: историография, политика, практика : антология, Volume 2,

Российская академия наук, Центр по изучению межнациональных отношений
Ин-та этнологии и антропологии им. Н.Н. Миклухо-Маклая, Moskova:1995

Бюллетень нормативных актов федеральных органов исполнительной власти,
Issues 9-16, Moskova:Юрид. лит-ра., 2000

Российская академия наук, Вестник Российской академии наук, Volume
71,Issues 1-6, Moskova:Наука, 2001

Педагогика, Issues 1-6, Moskova:Педагогика, 2002

Санникова Л.В. , Услуги в гражданском праве России, Moskova:Wolters Kluwer
Russia, 2006

Владимир Святославович Никольский, Никольский В.С. ,
Образование.Общество.Личность, Moskova:У/П, Издательство МГИУ, 2008

Россия (Федератив), Администрация Президента Российской Федерации,
Собрание законодательства Российской Федерации, Issue 1,Part 1,
Moskova:Юридическая литература, 2007

Россия (Федератив), Администрация Президента Российской Федерации,
Собрание законодательства Российской Федерации, Issues 34-35, Moskova:Изд.
Администрации президента Российской Федерации, 2004

İnternet Adresleri

<http://www.kpmo.ru/kpmo/gis-view/> Комплексные проекты модернизация
образования (Eğitim Modernizasyonunun Kompleks Projeleri).

<http://xfiles.eurekanet.ru/xfiles/info/mainpage.html>, Секретные материалы
образовательной политики(Eğitim Politikasının Gizli Belgeleri).

<http://www.eurekanet.ru/ewww/info/13213.html>, Институт образовательной
политики "Эврика"("Evrika" Eğitim Politikası Enstitüsü).

<http://centeroko.ru/public.htm>, Центр оценки качества образования (Eğitim Kalitesini Değerlendirme Merkezi).

<http://www.fasi.gov.ru/>, Федеральное агенство по науке и инновациям (Bilim ve İnovasyon Federal Ajansı).

<http://www.ed.gov.ru/>, Федеральное агентство по образованию РФ (Rusya Federasyonu Eğitim Federal Ajansı).

<http://edu.rin.ru/vuz/>, наука и образование (Eğitim ve Bilim).

<http://www.vovr.ru/content.html>, журнал, высшее образование в России (Dergi, Rusya'da Yüksek Öğrenim)

http://www.edu-it.ru/docs/dopolnitelnoe/standard_dop/, Образование в России (Rusya'da Eğitim).

<http://federalbook.ru/projects/fso/news.html>, федеральный справочник об образовании России (Rusya Eğitimi Federal Danışma Ajansı).

<http://www.portalspo.ru/>, среднее профессиональное образование РФ (Rusya Federasyonu Orta Meslekî Eğitimi).

<http://window.edu.ru/window>, единое окно по образовательным ресурсам (Eğitim Kaynaklarına Açılan Tek Pencere)

ÖZGEÇMİŞ

Oğuz Kamil ERCANTÜRK

Kişisel Bilgiler :

Doğum Tarihi : 02.12.1978
Doğum Yeri : KEMALİYE
Medeni Durumu : Evli

Eğitim :

Lise : 1991–1994 Kemaliye Hacı Ali Akın Lisesi
Lisans : 1995–2000 Gazi Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü
Yüksek Lisans : 2007–.... Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı

Çalıştığı Kurumlar:

2006–Devam ediyor. Ümraniye Ticaret Meslek Lisesi Müdür Yardımcılığı
2005–2006 Ümraniye Ticaret Meslek Lisesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği.
2003–2005 Ümraniye 75. Yıl Cumhuriyet Ticaret Meslek Lisesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği.
2000–2002 Rusya Federasyonu / Yüksek lisans çalışmaları.